

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

İpek S. Burnett

Romancı

ROMAN

YKY

Yapı Kredi
Yayınları

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

ROMANCI

İpek S. Burnett 1980'de İstanbul'da doğdu. Koç Özel Lisesi'nden mezun olduktan sonra ABD'deki Brown Üniversitesi'nde öğrenimini Modern Kültür & Medya ve Uluslararası İlişkiler bölümlerinde, edebiyat ve toplum bilimlerine odaklanarak tamamladı (2002). Bir süre reklam, internet ve televizyon sektörlerinde çalıştıktan sonra eğitimini San Francisco'da sürdürdü. İlk yüksek lisans derecesini California Institute of Integral Studies'de Psikoloji dalında Sanat, Edebiyat, Drama, Dans ve Müzik Terapileri'nde uzmanlaşarak aldı (2007). Bir yandan psikoterapist olarak çalışırken, bir yandan da Pacifica Graduate Institute'da Bilinçaltı Psikolojisi üzerine ikinci yüksek lisans derecesini tamamladı (2010). Halen San Francisco'da yaşamakta, psikoloji alanında doktora eğitimini sürdürmekte ve Journal of Archetypal Studies'de yazar ve danışman olarak çalışmaktadır. *Romancı*, İpek S. Burnett'in 2008-2009 yıllarında yazdığı ilk romanıdır.

İPEK S. BURNETT

Romancı

Roman

Yapı Kredi Yayınları - 3910
Edebiyat - 1103

Romancı / İpek S. Burnett

Kitap editörü: Güven Turan
Düzeltili: Korkut Tankuter

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Pasifik Ofset Ltd. Şti.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Haramidere - Avcılar / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 77
Sertifika No: 12027

I. baskı: İstanbul, Haziran 2013
ISBN 978-975-08-2569-9

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş. 2013
Sertifika No: 12334

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
Yapı Kredi Kültür Merkezi
İstiklal Caddesi No. 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

ROMANCI

Pazartesi

“İstemez!”

Olduğu yerde kalakaldı genç kız, daha içeri bile giremeden. Oysa usulca vurmuştu kapıyı, tık tık, tokmağı dik-katlice çevirmiş, kapıyı yavaşça itmişti, hiç gıcirtısız. Küçük bir adım atmıştı içeri. Elinde orta boy metal bir tepsi, tepsinin üzerinde üstü kapaklarla örtülü plastik tabaklar, kâseler, kaşık, çatal, bıçak, birkaç kâğıt peçete ve iki dilim tuzsuz ekmek.

“İstemez!” dedi yaşlı kadın.

“Ama...” dedi genç kız, getiremedi gerisini.

İhtiyar bir kadın, çıplak duvarlı odanın köşesinde, o odaya uymayan yüksek arkalıklı, geniş, kadife bir koltuğa oturmuş. Kadının bedeni sanki pamuklu kumaş gibi çekmiş, küçücük kalmış. Cildi solgun, gözleri saydam. Elleri lekeli. Başında, topuz yapılmaya uğraşmış, olmamış, yarı dağınık kalmış beyaz, seyrek bir saç demeti. Kulaklarında inci küpeler, yakasında çiçekli bir iğne. Üzerindeki hırka, etek, bluz hep kahve-rengi. Bileklerinde lastiği gevşeyip düşmüş ten rengi çoraplar. Ayaklarında havlu terlikler.

Kapının eşiğinde, elinde tepsiyle dikilen ufak tefek esmer bir kız. Midesinde kötü bir his, korku belki. Üzerinde beyaz ön-lük, ayağında beyaz bez pabuçlar ve kısa çoraplar. O da za-yıf. Kâküllü, kalın telli, kapkara saçları kulaklarının arkasına

itilmiş. Gözleri simsiyah iki kuyu. Yüzünde tek tük sivilceler. Dudakları gül kurusu.

“Aç değilim,” diye söylendi yaşlı kadın. Öfkeli değildi bu ses, kırıgındı sanki.

Genç kız biraz cesaretlendi, bir iki adım daha yaklaştı. Çekingen, gülümsemeye çalıştı. Kadın ondan yana baktı, içini çekti. “Ne var bugün?” diye sordu.

“Çoban salata, karnıyarık, şehriyeli pilav, muhallebi.”

“Sakızlı muhallebi mi?”

Genç kız şaşkın, gözlerini kırıştırdı bir süre.

“Sade galiba.”

Yatağın üzerinde kenarları işlemeli, ipek gibi, saten gibi parlak bir örtü. Başucu sehpasının üzerinde birkaç kitap, ilaç kutuları, bir bardak su. Duvarlarda ne bir ayna, ne bir tablo ya da takvim.

Sanki terk edilmişti bu oda. Sanki yangında ilk kurtarılacaklar alınıp götürülmüştü. Ama kadını o koca kadife koltukta görmemiş, görememişti itfaiyeciler. Unutmuşlardı geride. Alev alev.

“Aç değilim,” diye tekrarladı kadın, gözlerini genç kızın kuyu gözlerinden kaçırarak. “Gidebilirsin.”

Yapacak başka bir şey yoktu. Döndü arkasını genç kız, çıktı gitti.

Uzun ve dardı koridorlar. Gri ve gölgeli. Rutubetli gibi kokuyordu her yer. Hemen hemen bütün odaların kapıları kapalıydı. Genç kızın ayak sesleri dışında tek duyulabilen, boğuk radyo anonsları, kısık öksürükler ve çıplak floresan ışıkların cızırtısıydı.

Asansörü geçti, arkadaki merdivenlere yöneldi. O yukarı aşağı, aşağı yukarı sürekli seyahat eden küçük kutu fazla

havasızdı. Hem ya kopuverirse asılı olduğu o ipler? Ya düşüverirse sonsuz bir boşluğa? Alt kata, elinde dengede tutmaya çalıştığı tepsisiyle, karnıyarığın hafif yanık kokusunu içine çeke çeke indi. Yemekhanenin mutfağına döndü.

Mavi önlüklü, boneli, elleri kaşıklı, kepçeli kadınlar arasında Mualla Yengesi'ni aradı buldu. Başını bir kazanın içine uzatmış, burnunu av köpeği gibi çeke çeke kayıp bir baharattın izini sürüyordu Mualla Yenge.

"Nanesi eksik bunun!" Kaldırdı başını, önce genç kızın mahcup yüzüne sonra da ellerindeki dolu tepsiye baktı. "Hayrola?"

"A-627 istemedi yemeğini," dedi genç kız hafif suçlu.

Kalın kaşlarını çattı Mualla Yenge. "Yok ama, olmaz böyle. İstemiyorum dedi diye geri getirmeyeceksin yemeği. Bırakacaksın. Belki birazdan acıkacak. Ne olacak o zaman? Akşam yemeğini altı buçuğa kadar götürmüyoruz. Ne yapacak saatlerce aç aç? Soğuk moğuk yerdı sonradan."

"Geri götürüyim mi yenge?"

"Boş ver. Eve gidince konuşuruz bunu. Şimdi bırak o tepsiyi, A-303'üinkini götür. Şurada, şeker hastalarının bölümünde. Birkaç dilim de fazladan kepekli ekmek ekle, A-303 bunun tersine maşallah bir iştahlı, bir iştahlı."

Saat altı gibi akşam ekibine devrettiler tavaları, tencereleri, tepsileri. Önlüklerini bir kenara asıp çıktılar binadan. Armutlu otobüsü tam köşebaşından kalkıyordu. On beş dakikada bir geliyordu yenisi. Beklerlerken Mualla Yenge genç kızın kâküllerini düzeltti parmaklarıyla.

"Ne güzel saçların var, uzatsana kızcağızım. Şöyle öfersin arkadan, iki yandan. Açarsın, başka havası olur. Değil mi?"

İki oğul anası Mualla Yenge hep bir kızı olsun istemişti. Arkasında durup saçlarını tarayacağı, birlikte örtü, çarşaf alışverişine çıkacağı, nasıl ev kadını olacağını öğretip za-

man zaman cezvedeki kahveyi beklerken dertleşebileceği bir kız.

Otobüs en sonunda geldi. İşçiler, işsizler, anneler, çocuklarla sıkış tıkiş; ter, soğan ve çiçeksi deodorant kokularıyla buram buram. İnişli çıkışlı dar sokaklardan geçerlerken genç kız kafaların kalabalığından birazcık olsun dışarıyı görmeye çalıştı. Yama yama bir İstanbul. Gri beton, gri asfalt, tek tük yeşil ağaclar, tek tük kırmızı bayraklar, bir parçacık mavi Boğaz. Adamın biri inmeye çalışırken ayağına bastı. Özür dilemedi tabii, fark etmedi bile. Genç kız acıyla gözlerini yumdu, açtı, yumdu, açtı. Sonra da eğilip beyaz bez pabucundaki çamurlu, gölge lekeye baktı. İşte o an hissetti tabanlarının sızısını, bacaklarının ve dizlerinin çelimsizliğini. Yorgundu. Mualla Yengesi'ne baktı, o da böyle mi hissediyor diye. O dolgun yüze, iri gözlere, devrik kalın kaşlara baktı. Başına sardığı mavi beyaz eşarbin düğümüyle oynuyordu Mualla Yenge. Düşünceli bir hali vardı.

Az biraz trafik, birkaç küfür ve korna, en sonunda gidecekleri yere varmışlardı.

İte kaka sıyrıldılar otobüsün kalabalığından, indiler bir yokuş başında. Genç kız öğrenememişti yolları daha. Bu civar tanıdık sayılırdı ama yine de şu sivaları dökülmüş, balkonları çamaşır ipli, iki üç katlı evler arasında hangisi Mualla Yengeler'in kiydi hatırlayamıyordu. Sokakta birkaç oğlan sönük bir topun peşinde koşuyordu nefes nefese. Boş su şişeleri, sigara izmaritleri, yarısı yenip yarısına boş verilmiş elmalar ve simitler, çiğnenip nanesi tüketilmiş çikletler yatıyordu kaldırım kenarlarında.

Az ilerde bir yerden gelen akşam ezanının derin ve dumanlı sesi bastırıverdi arabaların kornalarını. *Allahu ekber, Allahu ekber*. Bir uyarı almış gibi hızlanıverdi ikisinin de adımları.

“Hiç sesin çıkmıyor,” dedi Mualla Yenge çantasını girişteki paltoluğa asıp o aşınmış beyaz bez ayakkabılarından kurtulunca. “Yoruldu tabii. İlk gün en zoru. Alışacaksın.”

Sabah beş buçukta çıkmışlardı evden, daha gökyüzü kara bir delik, hava Boğaz’ın soğuğu ve tuzuyla ağırlaşmış bir sisken. Otobüsten tam önünde inmişlerdi Alaçam Vakfı Etiler Dinlenme Evi’nin.

Kocaman gri-kahverengi iki beton bina. Altı kat, pencere pencere. Balkonlarda tek tük sandalyeler, saksılar. Perdelerin gerisinde saklı, küçük hayatlar. Kaderle kavgalı, hafızaları karışmış, iştahları kaçmış, ağırlı, acılı, saçları seyrek, dudakları buruşuk, elleri damar damar, yalnız, yapayalnız insanlar. Her dakikası bir öncekinden yavaş geçen günler. Ve o yaşlı, yorgun dillerde sanki adresleri şaştığından bir ömür boyu cevaplanamamış dualar, hâlâ tekrar tekrar.

Günün çoğu mutfağın karman çorman kokuları ve sıcaklığında geçtiğinden, genç kız öğlene kadar göz göze gelememişti huzurevinin bu gerçek yüzüyle.

Mutfakta hayat başkaydı. Çatal bıçak gürültüsü, tencere-lerin bulut bulut teri, boneli önlüklü kadınların birbirlerine laf atışı:

“Bize bir türkü söylemek yok mu Emine Hatun?”

“Böreğin altını yakmayın yine!”

“Tamam, tuzsuz olacak ama bu kadar da tatsız olması şart değil, biraz biber serpiştirin şunun içine bari.”

“Barbunyayı suya bastınız mı?”

“Bizimki yine rakı sofrasında kaybetti kendini. Dün gecenin bir saatinde leş gibi döndü eve.”

“Benim oğlanın karnesi de maşallah, hepsi pekiyi bu dönem, bir tane iyi var o da hayat bilgisi. Sanki hayatı o sıralarda öğrenecek ya!”

Genç kız öğlen tepsileri taşırken görmüştü huzurevinin asıl sakinlerini. İki büküm, bastonlu, tıraşları uzamış adamları, kıyafetleri de tenleri gibi eski kokan, rujları dudaklarının

kenarlarından taşan, asık yüzlü kadınları. O yorgunluğu, pişmanlığı, hayatın sonunu. Küçücük adımlarla yürüyordu buranın insanları. Oturunca daha da ufalıyorlardı. Konuştuklarında sesleri de bedenleri gibi sızlıyordu. "Ah, amanın amanın. Kızım bir zahmet şu asansörün kapısını tutar mısın?"

On yedi yaşındaydı ama kendini yüz yaşında hissetmişti bugün. Mualla Yengesi altı yıldır çalışıyordu burada. Belki de dediği gibi alışıyordu insan.

"Evet, yorulдум biraz," diye itiraf etti genç kız. Bedeninden çok ruhu yorulmuştu, huzurevinin diğer sakinleri gibi.

Küçüktü Mualla Yengesi'yle İsmail Dayısı'nın evi. Neredeyse köydeki kendi evinden bile küçüktü ama buranın içinde yok yoktu. Televizyon, video, DVD, müzik seti, çamaşır makinesi, kurutucu, mikrodalga fırın, mutfak robotu, mikser, bulaşık makinesi, bilgisayar, yazıcı. İrili ufaklı, kutu kutu teknoloji. Çoğu siyah, kimi beyaz. Hepsi markalı. Çok zengin olmalıydı İsmail Dayısı. Ama o zaman niye böyle kirli bir arka sokakta, niye küçücük bir dairede yaşıyorlardı ki? Daha iyi olmaz mıydı bu kadar alet yerine birazcık açık alan, pencereden bakınca bir incir ağacı, duvarda sımsıkı dokunmuş bir kilim, sedirde kocaman yastıklar, karanfil kokulu geniş bir salon?

İsmail Dayısı koltukta yayılmış, üzerinde bir fanila ve buruşuk bol bir pantolon, haberleri seyrediyordu başını iki yana sallaya sallaya. "Vay namussuzlar, vay namussuzlar!"

"Huzurevinin mutfağından evin mutfağına. Her gün böyle," diye söylendi Mualla Yenge kendi kendine. Sonra başını salona doğru çevirip sesini yükseltti, "Çocuklar nerede?"

"Markette," dedi İsmail Dayı gözleri ekranda.

"İkisi de mi?"

"İkisi de. Yaz geldi, okul, ödev dertleri yok. İki kuruş bir şey kazansınlar. Doğru dürüst çıraklık yapmayı öğrensınler. Yoksa işleri güçleri top ve kız peşinde koşmak olacak."

Memo on sekiz yaşındaydı, lise ikiye geçmişti, İbo on altı yaşında ve orta sondaydı. “İnadına çalışmıyor, inadına sınıfta kalıyorlar, sırf atılmak için!” diye yana yakıla anlatmıştı Mualla Yenge. İsmail Dayı dünden razıydı bakkalı onlara devretmeye ama Mualla Yenge, “Lise diplomasız adam mı kaldı artık!” diye üsteliyordu işte.

Genç kız Tavşanlı’dan İstanbul’a geleli neredeyse üç gün olmuştu ama bir kerecik ve kısacık görmüştü Memo ve İbo’yu. İlk gün Mualla Yenge bir heyecan, elinden çeke çeke onu bakkala götürmüş, “Bakın siz kardeş sayılırsınız, aynı köyden geliyoruz hepimiz ne de olsa,” diye tanıştırmıştı onları. İki esmer, asker tıraşlı çocuk. Kısa boylu olan küçüğü sesini kalınlaştırıp maganda taklidi yapar gibi, “Selamün aleyküm,” demişti. Daha boylu, daha kemikli ve gözlüklü olan abisi, kısacık bir an genç kızın dağınık kâküllerinde, pembe dudaklarında gezdirmişti gözlerini, sonra hafifçe gülümsemişti. Mualla Yenge de “Bu kadar mı? Kız o kadar yoldan geldi bizimle olmaya!” diye yarı kızgın, yarı kırgın çıkmıştı bakkaldan. “Gel canım, sen benim uysal kızımsın. Bunlar da aynen babaları olacak o herif gibi işe yaramaz yüzsüz şeyler! Ah anan ne şanslı olduğunu bir bilse!”

İsmail Dayı televizyonla atışmaya devam ededursun, Mualla Yenge buzdolabından yoğurdu ve dolmaları çıkardı. Ekmeği ekmek tahtasına yatırdı.

“Otur kızım,” dedi. “Sen bugün çok yoruldun, belli. Tek iş şu dolmaları ısıtmak, o kadar.” Ocağı yaktıktan ve kestiği beş altı dilim ekmeği bir sepete koyduktan sonra kendisi de mutfak masasının başına oturdu. İçerden İsmail Dayı’nın sesi geliyordu.

“Yok, daha neler!”

“Hep böyle spikerlerle kavgalı bu adam.” Sonra omuzlarını silktilti. “Bana kalsa televizyonu atıp kurtulacağım, ev çok

daha huzurlu olacak. Sürekli şu saçma sapan haberler, gürültülü maçlar. Bir de çocuklar, o paparazzi midir nedir, onlara bayılıyorlar. Tek dertleri kısa etekli kız görmek. Onun yerine radyoyu açıp şöyle güzel güzel türkü dinlesek fena mı olurdu? *Oy madımak. Oy madımak.* Neyse sen geldin, bu yaz bana sen yoldaşsın. İyi oldu böyle.”

Genç kız sessiz sessiz onu dinliyordu ama aslında aklı kendi anacığındaydı. Suçluluk gibi ekşimsi bir tat vardı ağzında. Anası onu uzaklara yollamaya razı olmuştu olmasına ama ya şimdi nasıl da özlüyordur, nasıl da endişelidir, tek başına evde bir aşağı bir yukarı... Kim bilir ne üzgündür, ne yalnızdır.

Mualla Yenge kalktı tencerenin kapağını açıp şöyle bir baktı. “Neredeyse hazır.”

İsmail Dayı’nın dolmasını, yanında bol kaymaklı yoğurt ve birkaç dilim ekmekle içeri götürdü. “Hele şükür! Açlıktan geberecektim be kadın!”

Mualla Yenge mutfığa döndü. “Biz burada yiyelim e mi kızım? Biraz da huzurevini konuşalım, ne var ne yok... Bu arada aklıma koydum, seni biraz şişmanlatacağız bu yaz hazır buradayken. Baksana bir deri bir kemiksin. Benim yemeklerim yarayacak sana.”

Önce birkaç kaşık yediler ikisi de. Sonra Mualla Yenge konuya döndü.

“Bak kızım, huzurevini gördün, mutfakta bir sürü kadın, tam bir curcuna. Sen de tabii yardım edebilirsin. Sebzeleri yıkarsın, soyarsın falan. Ama benim senin için asıl düşündüğüm, bu odalara yemek götürme işi.”

Genç kız kuyu gözlerini açabildiği kadar açmış, tüm dikkatini vermiş dinliyordu şimdi.

“Kimileri hasta, kimileri çok yaşlı, kimileri de sırf inandından inmiyor yemekhaneye. O küçücük odada bir başlarına ne yapıyorlarsa... Neyse. Seni A bloktaki odalara yolla-

yalım diyorum. A blok, tek başına yaşayanlar. B blokta bir odayı iki kişi paylaşıyor. Yani A blok zenginler, B blok orta halliler. Bakma arada kızları, oğulları, torunları falan geliyor ama yine de çok yalnız bu insanlar. Çoğu kimsesiz, onun için oradalar. Birbirlerinin sohbetlerinden de bunalıyorlar. Nasıl bunalmasınlar, hep bir 'Bizim zamanımızda!' Aynı hikâyeleri unutup baştan anlatıyorlar. Bir de 'Bugün şuram ağrıyor, buram tutulmuş.' Yazık. Bakma hepimiz yaşlanacağız, hepimiz öyle olacağız. Hayat. Neyse, uzun lafın kisası bu insanlar düşün. Kendilerini birazcık olsun dinleyecek, arkadaşlık edecek birine muhtaç. En çok da yeni, genç bir yüze."

Mualla Yenge ağzına bir dolma attı. Çiğnerken düşündü, düşündü, düşündü.

"Sen A bloğa tepsileri götürünce bu en düşünlerle birazcık ahbablık et, e mi? Öyle tepsiyi bırakıp çekip gitme. Hatırlarını sor. Yastıklarını düzelt. Bak çok makbule geçecek. Sana da sevap yazılır hem. Sonra bu yaşlıların ömürleri çok da kalmamış. Olur da biri bu yaz gidiverirse, bir bakarsın sana az da olsa bir bahşış bırakmış. Ne kadar üst katta olursan, o kadar iyi. Üst katlar o tırnağım kadar Boğaz manzarası için daha çok ödüyor, inanır mısın? Mesela bugün biri istemedi ya yemeğini, otur de ki 'Olmaz teyzeciğim (ya da amcacığım), siz bunu yiyince kadar ben dönmüyorum mutfığa.' Eğer sen geri gelmezsen ben bilirim ki dostluk ediyorsun bir sakınle, başkasını yollarım bir sonraki odaya. Anlaşıldı mı?"

Salı

O gece çok karışık genç kızın rüyaları. İstanbul gibi kalabalık, yabancı. Sabah dört kırk beşte Mualla Yengesi omzuna dokunup uyandırdığında, nerede olduğunu, hatta kim olduğunu bile unutmuş bir hali vardı.

“Hadi kızım, hazırlan da çıkalım.”

Saçlarını hırçınca taradı. Aynada az biraz dinlenmiş yüzünü inceledi, çenesindeki iltihaplanmaya başlamış sivilceyi patlattı, çıkan kanı bir parça tuvalet kâğıdıyla sildi. Sonra kapıda Mualla Yengesi’nin ona aldığı, kendisinininkilerle bir örnek bez pabuçlarını giydi. Diliyle ıslattı avucunu, o dünden kalma lekeyi silmeye çalıştı, beceremedi.

Sokakta birkaç uykusuz serseri kedi ve birkaç kayıp cin dışında kimsecikler yoktu. Çakmak çakmaktı otobüs şoförünün gözleri, çatal çataldı “Hayırlı sabahlar” diyen sesi. Bu defa ferahtı otobüsün havası. Yine huzurevinin önündeki durakta indiler. Gece bekçisini selamlayıp mutfığa yöneldiler. Önce oturup yeni demlenmiş çaylarını içtiler. Kahvaltı en kolayıydı. Her gün aynı: Tabaklarda bir küçük kutu yağ, bir küçük kutu bal, vişne ya da çilek reçeli, kibrit kutusu kadar tuzu çıkarılmış beyaz peynir, üç beş tane yine tuzu çıkarılmış siyah zeytin, domates, salatalık ve çay.

Öğle yemeği saati geldiğinde, elinde tepsi A bloğun arka merdivenlerini tırmanmaya başladı genç kız. Bir yukarı, bir aşağı.

“Nasılsınız bugün amcacığım?” diye soruyordu Mualla Yengesi’nin öğrettiği gibi. “Bugün zeytinyağlı barbunyamız var. Köfte, bademli pilav. Tatlı olarak da kayısı kompostosu. Buyurun, afiyet olsun.”

Girdiği her oda ekşi ilaç, tozlu perde ve hastalık kokuyordu. Girdiği her oda yalnızlık kokuyordu. Korku kokuyordu. Boğucuydu. Fazla uzatamıyordu lafı, tepsiyi bırakır bırakmaz kapıya doğru yürümeye başlıyor, sonra bir acele atıyordu kendini boş koridora.

A-627’yi en sona bırakmıştı o gün. Hem en üst katta olduğu için, hem de yaşlı kadının aksiliğinden biraz ürktüğünden.

Yine usulca tıklattı kapıyı, dikkatlice çevirdi tokmağı, içeri gölge gibi süzülürdü.

“Yemek mi?” diye sordu kadın, gözleri pencerenin gerisinde bir yerde.

“Evet teyzeciğim. Bugün barbunyamız var...”

“Aç değilim.”

“Ama yemeniz lazım,” dedi kelimeler boğazında düğüm düğüm.

Ne kadar zayıftı kadının bilekleri, ne kadar renksizdi cildi. Bugün koyu yeşil bir hırka giymiş, yakasına farklı bir iğne takmıştı. Taşlı bir kelebek. Saçı yine topuz, kulağında yine incileri.

Acaba zamanında güzel miydi diye düşündü kısacık bir an.

“Sen yenisin,” dedi yaşlı kadın, yaşlı sesi şüphelerle dolu.

“Evet. Dün başladım.” Mualla Yengesi tembih etmişti, *Kimseye sırf yaz için burada olduğumu söyleme, sonra nasıl olsa gideceksin diye güvenmezler sana. Bu insanlar terk edilmiş zaten. Bir daha, bir daha terk edilmek istemiyorlar.*

“Pek de gençmişsin. Öğrenci misin?”

“Evet.”

“İsmin?”

“Ferit.”

“Ferit diye kız ismi mi olurmuş? Bu yaşıma geldim duymadım.”

“Babam erkek olacağımı düşünmüş.”

“E, doğduğunda görmemiş mi kız olduğunu?”

“Görmüş ama... Bilmem, yine de Ferit koymuş adımı.”

“Feride koysalardı bari.”

Elinde tepsi öyle duruyordu odanın ortasında. “Yemeğiniz...” dedi konuyu değiştirmek ister gibi.

“Aç değilim,” dedi kadın başını yine pencereye döndürüp. “Gidebilirsin.”

Ne demişti Mualla Yengesi, *Siz yiyinceye kadar dönmeyeceğim mutfığa.* Yutkundu. Boğazında dizili düğümler birer yumruk gibi karnına vurdu.

“Yok,” diyebildi en sonunda. “Siz yiyinceye kadar mutfağa dönemem, öyle dediler.”

“Kim dedi?” diye sordu kadın, tehditkâr.

“Mutfaktan öyle dediler.”

“Onlar da kim oluyormuş? Şimdi de aşçılar mı doktor kesildi başımıza?”

“Kızmayın teyzeciğim. Sizin iyiliğinizi düşündüklerinden. Güç kazanın, hastalanmayın diye.”

“Onlara ne, neyim oluyorlar ki?”

Yatağın karşısında diğer odalardaki plastik sandalyelere benzemeyen ahşap, oymalı bir sandalye vardı. Hiçbir şey söylemeden, ne söyleyeceğini bilemeden, sandalyenin ucuna ilişti, tepsiyi kucağına koydu.

“Kendi kendini davet ettin bakıyorum,” dedi kadın.

Ufak ve ürkek bir tebessüm dudaklarında, “Öyle,” dedi genç kız.

“Ferit,” dedi kadın ve başını salladı. “Ferit diye isim mi verilirmiş kıza?”

“Sizin adınız teyzeciğim?” diye sordu genç kız.

“Süreyya Hanım. Teyze deme bana, ben senin teyzen falan değilim. Süreyya Hanım’ım ben.”

“Peki, Süreyya Hanım.” Başını öne eğdi genç kız. Kayısı kompostosunun sarı-turuncu bulanık şerbetine dikti gözlerini. “Gitmemi istiyorsanız gideyim.”

Sustu Süreyya Hanım. Uzaklıkça uzadı sessizliği. Pencerenin gerisinde, uzaklarda bir yerde bir şey arıyordu sanki. Bir cevap, bir soru, bir ümit. “Git,” dedi sonunda. “Ben de istirahat edeyim.”

“Tepsiyi şuracığa bırakacağım, olur mu? Sonra acıkırsanız diye.”

Odadan usulca çıkıp mutfağa döndü. Elleri boş, içi ağır.

Annesi, “Ben İstanbul’daki Mualla Yengen’le konuştum, du-

rumu anlattım,” demişti. “Mualla Yengen ‘Hiç merak etmesin, gelsin buraya, biz çaresine bakarız,’ dedi.”

Özetle durum şuydu: Ferit kurak bir mart akşamı, yerde bağdaş kurmuş tarhana çorbalarını üfleye üfleye içerlerken anne ve babasıyla büyük sırrını paylaşmıştı, “Ben üniversiteye gitmek istiyorum.”

Babası kaşlarını devirerek “Neden?” diye sormuştu.

“Mühendis olmak için,” demişti Ferit. Elektrik mi, makine mi, bilgisayar mı tam olarak karar verememişti daha. Tek bildiği, matematiği ve feni iyi olanların fakülteye gidip mühendis olduğuydu. Akıllı olmak gerekiyordu mühendis olmak için. Ferit de koca aklını böylece kanıtlayabilecekti işte.

Ablaları Neslihan ve Canan ortaokul mezunuydu. Yaş yirmi beş ve yirmi iki; evli, çocuklu, bebekli. Daha şimdiden nasırlıydı elleri, yorgundu belleri, uykusuzdu gözleri. Ferit, ismi gibi kendi de, hayatı da farklı olsun istiyordu için için. Başarılı bir mühendis olursa, maaşı yüksek bir iş sahibi olursa, daha iyi bir insan olurdu sanki. Babası erkek doğmadığı halde hayırlı bir evlat olduğu için en sonunda affederdi Ferit’i. Hatta severdi belki.

“İnek,” diyordu sınıf arkadaşları. “Böyle giderse hiçbir koca gelip seni istemeyecek,” diyordu ablaları. Aldırmıyordu. Yine eğiyordu kafasını kitaplara. Bir annesi kıyamıyordu işte Ferit’e. “Aferin,” diyordu, gece gündüz bıkmadan. *Aferin, aferin, aferin.* Arada sırada da “Hemşirem,” diyordu, “Çok çalıştın dinlendir biraz gözlerini.”

Üniversiteye gitmek istediğini söylediği gün ne korktuğu gibi yumruğunu masaya indirip hiddetlenmişti babası, ne de gizlice umduğu gibi göğsünü gere gere arkasına yaslanıp, yüzünde çapkın bir gülüş, bıyıklarıyla oynamıştı, “Vay canına, kocaman bir mühendis çıkacak demek bizim aileden. Bir kurban keselim bari.” Onun yerine, gözlerini kaldırıp bir ke-

recik kızına bakmadan, ekmeğini çorbaya banmış, “Kendin ödersen gidersin,” demişti. “Bizden bir şeycik bekleme.”

Yemekten sonra ana kız sedirin üzerine kurulup oturmuştu.

“Ah hemşirem, nereden çıkardın bu işi başımıza? Bakma sen bizim gibi değilsin biliyorum, akıllısın, çalışkansın. Ablaların da benim gibi okulu bıraktı evlendi de ne oldu? Hepimiz aynı hayatı tekrar tekrar yaşıyoruz. Kaç sen, kurtar kendini istiyorum ben de. Ama ana yüreği bu. Nereye gideceksin hem?”

“Ankara’ya. Orada Ortadoğu Üniversitesi var. Çok iyiymiş, öyle diyorlar.”

“Yok mu burada bir tane? Cumhuriyet mi neymiş adı?”

“En iyisine gitmek istiyorum ben anacığım.”

“Ankara’da bir başına! İstanbul uzak ama en azından orada tanıdık çok. Bizim köyden kim çıktıysa kendini İstanbul’a attı. Taşı toprağı altın değil belki, ama hiç değilse bir arada eş dost, akraba. Dur ben bir Mualla Yengen’i arayayım. O cindir, bilir. Bize bir yol gösterir.”

İşte böyle yola çıkmıştı Sivas’tan Etiler’e. On yedi yaşındaydı, bir senesi daha vardı lisede. Yaz ve kış tatillerinde, olmadı üniversite öncesi bir sene çalışır birazcık para pul biriktirebilirdi, hem İstanbul’u da görmüş olurdu. “Ben kızımı gözümün önündeyken çalıştırmam,” demişti babası. Ama İstanbul uzaktı. Gözden uzak, gönülden irak. Hem Mualla Yenge ve kocası İsmail Dayı Hafik ilçesinden kalkıp İstanbul’a gideli neredeyse yirmi yıl olsa da hâlâ komşu sayılırlardı. Annesi en sonunda ikna etmişti babasını. “Madem bu kadar istiyor, denesin. Zaten İstanbul koca şehir, dayanamaz geri döner, di mi bey?”

Aslında arkadaşı Fatma’ydı Ferit’in aklına giren. O yeşil gözlerini kocaman açıp, “Biz Meryem gibi olmayacağız, tamam mı?” diye eline sımsıkı tutunan. “Söz ver bana, kaçıp

mutluluktu. Oruç bozulduğunda ağza ilk atılan, lezzeti apayrık olan o pide ve peynir lokmasının verdiği mutluluk gibi.

Arada Fatma bu konuları tartışmak istediğinde Meryem hemen elini havada bir sinek kovalıyormuş gibi sallar, “Boş ver bunları, güzel şeylerden bahsedelim,” derdi.

Ferit aralarında en sessizleriydi. Meryem’le konuşurken onun mutluluğuna, Fatma’yla konuşurken onun öfkelerine ve heveslerine katılırdı.

Mayısın ilk haftası Ferit, “Anam babam beni bu yaz çalışmaya İstanbul’a yolluyor, üniversite için param biriksin diye,” dediğinde Fatma’nın yosun gözleri önce yanıp sonra da yaşlı bir yıldız gibi sönmüştü. “Bensiz mi?” diye küsüvermişti. “Sen de sor, izin al, gel benimle,” deyivermişti Ferit bir telaş. Susmuştu Fatma. “Nasıl sorarım, öldürür beni babam.” Ferit şaşakalmıştı. “Ama,” diyebilmişti. *Anna*. Gerisi tabii ki gelmemişti. Hem kendine kızmıştı, hem Fatma’ya. Hem kendi için üzülmüştü, hem Fatma için. Ama söyleyememişti işte hiçbirini. Bir daha da açmamıştı bu konuyu. Veda bile edememişti İstanbul otobüsüne binmeden.

Meryem, “Ay ne heyecanlı! Bol bol mektup yaz, anlat her şeyi. Murat gitmiş bir kere İstanbul’a. Bambaşka bir yermiş, sanki yabancı bir ülke gibi,” demişti. Ferit bu karara pişman olduğunu söyleyememişti Meryem’e. Gitmeyi, anacığını bırakmayı, Fatma’yı kırmayı hiç ama hiç istemediğini, deli gibi de korktuğunu anlatamamıştı. “Yazarım, yazarım tabii,” diye savuşturmuştu onun yerine.

Fatma’ya da oradan bir şeyler yazardı belki. Bir özür, bir itiraf, herhangi bir şey.

Ferit annesinin yaptığı o güzelim kuru köfteleri iştahsız iştahsız boğazına dizdikten sonra çantasını hazırlamıştı. Fani-lalar, donlar, iki gecelik, bir iki entari, diş fırçası, tarak. Başka? “İstanbul’un yazı sıcak,” demişti Mualla Yengesi. Bir hırka

alsa mıydı yine de? Annesi ona yardım ediyor, “Unutma birkaç çorap daha al,” diyordu. “Olmadı Mualla Yengen sana bir şeyler verir orada. Bilmiyorum ki kızım ben, hiç gidip görmedik İstanbul’u. Bizim ailede ilk sana kısmetmiş. Daha on vedı yaşında hem de. İçim gidiyor Hemşirem, ta İstanbul’a bir başına. Baban bir şey deseydi keşke. Biliyorum ben, sen bizim gibi değilsin, akıllısın. Baksana o karneye. Ama çok akıl kime tayda? Eninde sonunda sen de evlenecek, ütü yapacak, yer silecek, yufka açacaksın. Mühendislik senin neyine be güzel kızım? Ama sen iyi ol yeter. Ne istersen yap. Kim ne derse desin ben senin arkadayım, öyle bil. Bak sana telefon kartları aldım, aman babana söyleme, bunlara para harcadığımı bilmesin. Söz ver, ara beni en az haftada bir. Sekiz hafta oradasın, di mi? Al sana dört kart. Herbiri bir saatlik. Yarımşar saat konuşuruz her hafta, anlatırsın oraları, havasını, suyunu, insanını. Mektup yaz diyeceğim ama okumak zoruma gider. Böylesi daha iyi.”

Annesinin noktasız virgülsüz, kendi içinde çelişkili, bu sağanak monoloğu Ferit’in içindeki endişe bulantısını arttırmıştı. Ertesi gün Sivas Gök Tur’un otobüsüne binince ve o otobüs gecenin zifiri siyahında virajlara vura vura, hız sınırını aş aşı gitmeye başlayınca bulantısı gitgide çoğalmış, annesinin yolluk diye yanına verdiği dereotlu poğaçaları torbalarından aceleyle çıkarıp, torbaya içinde çalkalanan tüm korku ve kaygıları boşaltmıştı. Yanında oturan teyze neyse ki uyanmamıştı, neyse ki kimse otobüsün karanlığında sararan yüzünü görmemişti. İlk molada kendini tuvalete atmış, ağzını soğuk suyla çalkalamış, yüzünü yıkamış, gecenin soğuğuyla ciğerlerini doldurmuştu. Ablalarının sesleri göğüs kafesinde, yüreğine çok yakın bir yerde, *Nene gerek köyünü, ananı bırakıp Allah’ın İstanbul’una gitmek? Nene gerek üniversite? Mühendislik? Fatma’nın mağdur gözleri iğne iğne, Çalma düşlerimi, bendim uzaklara gitmek isteyen, ama sen gidiyorsun şimdi, haksızlık değil*

mi bu? Kendine kızgın, kendine küskün, otobüse dönmüştü Ferit. İstanbul'a vardığında ağzının içinde yara gibi bir şey vardı. Pişmanlık gibi.

Çarşamba

Yine kapıyı tıklattı, iki kere. Yavaşça girdi içeri.

"Yemeğinizi getirdim Süreyya Hanım."

"Feride miydi?"

"Ferit."

"Ferit diye kız ismi olmaz. Feride."

İnatlaşmanın anlamı yoktu. Bir süre sustu Ferit. "Bugün patatesli börek var. Cacık. Çalı fasulye."

"İyice uydurmuşlar bugünkü menüyü. Patatesli börek ve cacık! Kıymalı olsaymış ya börek." Kaşlarını çatı Süreyya Hanım. Yüzünde dalga dalga çizgiler belirdi. Sertleşti gözleri. "Geri götür."

"Götüremem teyzeciğim. Öyle dediler ya." Gitti tepsiyi masaya bıraktı, kendi de sandalyeye kuruldu.

"Teyze değil, Süreyya Hanım."

"Affet."

"Kaç yaşındasın sen bakayım?"

"On yedi."

"Çok da çocukmuşsun."

Ta Sivas'taki köyünden kalkıp bir başına koca İstanbul'a gelmiş Ferit'e dokundu bu laf. Özellikle de son birkaç gündür kendini çok büyümüş hatta yaşlanmış hissediyordu.

"Ya siz?" diye sordu kırılganlığını örtbas etmek isteyerek.

"Ben mi kaç yaşındayım? Sorulmaz ki hanımlara yaşı! Bunu da mı öğretilmediler sana?"

"Affet Süreyya Hanım."

"Özür dilerim. Affet değil, özür dilerim."

“Özür dilerim, Süreyya Hanım.”

Süreyya Hanım genç kızın gayretini görüp memnun oldu. Yüzündeki çizgiler biraz olsun yumuşadı.

“Peki, kaç yaşındayım sence?”

Dikkatli dikkatli süzdü karşısında oturan ak saçlı, zayıf kadını. Yalnızlığının, açlığının yanı sıra kadının zarafetini fark etti ilk defa.

“Bilmem ki. Altmış? Yetmiş?”

Bir tebessüm yanıp söndü kadının gözlerinde.

“İlahi.”

“Yanlış mı oldu? Affet Süreyya Hanım, yok, özür dilerim.”

“Kimseye söylemeyeceğine söz ver,” dedi kadın hafif muzip.

“Verdim.”

“Seksen sekiz.”

“Maşallah Süreyya Hanım.”

“Maşallahlık bir durum değil. Bana kalsa kalkıp giderdim altmış, yetmiş yaşındayken.”

“Öyle deme Süreyya Hanım.”

Sonra yine sustular. Nefesleri doldurdu aralarındaki boşluğu. Oturdular öyle. Ferit ayaklarına baktı, o beyaz bez pa-buçlarındaki gri kire. Süreyya Hanım önünde kavuşturmuş olduğu damarlı ellerine. Belki mahcubiyetti hissettikleri, belki hü-zün. “Çalıklarışı”nu okudun değil mi?” diye sordu sonun-da Süreyya Hanım.

“Yok,” dedi Ferit. “Okumadım.”

“Nasıl okumadın? Okutmadılar mı okulda?”

“Okutmadılar.”

“Yok mu bir Türkçe dersin? Edebiyat? Dil Bilgisi?”

“Var Süreyya Hanım, ama okumadık Çalıkurdu’nu.”

“Çalıkurdu değil, Çalıklarışı.”

“Peki, Çalıklarışı. Bilmiyorum ben o kitabı.”

Süreyya Hanım yine çattı kaşlarını, yine yüzü çizgi çizgi oldu. “Allah Allah, anlamıyorum ki ben bu okul sistemini. Nasıl okutmazlar *Çalılıkıuşu*’nu? Ne okutuyorlar size peki?”

“Bir kitabımız var. Türkçe kitabı. Devletin kitabı. İçinde böyle hikâyeler, şiirler, paragraflar var. Onları okuyoruz, sonra arkasındaki soruları cevaplıyoruz. Tema, ana fikir, sıfatlar, kafiyeleler. Öyle şeyleler.”

“Başka hiç mi kitap okumuyorsunuz peki? Hiç mi roman okutmuyorlar? Büyük yazarlarımızı?”

Ferit büktü dudaklarını. “Yok, Süreyya Hanım. Ben bir kasaba okuluna gidiyorum zaten. Bizde öyle fazla bir şey yok. Ama matematikte iyiyim. Hocam da beni çok beğeniyor.”

“İstanbul’da kasaba mı kaldı?”

“Sivas. Ben Sivaslıyım da. Hafik ilçesinden. Tavşanlı.”

“Sivas,” dedi düşündü yaşlı kadın bir an için. Sonra sanki diline acı biber değmiş gibi buruşturdu yüzünü. “Kaç senesiydi o sizin bağnazlar oteli ateşe verdiler? Aziz Nesin kaçıp kurtulduydı da bir sürü aydınımız cayır cayır gitti.”

Ferit de durdu düşündü, hatırlar gibi oldu. “Çok önceydi Hanımım o.”

“O kadar da değil. On sene falan değil mi?”

“Ben çok çoktım.”

“Baksana hâlâ çocuksun sen.”

Ferit eğdi başını, ayakkabısının kirine baktı yine. Bu akşam yıkarsa yarına kurur muydu acaba?

“Yeni mi geldin buralara?”

“He ya, üç dört gün oldu.”

Süreyya Hanım yine kendi düşüncelerinde kayboldu gitti. “*Çalılıkıuşu*’nu bile okumadan lise mezunu oluyor bu gençlik. Ne biçim okullar bunlar? Ne işe yarıyor, ne yapıyor Eğitim Bakanı olacak adam?” Sonra durdu. Birazcık yumuşadı sesi. “O zaman gideceksin *Çalılıkıuşu*’nu okuyacaksın. Benden sana ödev.”

Ferit derin bir iç çekti. Al başına belayı. “Şart mı Süreyya Hanım?” diye sordu. Sesi dudaklarından altı yaşındaki bir kızınki gibi hafif tiz, hafif hoyrat çıktı.

“Şart tabii. Şart,” dedi Süreyya Hanım. “Hangi kitapçıya gitsen bulursun. Oku da tanı ünlü Feride’yi.”

Günün sonunda otobüsten indiklerinde Mualla Yengesi koluna girdi Ferit’in. “Dilim damağım kurudu be kızım. Bizim bakkala uğrayalım, oğlanlara selam geçelim, bir de ayran kaçıralım kendimize.”

“Olur Yengeciğim,” dedi Ferit. Aklı fikri şu *Çalılıkıştı*’nu nerede bulacağındaydı. Az biraz parası vardı ama onu da kitaba harcamak istemiyordu. Belki maaşını almayı beklerse... Ama maaşı onun mühendislik parasıydı, roman parası değil ki.

Zaten Süreyya Hanım’ın bir şey yediği de yoktu. Yarın tepsiyi bırakınca kaçıp gitmeliydi.

Bakkala girdiler. İsmail Dayı “market” diyordu---bir sürü yabancı marka sattığından. Alman krakerler. Yumurta şeklindeki içi oyuncaklı çikolatalar. İthal marka satınca daha bir değer kazanıyordu bakkallar, market oluyorlardı. Tabii İsmail Dayı’ya göre. Ama Mualla Yenge “bakkal” demeye devam ediyordu. “Avuç kadar yer. Marketlik bizim neyimize?”

İçeri girdiklerinde iki oğlan da üzerlerinde takım formları, Memo Galatasaray, İbo Beşiktaş, avuç avuç leblebi yiyecek gazete okuyorlardı.

“Biz geldik!” Gitti ikisini de şapır şupur öptü Mualla Yenge.

Çocuklar ellerinin tersiyle yanaklarını sildi. “Anne ya, vıpma şöyle.”

“Bak erkek evlat böyle oluyor işte,” diye söylendi Mualla Yenge. “Ne sevgi gösteriyorlar, ne de senin sevginden bir halt almıyorlar. Neyse, biz de ayran almaya gelmiştik zaten.

“Şimdi gider şuracıkta bir inek bulur, senin için sağlar, sütü yoğurt, yoğurdu ayran yaparım, anacığım benim!”

Mualla Yenge birazcık yumuşar gibi oldu. “Ailemizin komedyeni,” diye takdim etti İbo’yu Ferit’e. İbo kollarını iki yana açarak yerlere kadar eğilip selamladı seyircilerini.

“Haydi ver ayranlarımızı,” dedi annesi.

Ferit Memo’ya baktı, gözlüklerinin ince camında kendi yansımalarını gördü. Silik, küçücük. Memo da Ferit’e baktı hızla bir. Sonra ikisi de başını eğdi öne. Ferit kâküllerini düzeltti, Memo gözlüğünü çıkardı, camlarını hohlayıp, pantolonuna silip geri taktı.

“Aç mısınız, size evden yemek yollayayım mı Ferit’le?” diye kapıda durup sordu yengesi.

“Biz burada bir şeyler yiyoruz,” dedi Memo, çenesiyle rafları işaret ederek. Ferit de onunla beraber baktı dizi dizi, renk renk, kutu kutu gıdalara. Makarnalar, salçalar, turşular. İçi kabardı.

“Cips mips, siz de ona yemek diyorsanız... Neyse siz bilirsiniz. Eşek kadar adam oldunuz, bana düşmez artık.” Somurttu Mualla Yenge. “Gel kızım, biz gidelim çok geç olmadan, dayın aç aç bizi bekliyordur şimdi. Kıymalı semizotu yapalım diyorum. Bir çırpıda hazır olur. Ayranla da pek yakışır.”

Eve vardıklarında İsmail Dayı yine bir spikerle fena halde kavgalıydı. “Nerede kaldınız yahu?” dedi, küfürlerine cevap vermeyen spikere olan hıncını karısından çıkarırcasına. “Geberdik açlıktan, geberdik.”

“Az dayan be adam. Bakkala uğradık, günlerdir yüzünü göremedim oğullarımın. Hapsettin çocukları oraya.”

Ferit alışık değildi kadının kocasıyla atışabilmesine. Kendi annesi çok daha sessizdi. “He ya,” derdi babası ne zaman söylense. “He ya, affet.”

Mutfağa girdiler. Mualla Yengesi semizotunu suya yatır-

dı, soğanı doğrayıverdi, kıymayı kavurdu. Ferit, yengesinin elinin çabukluğunu hayran hayran seyrediyordu, kendisi şimdiye üç dört parmağı kan revan içinde kalmış, bileğini kızgın tavada yakmış, köşede oturup ağlıyor olurdu.

Göz açıp kapayıncaya kadar hazırdı kıymalı semizotu, üstü duman duman. Birkaç dilim ekmekle İsmail Dayı'nın tabağını içeri götürdüler, sonra mutfakta karşılıklı oturdular. "Ayranları unutuyorduk neredeyse," diye ayaklandı Mualla Yenge. Küçük plastik bardaklardan birini Ferit'in eline tutuşturdu. "Afiyet bal şeker olsun," dedi. Sonra kolunun bütün gücüyle çalkaladı ayranı. Ferit de onu taklit ederek salladı ayranı havada. Sonra aynen yengesinin yaptığı gibi bardağın tepesini kenarından çeke çeke soydu, köşesini ağzına dayadı ve ayranın tuzu, serinliği içini doldurdu. Şaşkın şaşkın indirildi ayranı, masaya koydu.

"Hayrola?" diye sordu Mualla Yenge. "Hiç ayran içmemiş gibi bir halin var."

"Böylesini içmedim yenge."

"Nasıl böylesini içmedin?"

Anası alırdı ev yoğurdunu, biraz suyla karıştırır, üzerine tuz serperdi. Çok daha sulu olurdu annesinin ayranı. Daha tatlı. Bazen çırpıp köpürtürdü ayranı annesi, köpükten bıyıklar edindirler, gülüşürlerdi kıs kıs.

"Biz hep evde yaparız da ayranı. Hiç market ayranı içmemiştim ondan."

"İlahi," dedi Mualla Yenge. "Sevdin mi bari bizim tembel işi market ayranımızı?"

"Çok sevdim yenge. Daha güzel ev ayranından. Ama ne olur söyleme anacığma. Üzülür sonra."

Mualla Yenge uzandı çenesinden tuttu Ferit'in küçücük yüzünü. "Kız çocuğu işte, kız çocuğu," dedi, sonra sustu ve çatalı elinde, öyle uzun uzun, yarısı boş tabağına baktı.

“Aldın mı bakalım kitabımı?” diye sordu Süreyya Hanım Ferit daha kapıyı açarken.

“Alamadım. Geç çıktık buradan. Hem yeniyim İstanbul’da, bilmiyorum kitapçılar nerede.”

“Peki,” dedi Süreyya Hanım. “Ne var bu öğlen?”

“Bulgur pilavı...”

“Yine pilav! Pirinç tarlasına döndü içimiz. Sade pilav, şehriyeli pilav, bezelyeli pilav, domatesli pilav...”

“Ama bu bulgur pilavı, Süreyya Hanım. Bulgur pilavı benzemez diğer pilavlara.”

“Pilavsa pilav. Hepsi aynı şey.”

Bir iki nefes alıp devam etti Ferit menüsüne, “Salçalı köfte. Yeşillik. Üzerine de meyve.”

“Ne meyvesi?”

“Kiraz.”

“İyi mi bu mevsim kirazlar? Kurtlu murtlu olmasın?”

“İyidir herhalde Süreyya Hanım, ben anlamam pek.”

Süreyya Hanım doğrulup silkindi şöyle bir. “Getir göster.” Sonra gözlerini kedi gibi kısıp önündeki iri kırmızı kirazlara pür dikkat baktı. “Hormonlu bunlar,” dedi bir yargıcin şaşmaz kararlılığı ve asaletiyle.

“Sen öyle diyorsan,” dedi Ferit, elinde kiraz tabağıyla oynamalı ahşap sandalyesine otururken.

“Siz,” diye düzeltti Süreyya Hanım.

“Affet. Yok, özür dilerim.”

“Affedersiniz de, daha kolay olacaksa.”

“Affedersiniz Süreyya Hanım.” Yorgundu bugün Ferit. Otobüs yolculuğunun hatırası o bulantı, çekyatın geceleri döndükçe sırtını iğneleyen yayları, güneşten önce uyanmanın zorluğu birikmiş, birikmiş, bugünü beklemiş ve daha gün yarılanmadan bir anda tümünden üstüne yüklenmişti sanki.

“Neden hiç yemiyorsunuz Süreyya Hanım? Kuvvetten düşeceksiniz.”

“Aman düşeyim, kuvvetten düşeyim, yataklık olayım da kurtulayım.”

“Öyle demeyin ama.”

“Sen daha on altı yaşında bilmezsin bizim gibilerin derdini. Bir yerden sonra hayat çok fazla geliyor insana.”

“On yedi... On yedi yaşındayım ben Süreyya Hanım.”

Süreyya Hanım ilk defa baştan aşağı süzdü genç kızı. O kadın olmaya uğraşan bedeninin içinde küçük bir kız, küçük kız gibi konuşan ağzın içinde kilitli bir kadın gördü. Gülümsemi.

“Doğru, on yedisin sen. Yaşlılık işte, hiçbir şeyi doğru dürtüst hatırlayamaz oldum.”

“Eğer az biraz yerseniz...”

“Yataktan koltuğa, koltuktan yatağa. İhtiyacım yok ki yemeye bu kadarcık hareket için. Bir akşam yemeği yetiyor bana bütün gün.”

“Ama eğer yerseniz daha fazla gücünüz olur, aşağı inersiniz, yemekhanede herkesle beraber yersiniz. Güzel havalarda dışarıda otursunuz diğer sakinler gibi. İyi olmaz mı Süreyya Hanımım?”

Süreyya Hanım yine pencereye dikti gözlerini. “Kim söylüyor sana burada böyle oturmanı, bana bekçilik yapmanı? Doktor Ayten değil mi? Git söyle o Ayten Hanım’a, benim yarı yaşında bana böyle sahiplik taslayamaz. Ona ne? Bu benim hayatım. Bunlar kendi hayatları olmayan insanlar, onun için burunlarını başkalarınınkine sokmaya meraklılar. Bir de çocuk yaştaki sizleri böyle kukla ediyorlar ya kendilerine. Düpedüz ahlaksızlık. Bak Feride, sen akıllı bir kıza benziyorsun, uyuma bunlara.”

“Süreyya Hanım,” diye kekeledi Ferit, “Tanımıyorum ben Doktor Ayten’i filan. Buraya geleli şunun şurası üç gün

olmuş. Kötü değil niyetim, ne olur demeyin öyle. Ben gideyim isterseniz, siz rahat olun.”

Tam kapıyı aralamış dışarı çıkarken, Süreyya Hanım’ın ufak bir öksürükle boğazını temizlediğini duydu, durdu bekledi.

“Unutma git al *Çalığışu*’nu. Soracağım yarın.”

Otobüste kendilerine iki yer buldular, oturdular omuz omuza.

“Yenge, kimdir bu Doktor Ayten?” diye sordu Ferit.

“Doktor Ayten? Ne diyorlar? Psikolog mu, psikartistik mi? Öyle pisi pisi bir şey işte. Akıl doktoru. Deli doktoru. Biz öyle diyoruz. Gerçi bakma burası huzurevi, tımarhane değil güya, ama bana sorarsan herkes biraz deli. Bazı günler eve dönüyorum, yatağa uzanıyorum, bir düşlerde kayboluyorum ki sanırsın ben de onlara baka baka delirmişim. Ama iyi kadın Doktor Ayten. Kısacık saçlı ama... Yine de iyi niyetli. Tam olarak ne yapar, ne işe yarar ben bilmem. Niye sordun?”

“Hiç,” diye cevapladı Ferit, omuz silkmeye çalışarak.

“A-627 bahsetti de. Doktor Ayten mi yolluyor seni bana diye sordu.”

“Tövbe tövbe, bilmiyorlar mı seni mutfaktan yolladıklarını, elinde koca tepsi?”

“Yok, ben tepsiyi bırakıp oturuyorum da. Senin dediğin gibi yenge, yoldaş olmak için, sohbet için.”

“Kim bu A-627?”

“Süreyya Hanım, tanıyor musun?”

“Süreyya... Süreyya... Yok, bilmiyorum. Neyin nesi? A blok altıncı katsa zengin demektir. Kaç yaşında?”

Kimseye söylemeyeceğine söz ver. Seksen sekiz. Ferit verdiği sözlere önem verirdi. Fatma, abisinin bazen yatak odasına süzülüp onu ellediğini söylediğinde de tutmuştu sözünü, paylaşmamıştı Fatma’nın sırrını hiç kimseye. Kendi anacığıyla bile. Süreyya Hanım’a da sadık olmalıydı öyleyse.

“Bilmiyorum. Yaşlı bir kadın. Galiba çok yaşlı,” deyiverdi.

“İyidir, devam et o zaman sohbetine. Boş ver Doktor Ayten’i de. Hem neden ondan şüpheleniyor ki biz öğlen yemeğini yolladığımızda. Allah Allah. Bu daha çatlaklardan olmalı.”

Sağa sola kıvrılan yokuşların geri kalanında konuşmadılar. Ferit otobüsün kirli camlarından İstanbul’un üzerine yavaş yavaş inen akşamı seyretti. Yeşillerin kahverengi tonlarına, mavilerin önce grilere sonra da siyahlara dönüşünü. Sokak kedilerinin çöplük evlerine çekilişini, kocaların ve babaların kahveden dönüşünü, karşı tarafın bin bir ışığının mum mum yanışını.

Çalılıkıuşu’nu düşündü. Ağzını açtı bir şey diyecek, bir şey soracak, bir şey isteyecek gibi. Sonra kapadı, mühürledi dudaklarını.

Herhangi bir geceydi. Yine yedi, uyudu, uyandı.

Cuma

Saat öğlene doğru, “Süreyya Hanım’a başka birini mi yolla-sak?” diye sordu Ferit.

“O da kim?” Mualla Yenge’nin alnı incecik ter damlalarıyla parlıyordu. Bir yandan temmuz sıcaklığının habercisi hazi-ran sıcaklığı, bir yandan kocaman mutfağın fokurdayan onlarca tavası, tenceresi, buharı.

“A-627.”

“Ha şu Doktor Ayten meselesi mi dediğin? Yok, ne lüzum var. Sen git yine.” Sonra sırtını dönüp, kazınması gereken bir vıgın havuca yöneldi.

Ferit’in midesinde bir taş. Hatta bir taş ocağı, üst üste taş-lar, alev alev. Niye bu kadar aldırıyordu ki? Kime ne? Sekiz haftası vardı şunun şurasında. Göz açıp kapayınca kadar

gececekti. Tek yapması gereken şu tepsiyi kapıp götürmesi, o masaya bırakıvermesi. A-213'te yaptığı gibi, neydi adamın adı? Süleyman. Süleyman Hoca diye tanıtmıştı kendini di mi? Hem de iştahlı. Sürekli saati soruyordu, bileğinde, karşı duvarda ve yatağının başucunda birer saat olduğu halde.

"Saat kaç kızım?"

"On ikiyi on geçiyor Süleyman Hoca."

"Hah, desene yemek vakti."

"Evet, buyurun getirdim ben yemeğinizi."

"Eh, on iki olduysa yerim ben de."

"Oldu, oldu. Hatta on ikiyi on geçiyor."

"Aman ne güzel, tam yemek vakti."

Ya da A-335. Bahriye Özatlar. Saçları hep bigudili, televizyonu sürekli açık, meraklı bir kadındı o da. "Kim ölmüş bugün?"

"Bilmiyorum Bahriye Teyze, ölmemiştir kimse."

"Yok, yok, ölmüştür biri, bu yaz sıcaklarında hep artıyor ölümler. Ben anonsları dinlemeye çalışıyorum ama arada içim geçiyor, kaçırıyorum. Peki kimler oturuyor bugün salonda?"

"Pek kimseyi görmedim, yemeğe inmişlerdir herhalde."

"Yok ama oturuyordu birileri, biliyorum. Kim bilir yine kimi çekiştiriyorlardı. Gördün mü bugün bizim müdürü?"

"Görmedim bugün, dün görmüştüm bir ara."

"O da iyi adam aslında ama başa çıkamıyor burayla. Her gün kötüleşiyor hayat. Eskiden ne güzel konserler falan yaparlardı. Olacak mı bu yaz öyle bir gösteri, bir faaliyet?"

"Bakarım ben sizin için aşağıdaki takvime, haber veririm."

"Çok yaşa kızım. Bakmışken sor bir de, varsa bir faaliyet, kimler yazılmış diye. Görelim kimin hali vakti hâlâ yerinde de dolaşıyor etrafta."

"Tabii, Bahriye Teyze."

“Başladın mı okumaya *Çalılıkıuşu*’nu?”

“Hayır,” dedi Ferit, somurttu. “Neden bu kadar önemli bu kitabı okumam Süreyya Hanım?”

“Önemli, çünkü” diye başladı yaşlı kadın, sonra durdu düşündü, sanki önemliyi önemsizlerden ayıklar gibi. “*Çalılıkıuşu*, adı Feride olan bir kızın öyküsü, onun hayatı, nasıl büyüdüğü, neler çektiği, nasıl âşık olduğu, içindeki o aşkla nasıl mücadele ettiğiyle alakalı. İnatçı bir aşk Feride’ninki.” İç çekti Süreyya Hanım, derin derin, acı acı. “Çok güzel bir hikâye. Her genç kızın, her kadının okuması gerek.” Sonra yarı kederli, yarı keyifli ekledi, “Aşka dair ne var ne yoksa öğrenmenin en kolay yolu *Çalılıkıuşu*’nu okumak bence. Gerçek aşkların ne kadar zor olduğunu, ne kadar sabır, ne kadar inanç ve sadakat gerektirdiğini öğretir. Ve tabii en önemlisi, dediğim gibi başkahramanının isminin seninki gibi Feride oluşu.”

Ferit şaşkınlık içinde dinledi yaşlı kadının dolambaçlı, dalgın sözlerini.

“Tövbe, Süreyya Hanım,” dedi sıra ona gelince. “Bana öyle aşk meşk romanları mı okutacaksınız? Ben üniversiteye gideceğim. Mühendis olacağım. Ben öbürleri gibi, ablalarım gibi hemencecik kendime bir adam bulup çocukluğa karışayım derdinde değilim ki. Öyle olsa niye bırakayım evimi, anamı da taa bu İstanbul denen yere geleyim bir başağzıma?” Konuşurken elleriyle önlüğünü öyle sıkı kavramıştı ki, buruş buruş olmuştu şimdi etekleri. “Hem,” diye devam etti bir iki yutkunduktan sonra, “Benim adım Feride değil, Ferit.”

“Sen de pek alıngansın,” diye güldü yaşlı kadın. Arkalarında saklı duran birkaç altın dişi parladı.

Ferit önlüğünün eteklerini sıktı bıraktı, sıktı bıraktı. Sonra en alçak ve titrek sesiyle “Afiyet olsun” deyip döndü arkasını, çıktı odadan. Ayak sesleri boş koridorlarda bir tehdit gibi yankılandı, o altı katı her zamankinden yavaş ve yorgun indi,

en alt kata varınca sağa döndü, durdu, sola döndü. Bilemedi nereye gitmesi gerektiğini. Girişteki güvenlikçiye yanaştı.

“Doktor Ayten Hanım’ı nerede bulurum?”

Ferit kadar çocuktuk bu güvenlikçi. Kim bilir belki on sekiz, on dokuz, bilemedin yirmi. Ama yorgundu mavi gözleri, kuruydu dudakları Etiler’in birçok sakini gibi. O da Sinop’tan göç etmişti anası babasıyla, iki ablasıyla. Sekiz aydır burada nöbet tutuyordu ama omuzlarının düşüklüğünden belliydi hep birilerini, bir şeyleri, hayatı beklemeye alışık olduğu.

“Doktor Ayten? Şu koridorun sonunda, solda, sondan ikinci kapı. Ama orada mıdır şimdi başka bir yerde midir bilmiyorum,” diye gösterdi.

“Sağolasın,” dedi Ferit koridora yönelirken. Eli küçük bir yumruk, hafif korkak, hafif aceleci çaldı kapıyı.

“Buyurun,” dedi içeriden bir ses.

Ürkek adımlarla girdi içeri. Küçük bir odaydı bu. Üzeri kâğıtlar, kitaplar, dosyalarla kalabalık bir çalışma masası, iki kişilik turuncu bir kanep, duvarlarda birkaç yağlıboya resim: Sıra sıra kayıkların durduğu bir sahil, taş kaldırımlı bir sokak, arkasında güneşin battığı bir cami. Bir de kocaman kütüphane, alt kısmı çekmeceli.

Doktor Ayten yavaşça kalktı yerinden. Kısacık saçları, erkek gibi. Kızıl ve parlak. Genç kızı tepeden tırnağa süzdü, görmesi gerekeni görmüş gibi, gözlüğünü çıkardı masaya koydu.

“Hoş geldin, nasıl yardımcı olabilirim?”

“Sakinlerden biriyle ilgili konuşmak istemiştım. Müsait-seniz.”

“Gel otur şöyle. Nefes nefese bir halin var.”

Ferit kanepenin en ucuna çöktü, düşecek gibi, hemen kal-kıp, kaçıp gidecek gibi. Doktor da sandalyesine oturdu tekrar.

“Tanıştığımızı sanmıyorum, ben Doktor Ayten Oktaş.”

“Ben Ferit. Sivas’tan geldim. Mualla Yengem’e mutfakta vardım ediyorum.”

“Ellerine sağlık o zaman.”

“Sağolasın Doktor Hanım, ama ben bir şey pişirmiyorum ki. Daha çok ayak işleri. Bir de öğlenleri kimi sakinlerin yemeklerini odalarına taşıyorum.”

Doktor masasına yasladı dirseklerini.

“Senin için ne yapabilirim? Söyle bakalım.”

“Ben şeyle ilgili konuşmaya gelmiştim, yani size sormak için. A-627, Süreyya Hanım.”

“Süreyya... Süreyya... Süreyya Topçuoğlu mu?”

“Bilmiyorum gerisini. Süreyya Hanım diyorum ben, o kadar.”

“Bir saniye,” dedi doktor, gözlüğünü taktı, kalktı çekmece-
celere gitti, parmaklarıyla hızla dosyaları taradı. “A 627... A
627... Buldum, evet Süreyya Topçuoğlu.” Açtı dosyayı, gözle-
rini söyle bir dolaştırdı sayfalarda, parmağıyla kimi kelime-
lerin altını çizdi. “Evet, evet,” diye onayladı okuduklarını ba-
şıyla. Sonra yerine döndü, yine dirsekleriyle masaya yaslandı.
Sanki daha da yakın duruyordu şimdi Ferit’e.

“Süreyya Hanım diyordun...”

“He. Birkaç gündür buradayım ben. Çok yeni yani. Baş-
ladığımdan beri her gün Süreyya Hanım’a öğlen yemeğini
götürüyorum ama o hiç yemiyor. Dokunmuyor bile. Ben de
tepsiyi masasına koyup oturuyorum, konuşuyorum biraz.”

“Çok iyi ediyorsun. Süreyya Hanım’ın konuşacak birine
ihtiyacı olabilir. Yalnız bir kadın.” Yine şöyle bir süzdü Ferit’i
Doktor Hanım; yüzündeki acıyı, öfkeyi, kırgınlığı gördü.
“Zor bir kadın Süreyya Hanım. Çoğunlukla usandırıyor in-
sanları. Kaçırıyor.”

Ferit’in kuyu gözleri daha da karardı, derinleşti. Pür dik-
kat dinliyordu doktoru.

“Niye Doktor Hanım, niye öyle?”

Doktor Ayten boynunu hafif yana eğdi, gülümsedi. “Ba-

zen," diye başladı, sonra durdu, düşündü. "Kimileri," diye düzeltti. "Kimileri için insanları kendilerinden uzaklaştırmak, onlara yakınlaşmaktan çok daha kolaydır."

"Süreyya Hanım da öyle yani."

"Olabilir." Doktorun yüzündeki tebessüm soldu biraz, hüzne dönüştü. Sonra bir gayret yine gülümsedi. "Ama anlaşılan sen arkadaşlık edebiliyorsun Süreyya Hanım'la. Ne güzel. Nelerden konuşuyorsunuz peki?"

"Hiç," deyip Ferit, omuzlarını silkti abartılı bir umursamazlıkla, kötü bir Türk filminin acemi oyuncusu gibi. "Havadan sudan."

"Öyle havadan sudan konuşmak rahatlatıyor Süreyya Hanım'ı, öyle mi?"

"Bilmiyorum," deyip sustu Ferit, gözleri kapının kulbunda. Bir süre sonra, "Doktor Hanım," diye başladı tekrar, boğazını temizledi, hafif tereddütlü sordu, "Niye hiçbir şey yemiyor Süreyya Hanım? Niye bu kadar yalnız? Ölmek istediğini söylüyor hem." Sesi diken dikendi.

"Ferit'ciğim, detaylara giremeyeceğim. Burada sakinlerle benim aramda geçen konuşmalar özel konular. Başkalarıyla paylaşmam doğru olmaz. Ama Süreyya Hanım uzun ve zor bir hayat yaşadı. Şimdi senin varlığın eminim ona çok iyi geliyor. Dışa vurmuyorsa bile minnettardır senin ilgine. Eğer zorlanırsan, seni uzaklaştırmaya başlarsa, incitecek bir şeyler söylerse, gel konuşalım. Ama merak etme, yemese de, ölmek istediğini söylese de, senin her gün ona gidip arkadaşlık etmen onun için hoş bir değişiklik. Dört duvar arasında yapacak bir şeyi yok ki, senin gelişlerini gidişlerini bekliyordur şimdi."

"Öyle mi diyorsunuz?"

Doktor Ayten sımsıcak gülümsedi.

Al al oldu Ferit'in yüzü, avuçları ateş. "Peki," dedi.

"Ama bir derdin olursa, bir şüphen, çekinme gel bana."

Kaşlarını söyle bir kaldırdı Süreyya Hanım. “Mehmet Akif? İstiklal Marşı yani?”

“On kıtasını da ezbere okuyabiliyorum,” dedi Ferit, bir ümit.

“İstemez! İstiklal Marşı’nı bilmeyen mi var? Herkese ezberletiyorlar onu. Edebiyat sevgisiyle bir gıdım alakası yok o on kıtanın. Sırf ödev. Vatanına, milletine, bayrağına sadakatinin tek ispatı sanki.”

Katman katman bir hayal kırıklığı çöktü Ferit’in üzerine. Hayır, Süreyya Hanım’ın kendisini itip uzaklaştırmasına izin vermeyecekti. Doğru bir şey yapıyordu burada oturmakla, Doktor Hanım öyle demişti. Sevaptı bu, Mualla Yengesi de öyle demişti. Bu zayıf yaşlı kadının ihtiyacı vardı kendisine. Ve kendisinin de bir avuç harçlığa. Kâküllerini düzeltti, perde gibi yana çekti, açtı yüzünü. Rahat edemedi yine örttü alnını.

“Hangi yazarları, şairleri bilmeliyim sizce? Çalıkuşu dışında yani. Kimleri en çok sevip sayarsınız siz?”

Bembeyaz bir ışık vurdu Süreyya Hanım’ın gözlerine. “Ah, kimler,” dedi daha çok kendine. Ellerini döndürdü, avuçlarına baktı bir süre. “Peyami Safa, Yaşar Kemal, Halide Edip, Yahya Kemal, Attilâ İlhan, Orhan Veli, Sait Faik...”

“Okudunuz mu hepsini sahiden?” diye sordu Ferit ahşap sandalyesine yerleşirken.

“Okudum tabii,” dedi Süreyya Hanım omuzları dimdik. “Okumak ne demek, yaşadım, yaşadım hepsini. Hele Sait Faik, Orhan Veli, Attilâ İlhan. En güzel dostlarım, en güzel aşklarım onlar.” Sesi hafiften yükselmiş, ahenkli bir hal almıştı.

“Tanıdınız mı yani onları? Arkadaş mıydınız sahi?” Ferit de heyecanlanmıştı şimdi.

Süreyya Hanım uzanıp sehпасının üzerinde duran lavanta kolonyasını aldı, cömertçe döktü ellerine. O tatlımsı mayhoş kokuyu derin derin içine çekti. “Tanıdım tabii. Hem de çok yakından, yürekten. İstersen anlatırım sana bir gün.”

"Anlatın Süreyya Hanım, anlatın tabii. Haydi şimdi anlatın." Ferit dirseklerini dayadı dizlerine, o küçük esmer yüzünü aldı ellerine, gözlerini açtı kocaman kocaman.

1930'ların sonlarıydı. Ben senin yaşlarındaydım. Babamla Kandilli'de paşa dedemden miras kalan yalıda yaşıyorduk. Beyaz ahşap bir köşktü bu, rengârenk bir bahçesi vardı. Çamlar, defneler, sarı güller, papatyalar. Bir bahçıvanımız vardı, Azmi Abi. Kara kuru bir adam, kafasında hep bir kasket. Yemekleri yapan bizim tombul Şadiye Abla'yla arkadaşlık etmeve çalışırdı hep. "Yoruldum sultanım, senin elinden bir kahve içsem de kendime gelsem." Şadiye Abla da elinde koca kepeçesi Azmi Abi'yi mutfaktan kovalardı, "İşim gücüm yok, bir de sana hizmet edeceğim!" Azmi Abi gidince, "Bana çok fena vakti abayı bu, ne yapacağız Süreyya," der dururdu bana. Ben de, "Babama söyleyelim, kovsun," derdim ama Şadiye Abla, "Yazıktır, yazıktır," der, sonra da yeminler ettirirdi bana babama şikâyet etmemem için.

Yalı her zaman çok sessizdi. Bir mutfakta Şadiye Abla'nın tencere tava gürültüsü, bir de üst kata çıkan merdivenlerin ince gıcirtısı. Babam ya seyahatte olurdu, ya iş görüşmelerinde. Evde olduğu zaman da çoğunlukla kütüphanesinde bir şeyler okur, bir şeyler yazar, ya da kendi kendine satranç oynardı. Ben de odamda oturur, cam kenarında Boğaz'dan gelip geçen vapurları, kayıkları seyrederdim. Saatlerin nasıl akıp gittiğini anlamazdım. Aklımda bin bir düşünce, bin bir haval. Çok hayalperesttim, çok. Sürekli kitap okurdum bir de. () okuduğum kitaplar beni yepyeni diyarlara taşırdı, bir sürü kahramanla tanıştırdı ve ben de sanki onların hayatlarının bir parçası olur, onlarla düşlerimde yaşırdım.

Varlık dergisi de sanırım o yıllarda çıkmaya başlamıştı. Babam çok meraklıydı fene, felsefeye, sanata, edebiyata. Baskıdan yeni çıkmış, neredeyse mürekkebi bile kurumamış

tüm o mecmuaları, kitapları alır eve getirirdi. Bir kısmını bana verir, bir kısmını da kütüphanesindeki oymalı ceviz masasına yığardı. Akşamları yatağıma çekilince yastıklarımı bir güzel kabartırdım, ne çok yastığım vardı bir bilsen, üstleri işlemeli, ipek kılıflı, kimilerinin etrafı püsküllü, alırdım elime bir *Varlık*, içinde ne var ne yok, tüm şiirleri, tüm öyküleri su gibi okurdum. Hatta bir kere değil, iki kere, üç kere, üst üste okurdum. Zaten şiir, edebiyat dediğin öyle sindire sindire okunur.

İlk *Varlık*'ta fark ettim Sait Faik'in adını. Sait Faik Abasıyanık. Hatta güldüm, "Abasıyanık, ne tuhaf soyadı." Biliyorsa soyadı kanunu gelince herkes kendine bir soyadı seçti. Kimileri meslekleriyle ilgili şeyleri uygun buldu, dedeleriyle ya da atalarıyla ilgili. Kimileri de başka başka şeyler uydurdu. Abasıyanık mesela. Şadiye Abla, "Azmi bana abayı yaktı" derdi ya, oradan aklımda kalmış işte. Yani ilk önce soyadıyla yakaladı beni Sait Faik. Bir aşk vaat etti sanki. Sonra da yazısıyla tabii.

Yalındı dili. Saftı, şeffaftı, sahiciydi. Samimiydi. Hafif de savruktu. Kısacıktı cümleleri. İki, üç, dört kelime. Eriklerden, balıklardan, tramvaylardan, boyacı çocuklardan, çirkin kızlardan bahsediyordu öykülerinde. Hayatı anlatıyordu. Olduğu gibi. Süslemeden. Abartmadan. Kolayca.

*Eli elimin içinde olmalı.
Gözlerine bakmalıyım
Sesini işitmeliyim
Beraber yemek yemeliyiz
Ara sıra gülmeliyiz.*

O gece Sait'i, bu adında dahi aşkı barındıran adamı düşünme düşünme yattım rüyalarım. Ertesi gün akşamüstü, gittim babamın kütüphanesinin kapısında durdum bir süre. Çalışma-

sını bölmek istemedim. İçeri girersem ne diyeceğimden, ne soracağımdan da emin değildim zaten. Hoşlanmazdı babam öyle önemsiz meselelerle rahatsız edilmekten.

Hele de o meşhur ceviz masasında oturdu mu pek ciddi olurdu. Gözlüğünü burnunun ucuna düşürür, uzun bıyıklarını çekiştire çekiştire, okur, okur, düşünürdü. Şadiye Abla olsun, şoförü Abdürrahman Abi olsun, çok çekinirlerdi o odaya girmekten. Eşikten içeri adım atamaz, hep yere bakarak konuşurlardı. Düşerdi omuzları, bükülürdü sırtları.

Ben farklıydım tabii. Biricik kıızıydım. Tek çocuğu. Çok severdi beni babam, biliyorum. Düşkündü bana. Kıyamazdı. Hatta bazen elini uzatıp saçlarımı okşardı.

Kapıyı açtım, girecek gibi oldum ama baktım babam yüzünde çok ciddi bir ifade, bir yığın zarfı mühürlüyor. Geri döndüm odama. Akşam yemeğini beklemeye karar verdim.

Akşam salonda yine karşılıklı oturup sessizce yedik Şadiye Abla'nın masamıza getirdiği yemeği. Bu alt kattaki salonu sadece misafir geldiğinde ve akşam yemekleri için kullanırdık. Konuklar olunca bütün avizeleri, şamdanları yakardık, gökyüzü gibi yıldız yıldız aydınlanırdı her köşe. Hatta bir de gramofonu vardı babamın, misafirlerden musiki isteyen olursa, üzerindeki tül örtüyü yavaşça kaldırır, özenle tuttuğu bir plağı dikkatlice yerleştirirdi. Ama sırf ikimiz olunca sadece yemek masasının üzerindeki şamdan yanardı, odanın gerisi karanlık ve müziksiz, bizi seyrederdi. Ağır bir kokusu vardı salonun. Eski İran halılarının, kadife koltuk kılıflarının, kütüphanedeki kitapların sararmış sayfalarının ağırbaşlı, biraz da kasvetli kokusu.

"Babacığım," dedim bir ara. "Siz tüm İstanbul'u tanıyor-sunuz değil mi?"

"Tanıyorum tabii," dedi babam sırtı dik. Çatalını tabağın kenarına koydu, şarabından bir yudum içti. Çok modern bir adamdı babam, namaz kılmaz, oruç tutmazdı. Şarap da içer-

di, viski de. "Tüm İstanbul da beni tanıyor," dedi bıyıklarının altında saklı bir tebessümle.

"Bana getirdiğiniz *Varlık*'ı okuyordum da, bu ay yeni bir sürü yazarı basmışlar. Çok etkilendim birinden. Sait Faik Abasıyanık. Kimdir bu hikâyeci bey, biliyor musunuz?"

Akşam yemeklerinde babamla böyle okuduğum kitapları, yazarları tartışırdık ara sıra. Hoşuna giderdi ona sorular sormam, fikrini almam.

Dudaklarını büzdü babam, kaşlarını çattı, bıyığı şöyle bir kalktı indi. "Abasıyanık? Hayır, zannetmiyorum."

İki gün sonra akşam yemeğine oturduğumuzda, ceketinin iç cebinden bir zarf çıkardı babam. "Bak sana ne getirdim."

Semaver. İlk basım. Size okulda okutmadıklarına şaşıyorum. Bir Türk edebiyatı klasığı *Semaver*. Sait Faik'i Sait Faik yapan eser. Senin de alıp okuman şart, Feride.

O kadar yeniydi ki kitap, buram buram matbaa kokuyordu. Açtım kapağı sanki incecik bir porselenmiş gibi itinayla, bir de ne göreyim, "Sevgili okuruma en içten saygılarımla, Sait Faik" yazıyor el yazısıyla başlık sayfasında. Bayılacak gibi oldum.

"Nasıl buldunuz bunu babacığım, nereden buldunuz?" Tutmasam kendimi, kalkıp zıplamaya başlayacağım, gideceğim boynuna sarılacağım.

Babam yaslandı arkasına, kabarttı göğsünü, "Koskoca Salih Topçuoğlu'yum ben, kızıma bir kitap mı bulamayacağım!"

"Ama yazarı babacığım, yazarı nasıl, nerede buldunuz?"

Şarabından bir yudum aldı, bıyıklarını parmak uçlarıyla düzeltti. "Çok kolay oldu. Meğer bu genç yazarın babası Adapazarı'nın önde gelen kereste tüccarı Mehmet Abasıyanık'mış. Sen Abasıyanık deyince ben de merak etmişim bir akrabalık var mıdır diye. Sordum soruşturdum, 1920'lerde Adapazarı'nda Yunanlılardan kaçmış İstanbul'a yerleşmişler.

Bir mektup uçurdum Mehmet Bey'e, böyle böyle, oğlunuz büyük yazar olma yolundaymış, tebrikler, diye. Mehmet Bey de tam tahmin ettiğim gibi ince insanmış, hemen aradı beni. Bin bir teşekkür. Bir de çay daveti. Gittim evlerine. Zevkli insanlar, evlerini güzel döşemişler. Bir sürü alafranga eşyaları var. Paris'ten, Viyana'dan, şuradan buradan. Belli ki Mehmet Bey de dürüst, düzgün bir adam. Ama asıl hanımı oğullarını el üstünde tutmaya meraklı olan. Sait Faik'in çocuk yaştan beridir dil sanatına olan merakını, yazılarının hangi dergi ve gazetelerde yayımlandığını, yeteneğini anlata anlata bitiremedi. Sor-dum değerli oğlunuz da evde mi diye, hemen çağırttırdı. Bu Sait Faik oldukça genç bir adam. Zayıf, çelimsiz bir hali var. Suskun. Ama kaldı biraz bizimle, konuştu bir iki kelime. O sırada söyledi annesi 'İlk kitabı da basıldı' diye, istedim derhal, imzalayiverdi. 'Kızım için,' dedim. Neredeyse yüzü kızardı."

O gece gözümü kırpmadan okudum *Semaver*'i. Nasıl duru, nasıl duygulu yazmıştı bir bilsen. Bir elektrikçi, bir gemici, bir ölüm, Burgaz Adası, hırsız, işçisi, âşığı. Her hikâyede Sait Faik'in yeni bir yüzünü gördüm. Bu zengin tüccar oğlu nasıl bu kadar yakından tanıyıp, bu kadar içli anlatabiliyordu o insanları, onların hayatlarını, tasalarını. Sanırsın kendisi de esnafın bir parçası.

Ertesi gün babamın kütüphanesinin kapısında buldum yine kendimi. Bu defa çaldım kapıyı.

"Çok beğendim Sait Faik'in öykü kitabını, teşekkür etmek istedim size."

Beyaz tül perdeleri yumuşak bir rüzgârla uçuşan açık pencereden babamın yüzüne bir dilim güneş vurmuştu.

"Tabii kızım, ne demek. Babası Mehmet Bey'e ve Hanımına da tebriklerimizi iletirim."

"Babacığım," dedim, kulağıma fısıldayan Boğaz rüzgârından aldığım cesaretle, "Ben yazarın kendisiyle tanışıp şahsen paylaşmak istiyorum takdirimi."

Babam gözlüğünü çıkardı, önündeki kitabın üzerine dik-katle koydu. Önce kaşları, sonra bıyıkları, sonra da göğsü de-rin bir nefesle kalktı, indi.

“Biliyorsun,” diye başladı söze, durdu, boğazını temizler gibi öksürdü. Biliyordum tabii, benim gibi genç bir kızın gi-dip de babasına, “Ben bu yazarla tanışmak istiyorum,” deyi-şindeki uygunsuzluğu, hatta ayıbı, ama aynı zamanda babam da devrin herhangi bir babası değildi. Onda Osmanlı’nın o kopkoyu tutuculuğu, Anadolu’nun namus saplantısı yoktu. İleri görüşlü bir adamdı benim babam. Batılı gibi. Tam bir Atatürkçü. Atatürk’le beraber rakı kadehlerini tokuşturmuş-luğu, birlikte dans davetlerine katılmışlığı, sigara tüttürmüş-lüğü bile vardı. Hatta bir defa annemi dansa kaldırmış da Atamız, arkadaşları sormuş babama, “Salih Bey, kıskanmıyor musunuz?” diye, babam da bıyıklarını bura bura gülmüş, “Ne kıskanması, onur duyuyorum. Reisimiz benim Hanımı-mı seçmiş beğenmiş tüm Hanımlar arasında, bundan güzeli var mı!”

Zaten bu da babamın anneme dair anlattığı tek hikâyeydi.

Neyse, lafı yine uzattım. Nerede kalmıştık, evet, babama Sait Faik’le tanışmak istediğimi söyledim. O da “Biliyorsun,” dedi, durdu bir süre. Rüzgâr dalga dalga çarpıyor yüzüme, kalbim küt küt.

“Senin böyle okuyan, kendini sürekli geliştiren bir genç kız olman beni çok bahtiyar ediyor. Reisimizin de dediği gibi milli kültürümüzü muasır medeniyet seviyesine çıkaracağız ve bu da senin gibi çalışkan hanımlar ve beylerden oluşan yeni neslimiz tarafından sağlanacak.” Gözlüğünü taktı tek-rar, çekmecesinden o özel kalın mektup kâğıtlarından bir tane çekti çıkardı, mürekkepli kalemını aldı eline.

“Mehmet Bey’e kendisini ve ailesini bu cuma akşamı ya-lımıza beklediğimizi yazacağım. Yemek davetinde ne sunma-mızın doğru olacağını da birlikte düşünürüz bugün yarın.”

O birkaç gün Şadiye Abla'nın başının etini nasıl yedim anlatamam. Hünkârbeğendi olsun, yok, o çok Osmanlı işi, daha alafranga bir şey mi yapsak, mantar soslu et mesela, yok Sait Faik sade insanlardan, onların sade hayatlarından hoşlanıyor, balık kızartalım, bir dilim limon yanında, yok, ailesine ayıp olur o zaman, koca yalıya çağırdılar da aç bıraktılar diye...

Cuma günü saatler sürdü hazır olmam. Saçlarım o zamanlar şimdiki gibi değildi tabii, gürdü, hem de nasıl gür. Gürül gürül. O saçları arkamda toplayıp sımsıkı ördüm. Bu yanlara küçük taşlı tokalar yerleştirdim. Fıstık yeşili kadife bir elbisem vardı: Yakası dantelden, kolları dirsek hizasında, belinde kalın bir kemer, böyle etekleri açılıyor o kemerden sonra, dizin hemen altına kadar. Masallardaki gibi bir elbiseydi. Ayağıma da siyah rugan pabuçlar giydim. Yüzümü pudraladım kadınlar gibi. Gözüme kalem çekmeye çalıştım, beceremedim, Şadiye Abla koştu imdadıma yetişti, sağ olsun. Bir süslendim, bir süslendim anlayacağın.

Evin içi mis gibi tereyağı, sarmısak ve maydanoz kokuyordu. Salondaki tüm lambalar, avizeler yakıldı. Gramofonun üzerindeki örtü kaldırıldı.

Misafirlerimiz tam vaktinde geldiler. Mehmet Abasıyanık girdi ilk, ardından eşi Makbule Hanım, sonra da Sait Faik. Babası da, annesi de çok özenli giyinmişlerdi. İpek bir mendil babasının yeleğinin cebine çiçek gibi konmuş, sıra sıra altın bir kolye annesinin ince uzun boynunda parlıyor. Sait Faik ise tam öykülerindeki basit insanlar gibi basit bir mavi gömlek giymişti, kolalanmamış, hatta yakası hafif buruşuk. Yünlü kaba saba bir ceket, koyu renk pantolonunun altında beyaz çoraplar, yüzünde tek tük tıraşlanmamış sakallar. Yorgundu o masmavi gözleri.

Önce salonda oturduk hep beraber, Boğaz'ın bir bir yanan akşam ışıklarıyla ne kadar da büyümlü görüldüğünden konuş-

tuk. Babalar, Atamızın kötüye giden sağlığından, Avrupa'yla yeni ticaret olanaklarından bahsederken viskilerini yudumladılar, Makbule Hanım bana Fransızca derslerimi sordu, Sait Faik de bıçak gibi sert ve keskin bir sessizlikle yaldızlı çervecilerdeki el yazmalarımızı, Osmanlı devrine ait gravürlerimizi inceledi.

Yemekte ne ikram ettik, bak hatırlayamıyorum şimdi. İmambayıldı, zeytinyağlı enginar gibi bir şey. Ciğerli iç pilav galiba, içine şamfıstığı ve kuşüzümü de koyardı Şadiye Abla bak o pilavın. O tarz bir şeyler. Babam ve Mehmet Bey rakı içti. Makbule Hanım her şeye iltifat ede ede bir hal oldu. Hele de sapları kabartmalı gümüş çatal bıçaklarımız ve onların takımı tuzluk ve biberliğimize bayıldı. Hepsi babama, oturduğumuz yalı gibi Osmanlı paşası babasından kalmıştı tabii. Annesi, "Bak şu zarafete oğlum, bak ne zevkli her şey," diye Sait Faik'i konuşturmaya çalıştıysa da sürekli, o suskunluğunu korudu.

Sofradan kalkınca babam misafirlerimize musiki dinlemek isteyip istemediklerini sordu, onlar da, "Sizi geç saatlere kadar rahatsız etmek istemeyiz tabii ama" dediler. Başlarımızı tatlı tatlı sallayarak "Kimseye Etmem Şikâyet" ve "Ališimin Kaşları Kara"yı dinledik beraber.

Babam bir ara, "Yalımızın bahçesi çok güzeldir, hele de böyle bir akşamda. Kızım Süreyya, git misafirimiz Sait Bey'i gezdir, belki ilham alır buradan da bir sonraki öyküsü Kandilli'de geçer," diye buyurdu.

Dışarı ilk adımımızı atar atmaz Sait Faik gecenin karanlığına konuştu, "Kabul edelim. Salih Bey'in yazdığım hiçbir hikâyeyi okumamış olduğum belli."

"Ben hepsini okudum," dedim. "*Varlık*'taki hikâyelerinizi, *Semaver*'i. Hepsini. Ve çok beğendim. Bence siz okuduğum en iyi yazarsınız," diye içimde günlerdir, gecelerdir biriktirdiğim, aynanın karşısında provasını defalarca yaptığım her şeyi bir çırpıda söyleyiverdim.

Gururu okşanır, sevinir, kısacık bir an da olsa gülümser sanmıştım. Ama hayır, daha da ciddileşti. “Siz zenginlere ilginç geliyor benim yazdıklarım. Hayret ediyorsunuz okurken herhalde. Farklı insanlardan bahsediyorum, içli dışlı olmadığınız, tanımadığınız, görmediğiniz, hatta varlığından bile haberdar olmadığınız alt tabaka.”

“Siz de zenginsiniz ama,” dedim. Gölgeler yutmuş, tüketmişti bahçeyi. Ağaçlar kapkara, dal dal, güller diken diken.

“Mesele o değil,” dedi.

“Nedir o halde?” diye sordum.

“İnsanın tabiatı,” dedi. Sonra da hiç soluksuz, “Serinmiş dışarı, içeri dönelim lütfen,” diye kestirip attı.

“Fakat,” dedim, ama o çoktan dönmüştü arkasını, yürümeye hazırdı. Nefesim hızlandı, göğsüm sıkıştı, içimde bir yerlerde bir şey, değerli bir şey, büyük dedemden yadigâr kristal bir bardak gibi nadir bir şey kırılıverdi, parça parça battı kalbime. O can havliyle dirseğinden yakalayışverdim Sait Faik’i. “Yazar bey,” dedim. “İyi bir gözlemci olmanız, İstanbul’un alt tabakasıyla az biraz ahbablık etmiş sonra da onları öykülerinize malzeme etmiş olmanız sizi yüce bir yazar yapmıyor. Sizi yüce bir yazar yapan yeteneğiniz, dile olan hâkimiyetiniz, edebiyata yeni bir nefes getiren o sadeliğiniz, gerçekçiliğiniz. Yine de iyi bir sanatçı olmanız, kaba bir genç adam olmanızı gerektirmez.”

Sait Faik dikti gözlerini gözlerime. Öfke mi, şaşkınlık mı, hayranlık mıydı o deli mavi bakıştaki, hâlâ bilmiyorum.

Odama döndüğümde saç tellerimi çekip kopartarak çıkardım taşlı tokalarımı. Kadife elbisemi yırtar gibi soydum bedenimden. Gözümdeki kalemi, yüzümdeki pudrayı öyle bir ovalayarak çıkardım ki tüm hatlarım silindi sanki. Ne sanıyordu kendini? Bir iki öykü yazmış, bir iki okuyanı olmuş. Tüccar oğlu ne olacak! Kullanıyor esnafı, kukla ediyor hikâyelerine. Sonra da bir övgüyü bile hazmedemiyor. Bir te-

sekkürü çok görüyor hayranına. Peki ya ben kim oluyordum ki ona hayat dersi verecek? Ya anlatırsa babasına söylediklerimi, ya Mehmet Bey de babama aktarırsa hepsini? Yakışık alır mı benim gibi bir kızın o seviyeye inmesi, bir genç bayanın hem de yeni tanıştığı, hiç tanımadığı bir baya öyle konuşması. Rezalet. Kim bilir şimdi yatmış yatağında ne düşünüyordu benim hakkımda. Belki de beni bir öyküsüne küçük burjuva kızı diye koyacak, bir güzel alaya alacaktı.

Aradan birkaç uykusuz, iştahsız gün geçti. Şadiye Abla cin gibi, anladı durumu. “Ah güzelimin kalbi kırılmış, al sana bir kâse bol naneli yayla çorbası, gönül yarasına, gönül yorgunluğuna deva bu. İç de için ısınsın, için açılsın.” Babam da bir akşam, “Mehmet Bey ve Makbule Hanım çok ince insanlar ama oğulları biraz tuhaf, içine kapanık herhalde. Sanatçılar böyle oluyor genelde,” dedi. Konuyu böylece açtığı gibi kapatmış bulundu.

Derken bir öğle vakti kapım çalındı.

“Müjdedir inşallah,” diye bir zarf tutuşturdu elime Şadiye Abla. “Kendi getirdi hem, elden bana verdi.”

Kıpkırmızı bir mühür. İnce, hafif titrek bir yazı.

“Haydi, gerisi de yarın.”

“Ama çok güzel anlatıyordunuz Süreyya Hanım. Maşallah hafızanız da ne kadar yerinde, ne kadar iyi hatırlıyorsunuz her şeyi.”

“Bir kısmı hafıza, hatıra, geri kalanı da hikâye işte. Öylesine anlatıyorum. Ama dilim damağım çok kurudu konuşmaktan. Şuradan suyumuzu uzat bakayım.”

Ferit kalktı yerinden, su bardağını Süreyya Hanım’ın eline verdikten sonra hemen orada, yaşlı kadının dizlerinin önünde yere çömeldi.

“Yarın yokum ben, Süreyya Hanım.”

“Nasıl yoksun?”

“İzinliyim. Pazar yarın. İzin günümüz.”

“Öyle diyorsan öyle olsun. Ne yapalım.”

“Ama pazartesi devam edersiniz değil mi Süreyya Hanım? Söz mü?”

“Pazartesine Allah Kerim. O güne sağ çıkarsam... Çıkamam inşallah da...”

“Ne olur öyle demeyin Süreyya Hanım. Üzülüyorum sonra.”

“Ne o, bir de seni mi avutacağım? Gel otur konuştur beni bütün gün, eğlendireyim seni, sonra da çek git. Bir de sana sözler verecekmişim sonra anlatırım diye... Elini veren kolunu kaptırır misali!” Aniden dikenlendi yaşlı kadının sesi. Gözleri çakmak çakmak oldu.

“Süreyya Hanım, yapmayın ne olur. Kızmayın.” Ferit elini uzattı, kadının dizine koydu. Küçücüktü o diz. Bir kemik parçası. Kupkuru, kırılgan.

Süreyya Hanım yüzünü çoktan karşıdaki beton binalara döndürmüştü.

“Gideyim mi?” diye sordu Ferit, cevap alamayınca yavaşça çekti elini, yavaşça doğruldu ve ayaklarının ucuna basa basa çıktı gitti.

Pazar

“Şansımıza hava da pek güzel bugün. İsmail Dayın da bizimle gelecek. Oğlanlar yine bakkalda nöbetçi. Ne götürelim yanımızda dersin? Ben biraz börek koydum bir kaba, bir iki de zeytinyağlı yaprak dolması.” Mualla Yenge ileri geri dolaıyordu evde. Yüzünde güller açmıştı. “Bilsen nasıl iyi uyudum, Ferit kızım, çok şükür, ihtiyacım da varmış. Ya sen?”

“Ben de yengeciğim.” Oysa dönüp durmuştu bütün gece.

Süreyya Hanım'ın genç kızken giydiği yeşil kadife elbisesi, kırmızı mühürlü mektubu, o sivri kemikli dizi, Fatma'nın dargınlığı, ne olduğunu bilmediği bir *Çalıkıuşu*, çekyatın çivi çivi yayları. Ama annesi tembih etmişti. *Çok iyi bir misafir ol, her şeye yardım et, Mualla Yengen ne derse aynen onu yap, hiçbir şeyden şikâyet etme, kinseyi üzme.*

"Aman aman, çok sevindim. Belgrat Ormanı'na gidiyoruz, demiş miydim? Çok seveceksin, için açılacak. Böyle boylu boylu ağaçlar. Hele de bu sıcaklarda, serin serin. Günlerden de pazar, herkes cümbür cemaat oradadır şimdi. Dur bakalım, bir düşünelim, başka ne götürsek yanımızda? İstedğin özel bir şey var mı?"

Alt dudaklarını dişleyerek düşündü Ferit.

"Yok yengeciğim."

"İyi düşün, bak var bir şey, görüyorum gözlerinde. Bak bakayım bana."

Ferit kaldırdı başını, Mualla Yengesi kâküllerini parmaklarıyla yüzünün iki yanına süpürdü, sanki alnında yazıyordu o saklı dilek.

"Söyle kızım, söyle, çekinme, ben senin ikinci annen sayılırım burada."

"Market ayranı," deyiverdi Ferit ve hemen o utangaç gözlerini kaçırdı yengesinin anaç gözlerinden.

"Çok yaşa Ferit kızım. Market ayranı, ilahi! Tamam, sen bir koşu git bakkala, iste bizimkilerden birkaç tane. Çok da iyi gider böreğimizle, dolmamızla. İyi düşündün."

Ferit üzerine annesinin hafta sonları İstanbul'da giymesi için diktığı üstü sarı papatyalı entariyi giydi. Biraz bol geliyordu kolları, beli, ama olsun bugüne kadar sahip olduğu en özel kıyafetti bu. Annesi verir vermez, koşup Meryem'e göstermişti. Meryem çukur gamzeleriyle kocaman gülmüş, "İlkbahar gibi, ne güzel!" demişti. Fatma'ya da göstermek istemişti tabii ama çekinmişti onu daha fazla üzmekten, kıskandırmaktan.

Papatya papatya duruyordu şimdi aynanın karşısında. Sivas'tan ne kadar da uzaktı, anasından, ablalarından, arkadaşlarından. Yalnızlığı bir ceviz tanesiydi boğazında, yutkundu, yutmaya çalıştı, öksürecek gibi oldu, midesi acıdı. Hayır, hayır, mutluydu elbet. İstanbul'daydı işte, güneşli bir pazar sabahını yaşıyordu, pikniğe gidecekti, güzeller güzeli de bir entarisi vardı. İlkbahar gibi. Aynanın karşısında saçlarını taradı, kâküllerini çekiştirdi, gözlerini kırıştırdı, gülümsedi, somurttu, yine gülümsedi.

Eviden çıktığında o sokakta ilk defa bir başına yürüdüğüünü fark etti; bütün dünya durmuş onu seyrediyor gibi hissetti. Omuzlarını kaldırmaya, boynunu uzatmaya çalıştı, bir çakıl taşına takıldı, tırnaklarını avuç içlerine batırdı, gözlerini beyaz bez pabuçlarından ayırmadan devam etti yoluna.

Memo tezgâhın arkasında bir taburede oturmuş, çekirdek yiyordu. Arkasında kutu kutu sigaralar, çakmaklar, rakı şişeleri, önünde çikletler ve çikolatalar, yan rafta tıraş bıçakları, deodorantlar. Ferit'i görünce hızla ayağa kalktı, gözlüğünü düzeltti.

"Ayran alacaktım," dedi Ferit, kalbinin ne kadar sesli attığını fark edip utanarak.

"Ne istersiniz?" diye sordu Memo. "İstersin?" diye düzeltti kendini, kaşlarını çatarak. Siz, biz, sen, ben.

"Ayran," diye tekrarladı Ferit.

"Hangisi?" diye sorusunu tekrarladı Memo.

Gözlerini kırıştırdı Ferit. "O bardakta olanlardan, plastik bardaklarda."

"Ama hangisi? Baksana burada bir sürü marka var"

Daha da hızlı kırıştırmaya başladı gözlerini Ferit.

"En iyisi bu. Bence." Başıyla şöyle bir işaret etti Memo. Sonra acele çıkardı gözlüğünü, gömleğinin ucuna sildi.

"Ondan olsun," dedi Ferit en alçak sesiyle.

"Kaç tane?"

“İki. Yok, üç.”

Memo arkasını döndü, buzdolabına yöneldi. Ferit yüzünü buruşturdu. Neredeydi o ilkbahar hali, papatya papatya? Nerede?

Sakar, cahil, alık.

Memo geldi, torbayı tezgâhın üzerine koydu. Kısacık bir an için göz göze geldiler. İkisi de kaçamak, belki de zoraki gülümsedi.

“Afiyet olsun,” dedi Memo.

Dört arabaya doluşup çıktılar yola. Sivas’tan eş dost, konu komşu, akraba. Örtüler, tencereler, plastik çatallar, toplar, yastıklar, gazeteler, dergiler. Direksiyonda İsmail Dayı, yanında kasetçaları çalıştırmaya çalışan Mualla Yenge, arka koltukta Ferit, başörtülü Neriman Teyze ve onun on üç yaşındaki sıska kızı Ece. Ferit’i cam kenarına oturtmuşlardı ki İstanbul’u görsün. Pencereyi aralamıştı Ferit, gözlerini iyice açmıştı, gördüklerini bir bir hafızasına yazıyordu: Mavi ayna camlı, yirmi, otuz, kırk katlı binalar, sonu gelmeyen asfalt yollar, kalabalık reklam panoları, yol tabelaları. Annesine, ablalarına, Meryem’e anlatacak bir şeyleri olmalıydı geri dönünce.

Mualla Yenge hâlâ kaseti koyamamıştı, “Bozuk bu bey. Baksana basıyorum bütün düğmelere, olmuyor.”

“Bırak kadın, bırak o zaman.”

Neriman Teyze, “Salla,” diyordu. “Belki kasettendir. Salla şöyle bir. Yok, yok, daha hızlı, daha sert salla. Şöyle avucuna vur. Bir daha dene şimdik.”

“Anne ya, ne alakası var!” diye mızıldanıyordu Ece.

Dışarıda sarı sarı taksiler, egzoz lekeli otobüsler, trafiğin uğultusu.

Ormana vardıklarında inanamadı Ferit buranın az önce yara yara geçtikleri şehrin bir parçası olabileceğine. Beton gökdelenlerin yerini tok ağaçlar almıştı şimdi. Grinin yerini

veşil ve kahverengi. Arabaları yan yana park ettiler. Hanımlar torba torba meyveleri, kâse kâse yemekleri topladı, erkekler de geriye kalan birkaç yastığı, gazetelerini, sigaralarını. Hemen en yakındaki boş gölgelik alana yerleşiverdiler.

Ece ve birkaç komşu kızı bir örtü serdiler kenara, oturduklar hep beraber. Ferit gökyüzünde birbirine geçmiş dallara, acele acele kanat çırpın küçük kuşlara baktı bir süre. Nemli toprak ve çam iğnelerinin kokusunu içine çekti.

Kızlardan biri bir deste oyun kâğıdı çıkardı. Kızın saçları vol yol sarıydı ama kaşları kalın ve karaydı. Kocaman bir nazar boncuğu takmıştı boynuna. "Fal bakacağım," dedi. "Kiminle başlayalım?"

Önce Ece atıldı, "Ben, ben," diye, sonra ondan da küçük görünen, daha göğüsleri bile tomurcuklanmamış ikinci bir kız.

Elindeki desteyi karıştırmaya devam etti yarı sarı, yarı siyah saçlı kız. "Aman hep size bakıyorum, sıkıldım artık. Sen venisin, sana bakalım. Neydi adın?"

"Ferit."

"Erkek ismi değil mi o? Benim emmimin oğlunun adı da Ferit."

"Öyle galiba," dedi Ferit, getirmedi gerisini.

"Benimki de Sabiha. İyice karıştırdım ben, sen şimdi ortadan böleceksin desteyi, sevdiğini düşüneceksin, bir de dilek tutacaksın."

"Ama," dedi Ferit, sustu sonra. Elini destenin üzerine koydu, sımsıkı kapadı gözlerini, düşündü, düşündü. Aklının sinema perdesinde bir sürü siyah-beyaz yüz belirdi, kayboldu. Lise ikideki kaleci Selami, matematik sınavlarında kopya çekmek için hep yanına oturan Ahmet, hiç görmemiş olduğu bir Sait Faik ve elinde bir torba ayranla Memo.

"Tamam mı?" diye sordu Sabiha.

"Tamam."

Kartlar birer birer açılmaya başladı. Kupa sekiz, karo iki, kupa vale, sinek as.

“Çok güzel çıktı,” dedi Sabiha. “Bak valenin kupası demek, o da seni seviyor demek. Sinek as demek, sen çok nazlısın demek. Bak bak, bu da maça kızı. Sensin yani. Kupa vale, sinek as, maça kızı. Yani ikinizin arasına giren tek şey senin nazın. Nazlanmayı bırakırsan dileğin gerçek olacak.”

“Peki ya o sekiz, o iki?” diye sordu Ece.

“Onlar önemsiz,” dedi Sabiha omuz silkip.

“Uyduruyorsun yine,” dedi Ece hafif kızgın, hafif de buruk.

“Niye dudak büküyorsun ki öyle? Fala inanma, falsız kalma.”

“Bana da dileğin çıkacak dedin, bak iki hafta oldu, çıkmadı,” dedi diğer kız, tırnaklarını dişleyerek.

“Aman sen de!” dedi Sabiha. “Allah bilir gidip elaleme söylemişsindir, ondan çıkmamıştır. Ferit’e döndü, kaşlarını çattı iyice işin ciddiyetini vurgulamak için, “Kimseye söylemeyeceksin dileğini, gerçek oluncaya kadar. Söylersen fal bozulur.” Sonra desteyi örtünün üzerinde dağınık bırakıp kalktı yerinden, annelerin yanına gitti.

Ece karıştırmaya başladı bu defa desteyi. Ferit düşündü, *nazlı mıyım ben salı? Nazlı olmak ne demek ki?*

Az sonra açıldı tencere kapakları, çıktı kaplar, kâseler. Örtülerin üzerine dizildi dolmalar, mücverler, içi kaşarlı ve domatesli simitler.

“Market ayranını şimdi mi istersin sonra mı?” diye sordu Mualla Yenge.

“Nesini, nesini?” diye lafa karıştı Neriman Teyze.

“Market ayranı,” dedi güldü Mualla Yenge. Uzandı, Ferit’in elini tuttu. “Kızımız hazır ayran içmemiş daha önce. Hep anacığının ev ayranını içmiş. Ama şimdi çok sevdi bizim

market ayranını, değil mi Ferit, evdekinden bile çok sevdin değil mi?"

"He ya," dedi Ferit yanakları al al. Tüm anneler, teyzeler, hatta Sabiha, kahkahayı bastı. Önce Ferit de güldü onlarla, ama sonra utandı, sustu. Eğdi boynunu.

"İlahi kız," dedi kocaman göbekli, kocaman memeli bir kadın, tek eliyle yüzünü yelpazeleyerek. "Market ayranı! Çok yaşa e mi, çok yaşa. Güzel güldürdün bizi. Afiyet olsun! Bir market dolusu ayran sana kurban olsun!"

Hep bir ağızdan sorguya çektiler Ferit'i o gün. İstanbul'un en çok neresini beğenmişti, Etiler'den memnun muydu, Mualla Yengesi'nin yemeklerini seviyor muydu, evini özlemiş miydi, anasını mı özlemişti en çok, ablalarını mı, arkadaşlarını mı?

Vardığı o ilk günden beri aramamıştı annesini, hâlâ yazmamıştı Fatma'ya özür mektubunu. Kızdı kendine Ferit. Ne çabuk unutuvermişti evini, köyünü. Ne hayırsızdı.

Ayakkabılarını çıkardı, bir yastık alıp koydu başının altına, kıvrıldı örtünün köşesine, küçücük oldu. Karasineğin biri kondu ayak bileğine, gıdıkladı Ferit'i, onu kovalarken Süreyya Hanım geliverdi aklına bir an için, çizgi çizgi alnı, azalıp seyrelmiş saçları, kemikli dizleri. Sonra yüzüne dalların arasından bir parça sıcak haziran güneşi vurdu ve uçuverdi sinek, uçuverdi aklında ne var ne yok, uyuyakaldı.

Bir iki saat geçti aradan, İsmail Dayısı geldi başlarına, "Hadi Hanım, toparlanalım. Maç var televizyonda, kaçırmak istemiyorum."

Mualla Yenge dönüp Ferit'in o yorgun, kederli, çocuk yüzüne baktı bir süre, nasıl kıyıp uyandıracağını düşünüyordu sanki. "Ah bizim de bir kızımız olaydı," diye iç çekti.

"Bu akşam yaparız bir tane," diye fısıldadı İsmail Dayı.
"Bakarız," dedi Mualla Yenge, kıkır kıkır güldü.

“Ben geldim,” dedi Ferit, başını kapıdan içeri uzatıp.

Süreyya Hanım ondan yana şöyle kısacık bir baktı, sonra yüzünü çevirdi.

“Bugün etli biber dolmamız var. Yoğurt. Yeşil salata. Düdük makarna. Keşkül.” Tepsiyi her zamanki yerine koydu, sandalyesine yerleşti. “Sait Bey’den mektup geldi demiştiniz, orada kalmıştık.”

Ufaktan kıpırdandı Süreyya Hanım. Gecenin ortasında canlanan bir tahta kukla gibi açılıverdi gözleri, kucağındaki elleri, parmakları oynadı. “Sait Faik,” dedi. Sesi çok uzaklardan, yetmiş sene öncesinden geliyordu. Durdu, “Anlatayım mı, dinlemek istiyor musun?” diye sordu Ferit’e. Genç kızın yüzüne öyle bir baktı ki, savunmasız ama onurlu, muhtaç ama iyimser.

“Anlatın tabii,” dedi Ferit, bir ümit.

“Merak ediyorsun yani?”

“Tabii ki ediyorum, Süreyya Hanım. Gördünüz hemen oturur oturmaz sordum.”

“Sordun, evet,” dedi Süreyya Hanım, yüzünde küçük, buruşuk bir tebessüm.

Mektup geldi demiştim öyle mi? Evet. Sait Faik bir mektup yollamıştı. Hiç de beklemiyordum tabii. Yüzümü kara çıkardı. Çok kibar bir özür mektubu, tutmasam kendimi ağlardım. Mutluluktan da ağlanır mı diyeceksin. Ağlanır elbet. Aşk olunca işin içinde.

Tek özür için yazmamıştı mektubu Sait Faik, bir de davet eklemişti. Diyordu ki, “Öğleden sonra saat dörtte bahçeye çıkın, ta denizin kenarına inin, bekleyin. Babanıza, hatta hiç kimseye söylemeyin. Ses seda etmeyin.” Pek hoşuma gitmişti bu esrarlı mesaj, bu oyun. Öğlene kadar ne giyeceğim diye

tüm dolaplarımı alt üst ettim. Hem süslenmiş zengin kızı olmak istemiyordum bu defa, hem de bakımlı ve güzel olmak istiyordum. Gençlik işte. Ne giyeceğin, nasıl görüneceğin her şeyden önemli. Öyle değil mi?

Ferit alt dudağını büktü, omuzlarını şöyle bir kaldırıp indirdi. Onun dolaplar dolusu kıyafeti yoktu ki.

Şadiye Abla geliyor, kilitlediğim kapımı kurcalıyor. Yemeğe inmeyecek miyim, ne işler karıştırıyorum yine, ona söylemeyecek miyim? Yok diyorum, çok yorgunum, hastayım galiba, yatıp istirahat edeceğim. Bırak gireyim içeri, ateşine bakayım diyor, ıhlamur, nane limon yapayım. Yok diyorum yine, hiç gerek yok, yalnız kalmak istiyorum, babama da öyle dersin, hasta hissediyor kendini, yatıyor, rahatsız edilmek istemiyor.

Bir gizemli sis bürümüş gözlerimi. Koca bir sır kalbimde, küt küt. Saat üç oldu, parmak uçlarıma basa basa indim merdivenleri. Baktım bahçıvan Azmi Efendi mutfağın kapısına yaslanmış yine, "Yapma gülüm, hiç mi insafın yok, gecem gündüzüm kalmadı. İsteyemez miyim artık seni? Nedir benim günahım? Niye bu kadar zalimsin?" diye Şadiye Abla'yı çileden çıkarıyor. Bunu fırsat bilip attım kendimi bahçeye, gittim tam Boğaz'ın dibine oturdum. Bekle bekle. Saat dört oldu, gelen giden yok. Beni bir öfke aldı. Terbiyesiz, işi yok benimle alay ediyor, akli sıra beni kandırdı randevu vererek, diye. Tam kalkıp döneceğim eve, gidip sığınacağım Şadiye Abla'nın koynuna, bir baktım kıyıdan kıyıdan hantal bir sandal geliyor. Küreklere asılmış benimki. Başında eski püskü bir şapka. Yüzünde muzip bir ifade.

"Var mısınız?" dedi.

"Neye?" diye sordum.

"Atlayın," dedi.

Atladım sandalın içine.

“Nereye?” diye sordum bu defa.

“Nereye isterseniz.” Gözleri mavi mavi yanıp söndü.

“Kanlıca’ya gidelim, kaymaklı yoğurt yiyelim,” dedim.

Asıldı küreklere.

Sonradan duydum oradaki koya Savarona’nın sık sık demirlediğini. Kim bilir belki Atatürkümüz ve o meşhur yatıyla karşılaşma ihtimalimiz bile vardı o gün. Ama bendeki heyecan apayrıydı tabii, tek düşünebildiğim Sait Faik’le karşı karşıya, diz dize olduğum. Ne yatlar, ne paşalar, ne şan, ne şöhret. Sırf bu yeni heyecan.

Yanaştık kıyıya. Tırmandık karaya. Küçük bir çay bahçesi vardı taş yolun sonunda, tahta masaları, kırmızı küllükleri ve şemsiyeleriyle çok davetkârdı. Ben hemencecik iliştim bir sandalyeye ama Sait Faik çırak çocuğu beklemeden, kaymaklı yoğurtlarımızı, üzerine serpeceğimiz pudra şekerimizi büfeden alıp deniz kenarına doğru yürümeye başladı. Ben de kalktım, koşar adım arkasından yetiştim. “Hayrola, oturmayacak mıydık?” Hiçbir şey demedi, arkalığına bir güvercinin konduğu banka gitti, güvercin uçtu, o oturdu. Ben de yanına. Aramıza el çantamı koydum tabii. Uzattı verdi yoğurdumu, kaşığımlı. Karşımızda Avrupa yakasının yalıları, minareleri, önümüzde hafif çalkantılı gri-mavi Boğaz, havada çığlık çığlığa martılar, burnumuzda denizin yosunlu kokusu.

“Okudunuz mu sahi bütün yazdıklarımı?” diye sordu, yoğurdunu karıştırırken.

“Okudum tabii,” dedim. “Hem *Semaver*’i, hem de *Varlık*’ta çıkanları.” Bu defa dikkatliydim, iltifatlarımı kendime saklayacaktım.

“Hangi okula gönderdi sizi babanız?”

“Gitmedim okula, özel hocalar geldi eve hep. Ama en çok edebiyata merak sardım. Bir de Fransızca. Siz de Fransa’da

okudunuz bir ara, öyle değil mi? Paris mi? Kim bilir ne güzel-
dir oralar. Medeni, modern. Gerçek bir şehir, kültürlü hanı-
mefendiler, üniversite okumuş beyler.”

“Güzel olmasına güzel de,” deyip duraladı Sait Faik. Ağ-
zına koca bir kaşık yoğurt götürdü. “Böyle güzel değil,” dedi
sağına soluna bakarak.

Ben de baktım ne var diye ama tek gördüğüm bizim Kan-
lıca, bildiğimiz Kanlıca.

“İnsanın kendi vatanı, kendi insanı bir başka oluyor,”
diye devam etti Sait Faik. “Gurbetteyken çok özledim bura-
ları. Acayip bir his. Sonu gelmez bir hasret.” Yoğurdundan
iştahlı bir kaşık daha aldı, yavaş yavaş ağzında eritti pudra
şekerini. “Bana aptal deyin isterseniz, alaya alın sözlerimi,
umurumda değil. Alışığım anlaşılmamaya. Tek bildiğim, tek
mandığım, içimdeki o fırtınalı his. O özlem. Paris’teyken öyle
özledim ki bizim insanımızın saflığını, namus merakını, gu-
rurunu, misafirperverliğini, köylülüğünü, tutkusunu, öfkesi-
ni, şakalarını, küfürlerini...”

“Küfürlerini bile?” diye şaşırdım ben tabii.

Güldü, “Küfürlerini bile,” dedi. “Sizin çok korunaklı,
lüks bir hayatınız var Süreyya, baksanıza eğitiminizi bile
evde görmüşsünüz. Ama bir bilseniz, en gerçeği birinci mev-
ki ailelerin uzak kaldığı o ufak hayatlar.”

“Bizim hayatlarımız yalan mı?” diye sordum. Galiba
alınmışım biraz.

“Yalan ya,” dedi Sait Faik. “Yalan değilse de, yüzeysel.
Manasız. En son ne geldi başınıza sizi dertlendirecek, üzecek,
hakikaten üzecek?”

Siz, demek istedim. *Evimize misafir gelip de ağzınızı bıçak aç-
mayınca, bahçeden öyle hırçın çekip gidince nasıl da üzdünüz beni.*
Ama demedim tabii, diyemedim.

“Bakın, susuyorsunuz. Oysa sorsanız halkımıza, neler
var neler. Ne derin dertler. Yanmayan sobalar, ilaçsız kalan

hasta bebekler, ödenemeyen kiralar, askere giden ve dönmeyen oğullar, kocalar.”

“Doğru,” dedim, eğdim başımı. Pudra şekerine rağmen ekşi gibiydi yoğurdumun tadı. Daha fazla yiyemeyecektim, yanıma koydum. Sustuk bir süre. Sonra topladım cesaretimi sordum, “Ya siz? Siz hiç tattınız mı hüznün böylesini? Yani hayatın zorluklarını? Gerçek acıları?”

“Bu insanlar gibi çekmedim ben tabii,” dedi Sait Faik, omuzları daha bile düşük, suçunu itiraf eder gibi. “Biliyorsunuz Süreyya, ben de sizin gibi varlıklı bir aileden geliyorum. Bir elim yağda, diğeri balda. Yediğim önümde, yemediğim arkamda. Adapazarı, İstanbul, Fransa. Para pul, bol bol şamata. Ama içimde, tam şurada,” yumruğunu göğüs kafesinin hemen altına bastırdı, “bir taş var. Bir ağrı, bir özlem, bir eksiklik. Bir heves. Bir sebep. Aradığım bir şey var bu hayatta ama ne olduğunu ben de bilmiyorum. O kadar okudum, derslere girdim çıktım, seyahat ettim, isyan ettim, sorular sordum, cevaplar aldım. Yok. Hâlâ bir şeye, bir bilinmeze hasretim.” Yüzünü yüzüme çevirdi, sanki aradığını gözbebeklerimde bulabilmeyi ümit ediyormuş gibi uzun uzun baktı bana. “Yalnız bir adamım ben.”

“Aşk olmasın aradığınızı?” deyiverdim. Sonra da utançla kaçırdım gözlerimi, Boğaz’dan geçen bir geminin arkasından doğup hemencecik de boğulan köpüklere baktım.

“Hayır,” dedi sertçe. Sonra yumuşayıverdi sesi, “Aslında olabilir, neden olmasın, ama saf olmalı aşk, çocuksu. İnsanın ruhuna dokunmalı. Adamı daha iyi bir insan yapmalı. Adama baharı yaşatmalı, içine baharı getirmeli. Teselli etmeli. Bizim çevrelerimizde, bu devirde aşk dediğimiz çok dolambaçlı bir oyun, sanki gurur oyunu. Sürekli bir hesaplama. Herkes birbirini deniyor. Bencillikler. Kıskançlıklar. Ardı arkası gelmeyen yalanlar.”

Belli ki kalbi kırılmış diye düşündüm. Böyle incinmiş, savunmasız olabileceğini fark etmek onu daha da çok sevdirdi

bana. El çantamı kaldırdım kucağıma koydum, karnıma bastırdım. Aramızda açılan küçük yere ümidim kondu.

“Onun için esnafı seviyorum,” diye devam etti Sait Faik. “Yapmacıksız onların hisleri. Çocuk gibi temiz kalpleri. Oyun oynamaya gerek görmüyor onlar, çünkü hayatları mücadele. Yorgunlar.” Tekrar döndü bana, gök rengi gözleri bulut bulut, “Çok mu duygusalım sizce Süreyya? Zor mu beni anlamak?”

Yanlış bir şey söylememek için düşündüm bir süre. Sonra ağır ağır konuştum, “Duygusal olmak güzel bir şey bence,” dedim. “Cesurca bir şey kalbinizi açıp gerçeği aramanız, havatı, hatta kendinizi sorgulamanız, sadeliği yüceltmeniz. Çok farklısınız Sait Faik. Çok farklısınız herkesten.”

Belki kalbi birkaç yaprak daha açılıverdi, belki gururu okşandı en sonunda. “Siz de sandığımdan farklısınız Süreyya,” dedi. Apar topar kalktı, elleri çocuk elleri gibi heyecanlı. “Gelin bir simit alıp şu martıları besleyelim.”

Üç gün sonra yine geldi hantal kayığıyla, eski püskü şapkasıyla, mavi gözleriyle. Oturduk, konuştuk. Bana tüm kalbiyle sevdiği insanlardan bahsetti. Sokaklarda rastladığı, bir daha da yüzünü görmediği insanlar. Kısacık anlara sığabilen sonsuz anlamlar.

Ondan sonra haftada birkaç kere buluşur olduk. Gizli. Gizli diyorum ama bakma, Şadiye Abla farkına vardı olanların tabii. Önce kızdı, “Olmaz, hayatta olmaz, biri görse ne der! Babanın onurunu düşün, kendi namusunu, geleceğini.” Ama ikna ettim onu meraklanacak bir şey olmadığına. Hem ailelerimiz de tanışıyordu, babam çok beğenmişti Abasıyanıkları. Hem de devir değişiyordu, Atatürkümüz bizim ileri görüşlü bir millet olmamızı istemiyor muydu? Kızlar ve erkekler arkadaşlık edemez miydi? Mutaassıp bir toplum değildik artık biz. Yine de yalvarıp yakardım tabii, babamla bu sırrımızı henüz paylaşmaması için. “Vakti gelince o da olur,” dedim.

“İnşallah,” dedi Şadiye Abla. “Allah’ın emri, peygamberin kavliyle.”

Bazı günler Sait Faik’le sadece otururduk o sandalda, bir yere açılıp gitmeden. Onun o çok sevdiği sakız leblebisinden yer, konuşurduk saatlerce. “Hey gidi günler hey!” diye başlar, daha çocukken Adapazarı’nda ailesiyle Yunanlılardan kaçışını, lisede kırk arkadaşıyla okuldan atılışını, Bursa’ya sürülüşünü, sonra Paris’teki okul yıllarını, orada nasıl sigaraya başladığını, o sigaranın dumanının karlı gecelerde ciğerlerini ısıtışını, yaz ortası şarap içişini ve başının dönüşünü, okuduğu romanları, o incecik belli fıkır fıkır Fransız kızlarının ardından nasıl koştuğunu, kaç kere reddedildiğini, hepsini, hepsini anlatırdı bir bir. Ben de dinlerdim ilgiyle, merakla, aşkla. Bazı günler gelirdi, alnı düşünmekten kırış kırış. Hep sorularla doluydu o kafası. Hayata, inanca, inançsızlığa dair bin bir soru, şüphe, ümit.

Bazı günlerse gömlek cebinden arkası dişlenmiş kurşunkalemini ve buruşuk bir kâğıt parçası çıkarıverirdi. Sırtı kamburlaşır, gözleri gölgelenir, acele acele bir şeyler yazardı. Bir şiirin ilk dizeleri, bir öykünün uçucu ilhamı. Ben de dirseklerimi dizlerime dayar, yüzümü ellerime alır, sessiz sessiz onun ince uzun parmaklarının o kurşunkalemi sımsıkı tutuşunu izlerdim. Ne kadar sabırsız, ne kadar ısrarcı görünürdü yazarken bir bilsen. Sanki aklındaki kafiyelerle yarışırdı, baharda keleklerin peşinden koşan yaramaz bir çocuk gibi. O narin kelimeleri hayal dünyasının sonsuzluğuna karışıp kaybolmadan yakalamak, avlamak, bir an önce önündeki kâğıt parçasına yatırıp çivilemek isterdi.

Bazı günler de sahilden sahilden kayıkla dolaşırdık Boğaz’da, bir aşağı bir yukarı. Nerede karaya çıksak hemen bulurdu Sait Faik oranın insanını, kahvede oturan adamları, eskicileri, tahtacıları, davulcuları, kestaneçileri, çiçekçi çingene kadınlarını. Koyu sohbetlere daldardı onlarla. “Bu nevi dostluklara bayılıyorum,” diye açıklardı sonradan. “Taptaze,

laptaze." Zaman zaman da insanların yanı başlarına oturur, dikkatlice kulak kabartırdı anlattıklarına.

"Yazacak mısın bu adamı?" diye sorardım.

"Yazmak için değil," derdi.

"Neden öyleyse?" diye sorardım yine.

"Çünkü güzeller. Harikulade güzel bu insanlar."

Sait Faik gidince ben de onun gözünde yalan olan hayatıma dönerdim. Kocaman kristal, altın kaplama avizemizin ışığında babamla akşam yemeğine otururdum. Babam her zamanki gibi susardı. Pek bir şey sormazdı ne yaptın bugün, ne okudun, ne yedin diye. Ben anlatırsam dinlerdi ama o kadar. Merak ederdim bazen dudaklarımdaki çapkın tebesümümü fark ediyor mu, cildimde buram buram tüten hevesin kokusunu alıyor mu diye. Belki anlıyordu olan biteni ve onaylıyordu sessizce. Belki de kayıptı aklı her zamanki gibi ceviz masasına yığılmış kitaplarda, hesaplarda, satranç taşlarının o kare kare hareketlerinde.

Bir sabah odamda, tül perdenin arkasında oturmuş bir şeyler okuyordum. Sait Faik'in o müzikli ıslığını duydum, baktım perdeyi aralayıp. Sandalının içinde, elleri küreklerde hazır, yüzünde bir avuç güneş, oturuyor öylece.

Merdivenlerden koşarak inip, bahçeye attım kendimi, kıvıya varmadan, sarı beyaz güllerin yanında durdum bir nefes almak için. "Erkencisiniz," dedim. "Hayırdır inşallah."

"Boğaz'ın karşı kıyısına geçiyordum öğle yemeği için. Aklıma geldiniz, sizi de yol üstü alıvereyim dedim." Eski püskü şapkasını kısacık bir an için çıkarıp ufak bir selam verdi, habersiz geldiği için özür diler gibi, beni yemeğe davet eder gibi.

Şadiye Abla'ya kaş göz ettim, sus bir şey söyleme, gidiyorum ama birazdan dönerim. O da kollarını kavuşturup, bir güzel çattı kaşlarını. Sonra da gözlerini yumdu sımsıkı. *Peki, tamam, bari görmeyeyim gidişini.*

Epely bir yol gittik, ufak ufak dalgalar vurup sallıyor ka-

yığımızı, kocaman sarnıç gemileri simsiyah dumanlar öksürerek üzerimize üzerimize geliyor, vapurların tiz düdükleri, şehrin uzak uğultusu, rüzgâr denizi kamçılıyor. Korktum tabii. Yüzme de bilmiyorum, ne yaparım alabora olsak? Kara sulara bakıyorum, altımızda nefes nefese denizanalara, gümüş balıklar irili ufaklı.

Sait Faik hissetti endişelerimi ama yatıştırmıyor beni, hat-ta inadına körüklüyor korkumu, “Hay ne iş, hay! Kollarım da çok yoruldu. Ne halt etmeli yahu? Bari duruverelim şurada biraz, hem tadını çıkaralım manzaranın, hem de dinlenelim.”

“Aman,” diyorum sesim çatal çatal, “Tam da Boğaz’ın ortasındayız. Yapmayın Sait Faik, yapmayın gözünüzü seveyim. Bırakın ben çekeyim kürekleri, ona da razıyım.”

Gülüyor utanmaz.

En sonunda vardık karşı kıyıya. Bebek’e.

Bak şimdi bu pencereden göremiyoruz ama şu aşağılarda bir yer Bebek.

Karşımızda dantel gibi oymalı köşkler, sıra sıra beyaz yalılar, hemen Boğaz’ın dibinde kalın sütunlu, bir büyük kubbeli, tek minareli Bebek Camii, hemen yanında küçük bir iskele. Öyle hayran bakıyordum ki, “Ne o? Hiç yolunuz düşmedi mi bu zengin semtine?” diye sordu Sait Faik. Ben de biraz mahcup, itiraf ettim hep penceremden izlemiş olsam da karşı kıyıyı, daha önce buralara hiç böylesine yakın durmamış olduğumu. Benimki korunaklı bir zengin hayatıydı. Zengin ama bir bakıma da hayatın zenginliklerinden uzak.

Elimi sandalın kenarından sallandırdım, Boğaz’ın kadife suları parmaklarımı okşaya okşaya, Rumeli rotasında ilerledik. Bir sürü balıkçı, ellerinde basit oltalar, sudaklarında yarısı kül olmuş sigaralar. Sait Faik’in gözleri bende değil, onlardaydı. Konuşmuyorduk. Dinliyorduk sadece o an yaşananları, İstanbul’un katmer katmer hayatını: ezanları, martıları, vapurları, dalgaları, nadiren gelip geçen bir arabayı, rüzgârı.

Karşımda bir Sait Faik. Genç, hırslı, dertli. Karşısında bir ben. Meraklı, âşık, saf.

O ana sığdırmıştı hayatın tüm sesleri, renkleri, mutluluğu, hüznü, hasreti. Hayatın bütünü, olduğu gibi, karman çorman gibi görünen ama kendine has sihirli bir düzeni olan özü. Hepsi, hepsi o kısacık anın içindeydi işte. Tıka basa.

Neyse. Yine fazla uzattım lafı.

Nerede kalmıştık? Evet, Rumelihisarı.

Yeniköy, Çayırbaşı derken ta Sarıyer'e kadar gittik. Katırtırnağı bitkisini bilir misin? Sarı sarı açarmış orada, ondan Sarıyer demişler. Bana da o gün Sait Faik öğretmişti. Sonradan duydum, çok şifalıymış bu katırtırnağı. Kaynatarmışsın, sonra da içine bal koyup içermişsin. Hazma, safrakesesine, böbreklere iyi gelirmiş. Ama ben hiç içmedim. İhlamuru severim ben. Onun da öyle sarımtırak bir kokusu vardır zaten.

Bak yine dağıldı gitti aklım, bugün de bırakalım. Yarın hatırlatırsın sen Sarıyer'deydik diye, devam ederim kaldığım yerden.

Yaşlı kadının dudakları kurumuş, hatta hafifçe de çatlamıştı, sanki boğazını tirmalıyordu harareti. Ferit su bardağını uzattı.

"İstemez, içiyorum içiyorum sonra çişim geliyor, kalkıp tuvalete gitmem gerekiyor. Ona da gücüm yok."

"Yemiyorsunuz da ondan," dedi Ferit. "Bari birazcık..."

"Soğuktur yoğurt, mideme dokunur sonra."

"Yok Süreyya Hanımım, bu kadar bekledi, ısınmıştır şimdiye."

"Konuşturdun beni saatlerce vır vır vır, çok lazım olmuş gibi."

Ferit'in de gücü yoktu artık inatlaşmaya, kendini savunmaya, hiçbir şeye. Naz mı yapıyordu Süreyya Hanım, naz böyle bir şey miydi?

"Naz mı yapıyorsunuz bana Süreyya Hanım?"

"Ne nazı, o da nereden çıktı? Sen de hiç anlamıyorsun

ihtiyarın halinden, ne işin var o zaman bu huzurevinde? Nazmış. Yaşlılık bu, hastalık. Ölüm. Nazla ne alakası var?"

Ferit söylediğine pişman, sustuğuna pişman. Söyleyemediklerini ağzının içinde evirip çevirirken yanağının içini ısırdı yanlışlıkla. Dilinin ucuyla tuzlu bir tükürük hissetti önce, sonra da kıpkırmızı bir yara.

Tıkış tıkış akşam otobüsünde Mualla Yenge sordu, "Sevdin mi Neriman Teyze'nin kızı Ece'yi?"

"He ya."

"Sana fal bakmışlar, öyle dedi." Mualla Yenge'nin yüzünde hafif çarpık, manalı bir tebessüm vardı. Ferit sadece evet anlamına başını salladı. Hemen yanlarında duran uzun boylu, iri yarı bir kız omzunun üzerinden onları dinliyordu sanki.

"Bir sevdiğin varmış, böyle kalp kalbemişsiniz. Anlat kız, kimdir, kimin oğludur? Valla billa söylemem anana babana. Aramızda kalır."

"Yok," dedi Ferit, sesi duyulamayacak kadar alçak, gözleri faltaşı.

"Haydi, haydi!" Mualla Yenge cilveli bir sevgili gibi dirseğiyle dürtüyordu Ferit'in kaburgalarını. Birden duraladı, "Çok zayıfsın be kızım. İyi değil böyle. Seni daha bir beslememiz lazım. Baksana, kılçık kılçık kemiklerin."

Ferit konuyu faldan, aşktan uzaklaştırmaya öylesine muhtaç, "Öğlen yemeklerini yiyemiyorum sakinleri ziyaret ettiğimden, sonra mutfığa dönünce az biraz atıştırıyorum ama yetmiyor," deyiverdi.

"Aaaa! Olur mu kız öyle! Seni aç kalasın diye mi çalıştırıyoruz? Hayır, para kazanasın da karnını tok tutabilesin diye. Hay Allah. Çok pişman oldum şimdi. Oturup konuşma öyleyse, kısacık bir yüzünü göster, onlar da onunla yetiniversinler. Hiç dayanabilir mi benim yüreğim Ferit kızım böyle bir deri bir kemikken?"

Eve yürürlerken bir an adımları yavaşladı Ferit'in. İsmi ni ko yamadığı, koymaya korktuğu bir arzu, oldukça telaşlı, biraz da sakar dolanıyordu damarlarında. Baktı Mualla Yenge avını hız devam ediyor yoluna, o da mecburen attı bir sonraki adımı ve bir sonrakini ve bir sonrakini. Belli ki markete uğramayacaklardı bugün.

Sait

Sandalını "Osman Usta'nın bu" dediği kırık dökük lacivert bir kayığa bağladı Sait Faik. Sonra yakaladı beni elimden, vardım etti kıyıya çıkmama. En zor kısmı bu kayığa inişler ve binişlerdi zaten. Her seferinde hanım hanımcık eteklerimi toparlamaya çalışıyorum, ama ne çare. Bacağını kaldırıvorsun, rüzgâr esiyor, saç baş bir tarafta, etekler uçuşuyor... Utancım dan kıpkırmızı oluyordum herhalde. Neyse ki Sait Faik gerçek bir beyefendi gibi tam zamanında başka bir yöne bakmayı biliyordu.

Sarıyer'e çıktık, ben daha üstümü başımı silkeleyip toparlayamadan o bir koşu en yakındaki oltalı adamın yanına varmıştı. El sıkıştılar, birbirlerinin omuzlarını sıvazladılar. Konuştular, gülüştüler. En son, "Eyvallah beybabam, eyvallah!" dediğini duydum. "Kaç çinekop yakalamış, asrın adamı bu!" diye heyecanla döndü yanıma. "Az ilerdeki diğer herifi görüyorsun değil mi? Git bak, kova sıbomboş. Ne garip şey şu şans dediğimiz. Hele de hayatı balık tutmakla geçen adamlar için." Bir an duraladı. Sonra bir acele cebinden buruşuk bir kâğıt parçası çıkardı ve not etti bu son düşüncelerini. *Dünyada balıkçının şansı ve şanssızlığı kadar garip şey yoktur.*

Herkesi tanıyordu sanki Sait Faik, ama babamın herkesi tanıdığı gibi değil. Sait Faik ahbap olmuştu bu insanlarla, bütün bu kalabalıklarla. Nasıl hatırlıyordu kim bilir hepsinin

yüzünü, ismini, dertlerini. Peki ya onlar biliyor muydu bu mavi gözlü, eski püskü şapkalı gencin çok gelecek vaat eden bir yazar olduğunu? Hiç okumuş muydular o su gibi duru öykülerinden herhangi birini? Biliyorlar mıydı ailesinin servetini?

Zannetmiyorum.

Bir süre yürüdük kıyıda. Sarıyer'in köşkleri farklıydı Bebek'inkilerden. Beyaz değil, siyah; büyük değil küçük, hafif de köhne. Zaten bir iki tane vardı, o kadar. Gerisi yamaçlara yama yama yerleştirilmiş fakir balıkçı evleri. Bir çatı, bir iki pencere, o kadar.

Şimdilerde sıra sıra restoranlar varmış Sarıyer'de. Buraya ilk taşındığımda çok geveze bir komşum vardı, o bahsederdi hep yeğenlerinin, dostlarının onu nasıl oralara götürüp ağırladığından. Kavun, peynir, paçanga, kalamar tava. O eşsiz benzersiz balık ziyafetlerini anlata anlata bitiremezdi. Madem o kadar genişti çevresi, ne işi vardı burada değil mi? Bence uyduruyordu çoğunu. Zaten buranın sakinlerinin söylediklerinin hemen hepsi hayal ürünü. Kendi kendilerini avutmak için tek çareleri yeni hikâyeler bulup yakıştırmak onları düş kırıklığına uğratmış hayatlarına.

Dönelim asıl konumuza.

Sait Faik beni kıyıda, biraz ileride gizli saklı bir yere yöneltti. "Kaptan'ın yeri burası," dedi. Bir iki çırak tipli çocuk kapıda sıralanıp bizi selamladı önce, sonra bir telaş, hazırlığa başladılar. Pencere kenarında ufak, uyduruk bir masaya oturduk. Sandalyemin dört bacağından biri kısaydı herhalde, sallanıp duruyordum. Çıraklardan biri geldi, defalarca katlanıp küçük bir küp haline getirilmiş kâğıt parçasını ustalıkla yerleştirdi sandalyemin sakat bacağının altına. "Allah razı olsun evlat," dedi Sait Faik. Bazen benimle yalnız başınayken konuştuğundan farklı bir dil konuşuyordu etrafımızda insanlar varken. Daha dobra, daha kalender, daha delikanlı.

Derken masamıza doğru yaklaşan göbekli, pos bıyıklı, tütün ve deniz kokan adamı görüp, ya da kokusunu alıp, fırladı yerinden. "Kaptanım, biraderim, nasılsın? Çok özledim o müthiş l ferlerini, bir u rayayım dedim."

Yanakları ya yüzüne çarpan r zg rdan, ya da gizli gizli  tti i  araplardan al al olan Kaptan yakaladı Sait Faik'i ensesinden,  apır  upur öptü. " yi ettin, çok iyi ettin abicim. Gözlerimiz yollarda kalmıştı." Sonra bana döndü meraklı, a  gözlerle. "Kim bu küçük hanım?"

"Ye enim," dedi Sait Faik hemencecik, sanki bu yalanı daha önce çok söylemiş gibi. "Süreyya."

Ben kalkmadım tabii yerimden, sadece ba ımla selamladım Kaptan'ı.

"Fakirhanemize  eref verdiniz," dedi Kaptan hafif  akacı, belki de biraz alaycı bir tonla. "Haydi donatalım  u sofrayı!"

Kaptan uzakla ınca, "Ye enim dedim, çünkü..." diye başladı Sait Faik. Sonra gözlerime baktı mavi mavi, sanki c mlmesini tamamlamamı ister gibi.

"Tabii," dedim ben de. Zaman  imdiki zaman değil, kızlar erkekler dola mazdı ya  yle. Ancak s zl lerse, ni anlılarsa. O da benim namusumu, itibarımı korumu tu kendince.

"Kız kardeşin nasıl? Doğum kolay oldu mu?" diye sordu Sait Faik su bardaklarımızı getiren orta ya lı, kır saçlı garsona.

" ok   k r. Nur topu gibi bir o lan. Adını da Veysel koydular. Rahmetli dedemizin adı."

"Allah ba ı lasın. Söyle bakalım bugün ne taze?"

"Tekir, abi. Göreceksin hâlâ çırpınıyor içeride. Ortaya da bir s    yapalım, ne dersin?"

Kendisine bir rakı söyledi, bana da bir kadeh  arap. Daha önce hiç içki i mi li im yoktu tabii ama a zımı açıp bir şey demedim. Daha olgun, ya da daha hovarda görünmek istedim.

O  arap yudum yudum nasıl ısıttı içimi, nasıl bir hoş yaptı aklımlı, durduk yerde gülüyorum. Sait Faik de beni izliyor,

gözleri oluk oluk sevgi, görüyorum, biliyorum. Bir ara, sanırım ikinci rakısından sonra, "Süreyya," dedi.

"Süreyya Hanım," diye düzelttim yarı şaka, yarı ciddi. Sen beni yeğenin yaparsan, ben de karşılığında böyle bir mesafe, böyle bir resmiyet isterim ilişkimizde diye mi düşündüm, yoksa şaraptan mı saçmaladım, bilmiyorum.

Ama "Hayır," dedi Sait Faik, kendinden emin. O nasırlı kürekçi elleriyle yakaladı ellerimi. "Süreyya."

Sonra sustu uzun bir süre. Başını pencereye çevirdi, köpüklü kıyılarda çalkalanan kayıkları, miyavlayan sokak kedilerini, bacalardan yükselen ve gökyüzünü lekeleyen kara duman parçalarını izledi. Ben de onun o düşünceli yüzünü.

"Evet," dedim en sonunda onu uyandırmak için. "Bir şey söylüyordunuz. Süreyya, demiştiniz."

"Unuttum herhalde," dedi ve bıraktı beni. "Hatırlarsam devamını getiririm." Tekrar rakı bardağını aldı eline.

Aradan birkaç gün geçti, ne bir ıslık, ne bir mektup. Ben bekledim yine. Saat iki, üç, dört. Karanlıklar bastı. Ama ben devam ettim beklemeye. Kalbimin akrep ve yelkovanı saatin-
kinden çok daha tutuktu, ağır aksak dönüyordu. Zaman artık manasız bir kavramdı benim için.

Mevsimler değişiyor, rüzgârlar sertleşiyor, bahçedeki çiçekler yaşlanıp kuruyordu birer birer. Benim gözüm Boğaz'da. Gizli ümitlerim ruhumun iç cebinde. Hem kızgındım, hem de korkuyordum. Bir anda böylesine yok olmak, ne demekti bu? Nasıl bir görgüsüzlük? Kendini yazmaya kaptırmıştı belki, yepyeni bir öykü kitabı mesela, hem de bana ithaf edilmiş! Yine de bir haber vermesi uygun olmaz mıydı? "Meşgulüm bugünlerde ama mutlaka geleceğim, affettireceğim kendimi," demesi gerekmez miydi? Yoksa o gün Sarıyer'de karşı karşıya oturduğumuzda yanlış bir şey söyleyip gücendirmiş miydim onu? "Süreyya Hanım" diye ısrar etmem yanlış

miydi? Çok mu çocukçaydı? Tekrar tekrar düşünüyordum o günü, her detayını, kayığın amansızca sallanışını, yediğimiz balığın ince kılçıklarını, Kaptan'ın alaycı selamını. *Tanıştıracım, yeğenim Siireyya.*

Sabahları daha gözlerimi bile açamadan üzerime yıkı-liveriyordu kalabalık bir bilinmez, tüm ağırlığıyla. Aklıma sığmayan bir pişmanlık, içimi titreten bir tereddüt, karnımda bir yerde yılan gibi kıvrılmış zehirli bir öfke. Silkinip atmak, unutmak istiyordum. Ama ne çare.

El işi bir yorganım vardı, leylak rengi, dikişleri beyaz. Ona sarınıyordum, içinde beklediğim bir koza gibi. Şadiye Abla geliyor çekiştiriyordu kozamı, "Hasta olacaksınız küçük hanım, yatakta kalınmaz ki bu kadar." Sonra gidip lavanta kolonyamı getiriyor, serpiştiriyordu üzerime, canlılık versin, neşemi getirsin diye. Bir bilse ne kadar pahalıydı babamın Paris'ten özel getirttiği o parfümler! Champs-Élysées lavantası bir değil ki bizim basit Türk lavantasıyla. Bana annem öğretmişti Fransız lavantasının ruhu okşayan mayhoş kokusunu. Hep başucunda biriktirirdi boş şişelerini. Mücevherleri kadar, belki daha da değerliydi onun için o cam şişeler. "Böyle bileklerine ufak ufak değdireceksin," diye göstermişti. Hayal meyal hatırlıyorum koltuğun kenarında oturuşumuzu, bileğime şişenin soğuk ağzını dokunduruşunu, sonra annemin yavaşça havada sallayışını küçük elimi, uçsun koku biraz, hafiflesin diye, sonra da o ıslak noktaya beraberce burunlarımı-zı yaklaştıırıp derin bir nefes çekişimizi.

Belki de hatırlamıyorum da uyduruyorum. Çok zaman geçti üzerinden tabii, çok küçüktüm o zamanlar, bu annemi kaybetmeden önceydi. Kim bilir, üç beş yaşında olmalıydım.

Ferit yerinde kıpırdandı. Anacığı canlanıverdi gözünün önünde. Mavi başörtüsüyle, kapkara kirpikli, zayıf omuzlu, güzel gülüşlü annesi. Onun anacığı ne lavanta ne de limon kolonyası kokardı. Saf beyaz sabun.

Birden jilet gibi bir his geldi, ince bir çentik attı akciğere. İrkildi. Süreyya Hanım'ın gözlerinde aradı aynı yarayı, aynı korkuyu.

"O kadar çocukken mi kaybettiniz annenizi? Daha üç beş yaşındayken?"

"Altı," dedi Süreyya Hanım, sol elinin üzerini hoyratça kaşıyarak. Ferit ilk defa o gün fark etti Süreyya Hanım'ın kedi gibi kendini tırmalayışını ve elindeki kızıl kahve kabukları.

"Eliniz," dedi Ferit.

"Ne diyordum?" diye sordu Süreyya Hanım.

Yutkundu Ferit. Ellerini kavuşturdu kucağında sımsıkı, kendini gözle görünür yaralardan korumak istercesine. "Annenizin nasıl lavanta sürmeyi öğrettiğini anlatıyordunuz."

"Hayır, ondan önce. Annemden önce." Sabırsız ve sinirli miydi Süreyya Hanım'ın sesi? Sağ eli sol elindeki kabuğu söktükçe incecik bir kan sızıyordu bileklerine doğru, lavanta kolonyalı bileklerine.

Ferit gözlerini kaçırıldı. "Şadiye Abla sizi uyandırmaya çalışmış sabahları, öyle diyordunuz."

Evet, Şadiye Abla beni kaldırıncı, zorla boğazımdan birkaç lokma geçirince, verirdi elime kitaplarımı, "Bak başında oturamam bütün gün, işim gücüm var. Örtüleri yıkayacağım, halıları silkeleyip döveceğim, sonra bir güllaç yapayım diyorum, şöyle bol koyarım gül suyunu, sana öyle iyi gelir ki şimdi." Biliyordu Şadiye Abla, ağzını açıp tek kelime söylemese de elbet biliyordu neden içimin böylesine ezildiğini, gözlerimin neden bu kadar sisli puslu baktığını. Açığa vurmasa da kızılıyordu Sait Faik'e, hem de benim yerime.

Tabii bu arada bir de bütün milletin tuttuğu matem vardı. Yıl 1938, sonbaharın sonları. Bak bunu öğretmişlerdir okulda eminim. 10 Kasım? Evet, başını sallıyorsun, biliyorsun bak. Bileceksin elbet. 10 Kasım şiirlerini de İstiklal Marşı gibi ezber-

lemişsinizdir sınıfça. Her 10 Kasım törenler yapıyorsunuzdur. Sivas'ta bile yapıyorlar mı? Yaparlar, yaparlar. Yaparlar yapmasına ama sonra da bir otele toplanmış tüm o insanları bir kibrit çöpüyle yollayıverirler öbür dünyaya sizin Sivashılar ...

Bak yine asabım bozuldu. Hikâyemize dönelim en iyisi.

Bir sabah Dolmabahçe'den yayıldı haber. Gözleri kapanmış, kalbi durmuş, teni soğumuş, solmuş. Soğuk bir rüzgâr esti, herkesin tüyleri diken diken, boğazları düğüm düğüm. Ölüm kokusu, o küflü, kasvetli koku yayıldı sokaklara, Dolmabahçe'nin lacivert kıyılarından Ankara'nın çorağına, Büyük Millet Meclisi'nin sıra sıra koltuklarından, kutu kutu devlet dairelerine, oralardan da evlerimize, mutfaklarımıza, vatak odalarımıza... Sağlığının iyi olmadığını duyuyorduk tabii, ama ölebileceğı hiç aklımıza gelmemişti. Öyle bir insan, koca milleti peşinde sürüklemiş, böylesi bir dev adam na olup da bir karacığere yenik düşebilirdi ki?

Ölüm hayatın kaçınılmaz sonu, ölümsüz hayat olmuyor. Her an onunla burun burunayız, aldığımız her nefesin sonunda bir tehdit gibi bekliyor bizi aslında, ama farkında değiliz. Belki cahillik bizimki, belki de korkaklık.

Derken biri yıkılıp gidiveriyor. Asla gitmez sandığımız biri. Bütün millet yasa бүrүнüyor. Ama sor, niye ağlıyorsun, ne öğrendin bundan, neymiş ölüm? Yok, bilmezler hâlâ, bilmezler. Gözleri balıkgözü gibi bomboş ağlamaktan, elleri dizlerini dövmeekten yorgun, belleri fıtıklı, bir şeyler gevelerler ağızlarında, "Gitti koskoca adam. Ne yaparız biz şimdi? Alın yazısı dedikleri bu muymuş?" Hayır alın yazısı değil, bildiğimiz biyoloji, hayat bilgisi. İnsan dediğın doğar ve ölür. Bunun zamanlısı zamansız yok. Ne zaman ölürse o zamanmış demek ki zamanı. Benim zamanım neden gelmedi hâlâ hiç bilmiyorum ama bekliyorum işte. Korkmuyorum da. Neden korkacağım ki? Bir yığın hikâyeye anlatıyorlar burada. Öbür taraf, cennet, cehennem, sırat köprüsü, vesaire. Ben inanmıyorum hiçbirine. Bence ölüm kara bir delik. Doğmadan önce

lemişsinizdir sınıfça. Her 10 Kasım törenler yapıyorsunuzdur. Sivas'ta bile yapıyorlar mı? Yaparlar, yaparlar. Yaparlar yapmasına ama sonra da bir otele toplanmış tüm o insanları bir kibrit çöpüyle yollayıverirler öbür dünyaya sizin Sivaslılar ...

Bak yine asabım bozuldu. Hikâyemize dönelim en iyisi.

Bir sabah Dolmabahçe'den yayıldı haber. Gözleri kapanmış, kalbi durmuş, teni soğumuş, solmuş. Soğuk bir rüzgâr esti, herkesin tüyleri diken diken, boğazları düğüm düğüm. Ölüm kokusu, o küflü, kasvetli koku yayıldı sokaklara, Dolmabahçe'nin lacivert kıyılarından Ankara'nın çorağına, Büyük Millet Meclisi'nin sıra sıra koltuklarından, kutu kutu devlet dairelerine, oralardan da evlerimize, mutfaklarımıza, yatak odalarımıza... Sağlığının iyi olmadığını duyuyorduk tabii, ama ölebileceğı hiç aklımıza gelmemişti. Öyle bir insan, koca milleti peşinde sürüklemiş, böylesi bir dev adam nasıl olup da bir karaciğere yenik düşebilirdi ki?

Ölüm hayatın kaçınılmaz sonu, ölümsüz hayat olmuyor. Her an onunla burun burunayız, aldığımız her nefesin sonunda bir tehdit gibi bekliyor bizi aslında, ama farkında değiliz. Belki cahillik bizimki, belki de korkaklık.

Derken biri yıkılıp gidiveriyor. Asla gitmez sandığımız biri. Bütün millet yasa бүrүнüyor. Ama sor, niye ağlıyorsun, ne öğrendin bundan, neymiş ölüm? Yok, bilmezler hâlâ, bilemezler. Gözleri balıkgözü gibi bomboş ağlamaktan, elleri dizlerini dövmeekten yorgun, belleri fıtıklı, bir şeyler gevelerler ağızlarında, "Gitti koskoca adam. Ne yaparız biz şimdi? Alın yazısı dedikleri bu muymuş?" Hayır alın yazısı değil, bildiğimiz biyoloji, hayat bilgisi. İnsan dediğın doğar ve ölür. Bunun zamanlısı zamansız yok. Ne zaman ölürse o zamanmış demek ki zamanı. Benim zamanım neden gelmedi hâlâ hiç bilmiyorum ama bekliyorum işte. Korkmuyorum da. Neden korkacağım ki? Bir yığın hikâyeye anlatıyorlar burada. Öbür taraf, cennet, cehennem, sırat köprüsü, vesaire. Ben inanmıyorum hiçbirine. Bence ölüm kara bir delik. Doğmadan önce

Bir akşam babam eve dönünce geldi kapımı çaldı, içeri girdi. Nadiren gelirdi böyle odama. Şöyle bir baktı etrafa saçılmış kitaplarıma, mecmualarıma, gelişigüzel bir yana fırlatılmış leylak rengi yorganıma. Dağınıklığım onu rahatsız etmiş gibiydi. Eğildi, yerden bana kendi hediye etmiş olduğu gümüş el aynasını aldı, masamın üzerine koydu, "Üzerine basar kırarsın sonra." Oturacak bir yer aradı sanki, dağınık vatağıma baktı, koltuğuma. Vazgeçti. Kapının yanında benden birkaç adım ötede dikildi kaldı. Bekledi, belki gidip koltuğumda yer açmamı, belki bir sandalye çekmemi, belki de bir şey söylememi, bir şeyler açıklamamı. Ne diyeceğimi bilemedim, ne yapacağımı bilemedim, ben de ondan bekledim ilk adımı. Dedim ya, acemiydik ikimiz de.

"Abasıyanık ailesinden bir mektup aldım," dedi en sonunda.

Sesi çok uzaktan geliyordu sanki. Yankı yankı. Abasıyanık. Abasıyanık. Mektup. Mektup. Ben bir kuyunun dibinde oturmuşum, karanlığın içinde, dizlerim, dirseklerim yara bere içinde, babam ise güneşin ve çimlerin olduğu yerde ayakta, elinde bir halat, güçlü bir halat, beni arıyor olduğum verden çekip çıkarmak için. Abasıyanık. Mektup.

"Bizi yemeğe davet ediyorlar önümüzdeki hafta. Perşembe akşamı benim için en uygun, öyle yazdım cevabımda. Sen de ona göre hazırlan o gün."

Tam kapıdan çıkmak üzereyken durdu babam, hafifçe geri çevirdi başını, kısacık bir an karşılaştı bakışlarımız.

"Sait Faik gencimiz yeterince Cumhuriyetçi mi?" diye sordu.

"Hiç şüphenez olmasın," demek istedi bir yanımla, "Sanmıyorum," demek istedi başka bir yanımla. Dudaklarımı kemirdim bir süre. Babam yüzümü okumak istercesine az biraz vaklaşınca, "Öyledir herhalde," deyiverdim. "Halkımıza sahip çıkıyor öykülerinde."

Şöyle bir kaşlarını kaldırdı babam, bıyığını oynattı. İkna olmamıştı belli ki.

“Peki,” dedi, çıktı gitti.

Mavi gözleri geldi aklıma. O şapkası. Kalemlere de küreklere olduğu gibi var gücüyle sarılan elleri. Yeterince Cumhuriyetçi miydi sahi Sait Faik? Cumhuriyetçi ne demekti? Rahmetli Atamızı sevip saymak mıydı Cumhuriyetçilik, O’nu anmak mı? Yoksa az önce babama dediğim gibi halka arka çıkmak mı? Yoksa meclisi, devleti savunmak mıydı Cumhuriyetçilik? Ya da bu vatan dediğimiz bir avuç toprak uğruna can vermek mi?

Yeterince ne kadardı? Bir ömür mü, yoksa Cumhuriyet’in yaşı kadar mı? Bilemedim.

Ama bir anda haftalardır deli gibi korktuğum, köşe bucak kaçtığım asıl soruyla burun buruna geldim: Sait Faik beni yeterince sevmiş miydi?

Yoksa...

Ferit o akşam mutfakta soğanları doğrarken Mualla Yengesi’ne nerede bir telefon kulübesi bulabileceğini sordu. Mualla Yenge alnını kaşıyarak düşündü bir süre. “O jetonlu şeylerden mi? Kaldı mı bu devirde onlardan? Hem niye?” Ferit bıçağını yatırdı kesme tahtasına, ellerini kuruladı bir havluya ve cebinden telefon kartını çıkarttı, “Anacığımı arayacaktım.” Kocaman güldü Mualla Yenge, Ferit’in elinden kaptı kartını, “Görüyor musun kız evladın güzelliğini! Baksana telefon kartı almış annesini aramak için!” Yanağından bir makas aldı. “Ah canım benim, evdeki telefonu kullansana. Olur mu hiç öyle, yollar mıyım ben seni sokak sokak telefon kulübesi aramaya?”

“Ama” dedi Ferit mahcup, “Anacığım özellikle verdi o kartı bana, sizlere masraf olmayayım daha çok diye.” İkisinin de gözleri ıslaktı. Mualla Yenge’ninki soğandan, Ferit’in-

ki evine, annesine duyduğu özlemden. Süreyya Hanım daha çocuk yaşta kaybetmişti annesini. Nasıl bir şeydi annesiz büyümek acaba? Ya kendi de kaybediverirse güzelim anacığını günün birinde? Süreyya Hanım ölüm kaçınılmaz dememiş miydi? Anacığına bir şeycik olursa perişan olmaz mıydı Ferit? Paramparça? Pişman olmaz mıydı uzakta ve unutkan geçirdiği bu günler, bu yaz için?

“Hayır efendim, masraf olur mu? Şunun şurasında bir telefoncuk. Konuş istediğin kadar, hiç çekinme. Hatta ver telefonu bana da, ben de bir sesini duyayım Bahriye Bacımın.”

İsmail Dayı televizyonun sesini kısıtı. Kalktı ekranın yanına çömeldi, kulağını ekranın tepesindeki küçük hoparlöre vaklaştırdı iyice. “Kim çıkarıyor ki bunları ekrana, iki lafı bile bir araya getiremeyen alıklar bunlar be,” diye kendi kendine mırıl mırıl söylenmeye devam etti. Mualla Yenge ve Ferit geçtiler telefonun başına beraberce. Yavaş ve son derece dikkatli çevirdi numarayı Ferit.

“Aloooo, buyruuuun.” Annesinin yorgun sesi telefonun tellerinde sakız gibi uzayarak ulaştı Ferit’e.

“Anacığım, benim, Ferit.” Ferit’in çekingen sesi telefon tellerinde titreşe titreşe vardı annesinin yüreğine.

“Hemşirem, yavrum, bir tanem!”

“Anacığım.”

Mualla Yenge, konuş konuş, bir şeyler söyle gibilerinden elini sallıyordu.

“Nasılsın hemşirem? İyi misin? Neler yapıyorsun? Mualla Yengen nasıl, İsmail Dayı nasıl? İşin nasıl? Çok yorulmuşsun inşallah? Yoruluyor musun yoksa?” Nefessiz sıralıyordu annesi soruları. Ferit onu görür gibiydi: İki eliyle sımsıkı tuttuğu telefon ahizesini yüzüne bastırmış, başında yemenisi, üzerinde uzun eteği, mavi beyaz tığ yeleği, sabun kokulu uzun boynu, sızılı bükük beli.

“İyiyim anacığım, hepimiz iyiyiz. Sizler?”

“Çok şükür, çok şükür. Özlüyoruz tabii.”

Kısa bir sessizlik oldu, iğne gibi sivri ve parlak bir sessizlik Ferit’in ve annesinin avuçlarına battı çimdik çimdik.

“Ben de,” dedi Ferit. Özlüyorum demedi, hem Mualla Yengesi’ni kırmamak için, hem de söylerse özleminin daha gerçek olacağından, hatta artacağından korktuğu için.

“Mualla Yengeler’den arıyorum.”

“Hani kart vermiştim sana hemşirem, umumi telefon bulacaktın hani? Masraf oluyor Mualla Yengen’e, İsmail Dayın’a.” Ferit’in hayalindeki annesi telefonu daha da sıkı tutuyordu şimdi, daha çok bastırıyordu yanağına, gözlerinde çakmak çakmak endişe ve hasret.

“Mualla Yenge dedi ki...”

“İsrar etti, ısrar etti,” diye araya sıkıştırıyordu kelimelerini Mualla Yengesi.

“Mualla Yenge ısrar etti, olmaz, bizden ara dedi.”

“Hay Allah. Peki Ferit’im kısa keselim o zaman, daha çok yazmasın. Sen beni yine ararsın kartla, e mi?”

“Ararım anacığım, tabii ararım.”

“Dur dur,” Mualla Yenge’nin elleri yine bayrak gibi dalgalanıyordu havada. “Ben de konuşacağım.”

“Anacığım, Mualla Yenge de bir şey demek istiyor, veriyorum.”

Ferit ahizeyi Mualla Yengesi’ne uzatınca bomboş kaldı elleri. Annesini aramak istemişti, söyleyecekleri vardı, ama ne söyleyeceğini bilememişti. Ağzı boş bir bavul gibiydi, vazifesi bitmiş ama hâlâ odanın ortasında, ayakaltında, amaçsız.

Mualla Yengesi çocuk gibi heyecanlı, Ferit’in olmak istediği kadar neşeli ve hararetle konuşuyordu şimdi annesiyle. “Ah, ah, bir göreceksin Ferit kızımız nasıl da güzel çalışıyor. Hiç. Yok... Yok, yok, olur mu hiç? Hep bana yardım ediyor evde, zaten biliyorsun sakın sessiz, kuzu gibi uysal. Ne güzel yetiştirdin sen bunu Bahriye Bacı! Kız evlat başka oluyor. Be-

nim oğlanlar eşek. Bir görsen, öptürmüyorlar, sevdirmiyorlar, iki laf etmiyorlar. Ferit benim kızım gibi eteğimin dibinde hep. Nasıl da terbiyeli. Olgun... Tabii ya... Ah, ah... Özlersin tabii... Tabii... Sağ ol bacım... Sağ ol bacım... Ne demek... Âmin... Âmin... İnşallah..."

O gece rüyasında annesini gördü Ferit. Toprak rengi bir odada, yüzü alçı gibi beyaz, sakat ya da hasta. "İyi misin?" diye sormak istiyordu Ferit, soramıyordu bir türlü. Kapılar açılıyor, kapanıyor, odaya sürekli birileri girip çıkıyordu. Küflü bir koku, soğuk beton zemin. Annesinin sessizliği. Kendisinin sessizliği. Derken bir bakıyordu odanın diğer ucunda Fatma, gözlerinde kin.

Göğsü terden sıırılsıklam uyandı Ferit. Daha yeni günün doğmasına saatler vardı.

Çarşamba

Süreyya Hanım nazlanmadı hiç, başlayıverdi hemen. Sesi dinç ve dingindi bugün.

Evleri neye benziyordu hiç hatırlamıyorum. Ali Abasıyanık Bey ve Hanımı Makbule Hanım'ın bizi nasıl ağırladığını, neler yediğimizi, nelerden bahsettiğimizi, hatta ne giydiğimi, hiçbirini hatırlamıyorum. Tek hatırladığım yemekten sonra balkona çıkışımız ve Sait Faik'in mavi gözlerinin gecenin karanlığında beni delik deşik edişi.

"Aleksandra," diye başladı. "Bir Rum kızı. Esmer. Kavruk sesli. El bilekleri küçücük. Parmakları incecik. Mis gibi kokuyor. Bambaşka bir şey. Hiç böyle hissetmedim ben Süreyya. Bir durgunluk çöktü ki üzerime... Kötü şiirler yazar oldum. Ne yapacağım bilmiyorum. Hani siz sormuştunuz bana Kanlıca'da yoğurt yediğimiz o gün. Haklıymışsınız. Buymuş

aradığım. İçimdeki dipsiz boşluk. Bu mahzunlukmuş her şeyin cevabı. Ben âşık oldum ama o bana âşık değil diye korkuyorum. Değil, biliyorum. Adım gibi biliyorum. Yine de bekliyorum, ne etsem? Yazdığım şiirleri versem mi, vermesem mi diye düşünüyorum her gece. Uyuyamaz oldum. Çıldıracağım. Size okuyayım mı bir tane?"

*Bu şehirde ikimiz birden nefes alıyoruz
Yoksa neye yarardı bu garip şehir?
Burada senin doğduğun bana malumdur
Yoksa sever miydin minareleri
Süleymaniye'yi?
Sen gâvur olduğun halde.*

Durdu, sakinleştirdi kendini biraz. "Hem babamlar, hele de annem, ah tabii ki annem," diye devam etti. "İstemiyorlar Rum diye." Önce onun başı düştü, sonra benimki. Bakamıyordum o mavi gözlere artık. Sanki kaburgalarımın biri kırılmış, o aslında koruyor olması gerektiği ciğerime batıyordu.

Ben sanmıştım ki bu davet başka olacaktı. Çok başka. Bir özür. Bir iltifat. Bir teklif. Bir son değil, bir başlangıç.

Sanmıştım ki ben olacaktım o Aleksandra. Benim için yazılmış olacaktı o mısralar.

Dönüş yolunda babam sikkindi. "Abasıyanıkların yazar oğlu bir ecnebi bulmuş kendine gelin olarak," dedi. Kulaklarım uğulduyordu sanki. "Zavallılar çok endişeli, tabii öyle olacaklar. Hatta Ali Bey'in sağlığı bile bozulmuş. Makbule Hanım hep ikisinin adına konuştu adamcağız halsiz halsiz otururken. 'Şöyle iyi okumuş, iyi bir ailenin Türk kızı olsaydı ya. Terbiyeli, ayakları yere basan. Süreyya gibi mesela,' dedi. Ama sen merak etme kızım, ben hiç yüz vermedim. Bu Sait Faik denen gencimizi zaten en başından beri tutmamıştı benim gözüm. Başiboş bir hali var. Sorumsuz birine benziyor.

Bana karşı da pek saygılı davranmadı doğrusu. Ne bir elimi optü, ne bir hatırımı sordu. Kavgacı kavgacı baktı yüzüme sanki. Atamız vatani böylelerine bırakmadı ki. Dinç, akıllı, hürmetli, çalışkan delikanlılarımıza bıraktı.”

Babam kararını vermişti işte. Kesin ve dönüşü olmayan bir karar.

Aleksandra. Ne güzel bir isim değil mi? Filmlerden çıkma gibi.

Süreyya. Alaturka bir şey işte. Sıradan.

Neden bilmiyorum, hem aşktan hem aptallıktan olsa gerek, ben yine her gün pencerenin önünde bekledim Sait Faik’in gelmesini. Her gün. Her öğleden sonra. Bazen akşam vemeğinden sonra yine oturdum bekledim, kucağımda tek kelimesini okumadığım bir kitap, gözlerim Boğaz’ın karanlığını taramaktan bitap. Kör olma pahasına, aklımı yitirmek pahasına bakıp bekledim. O Kandilli’deki yalıda hapis, dünyadan habersiz yaşamaya devam ettim. Gözüm dışarda, ruhum kırım boşluğumdaki girdabın içinde, boğulmak üzere.

Beni önce Sait Faik unuttu. Sonra da ben kendimi unuttum.

Aradan hayli zaman geçti, haftalar, aylar, bir koca kış. Bahar usul usul sokuldu bahçemize her sene yaptığı gibi. Bir iki çiçek şu köşede, üç beş çiy damlası şu yapraklarda, bir avuç taze yeşil çimen en dipte. Bahçıvan Azmi geri döndü işine. İşine ve tabii Şadiye Abla’nın mutfağına. Hem kadının inadına meydan okuyor, hem de insafına sığınmak istediğini iddia ediyordu. “Mart kedisi,” diyordu Şadiye Abla, “Azmış, azmış. Bundan adam olmaz artık.” Sonra göz kırpyordu bana, “Bak bahar demek yenilik demek, aşk demek. Sen de aç gönlünü, bütün kış kapandın odana, ağladın, üzüldün. Değdi mi? Değdi mi sahi?”

Haklıydı Şadiye Abla, yetmişti. Bütün kış içim buz, ellerim boş. Artık benim de aklımda, yüreğimde yeni bir şeyler tilizlenmeye başlamıştı sanki. Ama aşk değil, sabır değil, bağışlama arzusu değil: İntikam ihtiyacı. Cehennem gibi, alev

alev bir intikam ihtiyacı hem de. Bir yolunu bulacaktım, nasıl, nerede, neyle, detayları hiç mi hiç bilmiyordum ama olacaktı işte. Boynuma taktığım bir muska gibi taşıyordum şimdi bu vaadi.

Bir gün babam eve yine kolunun altında bir sürü mecmuayla geldi. "Bak kızım, sana *Varlık* dergisinin yeni sayılarını getirdim." Odama çıktım, yerlerdeki dağınığı tekmeleye tekmeleye vardım koltuğuma. Oturdum, derin bir nefes çektim içime. Bir süre açamadım mecmuanın kapağını. Ya içinden Sait Faik çıkıverirse. Ya Aleksandra çıkıverirse. Kalbim güm güm.

En sonunda başladım okumaya. Yok. O da yok, sevdiği Rum kadın da yok. Hem rahatladım, hem de düş kırıklığına uğradım galiba. Sait Faik'in o dumanlı sesini duymaya, her ne pahasına olursa olsun duymaya ihtiyacım vardı demek. Zayıflıktı bu, kendime yakıştıramadım. Hemen bir avuç kömür attım o göğüs kafesindeki intikam ocağına, yansın, beni de yaksın, zaafılarımı da yaksın, günahımı da, dermanımı da yaksın, Sait Faik'in hatırasını da, o mavi gözleri, eski püskü şapkayı, arkası dişlenmiş kalemleri de tümünden yaksın diye. Cayır cayır.

O gece, eski günlerde olduğu gibi ne var ne yoksa okudum *Varlık*'larda. Satır satır, kelime kelime. Derken göz kapaklarım ağırlaştı, yatağıma geçtim ve bıraktım kendimi uyku âlemine. Kaç saat geçti aradan kim bilir, kaç rüya. Bir anda uyanıverdim, etraf hâlâ zifiri. Dilimin ucunda bir isim. Orhan, tabii ya, Orhan! Sait Faik bahsetmişti. Yeni bir şair. Farklı, taze, özgür. Saygıyla bahsetmişti hem, gözbebeklerine işlemiş bir heyecanla. Hatta biraz da gıptayla.

Doğrudum yatakta, yaktım başucumdaki abajuru. Aldım elime *Varlık*'ları yine, sayfa sayfa taradım hepsini. Ve en sonunda buldum aradığımı: Orhan Veli.

"Sen bile duymuşsundur Orhan Veli'yi. Duydun değil mi? Onun bir iki şiirini ekleyivermiştir okul sizin müfredata?"

Şöyle bir düşündü Ferit. "Belki," dedi, sesi şüphe dolu.

"Belki," diye tekrarladı, yüzünü buruşturdu Süreyya Hanım. "Belkiymiş. Koskoca Orhan Veli. Onu da tanımazsanız artık! Şu elleri bastonlu ihtiyarların 'Ne olacak bu memleketin hali' konuşmalarından oldum olası tiksindim ama bazen benim bile diyeceğim geliyor. Yok vatan-millet-Sakarya, yok Osmanlı'nın ihtişamı, yok ne mutlu Türk'üm diyene... Ama Orhan Veli'yi tanımadıktan, okumadıktan sonra ne fayda?"

"Ben pek anlamıyorum bu şeylerden, şiirler falan, ondan bilemedim belki Süreyya Hanım, okutmuşlardır da ben dikkat etmemişimdir, hatırlamıyorumdur." Suçu üzerine alıp devleti kurtarmaya kalktı Ferit. Ama yaşlı kadın huysuzlanmıştı bir kere. Bakmıyordu ondan yana.

"Tabii ya, *Çalıkuşu*'nu bile alıp okumadın daha!"

"Orhan Bey diyordunuz Süreyya Hanımım, anlatıyordunuz ne güzel."

"Yorulдум."

"Uzanıp dinlenecekseniz ben gideyim."

"Evet, uzanacağım."

"Yarın devam edersiniz, değil mi Süreyya Hanımım?"

"Ne o, merakın mı kabardı?"

"Kabardı ya," dedi Ferit yüzünde tutuk bir gülümsemeyle.

"Peki. Yarın devam ederiz. Haydi, kalk git şimdi." Süreyya Hanım yüzünü pencereye döndürdü, zayıf kollarını sarkık göğüslerinin üzerinde kavuşturdu. Kesik kesik öksürdü, sonra da derin derin soludu.

Perşembe

( ) gün kahvaltı servisi bittikten, yemekhanedeki boş tabakları, çanakları, bardakları topladıktan, kırıntıları silip sü-

pürdükten, mutfakta kadınlarla sabah çayını içtikten, onların hep bir ağızdan havadan sudan konuşmalarını bir süre dinledikten sonra çıktı binadan Ferit. Yerini o genç Sinoplu güvenlikçiden öğrendiği, iki sokak ilerideki telefon kulübesine gitti. Camlı kutucuğa girdi, kapattı kapıyı. Daracıktı içerisi. Daracıktı kendi içi. Mavi telefona, soğuk metal tuşlara baktı uzun uzun. Eli cebinde o ince dört köşe telefon kartını tutuyordu sımsıkı. Soktu kartı telefonun yarık ağzına. Yüz kontör. Başladı metal tuşlara basmaya. Şehir kodu, 3-4-6. Ev, 5-5... Bir iki kere yanlış çevirdi numaraları, ahizeyi tekrar asıp kaldırması gerekti, ufladı pufladı. En sonunda tamamladı on rakamı da. Nefesini tutup sinyali dinledi. Biip, biip, biiip.

"Alooo," dedi karşı taraftaki ses. "Buyruuun."

Kırıksıklıklarını gidermek, daha ütülü göstermek için çarşafı da böyle uzun uzun çektiştirirdi annesi.

"Anacığım," dedi Ferit, kalbinin atışı ağzından çıkan kelimelerden daha sesli.

"Hemşirem, sen misin? Çok şükür, çok şükür."

"Anacığım," diye tekrarladı. "Benim ya. Nasılsın?"

"Sesini duydum da iyi oldum. Ah hemşirem, hasret çok zormuş. Çok zormuş kızım."

"Biliyorum anacığım," dedi Ferit, kabahatli kabahatli. Kendisiydi çekip giden, annesine böyle çektiren. "Ama geleceğim."

"Ne zaman kızım, ama ne zaman? Dayanabilir miyim ben o kadar, bilmiyorum ki. Boş ver demek istiyorum. Boş ver İstanbul'u, parayı, okulu, mühendislik midir, neyse onu, hepsini boş ver. Hayatta en önemlisi aile kızım, gerisi boş. Öyle demek istiyorum. İstiyorum ama dilim varmıyor. Sen mutlu ol, bana o yeter. Yetmeli. Di mi hemşire? Ama ne bileyim işte. Benimki cahillik belki. Belki de bencillik."

Sustu Ferit. Annesinin sözleri tuğla tuğla yıkılmıştı sanki

üzüne. Ezilmiş kalmıştı. Her yeri çürük, her yeri sızı. Kimdi bencil olan, annesi mi yoksa kendisi mi?

“Nasılsın hemşirem? Konuş, anlat,” dedi annesi aralarındaki sessizliğe katlanamayıp. Zıyan etmemek için telefon kartının o kıymetli kontörlerini.

“İyiym anacığım, iyiym. Mualla Yenge bana çok iyi bakıyor, çok ilgileniyor benimle.”

“Ya iş? Ya iş?”

“İş de iyi. Çoğunlukla mutfakta yardım ediyorum Mualla Yenge’ye ve öbürlerine. Bir de öğlenleri tepsiyle yemek taşıyorum. Ahbaplık ediyorum kimi sakinlerle.”

“Nasıl oranın sakinleri? Mualla kardeşin dediği gibi varlıklılar mı, cömertler mi?”

Süreyya Hanım’ın yara bere içindeki elleri, o zayıf dizleri, kuru dudakları. Bir zamanlar kırılmış ama belli ki hâlâ ivileşememiş kalbi.

“He ya. Sen anacığım, sen nasılsın?”

“Bizler iyiyiz çok şükür. Canan Ablanın bebeği ateşlendi geçen gün, onu doktor doktor gezdirdik. Şimdi daha iyi. Onun dışında, başka? Anlatacak ne çok şeyim vardı. Sürekli aklımda ‘Hemşirem arasa da anlatsam,’ diye evirip çevirdiğim şeyler. Ama bak şimdi hepsi uçtu gitti aklımdan. Hay Allah! Ben düşünürken sen konuş bari. İsmail Dayı nasıl?”

Gözlerinin önünde canlanıverdi annesi yine. Zayıf, yorgun. Babası sesini yükseltip korkuttuğunda ikisini, ana-kız oturdururlardı mutfakta, el ele, kucak kucağa. Ya şimdi nerede nasıl saklanıyor ve nasıl saklıyordu gözyaşlarını sabun kokulu annesi? Soramadı Ferit. Devam etti sığ ve sahte sohbetlerine.

“İsmail Dayı da iyi. Burada bir market işletiyor, oğulları da yardım ediyor.”

“Ah, İbo ve Memo... Nasıl büyümüşlerdir onlar da. Ya rabbi, yıllar geçip gidiyor. Arkadaşlık ediyor musunuz bari?”

Memo'nun ince yüzü, küçük gözleri. Basit bir aşk falı, sıradan bir ayran alışverişi, merak, kaçamak bir ümit.

"Ben Etiler'deyim çoğunlukla, onlar da markette, onun için görmüyoruz birbirimizi pek."

Ve bir tutam hayal kırıklığı.

"Yalnız başına mısın yani? Yok mu akranın kızlar Meriem gibi, Fatma gibi oralarda?"

Hâlâ yazılmamış mektuplar, pullanmamış zarflar.

"Var, var. Mualla Yenge geçen hafta sonu tanıştırdı beni. Sabiha var, sarı saçlı. Bir de Ece var ama o benden küçük. Hem Mualla Yenge hiç yalnız bırakmıyor beni, hep beraberiz. Bir de buranın sakinleri var işte. Onlar da arkadaş sayılır bana. Sen merak etme beni anacığım."

"Dile kolay hemşirem, dile kolay. Ana olduğun gün sen de anlarsın. Ah, ah. Kalbimde koca bir taş sanki."

Telefonu kapattıktan sonra o taşın bir parçası da Ferit'in içindeydi. Kalbinde değil de midesinde sanki. Ellerini karnına bastırdı, telefon kulübesinin içinde yere çömeldi. Ağlamak istedi, ağlayamadı. Anasından ne kadar uzaktı. Otobüs yolculukları, şehir adları, kilometreler, virajlarla ölçülecek bir mesafe değildi ki bu. Hüznün, hasretin, söylenmemesi gereken yine de ağızdan kaçan sözlerin, sır gibi saklanan ve asla ağıza alınmayan yasaklı sitemlerin, incinmişliğin, hayallerin, pişmanlıkların, aşınmış telefon direklerinin, kırk iki kontörün, düğüm olmuş telefon tellerinin birbirine eklene eklene yarattığı, çığ gibi büyüdükçe büyüyen bir mesafe. Sekiz hafta geçse de, ağustos gelse de aşılamayacağından korkulan bir mesafe.

Ferit, eli karnında öylece durdu durduğu yerde. Vazgeçmeli miydi? Vazgeçecek miydi? En önemlisi ailesi miydi sahi? Canan Ablasının alev alev bebeği mi yoksa mühendislik hayalleri mi? Kimin için yaşıyordu? Kimin için yaşaması gerekiyordu? Kimdi geceleri o rüyalarda yapayalnız dolaşan, korkak kız? Kimdi kendi diye bildiği bu sıska? Daha Osman

Veli midir nedir onu bile okumamış bir cahil. *Çalılıkuşu*’nu bir türlü zahmet edip almamış cimrinin, tembelin biri. Sen kimsin ki İstanbul seni alacak bağrına basacak? Birkaç eli açık ihtiyar sana kucak açacak, okutacak, eğitecek seni? Sen kimsin ki ablalarınınkinden, ananınkinden ayırabileceksin kaderini? Nedir seni farklı kılan? Nedir seni nadir yapan?

Hiç.

Ellerini karnından çekti, yüzünün iki yanına götürdü Ferit. Avuçlarını bastırdı kulaklarına. Bastırdı, bastırdı. Bir uğultu, bir fırtına. Mart rüzgârları gibi acı, aceleci, aldırılmaz. Soğuk. Sonsuz.

Karnında annesinden hatıra bir avuç çakıl taşı.

Bacakları bir yavru kuş gibi çelimsiz.

Yüzü darmaduman.

Ama ağlayamıyordu işte. Bu da en fenasıydı.

Cuma

Mutfağın gürültüsünde iyice sokuldu Mualla Yengesi’ne Ferit. Gözleri önlerindeki bir kazan kaynar suda, “Nerede bir kitapçı bulurum?” diye küçücük bir sesle sordu.

“Ne o, neye ihtiyacın var? Belki bizim bakkalda vardır.” Mualla Yenge elinin tersiyle alnındaki teri sildi, sonra lavaboya yöneldi ellerini yıkamak, yüzüne de biraz soğuk su çarpmak için.

Ferit de onu takip etti. “Sanmam. Bir kitap arıyordum da.”

“Ne kitabı?”

“*Çalılıkuşu*. Bilir misin?”

“Okumuşluğum yok benim. Görüyorsun mutfaklarda geçiyor ömrüm.” Bir havlu çekti aldı eline, kurulandı Mualla Yenge. Kalın kaşları kalkmıştı düşünceli düşünceli, “*Çalılıkuşu*. Yok. Bilmiyorum. Bulunur mu kırtasiyelerde dersin?”

“Süreyya Hanım bir kitapçıya git dedi aslında...”

“Süreyya Hanım?”

“A-627.”

“Ooo, iyi iyi. Arkadaşlık ediyorsun belli ki. Ben de sana soracaktım nasıl gidiyor A blok diye ama fazla sıkıştırmak istemedim. Hâlâ yeni sayılırsın. Vakit alır bu işler. Ama maşallah. Tabii sen akıllı, terbiyeli kızsın, şanslılar piyangodan başlarına senin gibi bir evlat çıktığı için. Ne dedindi kitabın adı?”

“Çalıkları.”

“Hay Allah, bilmiyorum ki. Ne o, Süreyya Hanım okumak mı istiyormuş bunu? Seni mi yolluyor git al diye?”

“Yok yenge, kendisi okumuş, şimdi benim okumamı istiyor.”

“Aaaaaa! Allah akıl fikir versin bu Etiler’in sakinlerine! Öğretmen mi? Neymiş derdi? Niye karışıyor senin okuduğuna okumadığına?”

“Bilmem ki, durup durup soruyor, ‘Aldın mı, okudun mu?’ diye. Ben yok dedikçe de bir kızıyor, bir kızıyor.”

“Tövbe tövbe! Sen mi gidip alacakımıydın yani?”

“He ya.”

Mualla Yenge gözlerini yumup başını iki yana sallamaya başladı, İsmail Dayı’ya kızdığında yaptığı gibi. “Görmüyor mu canını dişine takıp nasıl çalıştığını? Nereden bulacaktı? Bırak zamanı, onu memnun edeceksin diye bir de bu kadar zor kazandığın parayı onun kitaplarına mı harcayacaktı? Sevsinler! Git söyle, iki kuruş bir şey kazanıyorum o da aileme katkı olsun diye, okula gitmek için. Yok öyle zevkine harcayamam. Çok istiyorsa kendisi versin harçlık diye, o parayla git al.” Sesi savaşa koşulan bir at gibi şahlanmış, kaşları kesişen kılıçlar gibi iyice çatılmıştı.

“Diyemem öyle Mualla Yenge. Yanlış anlaşılabilir mi?”

“Yalan yanlış değil ki. Doğruya doğru. Tabii ya. İstiyorsa okumanı parası neyse o ödesin.”

Ferit başını eğdi, düşündü. Haklıydı yengesi bir bakıma, ama... Ama... İşte yine o hep yol kesen *ama* dikilmiş karşısına, tepeden süzüyordu Ferit'i. Nasıl isterdi ki parayı Süreyya Hanım'dan? İyice kızmaz mıydı Süreyya Hanım? Kovmaz mıydı, hatta yaka paça attırmaz mıydı Ferit'i Etiler'den hırsız diye?

Kazandaki su fokur fokur.

"Git bugün yemeğini verince söyle," dedi Mualla Yenge, koca bir paket makarnayı kaynar sulara atarken. "Çekinecek bir şey yok. Yanlış bir şey yapmıyorsun ki, bilakis hakkını arıyorsun."

"Peki," dedi Ferit.

"Yemin de," dedi Mualla Yenge son bir iki makarnayı da sallayıp kazana attıktan sonra.

Başını salladı evet anlamına Ferit, ama yemin demedi, diyemedi.

Elindeki tepsi o gün her günden daha ağırdı sanki. Koridorlar da iyice ısınmıştı, duvarlar üzerine üzerine geliyordu. Hava nemliydi, boğucuydu.

"Ben geldim Süreyya Hanım." Kapıda bir an duraksadı davet edilmeyi bekler gibi. Ama Süreyya Hanım ondan yana dönmedi, o da yavaşça giriverdi içeri.

Daha dikkatlice bakınca fark etti ki gözleri kapalıydı Süreyya Hanım'ın.

"Uyuyor musunuz Süreyya Hanım?" diye fısıldadı.

Gözlerini araladı, şöyle bir kırıştırdı ağarmış seyrek kırpiklerini yaşlı kadın.

"İçim geçmiş. Öğle oldu mu?"

"Oldu ya. Bakın yemeğinizi getirdim."

"Aç değilim."

"Biliyorum," dedi Ferit. Daha başlamadan yenilmişti yine. Tepsiyi masaya bıraktı, kendini de sandalyeye.

Yaşlı kadın bugün saçlarını omuzlarına dökmüştü. Tara-mamıştı da. Yüzü her zamankinden beyaz, gözleri hafif kan-lydı. O incecik dudaklarını şapırdattı bir iki defa, ağzında ıspanak gibi dilini, dişlerini kamaştıran bir tat vardı sanki. "İçim kurumuş. Bana şuradan bardağımı uzat bir zahmet."

Ferit kalktı yerinden. Suyu verirken daha yakından, daha dikkatli süzdü yaşlı kadını.

"İyi misiniz, Süreyya Hanım?"

"Uyuyamadım dün gece, ondandır." Ağzına dayadı bar-dağı yaşlı kadın, içmedi bir süre, öyle durdu. Sonra hafifçe ıslattı dudaklarını. Yüzü dalgalandı. Derin bir sızı damarla-rında dolaşıp dolaşıp en sonunda gözlerine varmıştı.

"Yardım edeyim," dedi Ferit.

"Dur durduğun yerde. O kadar da düşkün değiliz!"

Birkaç adım geriledi Ferit.

"Fenalaştım dün gece," dedi yaşlı kadın, dudaklarını ikinci bir kere ıslattıktan sonra. "Anlamadım tam ne oldu. Düşüverdim yere. Neyse kalçam malçam kırılmadı ya, ona şükür." Eliyle sol kolunu ovdu, hırkasını sıyırdı biraz. O kuru, yanırı yumru ciltte siyahlı morlu hareler belirmişti.

"Amanın!" diye irkiliverdi Ferit. "Ne olmuş? Bakayım bir Hanımım. Of of of! Ne fena çürümüşsünüz."

"Bacağım da öyle, tam şurası." Eteğini yukarı çekti, sol bacağının yanı da ezilmiş, berelenmişti.

İki eli birden dehşetle ağzına gidiverdi Ferit'in. "Hemşi-reyi çağırıyorum hemen."

"Ne hemşiresi canım. Olan olmuş, ne yapacak ki hemşi-re? Hem hasta da değilim. Düştüm şunun şurasında. Bir iki morluk o kadar. İki güne eski haline döner."

"Ama fenalaşmışsınız Süreyya Hanımım, doktora söylememiz lazım değil mi? Ya yine olursa bu akşam?" "İstemez! Doktor dediğin o adam da, Zeki midir nedir adı, avuç avuç hap yutturmaktan başka bir işe yaramıyor. Anla-

miyor dertlinin derdinden. Doktorlar hep öyle zaten. Güvenmiyorum bir gıdım olsun. Onların ellerinde öleceğime kendi kendime ölürüm daha iyi.”

“Olmaz, Süreyya Hanım, ama böyle olmaz ki,” dizlerinin üzerine çöküverdi Ferit, gözleri dimdik Süreyya Hanım’ın gözlerinde. “Doktora hayır, hemşireye hayır. Yemiyorsunuz da. Sonra güçsüz kalıyorsunuz. Pat diye düşüyorsunuz. Allah korumuş. Daha da kötü olabilirdi. Kafanızı çarpardınız mesela. Olmaz Hanımım. İlaçlarınızı almanız lazım. Yemeniz lazım. Kendinize bakmanız lazım.”

“Sen de çocuk yaşınla gelmiş bana çocuk muamelesi yapıyorsun ya!” dedi yaşlı kadın, yüzünü iyice asıp.

“Olmaz Hanımım, olmaz,” diye şiddetle başını salladı Ferit. Annesine kaç kere olmuştu böyle, durduğu yerde gözleri kapanır, bedeni havada asılı sallanır sallanır, sonra devrilirdi. “Kansızlık,” diyordu konu komşu. Vişne şerbeti içiriyorlardı bol bol. Ama tekrar tekrar oluyordu işte. Babası, “Kadın milleti bu, bayılıp duruyor,” diyordu. Annesi de “He ya. Olur ovle,” diye geçiştiriyordu. Ama Ferit bir gün okuldan dönüp de annesini mutfakta başından sızan incecik bir kan çizgisiyle boylu boyunca uzanıp kalmış gördüğü anı unutamıyordu işte. “Anacığım, anacığım! Uyan anacığım,” diye yerlere kaplanmıştı, annesinin alınına, boynuna, bileklerine soğuk su, sirke pansumanları yaparken elleri nasıl da titremişti. Annesi kendine geldikten sonra da saatlerce nefes almaksızın ağlamıştı. “Bizim koca Kızılırmak’ta sendeki gözyaşı kadar bereketli su yok,” diye babası o gün bugün alaya alırdı Ferit’i. Anası bilirdi Ferit’in babasının şakasına gülemediğini, uzanır masanın altından kısacık bir tutardı kızının çocuk elini.

İşte o bayılma vakasından beridir de annesi “Hemşirem” divordu Ferit’e. Yüzünde en ciddi, en kaygılı ifadeyle ona en ıvı bakan, sağlığını hep hatırlatan, kontrol eden küçük hemşiresi.

Düşününce Ferit'in göğüs kafesi daralıverdi. O İstanbul'a geldi gelesi bayılmış mıydı acaba annesi?

Korku hiç eskimeyen, hep bir yolunu bulup kendini yenileyen bir duyguydu Ferit için. Yeni renklere, yeni şekillere bürünen. Her ortama sızıveren. Her çevreye şıp diye ayak uyduruveren. Bukalemun korku.

Kalktı yerinden, gitti masaya. Tepsiden bir tabak bir kaşık aldı, Süreyya Hanım'ın önünde çöktü dizlerinin üstüne, başladı kaşık kaşık yedirmeye yaşlı kadına ögle yemeğini.

"Yapma kızım, yapma, boğazıma diziyorsun bak, nefes boruma kaçacak, boğulacağım," diye kıvranıp söylendiyse de, uzattı boynunu ağzına yaklaşan her lokmaya, yedi yuttu tabaklarda ne var ne yoksa Süreyya Hanım.

"Bunun yemekle alakası yok," dedi en sonunda peçetesiyle ağzını silip arkasına yaslanınca. "Konuştuklarımız ben-ce, sana anlattıklarım yoruyor beni. Bu yaşta geçmişin hesabını yapmak... Olanları, olmayanları hepsini böyle birer birer kurcalamak. Yorucu be kızım. Yorucu."

Ferit yaşlı kadının ayaklarının dibine bağdaş kurdu. Gözleri nemli.

Şu son iki hafta içinde sanki yaşlı kadının yalnızlığı onun da yalnızlığı oluvermişti. Gerçi ikisinin de derdi ayrı, yükü ayrı, geçmişleri, gelecekleri, her şeyleri apayrıydı. Ama o içinde yaşadıkları kısacık anda, o dört çıplak duvarın arasında karşı karşıya, yan yanalardı işte. Ve o dakika ikisinin de birbirinden başka kimsesi yoktu. Ferit yaşlı kadının alnındaki, gözlerinin altındaki, dudaklarının etrafındaki çizgilere uzun uzun baktı, sanki o çizgileri birleştirirse bir bulmacanın cevabını bulacak, şifreli bir hayat haritasının sonundaki hazineye varacaktı. Yol yol, damar damar, leke leke.

Ne kadar zayıftı yaşlı kadının yüzü. Ne kadar zayıftı elleri. Ferit kucağında aciz yatan kendi ellerine baktı kısacık bir an. Onlar da bir o kadar zayıf değil miydi? Ya bu sabah ay-

nada gördüğü o soluk yüz? Kendi yüzü, Süreyya Hanım'ın yüzü, kendi gözleri, onun gözleri, hayal kırıklıkları, korkuları, özlemleri, hepsi bir oluverdi.

"Anlatmak üzüyorsa sizi, boş verin Süreyya Hanım. Anlatmayın," dedi. Onu avutursa, onun yaralarını sararsa belki kendini de daha iyi hissedebilirdi.

"Sen de sıkılıyorsundur zaten benim eski püskü hikâyelerimden." Süreyya Hanım'ın bakışları keskinleşti, bir tepki, bir cevap aradı Ferit'in soluk alıp veren hafif aralık dudaklarında.

"Öyle demeyin Süreyya Hanımım." Dikkatli konuşuyordu Ferit. Tane tane, yavaş yavaş. Yanlış bir şey söylemekten korkuyordu belli ki, itilmekten, o odadan çıkmak zorunda kalmaktan, dönememekten. "Benim çok hoşuma gidiyor sizi dinlemek, sonra öyle yarı yerde bırakıyorsunuz, içim içimi viyor, çok merak ediyorum." Ya gönderirse Süreyya Hanım şimdi onu? Kızırırsa? "Ama yoruyorsa tabii sizi böyle konuşmak, o başka. Sağlığınız en önemlisi."

Kolunu ovdu yaşlı kadın küçük dairelerle. Alnındaki, dudak kenarlarındaki o derin çizgiler yumuşamaya başladı.

"Sahi seviyor musun dinlemeyi beni?"

Hafif çekingen, başını yaşlı kadının kucağına yasladı Ferit.

"Seviyorum ya," dedi usulca. Başı kucakta olduğundan, Süreyya Hanım'ın yüzüne yeni ay gibi doğan o gülüşü göremedi.

O gün otobüsten indiklerinde Mualla Yenge, "Haydi bakkala uğrayalım, hem oğullarımın yüzünü görmüş olurum, hem de ufak tefek bir iki ihtiyacımızı aşırırız," dedi. Tezgâhın arkasında yine Memo vardı. Mualla Yenge kocaman bir makas aldı yanağından. "Yapma ya anne, morartacaksın yüzümü! Kaç yaşında adam oldum ya," diye kıvrandı Memo. Mualla

Yenge kıkır kıkır güldü, "Öptürmezsen böyle intikam alırım işte o yanaktan!" Durdu etrafa bakındı, "İbo nerede?"

"Birazdan gelir."

"Nereye gitti?"

"Bilmem, çıktı işte. Ama gelecek."

"Ne haylazlık peşinde koşuyor yine?"

"Yok bir haylazlık anne ya. Baba Bey evde yan gelsin yat-sın. Biz bütün gün markette oturuyoruz işte. Arada bir hava almak istiyor insan."

"Hiiii, sigara içmeye mi başladı yoksa?"

"Sen de iyice paranoyak oldun," diye homurdandı Memo.

"Ne oldum, ne oldum? Para amonyak ne?"

"Paranoyak be anne. Sen de hiçbir şey bilmiyorsun."

"Paranayakmış. Ne demek şimdi bu? Nereden öğreni-yorsunuz böyle acayip şeyleri anlamıyorum ki. Varsa yoksa televizyon tabii."

"Aman, boş ver anne."

"Söyledin bu kadar, anlat da anlayayım bari neymiş bu paralı şey."

"Paranoyak. Kuruntulu, saplantılı gibi bir şey işte."

"Saplantılı mı dedin? Allah canını almaya! Sen ne anlar-sın ki ana yüreğinden. Erkek evlat böyle oluyor işte!" Dertli dertli Ferit'i süzdü Mualla Yenge, Ferit uzanıp tutunabileceği son daldı sanki bu uçurumda. "Bir iki yaş büyüyorlar, ken-dilerini adam sanıyorlar. Bilmez miyim, sonra sigara, rakı, bozuluyorlar böyle. Babalarının da umurunda değil, ne halt yerlerse yesinler diyor. O da zamanında yemiş ya! Ama ana yüreği bu, ben telaşlanıyorum. Anlamıyor kimse beni. Üç he-rif var evde, hiçbirini dinlemez benim derdimi." Mualla Yen-ge söylene söylene raflara doğru yürüdü. Şuradan konserve domates salçası, buradan makarna, şuradan turşu, birer birer kutuları, kavanozları indirmeye başladı.

Memo döndü, bir an için Ferit'le göz göze geldi, yüzünü

çarpıttı komik komik, Ferit hemencecik bir eliyle ağzını kapadı ki güldüğünü Mualla Yenge görüp üzerine alınmasın.

Ellerinde dolu dolu torbalar, çıktılar bakkaldan, tam birkaç adım yürümüşlerdi, Mualla Yenge durdu. "İlahi, soracaktım ayran ister misin diye, daldım gittim kendi derdime, unuttum. İster miydin bir bardak ayran?"

Ferit annesinin öğrettiği gibi, lüzum yok kabilinden terbiyeli bir şey söylemek istedi ama dili damağı kurumuştı, soğuk bembeyaz ayranın tuzunu ağzında hisseder gibi oldu, sonra Memo'nun komik yüzünü gördü hayalinde, "He ya," deyiverdi.

"O zaman sen bir koşu git al kendine bir tane. Ben de bu torbaları taşıyayım ki İsmail Dayın'ı daha fazla bekletmeyelim."

Ferit döndü bakkala. İbo gelmiş, yüzü al al, tezgâhın arkasında yerini almıştı.

Memo, "Beyimiz kız arkadaşıyla el ele dolaşırken ben burada anamın dırdırını dinlemek zorundayım. Hah işte bu da şahidim," diye Ferit'i gösterdi. Ferit olduğu yerde kalakaldı. Duymaması gereken bir şey duymuştu, bilmemesi gereken bir şey biliyordu şimdi. Ya Memo? Ya onun elini tutan, gözlüklerinin camında kendi yansımasını gören bir komşu kızı var mıydı? Sarı saçlı Sabiha? Rum bir Aleksandra?

"Yaa, doğru duydun, İbo Bey kendine bir sevgili yaptı, akli beş karış havada. Ben de bir başıma marketi çekip çeviriyorum."

İbo bir tabureye oturmuş, yüzünde çapkın bir tebessüm, vaşından büyük bir gururla başını sallıyordu abisinin sözlerini doğrulamak istercesine.

"Ayranı unutmuşuz da," deyiverdi Ferit.

"Hangisinden?" diye sordu Memo buzdolabına uzanıp.

"Şundan olsun. Bir tane."

"Sevdin yani o markayı?"

"He ya."

İbo bir Memo'ya baktı, bir Ferit'e. Konunun kendisinden bu kadar çabuk uzaklaşmasına hafiften bozulmuştu ama ta-nık olduğu bu yeni muhabbet de ilgisini çekmişti.

"Benim de en sevdiğim o," dedi Memo ve ayrılan Ferit'in kürdan parmaklı, küçük eline tutuşturdu.

"Sağolasın," dedi Ferit.

İbo lambasından kaçırılmış şişko bir cin gibi hoh hoh güldü.

"Ne var be?" dedi Memo kaşlarını çatıp.

"Ayran gönüllü ağabeycim benim," dedi İbo, yine sinsi bir bakışla gözlerinde. "Ben şahsen bu markayı tercih ederim, ya siz hanımefendi?" diye sırtını dikleştirip, omuzlarını kaldırıp, kasıntı bir beyefendi taklidi de sıkıştırdı araya.

Ferit daha fazla dayanamadı bu üstü kapalı şakalara, koşar adım çıktı. Ne demekti ayran gönüllü şimdi? Neydi İbo'nun niyeti böyle saçma sapan, böyle utanmaz, kışkırtıcı iftiralar atmakla? Hem İbo daha kaç yaşındaydı ki kızlarla dolaşsın? Ferit'ten küçük değil miydi? İstanbul işte, diye düşündü. Anacığım haklı meraklanmakta. Günah kaynıyor etraf. Sigaralar, rakılar, kızlar, aşk romanları, fallar.

Tekrar Sabiha'yı düşündü. Aslında biraz zaman bulup da uğrasa evine fena mı olurdu? Sohbet ederler, bir iki çay içerlerdi, sonra da Sabiha çıkarıverirdi o oyun kartlarını, karıştırıverirdi bir güzel, Ferit de bölerdi yine ortadan, bir de dilek tutuverirdi...

Ferit o gece Meryem'e ilk mektubunu yazdı. Yazın sıcağından, İstanbul'un kalabalığından, Etiler'in koşturmasından bahsetti. Süreyya Hanım'ı anlatmadı mektubunda. Memo'yu anlattı. "Çok iyi bir çocuk," diye yazdı. "Gözleri temiz temiz bakıyor. Bana karşı çok iyi. Buradaki en iyi arkadaşım o." Mektubu zarfa koyup, zarfı sıkı sıkı kapatınca, eline tekrar aldı kalemi, durdu, durdu. Fatma'nın soğuk yeşil gözlerini

düşündü, vazgeçti, bıraktı kalemi. Mutfağa Mualla Yengesi'ne Sabiha'nın bu mahallede oturup oturmadığını sormaya gitti.

Cumartesi

"Sahi ne oldu senin kitap işi? İstedin mi parasını dün gittiğinde?" Mualla Yenge elinde koca bir kepçe, bir kazan zeytinvağlı bezelyeyi tabaklara dağıtıyordu.

"Yok yenge, isteyemedim dün."

"Ama istemen lazım Ferit kızım. Senin hakkın. Sen gençsin, safsın. İzin verme kimsenin seni kandırmasına, kullanmasına. Bak sen bana emanetsin. Anan baban ne der sonra. Göndermezler bir daha buraya, neme lazım." Kalın kaşlarını bir güzel devirmişti yine Mualla Yengesi.

"Merak etme Mualla Yenge, isteyeceğim bugün. Hem Süreyya Hanım beni kullanmıyor ki. Yaşlı, zayıf bir kadıncağız."

"Ne bileyim. Burası bizim köy gibi değil ki, orada herkes eş dost, akraba. Burası koca İstanbul. İpini koparan gelmiş verleşmiş. Kolay kolay güvenemezsin bu insanlara. Herkesin derdi kendine."

Ferit tepsiye özenle yerleştirdi tabakları. Bezelyenin yanı sıra salçalı tavuk, pilav (tabii ki pilav), ve tatlı olarak da karpuz. İstanbul'un karpuzları da bir acayıpti. Biri diğerine benzemiyordu. Kimi o kadar büyük, o kadar sulu, kiminin içi kuru kuru. Onlar da İstanbul'un insanı gibi farklı farklı yerlerden geliyormuş, öyle demişti yengesi. "Bu karpuzlara da insanlara olduğu gibi güvenmeyeceksin. Hiçbirinin içi dışı bir değil."

"Süreyya Hanımım, ben geldim, nasılsınız bugün?" diye girdi içeri.

Süreyya Hanım saçını taramış, güzel bir topuz yapmıştı. Yine bir broş ilıştirmişti yakasına, gözleri parlak taşlar olan, küçük, altın bir kanarya.

“İyi gördüm sizi Hanımım,” dedi Ferit. Tepsiden zeytin-yağlı bezelyeyle bir de kaşık alıp önceki gün yaptığı gibi yaşlı kadının ayaklarının dibine oturdu.

“Katiyen olmaz,” dedi Süreyya Hanım, çenesi sert, dudakları sımsıkı.

“Ne olmaz Hanımım?”

“Bana tekrar öyle çocuk gibi yedirmeyeceksin!”

“Yedireceğim, yedireceğim. Bakın dün yedirdim, bugün ne güzel kuvvetlenmişsiniz.”

“İki kaşık bezelye ya da pilavla alakası yok bunun. Bu yaşa geldikten sonra beni şu kadarcık şey kurtarmayacak. Hem bugün hiç iştahım yok. Dün tıka basa doldurdun beni, artık bir hafta yemesem yeridir.”

Yüzü asıldı Ferit’in. Aynen Doktor Ayten’in dediği gibi itiyor işte, diye düşündü. Oysa ne güzeldi dün. Ana kız olmuşlardı. Birbirlerini avutmuşlardı. Yine başını Süreyya Hanım’ın kucağına koymak, eteğinin pamuklu kumaşını yanağında hissetmek, teninin o lavanta kokusunu içine çekmek istedi.

“Kolunuzu sıyırın da bir bakayım nasıl olmuş bugün çürükleriniz.”

“Nasıl olacaklar? Mor, yeşil, sarı.”

“Ağrınız sızınız var mı?”

“Eh. Var ama her zamanki kadar. Doktorluk, hemşirelik değil.” Eteklerini toparlayıp şöyle kısacık gösterdi bacağıнын yan tarafındaki morartıları. Darbe darbe, hare hare. Yüzünü buruşturdu, “Ne kadar da çirkin,” dedi. Örttü eteğini yine. “Kimseye söyledin mi aşağıda?”

“Ne söyledim mi?”

“Fenalaştığımı? Düşüğümü?”

“Hayır Süreyya Hanım,” dedi Ferit ve bir anda söylemiş olması gerektiğini anladı, korktu. “Söylememi istemediniz sandım.”

“İstemedim elbet.”

“Ama söylemem gerekirdi değil mi? Bilmeleri gerek.” Ferit’in yüzü bir anda soluverdi, daha da saydamlaştı gözleri.

“Hayır efendim, hiç gerek yok. Bilecekler de ne olacak. Ben ölüp gidince odaya kimi yerleştireceklerini konuşmaya başlayacaklar.” Yine çenesi sertleşti Süreyya Hanım’ın. Dişleri birbirine geçti.

“Öyle demeyin Hanımım!”

“Doğruya doğru. Bu işler böyle Feride. Biri gider, biri gelir. Umurlarında değiliz aslında. Tek derdleri bağış toplamak, kira toplamak. Hepimiz unutulmuş insanlarız. Paramız tek önemli olan. Gerisi bir zamanlar karalanmış bir hayatın müsvedesi!”

Ferit’in omuzları çöktü. Bezelye tabağını yere koydu, Süreyya Hanım’ın damar damar elini buldu, tuttu.

“Sen de kedi gibi oldun,” dedi yaşlı kadın. “İki gündür sırnaşıp duruyorsun.”

“Sırnaşmayayım mı?”

Hafifçe güldü yaşlı kadın. Birazcık gevşedi o sınıksız tuttuğu çenesi.

“Hadi bakalım, sırnaş istiyorsan.” Elini kasmaktan vazgeçti, bıraktı Ferit’in sıcak avucuna, çocuk parmaklarına.

“Süreyya Hanımım,” dedi Ferit bu keyifli andan ilham alıp cesaretini toplayarak.

“Efendim Feride?”

“Bana Sait Bey’i anlatıyordunuz. Sonra Orhan Bey’e geliniz. Orada bıraktık. Ama dün yorulduğunuzu, üzülünüzü söylediniz...”

“Üzülmiyorum, yorulmuyorum. Yoruluyorsam da hi-kâyelerden değil. Bu yaşa gelince insan oturduğu yerde yoruluyor zaten. Hayat melankoli.”

“Melankoli nedir Süreyya Hanımım?” Mualla Yenge gibi olmak istemiyordu Ferit, erkek çocukların alay ettiği, kelime hazinesi dar, eğitimi kıt bir kadın. Mühendis olacaksa, İstan-

bullarda, Ankaralarda yaşayacaksa daha öğreneceği çok şey vardı. Mesela şu *Çalikuşu*'nu okuyarak başlayabilirdi bu yazki eğitimine.

“Melankoli nedir? Budur işte, bak bana. Böyle oturmak, bir şey yapmak istememek. Hüzün. Tanımı zor bir ağırlık. Siyah-beyaz bir hayat. Sessizlik. Depresyon diyorlar burada. Doktor Ayten dayıyor bir avuç hap, antidepresan mıdır nedir? Ama almıyorum ben. Alınca sürekli uyuyorum, uyanınca da ellerim titriyor. Ben memnunum hüznümden, yalnızlığımdan. Alışıyor insan. Güler yüzlü ama uykulu, titrek olacağıma otururum oturduğum yerde kederimle ve kaderimle baş başa. Zorlama olmaz bu işler. Öyle birkaç ufak beyaz hap yutmakla değişmez koca bir geçmiş. Unutulup gitmez. İnsan bu yaşa gelince bunu öğreniyor. Savaşmanın gereksizliğini. Bırakıyorsun kendini, yutuveriyor seni melankoli koca bir balina gibi. En dibe çöküveriyorsun. Çıkışın yok artık. Bunu anlıyor ve kabulleniyorsun.” Bunları söylerken Süreyya Hanım'ın sesi kırık dökük, zayıf, zavallı değildi. Bilakis, toktu. Hazır olda bir askerdi sanki. Silahı omzuna dayalı, dimdik, gözleri ufukta. Yapması gerekeni yapıyor, söylemesi gerekeni söylüyordu. Ama bir yandan da dizleri titriyordu belli belirsiz. Belki de emin değildi komutanına saygı duyup duymadığından, canını vatani için vermeye hazır olup olmadığından. Belki de için için kavgalıydı komutanıyla, silahıyla, vataniyle.

Kendiyle.

“Süreyya Hanım,” dedi Ferit, eli hâlâ Süreyya Hanım'ın parmaklarında sıkı sıkı. “Kızgın mısınız? Üzgün müsünüz? Farklı konuşuyorsunuz bugün sanki. Size böyle şeyler söyletirmemem gerekiyor gibi hissediyorum bazen.”

“Sen söylettirmiyorsun ki kızım. Sordun, ben de söylüyorum işte. Doğruyu söylemeyeceksem, kendimle de seninle de dürüst olamayacaksam ne yapayım? Hikâye mi anlatayım?” Durdu, derin bir nefes çekti içine yaşlı kadın. “Aslında en iyisi

hikâye anlatmak. Hikâyeler bazen hikâye olmaktan çıkıp gerçek gibi oluyor. Seni bambaşka diyarlara götürüyor. Yüzünü güldürüyor." Bir derin nefes daha. Göğsü, karnı şişti, söndü. "Bırakalım bunları. Orhan Veli'yi anlatayım sana. İstersen tabii?"

"İsterim ama korkuyorum yine yorulacaksınız diye."

"Yorulunca dururum." Süreyya Hanım usulca çekti elini Ferit'in elinden, tekrar kucağında kavuşturdu. "Dinleyecek misin beni?"

"Dinlemez olur muyum Hanımım? Sonra biraz da bezel ve yeriz."

"Yeriz diyorsun ama benim ağzıma kaşık götürmekle beraber yemiş olmuyoruz ki. Biri yer biri bakar, olmuyor öyle. Rahatsız oluyorum."

"Ben de bundan böyle yemeğimi getirip burada sizinle vesem?"

"Niye?"

"Beraber yiyor olmak için, Süreyya Hanım."

Yine güldü yaşlı kadın, bu defa daha az utangaç. "Bak sırnaşıyorsun yine Feride."

"Sırnaşıyorum ya," dedi Ferit, o da güldü. "Haydi, anlatın Orhan Bey'i."

"Anlatayım. Orhan Veli. Biricik Orhan Veli."

Ferit dikleşti, tek eliyle kâkülünü yana itti, iri iri açılmış gözleri çıktı ortaya.

"Varlık dergisiyle başlıyor bu hikâye de. Kaldı mı artık böyle dergiler? Sen bilmezsin gerçi, okumaya merakın yok benim anladığım. Neyse." Gözlerini yumdu Süreyya Hanım, düşündü bir süre. Sonra hafifçe öksürüp temizledi boğazını, başladı anlatmaya.

Gecenin bir saati. Hava nemli mi nemli. Sıcaktan gecenin sıvahu bile buğulanmış. Büyülü gibi Boğaz. Karşı yakanın sarı

ışıkları sanki havada asılı periler gibi titreşiyor. Bağdaş kurmuş oturmuşum yatağımın ortasında, uyuyamıyorum. Elimde bir *Varlık*. İçinde Orhan Veli'nin o satırları. Tekrar tekrar okuyorum. Gittim tüm eski sayıları buldum çıkardım. Daha önce okuyup geçmişim. Görmemişim içindeki cevheri. Şimdi su gibi içiyorum her kelimeyi. Kana kana.

Bu sefer gidip babama kimdir bu, tanır mısın demedim, diyemedim. Dizginleri kendi elime almam gerekiyordu. Bir süre aklımda canlandırmaya çalıştım bu yeni adamı, yeni yazarı, ihtimalleri. Bir yolu olmalı diye düşündüm durdum. Sait Faik'ten kurtulmanın, hatta ondan intikam alabilmenin ve Orhan Veli'nin dertli yüzünü tanımanın. İçimde taş gibi bir tereddüt, böyle bağrıma bağrıma basıyor. Yine de yılmadım, çözümü de Sait Faik'e bir mektup yazmakta buldum. Hatta birkaç tane yazdım, beğenmedikçe yırttım attım, baştan başladım. Basit gibi görünen bir mektuptu ama benim için çok önemliydi. Her kelimeyi, her virgülü tarttım. Ölçülü bir mesafeydi istediğim. Hem bir İstanbul kızına (O zengin kızı diye alaya alacak olsa bile) yakışır şekilde terbiyeli olmam gerekiyordu, hem de iğnelemeden, büyütmeden, bir şekilde yolunu bulup ona hayatımdan gidişine üzülmediğimi, onu özlemediğimi, hiç ama hiç özlemediğimi göstermek istiyordum. Hatta Orhan Veli'nin yeni gözdem olduğumu bilmeli, kıskançlığından alev alev yanmalı, pişmanlığı çığ gibi büyüyüp üzerine yıkılmalı, paramparça etmeliydi etini, kemiğini.

Şimdi kelimesi kelimesine hatırlamam çok zor tabii ama güzel yazdım, biliyorum. Özetle dostu Orhan Veli'nin şiirlerini yakından takip ettiğimi, ona saygımı ve hayranlığımı iletmek istediğimi, kendisiyle tanışıp konuşmayı arzuladığımı belirttim. Sonra mektubu bir zarfa koydum, sımsıkı kapattım, akşamüzeri babam şoförle çıkmış bir yere gitmişken gizlice kütüphanesine sızdım, çekmecesindeki mühürleri karıştırdım. Ne çok mührü vardı babamın bir bilsen. Tabii çevresi

geniş, önemli bir insan babam. Bir sürü ünlü işadamı, devlet adamı, bilim adamı ve sanatçıyla sürekli mektuplaşıyor. Kimi mühürler iş içindi, kimileri dostluk. Ben simsiyah bir mühür seçtim. Leke gibi. Ezik bir böcek gibi. Mühürledim Sait Faik'in mektubunu. Zarfı mühürlerken kalbimi de mühürledim bir bakıma. Sait Faik de aynen benim gibi o mührün ıslak veda öpücüğünü içinde hissedecekti, hiç şüphem yoktu.

Babamın odasından çıkar çıkmaz doğru mutfığa indim, Şadiye Abla'yı buldum. "Ben de tam yoğurt yapıyordum," dedi Şadiye Abla elinde koca bir tahta kaşık. Sonra hemen-cekik yüzümü okudu. "Ne o Küçük Hanım? Yine bir işler peşindesin, saklayamazsın benden hiçbir şeycik biliyorsun. Bir bardak naneli limonata vereyim, otur karşıma, anlat neler oluyor."

Oturdum, bir nefeste bitirdim o ekşi limonatayı. "Şeker az olmuş," diye de söylendim tabii. Sonra sadede geldim. "Yardıma ihtiyacım var."

"Emret güzelim," dedi hemen, başına geleceklerden habersiz.

Eteğimin kuşağına sıkıştırdığım mektubu çıkardım, gösterdim. "Bahçıvan abi uygun olduğu bir an bir koşu bunu gitmesi gereken adrese iletebilirse..."

"Azmi? Niye Azmi de şoför efendi değil? Nasıl gidecek hem çocukcağız?"

"Şoför babamla dışarıda birkaç saatliğine. Hem şoför her şeyi babama yetiştirir, sır saklamayı bilmez. Bahçıvan ise çıtını çıkarmaz, eğer sen ikna edersen tabii."

"Beni de oyunlarına alet ediyorsun ya Küçük Hanım," diye kızdı önce Şadiye Abla. "Başıma nasıl bir dert çıkarıyorsun farkındasın, değil mi? O Azmi'ye dersem ki bir ricamız var, karşılığında neler isteyecek! Koklaşmak, elleşmek, evlenmek! Ah başıma ne işler açacaksın, ne işler bir bilsen!"

Ama kıyamazdı bana Şadiye Abla, bir dediğimi iki et-

mezdi. Sürahi'yi aldı, limonatamı tazeledi, bir de koca kaşık şeker koydu içine, karıştırdı. "Neymiş bu mektup? Aşk mektubu mu?" diye sordu merakını saklamaya çalışmadan.

"Değil," dedim. Öyle bir çıktı ki sesim, yer gök inledi sanki. "Tam tersi. İntikam mektubu."

Gözleri aydınlandı Şadiye Abla'nın. "Deme! O insafsız, beş para etmez gençten öç mü alıyorsun yani? İşte o zaman değer her şeye, Azmi Efendi'nin ısrarlarına da değer, babanın arkasından iş çevirmenin tehlikelerine de değer! Hiç de sızlamaz vicdanım. Oh olsun! Çoktan hak ettiydi o sandallı serseri böyle bir şeyi, ama senin gücünü toplaman gerekiyordu işte. Ne yazdın mektupta? İyice verdin mi dersini? Okuyunca öğrenecek mi Küçük Hanım Süreyya'ya neler neler borçlu olduğunu?"

Başımı salladım evet anlamına ama detaylara girmedim. "İşin gerisi sana emanet."

Şadiye Abla o mühürlü zarfı öyle bir tuttu ki elinde, gören onu Osmanlı padişahının fermanını taşıyan bir saray muhafızı sanırdı. O kadar ihtiyatlı, o kadar ciddi, o kadar hazır her şeyini ama her şeyini, namusunu, tüm hayatını bu mektup uğruna feda etmeye. Bir daha bunun nasıl bir sır olduğunu hatırlatmama, vazifenin önemini açıklamama, tedbirli olmalarını tembih etmeme gerek kalmamıştı. Emin ellerdeydi mektubum da, mühürlü kalbim de. Bundan son derece emin, hafiflemiş ve rahatlamış olarak odama, Orhan Veli'nin şiirlerine döndüm.

Sonra bekleyiş başladı. Bir gün, iki gün, üç gün. Haftanın son günü geldi Şadiye Abla, gözlerinde biraz endişe, biraz da ümit, durdu odamın kapısında. "Ondan," dedi, kırışık sarı bir zarf uzattı bana doğru. Hemencecik açmak, bir solukta okumak istedim ama tuttum kendimi. Şadiye Abla'yı mutfakla yolladım, yavaşça yerleştim koltuğuma, yavaşça çıkardım özensizce katlanmış o sayfayı zarfından. "Ne uzun zaman oldu yüzünü görmeyeli, canım kardeşim Süreyya. Sanki dar-

ğın bir hal aldı bizi. Yarın akşamüstü sandala atlayıp geleyim, dertleşelim.”

Görüyor musun sahtekârı? Bırak adresini vermeyi, Orhan Velî’ye dair tek laf etmemiş. Bir anda beni özlediğini fark edivermiş, belki de beni dostu şair Orhan Velî’ye kaptırmamak için acilen ziyaretime gelmeyi uygun görmüş. Sevsinler. Bir yandan da “kardeşim” diyor. Kardeşim, kuzenim, yeğenim. Yanlış anlaşılmasın, aşk meşk yok bizim aramızda. Sırf dostluk. Akrabavari bir bağ.

Şadiye Abla ne kadar sorduysa, ısrar ettiyse de ona yakınmak istemedim, attım içime. Bir uykusuz gece daha neydi ki? Elbet bu bekleyişlerin sonu gelecekti. Ben mühürlemiştim kalbimi bir kere. Dönüşü yoktu bu işin.

Süreyya Hanım dudaklarını ıslattı. “Gerisini yarın mı anlatayım, yoksa devam edeyim mi?”

“Gücünüz varsa,” dedi Ferit. “Ben seve seve dinlerim ama yorulmanızı da istemem.”

Bir yudum su daha içti Süreyya Hanım. “Ertesi gün saat dörde kadar odamda, pencerenin kenarında, tül perdemin gerisinde saklı bekledim,” diye devam etti. Durdu, öksürdü kesik kesik. “Peki, az biraz daha anlatayım, sonunu getireyim bu bölümün en azından, sonra duracağım. Baksana boğazıma takılıyor kelimeler.”

Ferit tabii diye başıyla onayladı. Sabırsız, yerinde bir iki kıpırdandı, aklı 1930’ların sonunda, 1940’ların başlarında yitip gitmiş, hayali hiç bilmediği bir Kandilli’nin sularıyla sıırıslıklam. Bugüne, bu ana, kendi hayatına, o fokur fokur mutfağa, İbo’nun alaycı bakışlarına, zayıf annesinin zayıf kızı olmaya dönesi yoktu hiç.

Süreyya Hanım su bardağını yanı başındaki sehpayaya bıraktı. Gözlerini kapadı ve devam etti.

Geldi, gördüm. Sandalı çekti kenara, içinde oturdu, kuş gibi bakındı etrafa. Bakındı durdu. Önce bahçeyi taradı gözleri; sonra bahçe kapısının eşiğine vardı, orada bekledi bir süre; en son da o mavi ışıklı gözleri panjurlarda, açık pencerelerde gezindi birer birer. Ben iyice çömeldim yere görünmemek için, odamdan, penceremin köşesinden kaçamak bakışlarla ve müthiş bir zevkle izledim onun beni arayışını, yüzündeki tebessümün bayatlayışını, ümidini yitirişini, kalbinin bir parçasının kırılıp kopuşunu. Uzun süre oturdu sandalında, tahminimden çok daha uzun bir süre. Baktı ki gelen giden yok, en sonunda cebinden bir parça kâğıt çıkardı, bir de kalem. Bir şeyler karaladı, kâğıdı uçak yaptı, bahçeye doğru yolladı, sonra küreklerine asıldı, yavaş yavaş uzaklaştı.

Önce bekledim gittiğinden emin olmak için. Artık yakalanmayacağımı anlayınca, son derece temkinli indim aşağı, bulutların üzerinde yürür gibi hafif adımlarla çıktım dışarı, yeni açan bir avuç papatyanın arasında buldum kâğıt uçağı.

“Orhan’ın adresini bilmiyorum. *Varlık* dergisine yaz mektubunu, oranın adamları iletirler ona.”

O kadar.

İstedğim bu mıydı bilmiyorum. Belki bir özürdü umduğum. Belki bir itiraf. Ama ona sorduğum soruyu cevaplamıştı işte. Kırgındı. Kızgındı. Bu defa ben onu bekletmiş, ben onun canını acıtmıştım. Sevinmem gerekirdi. Sevinemedim. Küçük küçük yırttım o notu. Rüzgâra bıraktım parçacıklarını, Boğaz’a uçuştular. Mevsimi geçmiş kayıp kar taneleri gibi birer birer eriyip yok oldular.

Tamamen gitmişti Sait Faik artık hayatımdan, anlamıştım. Ama bu defa onu terk eden ben olmuştum. Hem de Orhan Veli için.

“Tamam, bu kadar yeter. Asıl konumuz Orhan Veli’ye yarın başlarız.”

“Yarın bizim izin günümüz, yokum,” dedi Ferit, çekingen çekingen.

“Peki,” dedi Süreyya Hanım. Yine yumuverdi gözlerini.

Varlık dergisine yazdım mektubu. Sadece şiirlerinizi beğeniyorum demekle kalmadım, sizinle tanışmak istiyorum dedim. Babam ki o kadar ileri görüşlü adam, onun bile yüreğine inerdi eminim. Sait Faik bahsetmişti, bu yazarlar, şairler Beyoğlu civarında dolaşırlar diye. Hatta bir pastanenin adını söylemişti. Hafızamı zorladım, zorladım, en sonunda hatırladım: Markiz. Orhan Veli’ye orada bir gün ve saat verdim. Sonra zarfı babamın çekmecesinde bulduğum dantelli, yeşil bir mühürle kapadım, yolladım yine bahçıvan Azmi Efendi vasıtasıyla.

Sandığım kadar kolay olmadı maalesef. Bir süre cevapsız kaldım. Ümidimi yitirmemek için çok uğraştım. Yine uykusuz geceler, yine yorgun gözler. Yine el işi yorganım, lavanta kolonyam. Sait Faik’e inat diye başladığım oyunda kendimi unutup yüzünü bile görmediğim, sırf kalemini bildiğim bu Orhan Veli’ye hakikaten âşık oluverdim. *Alı ümit, ümit yollar boyunca*, yazmıştı bir mısrasında. Benim de halim buydu işte. Ölesiye bir mücadele, o ümidi birazcık daha sağ tutabilmek için. Her ne pahasına olursa. Nasıl olur diyeceksin, tanımadığın bir adama bir anda böyle ateş gibi tutulmak. Oluyormuş demek. Bana oldu. Selvi mi boyu, ela mı gözleri, hiç ama hiç umurunda değildi. Tek istediğim o elleri görmektir. Kalem tutan, o müthiş kelimeleri yazan, mürekkep lekeli elleri, parmakları.

Derken bir gün beklediğim mektup geliverdi. Bir şeyi o kadar uzun süre, o kadar ister ve beklersin ki, gerçek olunca inanamazsın. Öylece kaliverirsin. Soğuk bir mermer heykel gibi. Hiçbir şey hissedemezsin. Sevinç, hüznün, öfke. Açtım zarfı, onun kaleminden akmış o kelimeleri okudum, sanki bana değil de başkasına yazılmış, sanki o değil de bambaşka biri tarafından yazılmış bir mektup gibi. Uzak bir mesafeden.

Temkinli. Derken o harfler ağızımda yavaş yavaş şekillendi. Sesi içimde filizlendi. Kendimi buldum tekrar.

Meğer İstanbul'da değil, Ankara'da oturuyormuş sevgili Orhan Veli. Orada çalışıyormuş ama ara sıra hafta sonları ziyarete geliyormuş İstanbul'a, uğruyormuş Beyoğlu'na. Bu önümüzdeki cumartesi mesela.

Babama daha önceden hazırladığım bir yalanı son derece dikkatli söyledim. "Hani o birkaç sene önce bize gelen Madame Monique vardı ya babacığım, Fransızca hocam. Çaya davet etti. Beni ondan Fransızca dersi alan başka genç kızlarla tanıştıracakmış. *Pour une conversation.*" Babamın da hoşuna gitti tabii, hem yeni neslimizin genç hanımlarıyla medeni bir sohbet katılma isteğimi, hem de Fransızcamı kullanıp ilerletme arzumu takdir etti. Bana şoförünü ayarlayacağını söyledi.

Saçlarım kısacıktı o zaman, kulaklarımın arkasına attım. Üzerime bir lacivert etek ceket takım giydim ki ciddi görüneyim, hem de olduğumdan olgun. Gerçi Sait Faik'in sohbetlerinden anladığım, Orhan Veli hayli gençti, yirmilerindeydi, belki benden sadece birkaç yaş büyüktü. Ama istemiyordum işte yine bir yeğen, bir kardeş olmak. Bu defa bir kadın olarak başlayacaktım bu maceraya.

Bir kadın.

Sen de yenisin İstanbul'da, Beyoğlu'nu hiç gördün mü bilmiyorum. Gerçi şimdi çok farklıdır, her şey sürekli değişiyor. İstanbul aynı İstanbul değil artık. O zamanlar Beyoğlu masallardan çıkma bir yerdi. Gramofonlar her yerde, Fransızca şarkılar sokaklara taşıyor. Bütün baylar şapkalı, yelekli, ceplerinde renk renk mendiller, köstekli saatler. Bayanlar, alçak topuklu pabuçlar ayaklarında, zincirli çantalarını asmış omuzlarına, kırıtmadan dimdik yürüyor. O dantel gibi işlenmiş binalar, oymalı balkonlar. Daha önce hiç gitmemiştim Beyoğlu'na. İşin gerçeği, evden pek çıkmadığımdan tüm İstanbul yeniydi benim gözlerime. Bebek, Sarıyer, Beyoğlu.

Babamın ricasıydı bu. Annemden sonra babam istemişti ki evde oturayım, evde okuyayım. Onun gözü önünde. Beni çok sevdiğinden ve korumayı arzuladığından tabii. Annem gibi beni de kaybetmek istemediğinden.

“Ne oldu annenize? Çok mu hastaydı?” diye sordu Ferit kor-karak.

“Neyse ki Markiz Pasajı’nı bulmamız kolay oldu,” diye devam etti Süreyya Hanım, soruyu duymayarak. Gözlerini yine sımsıkı kapadı. İçinin karanlığında bir film gibi seyrediyordu kendi gençliğini. Ferit’e birer birer her sahneyi aktarıyor, yorumlamaya çalışıyordu olup bitenleri. Çatıktı kaşları, kuruydu dudakları. Ciddiydi alabildiğine.

Şoför beye dedim ki, “Yokum ben bir iki saat, gidin dolaşın istediğiniz yerde.” Süzöldüm pasajın hemen girişindeki kocaman, ışıklı pastaneye. Ne görkemli, ne güzel yerdi. Her yanında aynalar, kocaman şamdanlar elmas gibi, duvarlarda yarı çıplak güzel hanımların çiçekli bahçeler içindeki resimleri, tavanı kabartmalı, içerisi kıpır kıpır. Herkes küçük yuvarlak masaların etrafında toplanmış, konuşuyor, gülüyor. Birlikte gazete okuyorlar, çeşit çeşit milföy pastalar, kurabiyeler yiyorlar, köpüklü kahveler içiyorlar, zarif sedef ağızlıklarla tuttukları sigaraları tütürüyorlar.

İliştim hemen cam kenarında bir masaya, Orhan Veli içeri girer girmez beni kolayca görsün diye. Mektubumda belirttiğim gibi bahçemizden kopardığım sarı bir gül iliştiirmiştım yakama ki tanıyıversin beni bir bakışta. Ama o devirde bir pastanede genç bir kızın tek başına oturması olacak şey değildi tabii. Garson hemen yanaştı masama, “Birini bekliyorum,” dedim aceleyle. “Bir şairi. Önemli bir şair,” diye ekledim. Garson pek etkilenmedi sanırım, döndü arkasını gitti bir şey söylemeden. Ben de gözüm sokakta beklemeye koyuldum,

her geçen selvi boylu, ince bıyıklı, düzgün giyimli beyin o olduğunu sanıp sevinerek, sonra da hayal kırıklığıyla uzaklaşmalarını seyrederek.

Derken geniş alınlı, düşük kaşlı, tümsek burunlu bir ge yanı başımda beliriverdi. İçeri girerken dikkatimi bile çekmemiş. zerinde beyaz bir ceket, boynunda koyu renk bir kravat, gözlerinde haylaz, yüzünde sabırsız bir ifade. Daha elimi bile pmeden, kendini bile tanıtmadan, “ıkalım buradan. Çok kalabalık. Hem canım fena halde puf böreği çekiyor. Pasaja gidelim,” dedi.

“Burası değil mi pasaj?” diye sordum şaşkın.

“iek Pasajı,” diye geveledi. Sonra da apar topar döndü, çıktı, gitti.

Ben de iekilerle puf böreğinin arasındaki bağlantıyı merak ederek ama da çok soru sorup İstanbül cahili görünmekten çekinerek takıldım peşine. Yaylana yaylana öyle hızlı yürüyordu ki, o uzun ve zayıf kolları, bacakları ileri geri, ileri geri. Arkasından bakınca koca bir şairden çok küçük bir oğlan çocuğuna benziyordu bu haliyle. Ben de ona ayak uyduracağım diye nefes nefese kaldım. Aklımda şoför, onu nasıl bulacağım... Göğüs kafesimde kaburgalarım arasında bir yerde, tanımadığım bir ge adamla bilmediğim bir pasaja gidiyor olmanın sıkış tıkış korkusu, heyecanı.

Derken kubbesi camdan, daracık bir pasaja geldik. Tek tük birkaç ieki, gerisi masa, meyhane, birahane. Bir an için ateş bastı bana, sanki bütün gözler üzerimde. Benim yaşımda, benim kıyafetimde bir ge hanımın burada işi ne? Onca masa dolusu insan, hepsi sarhoş adamlar. Tek bayan ben. Ne yeğen, ne kardeş.

Bir kadın.

Orhan Veli başıyla garsonlara kısa bir selam verdi, o aceleci adımlarıyla köşede saklanmış küçük bir masaya oturdu. Ben de hemen karşısına geçtim.

Ellerim sımsıkı önümde kilitlenmiş, gözlerim o kirli yerlerde, korkuyorum etraftaki adamlarla göz göze gelmekten. Pastanede tek başıma oturmaktan çok daha kötü bir durumdu aslında bu. Körüklenmiş kömür gibi buram buram alıyordum utancımın kapkara kokusunu. Kimdim ben? Ne yapıyordum burada, bu adamla? Neler gelecekti başıma?

Karşımda peçetesiyle oynuyor Orhan Veli. Şekilden şekle sokuyor o beyaz kareyi. Kayıklar, kuğular. Tek bir söz ettiği yok. Aldırmıyor bana. Farkında değil korkularımın, şüphelerimin. Ben ise şaşkınım. Boğuluyorum bu aramızda dalga dalga yükselen sessizlikte.

Az sonra ellerini ovuştura ovuştura bir rakı söyledi kendine. Pür heyecan. Bir porsiyon da puf böreği tabii. Ben sırf bir bardak su istedim. Kaçamak baktım yüzüne, öyle resim gibi özenli değildi, hatta hayli bozuktu cildi, ama yine de anlamlı sayılırdı hatları.

Rakısı geldi, az biraz su ekledi, üç tane de buz. Kocaman bir yudum içti.

“Demek söz söyleme sanatıyla ilgileniyorsun?” diye sordu. Bir anda o çocuksu hali tavrı gidiverdi. Gürleşti sesi, derinleştirdi bakışları.

“Evet,” dedim. “Çok okurum.”

“Öğrenci misin?” diye sordu bu defa. Gözleri gözbebeklerimde, öylesine dikkatli, öylesine ciddi, çivi gibi delici.

“Özel öğretmenlerim oldu geçmişte. Babam öyle istedi. Okul yerine evde.” Bu defa ben çocuk olmuştum adeta. Ufacık. Ürkek.

“Hâlâ var mı öğretmenlerin?”

“Hayır,” dedim, sonra hemen ekledim. “Var aslında. Bir sürü var. Mesela siz. Okudukça sizin şiirlerinizden öğreniyorum İstanbul’u, insanlığı, hayatı.”

Tam o sırada puf börekler geldi, hem kıymalı ısmarlamıştı, hem beyaz peynirli. Yine ovuşturdu o kemikli ellerini.

“Açsın inşallah,” dedi ve bardağını kafasına dikip ikinci dublesini ısmarladı.

“Çok mu seviyorsunuz rakıyı?” diye sordum, ben de bir şey sormuş olmak için.

“Seviyorum ya. Oktay Rifat ve Melih Cevdet’ten sonra en yakın dostum,” dedi, güldü. O gülünce benim de içim ısındı biraz. Kucağımdaki parmaklarım çözüldü.

“Ben de tadına baksam mı?” diye sordum.

“Bak ya. Sana da bir tek söyleyelim.”

Söyledik. Sonra birkaç puf böreği daha.

İlk yudumum dudaklarıma değer değmez, bir heyecan, “Sevdin mi?” diye sordu.

“Evet,” diye yalan söyledim. “Çok güzelmiş.” İşin doğrusu tadı hafif tatlı ve zararsızdı ama kokusuna dayanamamıştım rakının. Yine de kırmak istemedim onun hevesini. Katılmak istedim hayat sevincine. Tokuşturduk bardaklarımızı. “Şerefe,” dedik bir ağızdan. Yine güldü, gülünce güzelleşiverdi yüzü.

“Sen şiir yazar mısın peki?” diye sordu, dirseklerini masaya dayayıp yüzüme, gözlerime daha da yaklaşarak.

Bir yalan daha söylemek istedim için için, takdirini kazanmak, onu etkilemek... Olmadı. Kekeledim. Geveledim. Daha sözümü bile bitirmemişken araya girdi, beni kendimden kurtarmak ister gibi.

“Denemelisin. Mutlaka denemelisin. Çok tuhaf şey şiir yazmak. Zamansız, zeminsiz. Kayıpsın ama hiç olmadığın kadar da varsın, varlığını olduğu gibi yaşıyorsun bir bakıma. Uçmak gibi bir şey.” Kollarını iki yana açtı, beyaz ceketi ile bir güvercin gibi çırpındı.

“Ama düşersem?” diye saçma bir laf kaçı ağzımdan. Bu defa çok güldü Orhan Veli. Göğsü inip kalkarak, sesi yükselip alçalarak.

Gözümde daha bile güzelleşti.

“Düşmezsin,” dedi. “Ben seni tutarım.”

Utancımdan ne yapacağımı bilemedim, koca bir yudum aldım önümdeki bembeyaz rakıdan. İster istemez yüzüm buruştu.

“Alışırısın,” dedi Orhan Veli. “Ben de ilk defasında pek sevmemiştim.”

Kısa bir süre sonra ben telaşlandım. Ta Markiz Pasajı’nın yolunu bulacağım daha. “Ben gideyim,” diye ayaklandım. Ayaklanınca da rakının çarptığını fark ettim, hemencecik tekrar oturdum sandalyeye.

“Nasıl gideceksin? Nereye?” diye sordu.

“Eve döneceğim. Babam merak eder. Şoför bekliyor paslanenin orada,” dedim, şoförlü olmaktan hafif mahcup.

“Tekrar görüşür müyüz?” diye sordu.

“Çok sevinirim,” dedim.

“Ben geliyorum arada buralara. Bir haber uçururum,” dedi. Yine çırpıttı uzun ince kollarını güvercin misali. Sonra kalktı, garsona döndü, başıyla kısa bir selam verdi, “Toplama masayı, döneceğim.” Çıktık beraber, beni Markiz’e kadar geçirdi.

Yeniden başladı benim bekleyiş tabii. Huzursuzdum. Her an o mektup gelebilir, ya da hiç gelmeyebilirdi. Bilmemek en fenası. Ama Sait Faik gibi değildi Orhan Veli. Daha bir bakışta anlamıştım. O buhranlı, ağır mı ağır hal yoktu Orhan Veli’nin üzerinde; çok daha kedersiz, çok daha kaygısızdı sanki. Kürek çekmiyordu sürekli içinde kopan fırtınalara karşı. Elinde rakısı, önünde böreği, gayet memnundu halinden.

İki hafta geçmeden geldi elime haberi. Puf böreği istemişti canı yine, çalgıcılarını özlemişti pasajın. Geliyordu.

Bir cumartesi oldu iki cumartesi. İki cumartesi oldu üç cumartesi. Derken dört. Derken beş. Takvimimde işaretliyordum her ziyareti. Babamdan böyle sır saklamak, arkasından

dolaplar çeviriyor olmak beni hem üzüyor, hem korkutuyordu. Onun *heure de conversation française* diye bildiği o günlerde ben koşa koşa gidip Orhan Veli'yle kaçamak buluşuyor, dediği gibi rakıyı bile sevmeye başlıyordum. Onunlayken öylesine gözü pek, öylesine güçlüydüm ki. Ne pahasına olursa olsun diyordum, her şeye değer bu beraberlik. Ama ne zaman Kandilli'de o koca eski yalıda bir başıma kalsam içim içimi yemeye başlıyordu. Bunun bir delilik olduğuna karar veriyordum. Kendi kendime kurduğum bir tuzak. Tehlike kapandı. Yok, olmaz, gidemezdim bir cumartesi daha oraya, çıkamazdım artık Beyoğlu'na. Ya biri beni o pasajda görürse? "Kızın bir ordu adamın arasında oturmuş rakı içiyor," diye yetiştirirlerse babama? İstanbul'da babamı tanımayan yoktu ki. Gerçi onu tanıyanlar öyle meyhanelere gidecek adamlar değildi. Hem çoğu beni tanımıyordu, görseler bile nereden bilecekler kim olduğumu. Kafamda bunların hesapları, ileri geri tartışıp duruyordum kendimle günler ve gecelerce. Kime akıl danışacağım, Şadiye Abla'ya mı, Orhan Veli'ye mi? Yapa-yalnızdım işte.

En sonunda çözümü şapkalar da buldum. Boy boy, şekil şekil şapkalar ısmarlattım oradan buradan. "Paris'te tüm bayanlar böyle giyiniyormuş, biz de onun için buluşunca öyle yapıyoruz," diye açıkladım babama. *Très à la mode. Très moderne. Comme une jeune fille Européenne*. O da bu halden memnun, gururu okşanmış bir baba olarak her türlü tüylü, tüllü şapkayı severek aldı bana. Bu sayede yüzümü şapkalarımın gölgesinde saklayıp rahat rahat rakımı yudumladım o ipe çektiğim cumartesilerde. Bir iki kere bu gizlilikten iyice cesaret alarak Orhan Veli'nin elini bile tuttum masanın altından.

"Kimsin, nesin sen şapkalı kadın?" diye soruyordu Orhan.

"Ben bir şiir ve sanat severim. Kelimelerin ahenginin, musikisinin âşığıyım," diyordum. Sana âşığım demek yerine.

“Ama kimsin? Kimdir bu Süreyya Topçuoğlu? Nereden gelir, nereye gider? Nedir dertleri, nedir hayalleri? Hiç pişman olmuş mudur bu hayatta? Anlat Allah aşkına. Neden saklar yüzünü Süreyya, hele de gök bu kadar mavi, hayat cennetken?” diye üsteliyordu Orhan Veli.

Ben de anlatıyordum kesik kesik, parça parça. Dedemin Osmanlı mirasını, babamın başarılarını ve bana düşkünlüğünü. Pasajlarda gizli gizli buluşup, rakı içmekten aldığım hazzı ve onsuzken içime dolan endişeleri. Ama her şeyimi de döküp saçmıyordum ortaya. Sait Faik’ten hiç bahsetmemiştim mesela. Bir bakıma tutuyordum kendimi. Ben tuttukça o daha da meraklanıyordu. Geçıştiryordum sorularını çok üzerime düşerse. O da bir duble daha ısmarlıyordu. Bir çeşit oyundu bizimki.

“Utaniyorsun benim gibi bir sefille arkadaşlık etmeye, değil mi?” diye sordu bir gün Orhan Veli. Ama bunu öyle alıngan bir edayla sormadı, bilakis göğsünü kabarta kabartta, cevabını duymaya lüzum bile hissetmeden sordu. O çocuk heyecanı, çocuk guru ruyla. Orhan Veli sefaleti seçiyordu. Sefaleti seviyordu. Kazandığı her kuruşu duble rakılara, puf böreklere, çalgıcılara, dilencilere, çıkarmaya çalıştığı dergilere, diğer şairlere harcıyordu. Bu onun isyanıydı bir bakıma. Oturmuş düzenlere, beklentilere karşı duruşu. Nasıl ki şiirlerinde imla kurallarına, kafiyele baş kaldırıyorsa, hayatını da öyle yaşıyordu günlük seçimleriyle. Öyle mutluydu. Öyle mutlu olduğunu söylüyordu sürekli.

Yine de zaman zaman yadırgıyordum böyle kendini, şiirlerini, dostlarını, *Garip* akımını, biz o masada baş başa otururken görünmeyen kişilere karşı sürekli müdafaa edişini. Müdafaa etmeye ihtiyaç duyuşunu. Hele de bir iki duble içmişse başlıyordu davasını savunmaya: Shakespeare’den şuuraltı teorilerine, köşe bucak destekleyici delil arıyordu kendine. Onların şiirlerinde nasıl dürüstlük ve özgürlüktü amaç, niye

bayattı duygusallık, anlatıyordu uzun uzun beni ikna etmeye çalışır gibi.

Ben tabii ki onun tarafındaydım. Sıradanlığın, saflığın, hatta ve hatta sefilliğin tarafında. Hiçbir zaman utanmamıştım ondan, seçtiği yaşamdan. Tam tersi. Onur duyuyordum onunla karşı karşıya oturmaktan. Umurumda değildi maaşı, sülalesi, istikbali. Sanatı ve felsefesiydi beni etkileyen. Hecelelerinin, cümlelerinin günlük mücadelesi. Çocuksu bir coşku ve ilahi bir inançla savaşıyordu. Silahı o bayağı kelimeler, ölçüsüz kafiyesiz dizeler. Ben de onunla beraber bir asi olmuştum işte. Her cumartesi şapkalarımın gölgesinde, meyhanenin ortasında. Garsonlar da beni tanıyordu artık, pasaj sakinleri de. Yadırgamıyorlardı aralarına sızmış, yüzü saklı genç kadını. Biliyorlardı ki o köşedeki benim masamdı. Benim ve Orhan Veli'nin masası. Ben de o devrimin bir parçasıydım. Ben de hayatın tüm o tekdüze gibi duran ama aslında şahane mi şahane olan detayları gibi *Garip*'in ilham kaynağıydım. Tren sesleri, ağaçlar, taşlar, yokuşlar, çöpçüler, vesikalı kadınlar. Ve ben, Süreyya Topçuoğlu.

"Beni Melih Cevdet ve Oktay Rifat'la tanıştıracak mısın?" diye sordum bir akşamüzeri, rakımın son yudumlarında.

"Vakti gelince," dedi.

"Bana bir şiir yazacak mısın? Bana bir şiir adayacak mısın bir gün?"

"Neden olmasın?" dedi.

"Babamdan gelip isteyecek misin beni?" diye sordum.

Duraladı. Sustu, sustu, sustu.

"Bir duble daha," dedi. "Balık da ısmarlayalım değil mi? Bugün kurt gibi açım. Yoksa köfte mi tercih edersin? Bol baharatlı, ne de güzel gider şimdi."

"Aç değilim," dedim. İyice keskinleşti gözlerim. "Babamdan isteyecek misin beni?"

"Bak Süreyya," dedi Orhan Veli, elinde rakı bardağı, kaş-

ları her zamankinden de devrik. "Sevdim seni, biliyorsun. Sahiden sevdim. Ama ben farklıyım. Evlilik mevlilik yaraşmaz bana."

"Neden?" diye sordum.

"Ben buraların adamıyım, görüyorsun," dedi. "Düşünsene, üzerimde pijama, elimde gazete, şöyle oymalı koca bir koltukta oturmuşum, yanımda uysal bir kadın bana yün kaşkol örüyor. Olur mu?"

O güldü. Ben gülemedim.

"Öyle olmak zorunda değil ki," dedim. Sesim titremeye başlamıştı. Bir haller gelmişti üzerime, tutamıyordum kendimi bugün. Dökülüp saçılıyordum işte göz göre göre. "Yine buraya gelir puf böreği yeriz. Hem ben öyle örgüden, nakıştan da hiç anlamam. Hizmetçilerle büyüdüm ben, hatırlasana."

"Daha beter," dedi Orhan Veli. "Baksana başındaki şu şapkaya. Nedir şimdi bu şapka?"

"Saten," dedim suçlu suçlu.

"Al sana saten şapka. Olur mu böyle? Sen hizmetçilerle, şoförlerle, özel öğretmenlerle büyümüşsün, büyümüşsün de saten keten şapkalara bürünmüşsün, sonra bir iki şiir okumuşsun *Varlık* dergisinde, bir anda benim sefil dünyama düşmüşsün. Ben ki mısralara karşı duran adamım. Yeniyi, gerçeği, dürüst sözü arayanım. Eski hayatları taklit etmeye hiç mi hiç niyetim yok. Kalıplara girmeye bu gönlümün gücü yok." Öfkeleniyor diye korktum ama bilakis gitgide yumuşadı sesi. Gitgide dumanlandı, dertlendi. "Seninki geçici bir zevk, bir hayal. Benimki kalıcı. Ben buralıyım. Buradan kalkıp bir köşke taşınmayacağım. Burası benim yerim, bu benim sandalyem. Bak ellerim nasıl da zayıf, nasıl da yıpranmış. Bak şu ayakkabılarıma. Eski püskü ama benim gözümde yok daha güzeli. Bak bu da benim rakı bardağım. Kenarı çatlak diye daha bile çok sevdiğim bardak." Bir an için durdu. Soludu sadece. Sonra yine buldu gözlerimi. "Sen ise ziyaretçisin. Saten

şapkalı misafirim. Geçiyormuşsun, durmuş oturmuşsun bir süreliğine. Hem yanı başımdasın, hem de o şapkanın altında uzaklarda bir yerde. Birazdan da kalkıp gideceksin. Biliyorum. Saatin geldi. Evine döneceksin. Şoförün seni kapına kadar götürecektir. Sen orada Kandilli'nin kıyısında, ben burada taş sokaklarda. İmkânsız mesafeler bunlar. Aşılması mümkün değil. Anlıyor musun?"

"Hayır," dedim kekeleyerek. "Anlamıyorum."

"Anlamazsın tabii. Anlayamazsın. Suç ne senin, ne de benim," dedi. "Ama şu kadarcık söylediğimi, derdimi, özümü bile anlamadıktan sonra nasıl karım olacaksın? Nasıl bir yastıkta kocayacaksın benimle? Nasıl sevişeceksin benimle yoksul bir evde, beyazı sarı olmuş çarşafklar içinde?"

Ağzından çıkan her kelimeyle parmaklarımın ucundan kayıp gidiyordu sanki. Yabancılaşıyordu.

"Boş ver Orhan," dedim, masanın altından yakaladım dizini. "Hiç bu konuyu açmamışım gibi yapalım. Hiçbir şey olmamış gibi, konuşmamışız gibi devam edelim. Sen ısmarla o rakını. Belki ben de bir tek daha içerim. Balığı da söyle istersen. Tava, buğulama hiç fark etmez bana. Senin canın ne çekerse."

"Güzelim," dedi Orhan Veli, sesi her zamankinden alçak, her zamankinden hüzünlü. "Dayanamam ben bu yüke. İtiraf edemezsin kalbinin tüm ümitlerini, tüm efkârını böyle bir anda. Sonra da hiç olmamış gibi davranamazsın. Vazgeçemezsin ağzından, kaleminden dökülen sözlerden. Hile bu. Yalan bu. Böyle yaşanmaz ki hayat dediğin. Kendine sadık kalmalı insan. Kendi doğrularına sadık. En önemlisi o."

"Bu gecelik," dedim, gözlerimde yaşlar birikmeye başlıyordu. "Sırf bu anlık." Çekti dizini elimin altından. Eğdim başımı, şapkanın gölgesinde kuruladım yüzümü masanın kırıntılı örtüsünün ucuyla. Ceket cebinde bir mendil bile taşı-mıyordu Orhan Veli. Bir mendili bile yoktu garip Orhanımın.

O zaman ne demek istediğini biraz daha iyi anladım.

“Önümüzdeki cumartesi gelecek misin?” diye sordum kalkarken sofradan.

“Sanmıyorum,” dedi.

“Ya bir sonraki cumartesi?”

“Bilmiyorum.”

Taktım çantamı omzuma, tam bir iki adım atmışken seslendi arkamdan. “Yolum düşünce bir mektup yollarım sana. Hem bakarsın bu defa Oktay ve Melih’i de getiririm.”

Sevmiştii beni. Öyle dedi. Sevebilmişti. Biz birbirimize ait olmasak da, ben saten şapkalarımı giysem de, onun bir mendili olmasa da sevebilmişti beni. Belki gerisi o kadar da mühim değildi.

“Bir iki kaşık yeseydin bari Süreyya Hanımım,” dedi Ferit, acıklı acıklı bezelyelere bakarak.

“Yarın,” dedi yaşlı kadın. “Sen de benimle karşılıklı yiyince.”

“Yokum ben yarın, izin günüm,” diye yeniden hatırlattı Ferit. “Ama pazartesi beraber yiyoruz ve sırnaşıyoruz,” diyerek yaşlı kadının elini okşadı, hem onu hem kendisini avutmaya çalışarak.

Tam kapıdan çıkıyordu, durdu geri döndü, “Bir şey soracaktım ama...” diye.

“Sor,” dedi yaşlı kadın.

“Ben çok düşündüm. En sonunda anladım ki size sormam gerekiyor. Zor sormak ama...”

“Sor soracaksan kızım, eveleyip geveleme lafı ağzında.”

“Şu kitap var ya, siz dediniz, kızım adı Feride.”

“Çalığışu.”

“Evet, o. Ben onu okumak istiyorum. Günlerim çok uzun burada ama gece yattığımda uyumadan okurum biraz, sonra otobüs yolculuğunda okurum birkaç sayfa.”

"Tabii ya, istersen okursun. Çok kızıyorum kitap okumaya vakti olmadığını söyleyip boş boş yakınanlara. İnsan istedi mi her şeye vakit yaratabilir."

"Öyle Süreyya Hanımım, haklısınız, ama benim durumum başka. Siz dediniz git kitapçıdan al diye ama... Ama işte dedim ya durumum başka diye... Yani... Ben burada çalışalı bir iki hafta oldu. Daha maaş, bahşiş falan da almadım. Kitapçıya verecek şeyim yok. Onun için alamıyorum kitabı."

"Eee?" dedi Süreyya Hanım, kaşları çatık çatık.

"Acaba siz?"

"Bendeki kitap kim bilir nerede? Evi satarken birkaç kutu kitap aldım yanıma o kadar, gerisini derneklere bağışladım. Git bir kütüphaneye sor iyisi mi."

"He ya. Kütüphane, öyle yaparım," dedi Ferit, boynu bükük, cesareti kırık.

Yemekhaneyi süpürdükten sonra Mualla Yengesi'nden birazcık mola isteyip Doktor Ayten'in ofisine gitti.

"Doktor Hanım, müsait misiniz?"

"On dakika sonra bir sakini görmeye gideceğim ama gel konuşalım kısa da olsa. Ferhan'dı değil mi adın?"

"Ferit."

"Pardon Ferit, doğru, unutuvermişim."

"Önemli değil Doktor Hanım. Sizinle Süreyya Hanım'ı konuşacaktım. A Blok, 627."

"Evet, evet, hatırlıyorum. Ona arkadaşlık ediyordun."

"İçim ısındı Süreyya Hanım'a. Ama korkuyorum Doktor Hanım. Hiç yemiyor, geçen gün fenalaşmış, düşmüş. Siz hap veriyormuşsunuz, almiyormuş."

"Haklısın merak etmekte, Süreyya Hanım çok zayıfladı, çok güçsüzleşti. Ama bizim ısrarımızla olmuyor bu iş. Kendisi istemedikçe yemeyi, ilaçlarını almayı... Hayrola ne zaman düşmüş? Kimsenin haberi var mı?"

“Bir iki gün önce. Ama bana kimseye söylememem için söz verdirdi, yine de dayanamadım geldim size söylüyorum işte.”

“İyi ettin gelmekle. Bilmemiz iyi. Ara sıra bir hemşire vollarız odasına en azından kontrol için.”

“Aman benim bir şey söylediğimi söylemeyin, gözünüzü seveyim Doktor Hanım.”

“Sen merak etme. Hiçbir şey söylemeyiz Süreyya Hanım’a. Onun dışında keyfi nasıl? Morali çok bozuk mu?”

“Yok Doktor Hanım. Bana cıvıl cıvıl anlatıyor. Benim yaşlarımdayken ne aşkları varmış Süreyya Hanım’ın. Sandallar-da, Beyoğlu’nda, her yerde gezermiş. Ben de çok seviyorum dinlemeyi, ne güzel, masal gibi. Geçinip gidiyoruz öyle.”

“Kendi kendine oturup anlatıyor bu gezmeleri öyle mi?”

“Evet evet. Hem de nasıl iyi hatırlıyor. Maşallah. Ben dün akşam yediğim yemeği unutturken, o yediği puf börekleri falan hatırlıyor valla.”

“Demek öyle...” dedi Doktor Ayten, gözlüklerini düzeltti, sonra da gitti yine çekmecelerden o dosyayı çıkardı, yüzünde en ciddi doktor ifadesi, bir şeyler okudu, başını ufak ufak sallaya sallaya. Sonra dosyayı yerine geri koydu, gözlüklerini bir daha düzeltti. “Benim şimdi gitmem gerekiyor Ferit’çğim. Dedim ya bir sakini göreceğim. Ama sen bir ara gel yine, anlat biraz nasıl gidiyor Süreyya Hanım’la dostluğun, neler anlatıyor sana. Olur mu?”

“Peki, Doktor Hanım,” dedi Ferit, ama içinde sert mi sert, kenarı köşesi keskin bir kuşku... Boşboğazlık etmiş, söylememesi gereken şeyleri söyleyivermişti. Hiç gelmemeliydi oysa buraya. İhanet etmişti Süreyya Hanım’ın güvenine, hem de göz göre göre. Verdiği sözü tutmamıştı.

Tam çıkarken aklına bir şey geldi, aniden döndü, “Son bir şey soracaktım Doktor Hanım.”

“Sor Ferit.”

“Buralarda bir kütüphane var mıdır?”

“Kütüphane? Hay Allah, aklıma da gelmiyor ki. Hayrola aradığın bir kitap mı var?”

“Çalığışu.”

“Çalığışu! Kaç sene önce okumuştum, çocuk yaşıta. Bir çırpıda hem de! En sevdiğim romandı o zamanlar. Sen de okudun mu?”

“Okumadım Doktor Hanım.”

“Sahi mi? Hımm, dur ben düşüneyim, belki benim evde eski de olsa bir kopyası duruyordur. Kendin için mi istiyorsun?”

Süreyya Hanım için diyecek gibi oldu bir an, o istemişti ya okumasını, ama “Evet, evet, kendim için,” diye düzeltiverdi kendini. O kuşku dolu sertlik hâlâ içinde, bir inatçı tehdit gibi.

“Ne güzel. Bir bakayım ben. Sen yarın öbür gün uğra bana yine, olur mu?”

“Olur Doktor Hanım, sağ olun.”

O gün her zamankinden yorgundu eve dönerken. Mualla Yengesi sordukça soruyordu, annenle konuştun mu, nasıllarmış, kitap parasını istedin mi, A-344 bundan böyle odasına servis istiyormuş Ferit gider miymiş, akşama ne yemeli, yarın oğlanları da alıp Silivri’ye gidebilirsek ne iyi olur değil mi, bizim koca bakkala bakacak başka birini bulamaz mı İsmail Dayı bir güncüğüne?

Ferit ise kendi içinde kendi sorularıyla ve sitemleriyle savaşıyordu. Doktor Ayten’e gitmemeliydim, söylememeliydim, hem neden bu kadar meraklı Süreyya Hanım’ın anlattıklarına, dostluklarına, Süreyya Hanım’a yedirmeliydim bugün, parası var mıdır ki sahiden, zamanında zenginmiş, kimsesi yok mu şimdi, çocuğu, torunu, Sait Faik’i, Orhan Veli’si, Doktor Hanım bulabilecek mi bana o kitabı, Memo hafta sonu babasından izin alıp bizimle Silivri’ye gelebilir mi?

"Silivri işi yattı. Beyimizin maçı varmış, Silivri'ye gidersek zamanında yetişemezmiş kahveye." Mualla Yenge sıkkın, bıkkın, suratı asık oturuyordu mutfak masasında, önünde de bir kâse zeytin. "Her gün maç, her gün maç! Bitmiyor ki. Bir sezon bitiyor, diğeri başlıyor. Bunlar lig maçı bile değilmiş, öyle hazırlık maçı. Kim kazandı, kim kaybetti bile önemli değil. E, o zaman ne izliyorsun be adam!" Otur, otur diye işaret etti Ferit'e. Ferit oturunca, zeytini ona doğru itti. "Al ye biraz, köy zeytini. Komşu Ayten Abla getirip bırakmış dün." Sonra dalgın, devam etti söylenmeye. "Yüzünü göremez oldum oğullarımın. Bakkal hapsi. Gerçi bakkalda olmasalar kim bilir nerede olacaklar? Hepsi vefasız bunların, hepsi. Yesene kızım bir tane, bildiğimiz zeytin. Çekinme."

Ferit küçük yeşil bir zeytini seçti, attı ağzına. Ekşi etli, iri çekirdekli bir şeydi.

"Beğendin mi?" diye sordu Mualla Yenge.

İşte o zaman Ferit normalde hiç yapmadığı bir şey yaptı: "Hayır," dedi.

Mualla Yengesi kalın kaşlarını şöyle bir kaldırıp indirdi, kendine doğru geri çekti kâseyi. O da ağzına bir tane attı. Bir süre düşünceli düşünceli çiğnedi. Sonra, "Haklısın," dedi. "Pek bir şeye benzemiyormuş."

Karşılıklı sessiz sessiz oturdular bir süre.

"Peki, biz ne yapalım?" diye sordu en sonunda Mualla Yenge. "Seninle ana-kız gibi dolaşmaya gidelim mi? Çarşıya çıkarız, bakınırız. İster misin?"

Zeytin hadisesinden aldığı güç ve güvenle, "Yok yengeciğim," dedi Ferit. "Çok yorgunum ben. Öyle çarşı gezecek halim yok. Tabanlarım şiş o merdivenleri inip çıkmaktan. Evde kalalım bugüncük, olur mu? Bir çay demleyelim o kadar. Başka bir şeye ihtiyacımız yok çok şükür."

“Tamam,” dedi Mualla Yenge, hayal kırıklığını da o ekşi zeytinle beraber iyice çiğneyip yuttu. “Ama sen de şu asansörü kullanmaya alışsan iyi olacak.”

Ferit, Fatma’ya bir mektup yazdı o gün. “Boş ver,” dedi mektubunda. “Boş bu İstanbul, Ankara, üniversite hayalleri. Kolay değil uzak olmak. Anamın yanında olayım, gerisini istemiyorum artık.” Bunu Fatma’dan başkasına itiraf edemezdi ki. Tabii bu sözleri en son duymak isteyecek olan da Fatma’ydı.

Sabırla ve özenle o mektubu ince, ince, ince yırttı. Sait Faik’in o en son notu gibi denizin sularına bırakmak istedi hece hece, harf harf paramparça olmuş sayfayı. Denize ne kadar uzaktı bu ev acaba? Gitti tuvalete, attı avuç dolusu itirafını, çekti sifonu. Sonra da kapattığı klozet kapağının üzerine oturdu, ağladı, ağladı.

Pazartesi

Bugün Ferit’in elindeki tepside dört yerine, altı tabak vardı. İki etli nohut, iki zeytinyağlı havuç, bir şehriyeli pilav (Haklıydı Süreyya Hanım, sürekli pilav, sürekli pilav!), bir kâse de erik.

“Dişsiz ihtiyarlara da böyle kütür kütür erik verilir miymiş?” diye söylendi Süreyya Hanım.

“Ama sizin dişleriniz sapasağlam,” dedi Ferit.

“Takma, hepsi takma. Bir geridekiler sabit, onlar da altın zaten.” Açtı ağzını parmağıyla gösterdi altınlarını Süreyya Hanım. Sarı, sivri dişler. Sahte dişler.

Ferit, Süreyya Hanım’ın kucasına bir peçete serdi, tabağını kaşığını yerleştirdi başucundaki sehpaye. Kendisi de oturdu yerine kendi yemeğiyle, “Haydi,” dedi, “Afiyet bal şeker olsun.”

Süreyya Hanım bir iki kaşık nohut yedi, sonra durdu, “İş-

tahım yok ki. Hem ben alışık değilim bu saatlerde yemeye. Baksana, tıkanıverdim.”

“Olmaz Süreyya Hanımım, bakın ben yiyorum.” Göstere göstere tepeleme dolu bir kaşığı götürdü ağzına Ferit.

“Sen on beş yaşındaki halinle, kendi iştahın, sağlığını benimkini kıyaslayacaksan işimiz zor.”

“On yedi Süreyya Hanım. On yedi.”

“Bana hepsi bir. On, on beş, on yedi. Sen de seksen sekiz yaşına gelince anlayacaksın halimi de diyeceksin, ‘Ne çekiyormuş da bilmiyormuşum, boşuna üstüne gitmişim rahmetlinin.’”

Ağzı etli nohutla tıka basa dolu, “Demeyin Hanımım, demeyin öyle,” diye mızıldandı Ferit.

“Ağzında lokma varken konuşmamayı öğretmedi mi annen sana kızım?” “Affet.” Yine ağzı dolu dolu.

“Affedersiniz diyeceksin. Özür dilerim diyeceksin.”

Kızardı Ferit, yuttu lokmasını. “Siz de yiyin ama,” diye o çıkıştı bu defa. “Yiyin de sonra anlatın ne oldu Orhan Bey’le.”

Süreyya Hanım kaşığını tabağa koydu, tabağı da kucağına. “Al şunu kızım. Bak yamuk da oturmuşum, düşecek tabak, paramparça olacak, sonra her yer nohut. İyice sakarlaşıyor insan yaşlanınca. Hiç güvenmiyorum kendime.”

Ferit “Ben yedirseydim” bile diyemeden, Süreyya Hanım çenesini doğrultup “İstemez” deyiverdi.

Sarı, sivri dişler. Sahte sahte.

Ferit kalktı, tabağı tepsiye geri koydu. Sonra kendininkini de bıraktı sandalyesinin üzerinde, yere bağdaş kuruverdi. Kâküllerini de itti yana. Dinlemeye hazırdı artık.

“Üşümüyor mu popon?” diye sordu Süreyya Hanım.

“Üşümüyor,” dedi Ferit. İyice yerleştikten sonra gözlerini dikti yaşlı kadının hep yaşlı duran gözlerine.

“Ne bakıyorsun öyle kasap önünde bekleyen sokak kedileri gibi?”

“Orhan Bey’le vedalaşımtınız hani pasajda. Evlilik konusunu konuşmuştunuz da sizi ağlatmıştı.”

“Yok,” dedi Süreyya Hanım. “Yanlış hatırlıyorsun, öyle değildi.”

Şaşırdı Ferit. O hafızasını tararken, Süreyya Hanım düzeltti hatasını, “Beni Orhan Veli ağlatmadı. Ben ağladım.”

“Farkı nedir Hanımım? Ağlamışsınız ya.”

“Farkı, onun beni incitecek bir şey yapmamış oluşu. Dürüstlüğü, kalbinin büyüklüğü. Ben kendi kendime gelin güvey oldum, ümitlendim de ondan ağladım. Oh olsun bana!”

Şakalaşır gibi değildi Süreyya Hanım. Çok ciddiydi. Kızgındı.

“Süreyya Hanımım?”

“Eh ama böyle durup durup sözümü kesersen hiç hatırlayamam ki nerede kaldığımı!”

“Affedersin Hanımım, ama son bir soru.” Ferit oturduğu yerde ileri geri, sabırsız sabırsız kıpırdandı. Hatırlattı kendine, sahteydi o dişler, hepsi takma.

“Peki,” dedi Süreyya Hanım derin bir soluktan sonra.

“Size başka bir şey desem?”

“Efendim?”

“Size Süreyya Hanım yerine başka bir şey desem? Biliyorum teyze istemiyorsunuz ama belki nine?” Yavaşça o korkak elini Süreyya Hanım’ın dizine yerleştirdi. Bir ümit.

Süreyya Hanım’ın gözleri kocaman açıldı, şimşek şimşek bir bakış attı Ferit’e. “Olmaz, katiyen olmaz! Nineymiş! Ne o öyle? İyice yaşlı hissettireceksin bana kendimi!”

Ferit elini o kemikli dizden, kızgın bir maşaya tutunmuş gibi aniden geri çekiverdi. “Yok, öyle demek istemedim. Valla billa.” Yepyeni bir fikir ıslıl ıslıl yandı gözlerinde, “Peki ya Süreyya Abla desem?”

Süreyya Hanım’ın gözleri daha da iri açıldı. “Süreyya Hanım benim adım. Süreyya Hanım. Bunun nesi bu kadar zor?”

Sen de maşallah iyice başımıza çıktın. Az biraz sırnaşmana izin verdik, bir anda nine, abla, akraba olduk. Kimsin ki sen? Tanımıyorum bile seni. Gelip yemeğimi getiren temizlikçi kız değil misin? Ne hakla bana nine, abla diyorsun!”

“Ama...” dedi Ferit. Gerisini getiremedi. Temizlikçi değilim ben, diye düşündü. Diyemedi. Neydi sahi kendisi? Öğrenci. Harçlık peşinde koşan bir öğrenci. İkiyüzlü. “Kızmayın,” dedi en sonunda. “Bakın ben de Orhan Bey gibi iyi niyetliyim.”

Süreyya Hanım, bulutlanmış gözleri dışarıda, sokağın trafiğinde, dalmış gitmişti. Ferit’in orada olduğunu ya unutmuştu ya da yok sayıyordu genç kızın varlığını.

“Süreyya Hanım, lütfen,” dedi Ferit son bir defa. İhtiyacı vardı Süreyya Hanım’ın affına, ilgisine, sıcaklığına, dostluğuna, nineliğine, ablalığına. Verme ihtimali olan o harçlığa değil. Anlattıklarına. Bugün her günkünden de fazla.

Ama sustu Süreyya Hanım. Ferit de kalktı usulca, topladı kendi tabaklarını, kaşığı, çatalını, çıktı odadan parmaklarının ucunda, küçülmüş, kararmış. Bir böcek gibi.

Akşama doğru Doktor Ayten yemekhanenin kapısında belirdi. Üzerinde hafif parlak siyah bir gömlek, diz hizası dar siyah bir etek, siyah topuklu ayakkabılar.

“Ferit burada mı?” diye sordu, tüm o karmaşanın tam ortasında dimdik durup.

Başları boneli, üstleri önlüklü kadınlar telaşla koşuşturdu, birbirlerine sora sora buldular Ferit’i. Köşede bir taburede iki büklüm oturmuş, dibi tutmuş bir tavayı fırçalıyordu.

“Kızım, gel seni istiyorlar! Yönetimden galiba. Koş koş!”

Kocaman bir korku dalgası geldi yuttu Ferit’i bir anda. Çekti altından yeri, çekti götürdü dizlerindeki gücü. Nefesini aldı götürdü korku. Doldurdu Ferit’in ciğerlerini o kendine mahsus çamur gibi, katran gibi, karanlık, yapışkan yoğunluğuyla.

Yerinden kalkıp da Doktor Ayten'i görünce daha da tı-kandı Ferit. Katran oluk oluk damarlarında. *Süreyya Hanım. Bir şey oldu. Benim suçum.*

Ama gülümsedi Doktor Ayten. Elini salladı. Diğer elinde bir kitap.

Yaklaştı Ferit küçücük adımlarla. Küçücük gözlerle.

"Al bakalım," dedi Doktor Ayten, kitabı Ferit'e uzattı. "Kütüphanemde duruyormuş. Eski biraz, sayfa kenarları yırtık kimi yerlerde. Ama hiç yoktan iyidir değil mi? Dün gece oturdum bazı kısımlarını yine okudum. Bunca sene sonra. Yine hoşuma gitti, ilk okuduğumdaki gibi. Umarım sen de benim sevdiğim kadar seversin." Doktor Ayten o karmaşanın içinde, siyahların içinde, durdu bir süre daha. Duruşunda belli belirsiz bir merak, bir beklenti.

"Sağolun Doktor Hanım," diyebildi en sonunda Ferit. "Okur okumaz geri getiririm."

"Acelesi yok," dedi Ayten Hanım. "Baksana, kalın hayli."

"Evet," dedi Ferit. Sırtı aşınmış kitabın kapağını çevirdi bir daha baktı. Pembe. Üzerinde birbirine geçmiş bir güzel kadın yüzü, bir erkeğin gölgesi, bir ev. "Kalın ama olsun," dedi. "Bu akşam başlarım okumaya. Söz."

Gülümsedi Ayten Hanım. Gözleri, gözbebekleri gülümsedi.

Akşam Mualla Yenge bulaşıkları yıkarken o çok sevdiği Sivas türküsünü tutturmıştu.

Oy madımak teke tüke sakalı

Oy madımak evelik yemlik

Oy madımak kuşkuşu yemlik

Oy madımak

"Haydi kızım, sen de söyle benimle."

Ferit masada oturmuş tane tane pirinç ayıklıyordu. Far-
kında bile değildi yengesinin onunla konuştuğunun.

Mualla Yenge sustu bir an. Kalın kaşlarını çatarak izledi
Ferit'in ince parmaklarını, dalgın halini. Sonra silkti omuzla-
rını, devam etti.

*Madımak pişer oldu
Tencerem taşar oldu
Günde yediğim şamarlar
Bir iken beşer oldu*

İsmail Dayı içerden seslendi, "Bir tane orta şekerli yapsana
İlanım, çok canım çekti."

Mualla Yenge "Kıçı koltuğa uhulandı tabii," gibi bir şey-
ler mırıldandı.

*Oy madımak teke tüke sakalı
Oy madımak evelik yenlik*

Çıkardı cezveyi, şekeri, kahveyi. "Sen de ister misin Ferit
kızım? Gittin uzaklara bir yerlere yine, o küçük kafacığının
içinde! Madımak! Bak bana bir."

Ferit kaldırdı başını, Mualla Yenge'yi ilk defa duyuyor-
muş gibi. Kirpiklerini kırpıştıra kırpıştıra, şaşkın şaşkın baktı
vengesine.

"Çek şu kâküleri de göreyim gözlerini," diye yaklaştı,
kendi eliyle açtı genç kızın alnını, yüzünü. Çırılçıplak hissetti
kendini Ferit, kaçırıp gözlerini.

"Nen var?" diye sordu Mualla Yenge. "Bir garipsin."

"Yok," dedi Ferit, hızla geri taradı kâkülerini. Kapattı al-
nını, yüzünü.

"Bir kahve de sana yapayım da kendine gel," dedi Mualla
Yenge.

“Peki,” dedi Ferit.

“Ben kendime çok şekerli yapacağım.”

“Peki,” dedi Ferit yine.

Kahvelerini beraberce televizyon karşısında içtiler. İsmail Dayı elinde tabanca gibi sımsıkı tuttuğu kumandası, o kadar sık değiştiriyordu ki kanalları, Ferit’in başı döndü. Koydu boş kahve fincanını sehpa, yüzünü ovdu.

“İyice yorgun bu kızcağız,” dedi Mualla Yenge. “Haydin bey, kalk içeri gidelim de Ferit de yatsın uyusun iki damla.”

“Peki, peki,” diye homurdandı İsmail Dayı. “Çok lazım-mış gibi bir de o kahveyi içtik, cin gibiyim şimdi.”

“Yahu sen istemedin mi kahveyi? Sanki biz içirdik!” diye homurdandı Mualla Yenge de.

İsmail Dayı son bir kanala daha bakıp kapattı televizyonu. “Duymadım sanma Hanım. Biliyoruz herhalde, ben istedim ama sen deseydin ya, ‘Bu saatte ne kahvesi, uyuyamaz-sın sonra,’ diye.”

Mualla Yenge kapıda durdu baktı kocasına bir süre, yüzünde kendinden hoşnut bir ifade.

İsmail Dayı da yarı çapkın bir tebessümle, “Niye aldık seni karı diye? Bana bakmayacaksın da ne yapacaksın?” diye yanaştı kapıya, gıdıklamaya başladı Mualla Yenge’yi.

Mualla Yenge kıkır kıkır. “Yapma gözünü seveyim, ay, yapma, hem de misafirin önünde. Tövbe tövbe!”

Birbirleriyle itişe kakışa odalarına çekildiler. Ferit de çek-yat koltuğuna çarşafını serdi, yastığını kabarttı, uzandı. Ama o da hiç uyuyabilecek gibi değildi. Kalktı, yandaki sehpanın üzerindeki lambayı yaktı, torbasından kitabı çıkardı, bağdaş kurdu koltuğun üzerine, okumaya başladı.

Sanki bir anda ayağı kaydı bir satırdan diğerine geçerken, satır aralarına düştü ve *Çalılıkıuşı*’nın içinde kayboluverdi. Bir anda Feride oluverdi Ferit. Küçükçük bir Feride. Ağaçların tepesinde, kiliselerde, İstanbul’da bir başına, babasına hasret,

annesine hasret, sığıntı, yalnız, yaramaz, anlaşılmaz bir Feride. Çocuk Feride. Saatlerce, sayfalarca Feride.

O kadar dalmıştı ki kitaba, ne kapının açılıp kapandığını duymadı, ne yanaşan ayak seslerini.

"Ne yapıyorsun?"

İrkildi Ferit.

"Korkuttum mu?" diye güldü gölge adam.

Salonun yarı karanlığına karışmış, ince uzun Memo duruyordu karşısında.

"Yok," dedi Ferit.

"Korkuttum," dedi Memo.

"Biraz." Ferit gözlerini dikti karanlığın içinde saklanan çocuk adama.

"Ne yapıyorsun?" diye tekrarladı Memo.

"Okuyorum."

"Ne okuyorsun?"

"Çalılıkı." "

"Kız romanı yani."

"Hayır," diye savundu hem kendini, hem Feride'yi. "Okudun mu yoksa?"

"Niye okuyayım ki? Kız romanı basbayağı."

"Niye kız romanıymış?"

"Bariz değil mi? Aşk meşk. Feride, Kâmran."

"Okudun yani?"

"Okumadım," diye sertçe tekrarladı Memo. "Türkçede ödev vermişlerdi. Ama ben okumadım tabii. Sınıfta okuyan kızlar özetledi teneffüste. Öğretmen olmuş, okul okul Anadolu'yu gezmiş, ama aklında hep o Kâmran, sonra..."

"Söyleme gözünü seveyim," dedi Ferit telaş içinde. "Çok başlardayım daha."

Güldü Memo. Bir iki adım daha yaklaştı. Hafiften yalpalıyordu sanki. Sigara kokuyordu nefesi, kıyafetleri. Sigara ve ekşimsi başka bir şey. Sirke gibi, oksijenli su gibi.

“Saat kaç?” diye sordu Ferit doğrulup.

“Geç.” Çıkardı gözlüğünü Memo, gömleğinin kenarına sildi. Hayli kuvvetliydi her ne ise o koku.

“Ne kadar geç?”

“Geç işte.” Gözleri bile sigara dumanıyla dolmuştu sanki. Puslu, gri.

“Yeni mi kapadınız marketi?” Soğuktan Ferit’in sesi, soğuk olmasını istemediği halde.

“Oldu bir iki saat. Sonra da takıldık biraz. İbo’nun kalbini kırmış kız arkadaşı, onunla dalga geçiyorduk.” Memo gitti Ferit’in döşeginin karşısındaki tek kişilik koltuğa oturdu. Arkasına yaslandı, yayıldı, bacaklarını da uzattı iyice.

Kendi salonu, kendi koltuğu tabii, diye düşündü Ferit. Kendi bacaklarını topladı. Önüne baktı boş boş.

“Eee,” dedi Memo. “Anlat bakalım. Nasıl buldun İstanbul’u, farklı değil mi sizin köyden?”

“Köy değil bizimkisi.” Yine ne kadar yabancıydı kendi sesi. Yabani. “Bizim de var marketlerimiz, berberlerimiz, karayollarımız. Çok farklı değil buradan.” Sabiha’nın naz dediği bunun gibi bir şey miydi acaba? İstemsiz. Ama kaçınılmaz.

“İstanbul gibi olamaz herhalde,” dedi Memo. Bir sır paylaşmış gibi iyice öne eğildi, eliyle ağzının tek yanını örtüp, “Sen de yerleşeceksin buraya. Bak gör. Dönmek isteyeceksin Sivas’a bir daha,” dedi.

Diken diken oldu Ferit’in cildi. Açtı ağzını ama söyleyemedi bir şey. Buz saçakları boğazında, ağzında. Sert, sivri. Süreyya Hanım’ın dişleri gibi. Neredeydi az önce kendi gibi bildiği o Feride, gelip kurtarsaydı ya Ferit’i bilmiş dili, deliliğiyle.

“Anam seni nasıl seviyor baksana. Elaleme de tanıştırtıyor kendi kızı gibi. Kesin isteyecekler seni babandan.” Gevrek gevrek güldü Memo. “İbo öyle diyor.”

“Ne diyor İbo?” Feride, neredesin, gel. Korkuyorum tek başıma.

“Kaç yaşındasın?” diye sordu Memo, Ferit’i duymamazlıktan gelip.

“On yedi,” dedi Ferit. Kekeliyordu neredeyse.

“Eh, zamanın gelmiş,” dedi Memo, tekrar taktı gözlüğünü.

Memo’nun yüzünde çocuksu ama çapkın bir ifade, Ferit’inkinde bembeyaz bir korku.

“Hayır,” dedi Ferit. O anda tek anlam taşıyan kelime buydu sanki. *Hayır. Hayır. Hepsine hayır.*

“Bu saatten sonra okunmaz, yat uyu,” dedi kalktı Memo. Sallana sallana yürüdü. Çıktı odadan. Kapadı kapıyı arkasından. Sertçe.

Ferit yutkundu. Buzdan saçaklar bıçak gibi dilinde yatıyordu. Yutkundu yine. Ama yutamadı bıçakları.

Uzandı ışığı söndürdü. Titremiyordu elleri, titriyor gibi hissettiyse de. Süreyya Hanım’ı hatırlayıverdi. Onun uykusuz gecelerini.

Salı

Sabah çok sakardı Ferit. Önce dirseğinin o en kemikli köşesini lavaboya çarptı. Bütün kolu uyuştu. Sonra ayağının küçük parmağını kapıya tosladı. Tırnağı düşecek gibi uzun uzun sızladı durdu. Etiler’e vardıklarında kahvaltı için ekmeği keserken elini kesti, hem de derinden. Üşüştü başına bir yığın kadın, “Vah vah, kötü de yarmışsın be kızım! Dikkat edeydin ya! Ay, bak yüzü de solmaya başladı, yatırın şöyle de başına kan gitsin.” Tendürdiyotlar, yara bantları. Ferit oturdu. Gözleri balık gibi saydam ve donuk, bedeni boş bir çuval.

“Ayran getirin, ayran,” diyen Mualla Yenge’nin sesini duydu boğuk boğuk. Eline soğuk bir bardak ilıştirdiler. Bol tuzlu. Yoğun bir hararetle içti. Alnına sirkeli bir bez koydular. “Dikiş attırmaya gerek var mı? Bir doktor çağırın da baksın,” dedi birileri.

"Yok, yok," diye sayıkladı Ferit. Hem yanıyor, hem de ağrıyordu eti. "Özür dilerim," dedi, yüzüne eğilmiş endişeli gözler, kalın devrik kaşlarla ona bakan Mualla Yengesi'ne.

"Niye özür diliyorsun kızım? Kendi elini kestin." Uzandı Mualla Yenge, Ferit'in saçlarını okşadı şefkatle. "Kıyamam ben sana. Hem elini kesmiş, hem de özür diliyor. Anan seni ne güzel yetiştirmiş, ah senin güzel anan. Sen de aynen onun gibisin."

Ferit'in içi cız etti. Memo'yu hatırladı. *Kesin isteyecekler seni.* Şöyle bir salladı başını, Mualla Yenge'nin elini saçlarından uzaklaştırmak için.

"İyiyim," dedi biraz hırçın. "Siz dönün işinize, yok benim bir şeyim."

Süreyya Hanım'ın tepsisini her zamanki gibi masanın kenarına koydu. Sandalyeye oturdu.

"Ne varmış bu öğlen?" diye sordu yaşlı kadın, gözlerini kısmış tepsiyi inceleyerek.

"Karnıyarık, pilav. Cacık. Şekerpare."

"Yaz günü şerbetli şekerpare de olur muymuş?" diye başladı Süreyya Hanım, sonra durdu, daha bir dikkatli baktı tepsiye. "Hani senin tabakların?"

"Ben de aç değilim bugün."

"Olmaz öyle," dedi yaşlı kadın. "Sen büyüme çağındasın. Senin yemen lazım."

Ya siz, der gibi gözlerini kocaman açıp dik dik baktı Ferit.

"Ben ölüm çağındayım," dedi Süreyya Hanım hiç tereddüt etmeden. "Ha yemişim, ha yememişim."

Sustu Ferit. Bugün kimseyi avutmaya hali gücü yoktu.

Bir süre sonra, "Başladım *Çalığışu*'na," dedi. "Kaptırıverdim kendimi, saatin kaç olduğunu bile fark etmemişim. Okumaktan uyumadım bütün gece. Şimdi çok yorgunum. O kadar ki mutfakta ekmek dilimleyeceğim derken kendi elimi dilimledim."

"Bakayım," dedi Süreyya Hanım, başını uzattı.

Oturduğu yerden sarılı elini kaldırdı Ferit.

"Gel buraya, yanaş da öyle bakayım."

"Bantlar var üzerinde, göremezsiniz."

Sonra yine sustular.

"Sohbetine doyum olmuyor bugün. Yüzün beş karış," dedi Süreyya Hanım. "Benim de içimi kararttın."

"Affedin. Dedim ya uyuyamadım." Sargılı eliyle ovdu gözlerini Ferit.

"Dur çıkaracaksın gözünü! Elini kestiğin yetmiyor mu? Kaç yara gerekiyor bir güne?"

Ferit somurttu iyice. Süreyya Hanım'ın yara bere içindeki ellerine baktı. Bir şey diyecek gibi oldu, vazgeçti.

"Ne o, kızıyor musun Feride'ye?" diye sordu Süreyya Hanım bu defa.

"Feride'ye mi?" Şaşırdı Ferit. "Neden Feride'ye kızacak mışım ki?" Kızdığı Memo'ydu. Memo, Mualla Yenge. Bazen Süreyya Hanım, bazen Fatma.

"Ben kızmıştım, öyle hatırlıyorum. Belki de haylazlığını kıskandım. Gururunu, gücünü. Böylesine âşık oluşunu." Düşündü bir süre Süreyya Hanım. "Aslında *Çalılıkusu*'nu okurken, hep keşke ben Feride olsaymışım, onun hayatını yaşasaymışım diye düşünürdüm."

"Ama şimdilik 'Çok kızmıştım Feride'ye' dediniz?"

"Tabii kızmıştım. Ama kendime de onun gibi olamadığım için, onun gibi yaşayamadığım için kızdım herhalde. Hatta daha çok kendime kızdım, Feride yerine." Süreyya Hanım'ın yüzündeki çizgiler derinleşti iyice. "Dün gibi hatırlıyorum. Elimde *Çalılıkusu* pencere kenarında oturmuşum. Dizlerimi kendime çekmişim, *Çalılıkusu*'nu yüzüme yanaştırmışım. Olabildiğince yakından görmek istiyorum sanki bu hayatı." İçini çekti Süreyya Hanım.

Bir gece önceyi hatırladı Ferit, nasıl kendini satır arala-

rında kaybettiğini. Feride oluşunu. Sonra o Memo denen mü-nasebetsizin gelişini, o koltuğa muhtar edasıyla kuruluşunu, muhtar ya da maganda, kendinden emin, leş gibi, kaba, saç-ma sapan.

“Benim cesaretimin yetmeyeceği şeylere cesaret edebildi-ği için kızmıştım belki de Feride’ye,” diye devam etti Süreyya Hanım, gözlerini yine pencereye dikmiş.

Durdu düşündü bir süre Ferit. Süreyya Hanım’ın söyledi-ğinin doğruluğunu hissetti ta o elindeki yarığın içinde. Dün gece ağzını açıp da bir laf edememişti Memo’ya. Kendini sa-vunamamıştı. Küçülüp kalmış, kekelemişti onun yerine. Ya-zıklar olsun! Çatıldı kaşları, büzüldü o gülkurusu dudakları. Peki ya Feride olsa ne derdi? Sahi, Süreyya Hanım olsa ne derdi? *Çek git. İstemiyorum seni. İstemez.* Ama gerçekten iste-mediğinden mi, yoksa istemeyi istemediğinden mi, istemek-ten korktuğundan mı?

“Ne o, gözün açık uyuya mı kaldın?” diye terslendi yaşlı kadın.

“Hayır, Süreyya Hanım,” dedi Ferit hemencecik. “Sizi düşünüyordum.”

“Ölse de kurtulsak diye mi?”

“Tövbe, Süreyya Hanım. Niye iftira atıyorsunuz ki? Bili-yorsunuz öyle şey geçmez benim aklımdan.”

“Tabii, çocuksun, ölüm gelmez bile senin aklına.”

“Başka bir şey düşünüyordum. Siz ve Feride’yle alakalı. O kadar da farklı değilsiniz diye. Siz de cesurmuşsunuz. Ya-şamışsınız işte Feride gibi. O pasajlarda rakı içmeler şairlerle. Ya da evden kaçıp, bir sandala atlayıp yoğurt, balık yemeye gitmeler. Siz de âşık olmuşsunuz. Hem de kaç defa.” Abartılı bir edayla, omuzlarını silkti Ferit. “*Çalılıkıuşu* sahici bile değil ki. Roman. Kadının biri uydurmuş uydurmuş yazmış.”

“Kadın değil. Adam. Reşat Nuri Güntekin.”

İşte buna şaşırdı Ferit. “Adam mı? Nasıl bilmiş bir kızın

hayatını böyle?" İsmail Dayı'yı düşündü Ferit. Babasını. Hiçbiri yazamazdı *Çalıkıuşu* gibi bir hikâye. Memo bile demişti işte, basbayağı kız romanıydı. Bir erkek, kız romanı yazabilir miydi ki?

Gölümsedi Süreyya Hanım. "İyi yazarlar böyle oluyor işte. Adamlar adam olmasına, elleri nasırlı, sesleri tok. Ama farklı bir şey var bu sanatçı takımında. Bir yanları kadın, bir yanları adam, bir yanları çocuk, bir yanları baba. Gözlerini kapayıp bir yerlere gidiveriyorlar. Bambaşka bir dünya. Sonra kalemi alıp o dünyayı öyle bir yazıyorlar ki. Her rengi, her tadı, her duyguyu. Sen de okuyunca ta içlerine girivermiş gibi oluyorsun. O kadını, adamı, çocuğu, babayı tanıyorsun. Sonra bir bakıyorsun kendi içinde de aynı kadın, aynı adam, aynı çocuk yaşıyor." Aralık balkon kapısından sıcak, nemli bir rüzgâr esti. Odanın havası dalgalandı. "Roman deyip geçmeyeceksin," diye devam etti yaşlı kadın, gözleri şimdi daha bir canlı. "Roman dediğin gerçek hayattan daha gerçek çoğu zaman. Şu hale bak, hayat dediğin şeye bak. Maskeli balo. Herkes kendine bir rol biçmiş, oynuyor. Uyduruk hayatlar hepimizinki."

Benim rolüm ne acaba, diye düşündü Ferit. Anasının kızı, babasının doğmamış oğlu, Fatma'nın hayal kırıklığı, Mualla Yenge'nin gelini...

Süreyya Hanım devam etti, "Sen Feride'nin hayatına sadece bir roman deyip geçebilir misin, onu söyle?"

Yine dalıvermişti işte. Süreyya Hanım'ın sorusunu duyunca irkildi neredeyse. "Efendim?"

"Aferin, aferin, ne de güzel dinliyor!" diye kendi kendine söylendi Süreyya Hanım. "Dedim ki, Feride'nin hayatına sadece bir roman deyip geçebilir misin?"

"Roman değil mi? Sahi mi *Çalıkıuşu*?"

Süreyya Hanım sustu, bıraktı Ferit konuşsun, kendi cevabını kendi bulsun.

“Yani gerçek olmasa da... Gerçek gibi tabii ama...” Tkeziyordu Ferit her bir iki kelimede. Düşünmeye çalıştı, oysa kafası yankı yankıydı. Kesik eli zonkluyordu. “Ben daha yeni başladım okumaya, Süreyya Hanım. şunun şurasında altmış sayfa okumuşluğum var. Biraz daha ilerleyeyim, sonra konuşalım. E mi?”

“Olur mu?”

“Ne dedin, Süreyya Hanım?”

“Olur mu? E mi yerine olur mu demeyi öğretmeye çalışıyorum sana.”

“Siz de hoca olmalıymışsınız, Süreyya Hanım.”

“ğretmen.”

“yle istiyorsanız, öyle olsun Süreyya Hanım.” Ferit’in hiç mi hiç kuvveti yoktu bugün. Burada oturup böyle sorulanmak istemiyordu. Gidip aşağıda yanık tavaları fırçalamak, yerleri ovmak, kaynar sularla tabak çanakları yıkamak da istemiyordu. Hele o otobüse binip eve dönmeyi, Mualla Yenge’yle başbaşa kalmayı ya da en fenası Memo’yla karşılaşmayı hiç mi hiç istemiyordu. Tek istediği yine Feride olup, onun hayatı içinde kayboluvermekti. Ya da Süreyya Hanım’ın geçmişinde.

“Hani Orhan Bey’i anlatacaktınız bana...”

“Baksana, gözlerini ovup duruyorsun. Eğer ben anlatırken uyuyakalırsan çok kızarım sonra.”

“Yok, Süreyya Hanım,” dedi Ferit. “Söz.”

“Git yüzüne bir soğuk su çarp bari.”

“Peki,” dedi Ferit, Süreyya Hanım’ın o küçücük, beyaz fayanslı banyosuna girdi. Aynada baktı yorgun yüzüne. Bir iki yeni sivilce çıkmıştı enesinde. Boş verdi. Açtı suyu sonuna kadar, uzandı sargısız olan eliyle, yıkandı, yıkandı, yıkandı.

“Neredeydik?”

“Pasajdan ıkmıştınız. Tam Orhan Bey’le o evlilik konu-

sunu konuştuktan sonra. Size arkadaşlarını tanıştıracacağını söylemişti en son.”

“Aferin, dinlemişsin. İyi hatırlıyorsun,” dedi Süreyya Hanım, şimdi daha bir memnun.

Ferit geçti sandalyesine.

“Gel yakınıma otur şöyle, bağırıtırma beni. Boğazım kuruyor sonra,” dedi Süreyya Hanım. Ferit çöktü yaşlı kadının kemikli dizlerinin önüne. Sargılı eliyle itti kâküllerini, açtı vüzünü, dinlemeye başladı.

Evet, o pasajdan çıkışıımı unutmak mümkün değil. Arnavut kaldırımlarda sürekli sendeleyerek öyle bir yürüyüşüm var ki. Nasıl ağlamaya başladım bir görsen, hıçkıra hıçkıra. Dar balkonlarında oturmuş, bütün gün gelen geçeni seyreden o bol makyajlı gâvur kadınlara bir güzel merak konusu oldum herhalde. Utancımdan öleceğim. Şapkam bile saklayamıyor perişanlığımı. Arabaya vardığımda babamın şoförü de gördü halimi. “Su ister misiniz? Kolonya?” diye yardım etmeye çalıştı. Ne kolonya, ne su, ne rakı, ne de şiirlerin en güzeli avutabilirdi beni o vakit.

Eve varır varmaz, koşar adım mutfığa girdim, kendimi Şadiye Abla’nın kollarına attım. Sıkı sıkı sarıldı bana. Göğsüne yaslandım. Ağlamam durmuştu artık. Yorgundum. Gitti babamın kapısını çaldı, ne dediyse dedi, akşam yemeğine inmemem için müsaade istedi. Geldi tuttu beni elimden, odama götürdü, yatırdı, üzerime yorganımı örttü. Yanı başımda oturdu saatlerce. Ne bir soru, ne bir teselli. Sadece oturdu, eli elimde, gözleri ta yüreğimin penceresinde. İhtiyacım olan da buydu işte.

Kendimi rezil etmişim. Orhan Veli de şimdi bana başka bakacaktı. Ne dostum olacaktı, ne sevgilim. Çok kızdım kendime. Bir çuval inciri berbat etmişim! Ne güzel oturuyorduk, puf börekler yiyor, sohbet ediyorduk. Ne lüzumu vardı

her şeyi ciddiye bindirmenin? Ne lüzumu vardı lafa babamı karıştırmamanın? Kendi kendimi ikna etmeye çalıştım. Evliliğin umurumda olmadığını söyledim kendime. Bu macerayı, bu hepsinden heyecanlı dostluğu ve gizli saklı aşkı, sıradan bir karı koca ilişkisine kat be kat tercih etmem gerektiğini tekrarladım defalarca. Dua gibi. Devir de değişmişti. Kimin umurunda pasajlarda buluşuyorsak, yakalanırsak, yasaklanırsak birbirimize? Her şeyi göze almaya değmez miydi aşk? Her riski, her mücadeleyi.

Ama başka bir ses daha vardı içimde. Küçük ama inatçı. Niye, diye soruyordu bu ses. Niye aşk dediğin böylesine yıpratıcı olmalı? Uğrunda sürekli kavga ettiğin, sürekli seni tehdit eden bir şey mi aşk dediğin? Pamuklu bir yorgan gibi yumuşacık, sıcak, aşına olamaz mı bir ilişki? Öylesi gerçek bir aşk değil de, bozuk, bayat bir şey mi? Hem ne kadar şiddetli olmalı ki aşk dediğin? Ölçüsü, sınırı nedir bu şiddetin? Orhan Veli'nin şiirleri duygusallığı yalanlıyordu. Yalınlığı yüceltiyordu. Bizim de dingin, dostça bir aşk şiirimiz olamaz mıydı sahi? Hafif muzip, hafif çocuksu. Olabildiğince de sahici.

Neyse ki çok geçmeden geldi ve imdadıma yetişti Orhan Veli'nin mektubu. İki hafta sonra İstanbul'da olacaktı. Melih Cevdet ve Oktay Rifat da katılacaktı ona bu seyahatte. "Tak şapkanı takacaksan. Mühim değil. Kimsen kimsin, hâlâ bir bakıma benimsin," diye yazmıştı.

Tekrar tekrar okudum o kısa satırları. Çiçek gibi açtı gönlüm.

İşte o zaman kendimi toparlamaya başladım. Çay pansumanları yaptım o davul gözlere. Yavaş yavaş düzeldi uykularım. Yeniden hoş bir pembelik kondu yanaklarıma. "Tak şapkanı takacaksan" diye yazmıştı. Takacaktım elbet. Hem de en güzelini, en görkemlisini. Kocaman bir şeydi, görsen! Şöyle yan yatanlardan. Kenarı tüllü, istersen yüzünü gölgeliyor, daha da gizemli oluyorsun. Babam yeni getirtmişti Paris'ten.

Beklenen cumartesi gelince yatırdım şapkamı, düşürdüm o tül gözlerime. Sarı bir eşarp bağladım boynuma. Sarı-siyah çiçekli bir de elbise giydim. Çok modern, çok kadınsı. Görsün istedim Melih Cevdet, görsün Oktay Rifat ne kadar havai, ne kadar başka biri olduğumu.

Hem Orhan Veli çok severdi sarı rengi. Olur da belki fikrini değiştiriverir, tümünden ister beni diye umdum. Sadece pasajda değil. Gece gündüz.

Hazırdım. Son bir defa baktım aynaya. İyice yakından baktım. Ne kadar gençtim. Cildim nasıl ışıklıydı. Derken göz bebeklerimin etrafında bir şey fark ettim. Ufacık, ufacık siyah lekeler. Delik deşik. Kaygı gibi.

Kimin için giyindin böyle, kimi kandırıyorsun? Şu ardına saklandığın incecik tül mü koruyacak kalbini kırılmaktan?

Farz et ki o da bir Aleksandra buldu. Bir Aleksandra'yla evlendi, onun salonunda pijamalarıyla oturmaya razı oldu.

Güvensizlik kötü şey. Hiç sorma. Hele de güvenemediğin karşındaki değil, kendin olunca. Kendi kuvvetin, kendi direncin. Her seferinde sorguladığın, terk edeceğim diye tehditler savurduğun aslında kendi hayatın. Sonra dönüp dolaşıp yine geldiğin, ihanet ettiğin, intikam aldığın da kendi hayatın. Yapayalnızız hepimiz.

Bir aynaya bakıp da bu gerçeği görünce bir fena oluyor insanın içi işte.

Bakma, bırakmadım kendimi tamamen. Yenilmedim kendi korkularıma. Aldım lavanta kolonyamı, bol bol sürdüm bileklerime. İçime çektim o mayhoş kokuyu. Ve her zamankinden yirmi dakika geç de olsa vardım pasaja. Baktım bizim köşedeki masada üç adam. Başları eğik, omuzları yuvarlanmış. Bardaklarını tokuşturuyorlar. Yorgun ama mutlu bir halleri var.

Gittim başlarında durdum. "Siparişinizi alayım," diye bir de latife yaptım. Orhan Veli hemencecik kalktı, daha önce

onda hiç görmediğim bir incelikle sandalyemi çekti, oturttu beni.

"Melih Cevdet seni görmek için ta Ankara'dan geldi," dedi.

Koyu gri fötr bir şapka giymişti Melih Cevdet. Kaşları kalkık, ağzı büzük. Neredeyse yakışıklıydı diyebilirim.

"Zahmet olmuş, bilseydim ben giderdim," diye bir latife daha attım ortaya.

Garip şey şu insan hali. En gergin olduğun an en rahatmış gibi yapabiliyorsun. Dedim ya, hepimiz rol yapıyoruz. Hepimizinki hikâye.

"Bu da Oktay Rifat," dedi Orhan Veli, yanındaki gencin omzuna sıkı sıkı tutunarak. İnce bir bıyığı vardı Oktay Rifat'ın. Geniştii alnı Orhan Veli'ninki gibi. Ilıktı gözleri. Esmerdi.

"Rakımıza katılır mısınız?" diye sordu.

"Tek," dedim.

"Bir tek, sonra bir tek daha. Süreyya öyle içiyor dubleleri," dedi Orhan Veli. Yanaklarım kızardı. "Hayır, hayır," diye itiraz etmeye çalıştım. "O sadece bir kere oldu!"

"Ya da iki," dedi Orhan Veli.

"Ya da iki," dedim.

Hep beraber gülüştük.

Bir süre havadan sudan sohbet ettik. Rakı sofrasının adabı, Çiçek Pasajı'nın esnafı. Sonra *Varlık*, edebiyat dünyası, şair dostları. Bir ara Oktay Rifat sordu, "Başka kimleri tanıyor-sun bu âlemde?" diye. Omuz silktim, "Orhan Veli sadece. Ve şimdi sizler." Bahsetmedim Sait Faik'ten. Bahsetmedim Aleksandra'nın üzerime düşen o ağır gölgesinden. "Ya Mehmet Ali Sel?" diye sordu Oktay Rifat, sonra da dönüp göz kırptı Orhan Veli'ye. Orhan Veli büktü dudaklarını. Ben düşünmeye devam ettim. Mehmet Ali Sel. Görmüşlüğüm vardı bu adı. Okumuştum şiirlerini. Hatırlamaya çalıştım.

*Şimdi kılıksızım, fakat
Borçlarımı ödedikten sonra
İhtimal bir kat da yeni esvabım olacak
Ve ihtimal sen yine beni sevmeyeceksin.*

Orhan Veli'ydi bu dizeleri aktaran, elinde rakı bardağı, yüzünde yarı dertli, yarı alaycı bir ifade.

Melih Cevdet arkasına yaslanıp alkışladı onu. "Benim şiirleri bu kadar iyi ezberlediğini hiç sanmıyorum. Senin gözden Mehmet Ali Sel, belli!"

Oktay Rifat yine bana döndü. "Ne dersin, kimin şiirleri daha iyi, Orhan Veli'ninkiler mi, yoksa Mehmet Ali Sel'inkiler mi?"

"Orhan Veli'ninkiler tabii," dedim bir çırpıda.

"Neden?" diye sordu Oktay Rifat. Dirseklerini masaya dayamış, bana iyice yaklaşmıştı, pür dikkat bekliyordu cevabımı.

Ben de kendimden son derece emin bir şekilde, "Çünkü Orhan Veli'nin şiirlerindeki ahenk daha doğal. Konuşma diline daha yakın onun anlatımları. Mizah anlayışı daha sivri. Yaşama sevinci daha güçlü," deyiverdim bir solukta.

*Aynada başka güzelsin,
Yatakta başka;
Aldırma söz olur diye;
Tak takıştır,
Sür sürüştür;
İnadına gel,
Piyasa vakti,
Muhallebiciye.*

Orhan Veli şiirini söylemeyi bitirince, rakısını da bitiriverdi bir dikişte. Duymamıştım, okumamıştım bu şiiri daha önce.

İçimde pır pır bir ümit yandı söndü ateşböceği gibi: Bunu benim için mi yazmıştı acaba?

"Mesela," diye devam etti Oktay Rifat, "Bu şiiri Mehmet Ali Sel'in az önce duyduğumuz şiirine tercih ediyorsun, öyle mi?"

"Evet," dedim. "Mehmet Ali Sel'inki de güzel tabii ama sanki daha bir kötümser. Hafif de tutuk. Orhan Veli'nin ifadeleri bakın çok daha renkli. Akıcı."

Bu defa Melih Cevdet atıldı ortaya, "Aman duymasın Mehmet Ali Sel, alınır sonra!"

Orhan Veli'nin o geniş alnı çizgi çizgi olmuştu. Düşünceli bir hali vardı. Dostlarının yanında o kemikli kolları, zayıf elleri daha da belirginleşmişti. Çelimsizliği ortaya çıkmıştı.

Oktay Rifat bardağını kaldırdı, Orhan Veli'nin önünde boş boş bekleyen bardağına dokundurdu. "Haydi, haydi efkârlanma bu kadar Mehmet Ali Sel Bey. Üzerinde biraz daha çalışırsan senin şiirlerin de Orhan Veli'ninkiler gibi olur bir gün. O zaman sen de Süreyya Hanım'ın gözüne girersin. Değil mi ama?"

Melih Cevdet ve Oktay Rifat hep bir ağızdan bastılar kahkahayı.

İşte o ana kadar hiç bilmiyormuşum Mehmet Ali Sel'in bir meslektaş, bir arkadaş değil de takma bir isim, Orhan Veli'nin ta kendisi olduğunu. Bozuldum biraz, kendimi aptal yerine konulmuş hissettim. Yüzüm asıldı. Orhan Veli de benim gibi suskundu. Ne beni müdafaa edecek bir şey söylüyordu, ne kendini, ne de gizli kimliğini.

Oktay Rifat hemen gönlümü almaya kalktı tabii. "Haydi size ikinci bir tek ısmarlayalım, ne olur," diye ısrar etti. Ama çekindim, içerse de sonra saçma bir laf edersem, olur da Orhan Veli'nin suskun gözlerine bakar ağlarsam diye. Geç kalmaktan çekindiğimi bahane ederek acele kalktım.

"Olmadı bu," dedi Oktay Rifat.

“Saymıyoruz,” dedi Melih Cevdet.

Orhan Veli kalktı yine, sandalyemi çekti, elimi tuttu ben kalkarken. Teşekkür ettim. Gözlerine baktım kısacık bir an. Farklı bir hali vardı. Çok farklı. Sanki benim bildiğim, baş başa puf börekler yediğim o Orhan Veli değildi bu defa. Bir şeyler değişmişti ayrı kaldığımız bu haftalarda. Karanlıktı yüzü. Biberliydi bakışları. Tanımadığım bir adamdı, tanımadığım bir şairdi. Orhan Velim gitmişti, yerine Mehmet Ali Sel gelmişti.

İçim acıdı.

“Ben bugünlerde uğruyorum İstanbul’a ara ara. Bir iki dergi işi var. Görüşelim yine. İkinci bir tek içelim,” dedi Oktay Rifat.

“Baş üstüne,” dedim, ayrıldım yanlarından.

Oktay Rifat olmasa ne yapardık bilmiyorum. Orhan Veli, Mehmet Ali Sel ve ben, tahammül edebilir miydik birbirimize, başlamadan bitirdiğimiz beraberliğimizin yasına, bu dargınlığa?

Bin bir soru birikmişti içimde. Bir sürü söz ve sitem. Balık kılçığı gibi takılmış batıyorlardı boğazıma iğne iğne. Ama bir türlü söyleyemiyor, bir türlü soramıyordum her ne ise dedim, merakım.

Oktay Rifat sağolsun, yine toplanıyor o aynı masanın etrafında, bir güzel dost taklidi yapıyorduk ayda bir-iki cumartesi. En çok şiirden konuşuyorduk. Cepleri dolu geliyordu ikisi de. Son günlerde, son gecelerde yazdıkları ne var ne yoksa bir nefeste okuyorlardı. Okurken gözleri ıslanıyor, dudakları titriyor, yumrukları masayı ve rakı bardaklarımızı sarsıyordu. *Ben kafes, sen sarmaşık; dolan dolanabildiğin kadar!* diyordu Oktay Rifat. *Ne var ki yolculuklarda, her sefer ağlatır beni, ben ki yalnızım bu dünyada?* diyordu Orhan Veli. Bir edebiyat şöleniydi şahit olduğum. Bir şiir düellosu. Onları dinlerken bir

an için bile olsa hayal kırıklığını unutuyor, kaygılarımdan sıyrılıveriyordum. O kısacık kısacık mısırlara tutunuyordum son kalan gücümle. Tek tesellim bu sarhoş adamların imgesiz simgesiz, sade sözleriydi.

Ama arada bir, şiirden, sanattan bahsetmediğimiz zamanlarda, uzun bir sessizlikten sonra mesela, Orhan Veli bambaşka birinin ses tonu ve üslubuyla konuşmaya başlayıveriyordu. “Bu emsali görülmemiş şapkanızı da İngiliz kraliçesi yollamıştır diye tahmin ediyorum. Ayrıca sizin mevkinizdeki bir bayan nasıl olup lütfediyor da bizim gibi sefillerle geçiriyor bu birkaç saatini, anlayamıyorum. Kabul etmemiz lazım, kendinize layık seviyede bir koca bulunca, ya da muhterem pederiniz size münasip bir damat seçince, bizi terk edeceksiniz. Beyiniz pasajlarda bizim gibi ipi kopuklarla tek rakıları devirmenizi uygun görmeyecektir zahir.”

Oktay Rifat gülünce, ben de çaresiz gülüyordum.

“İlahi deli Veli! Ne diye kızı bu kadar zorlarsın ki. Bilmesem kıskanıyorsun derdim.”

Oktay Rifat kaldırıyordu kadehini, önce benimle, sonra onunla tokuşturuyordu. Bir nevi barış taahhüdü.

Bazen yine de tutamıyor dilimi, bir cevap yetiştiriveriyordum. “Sevgili Orhan Veli, siz de çok uğraşıyorsunuz sefil olmaya canım, olmaz ki böyle. Biri sefilse hakikaten, sefil doğar, parasız ve sarhoş bir anneden, kayıp bir babadan. Ve onların gönül mirasıyla geçinir koca bir ömür. Ucuz otel odalarında konaklar, fahişelerle yatar kalkar, zatürree olur, sonra da sigara izmaritleriyle delik deşik bir yorganın altında sessiz ve yalnız ölüverir. Bir iki rakı, bir iki puf böreğiyle olmaz bu sefalet dediğiniz şey! Siz ki üniversite diplomanız elinizde, bin bir şiiriniz *Varlık*’ta, *Ses*’te. Meşhur bir sanatçı, bir düşünür olmuştunuz daha bu genç yaşınızda. Sahi, kimi kandırıyor-sunuz kuzum?”

Oktay Rifat, “Kırmayın kalbimizi, Süreyya. Boş verin siz

bu deli oğlanın deli dolu laflarını. Derdi zaten başından aşkın. Benimse tek dileğim güzel bir cumartesi. Dostlar, sohbet, muhabbet. Öyle değil mi? Kaldırın şu kadehleri. Hah şöyle! Şerefe güzeller! İçtikçe daha da güzelleşelim,” diye araya giriyordu.

Maalesef o ne kadar uğraşırsa uğraşsın, güzelleşeceğimizle çirkinleşmeye başladık. Orhan Veli’yle şakalarımız zamanla daha da sivrildi, daha da amansızlaştı. Şiirden de konuşmaz olduk. Ceket ceplerinde buruşuk buruşuk kaldı o canım dizeler, dörtlükler.

Bir cumartesi Orhan Veli gelmedi pasaja. Onun boş sandalyesi, Oktay Rifat ve ben, baş başa kaldık ve konuştuk. Bu defa sahiden konuştuk.

Oktay Rifat dedi ki, “Bakma bizim akılsıza, ne yaptığını bilmiyor kendisi de. Bana sorarsan âşık sana, hem de sırlı-sıklam. Ve korkuyor. Korkuyor aşkının cüssesinden. Altından kalkamayacağından. Sen iyi bir aileden gelmişsin, Osmanlı paşaları falan. Öylesi de bir baban var. Herkes tanıyor, herkes sayıyor. Bizim çirak Orhan nasıl koskoca Salih Topçuoğlu’yla başa çıkar ki? Günün birinde sizin Kandilli’deki şahane yalınıza yolu düşerse, o çatalını bıçağını nasıl tutacağını, babanızla nasıl sohbet edeceğini bile bilemez ki, sevgili Süreyya. Anla. Seni sevmediğinden değil. Beceriksizliğinden kaçıyor Orhan senden. Bilmiyor aşkı nasıl yaşaması gerektiğini. Yazmak ayrı, yaşamak apayrı. Bizimki yazıyor sürekli, çok da güzel yazıyor, elleri dert görmesin. Ama iş yaşamaya gelince bilemiyor ne yapacağını, yalnızlığına saklanıyor, sürekli içiyor garibim.”

“Ne diyorsun Oktay Rifat?” diye sordum.

“Hiçbir şey,” dedi. “Hiçbir şey demiyorum, sadece seni avutmaya çalışıyorum. Öylesine mahzun ki gözlerin.”

“Öyle mi sahi?” diye sordum bu defa. Kaçırmadım gözlerimi gözlerinden. Görsün ne kadar mahzun, ne kadar kı-

rılğamım. Orhan Veli'nin görmesine ölsem izin vermezdim. Kendim bile aynaya bakmaya cesaret edemiyordum. Ama biri görsün, biri bilsin gerçeği. Görsün ki, gözlerimin bir tanecek de olsa şahidi olsun.

"Öyle ya," dedi Oktay Rifat. "O kadar matemli olmasaydı gözlerin, niye şu komik şapkaların ardında saklardın o güzel yüzünü?"

"Güzel miyim sence?" diye soruverdim bu defa. İkinci tekimi içiyordum, içmemem gerektiğini bile bile.

"Sorma bu soruları bana Süreyya, yeri değil," dedi.

"Niye?" diye sordum bu defa. Çocuk gibi her şeyi bilmek istiyordum.

"İsrar etme, ne olur. Ben sana âşık olamam, isteme bunu benden," dedi.

Bir anda gitti çocuğum, yerine diken üzerinde bir kadın geliverdi. "Boşu boşuna kendinize pay çıkarıyorsunuz, Oktay Rifat," dedim. Hatta ellerim titremeye başladı. "Ben asla sizin aşkınızı istemedim! Bilakis..."

"Bir duble daha!" diye elini havaya kaldırdı Oktay Rifat.

"İki," diye ben de kaldırdım elimi.

Çok fena bakiştık boy ölçüşür gibi.

Garson elinde bardaklarımızla gelince, Oktay Rifat benimkini geri gönderdi. Ben de ona inat, onun bardağından koca bir ağız dolusu içtim.

"Yazık," diye başladı yeniden Oktay Rifat. "Orhan öyle güzel şeyler söyledi ki seni anlatırken, Süreyya. O ilk tanıştığımızda tam Orhan'ın dediği gibi öyle yalın olmaya uğraşıyordun ki, bocalıyordun adeta rahat bir insan olmak için. Acemiydın belki ama çok da sevimliydin. Bilmeseydim Orhan'ın biricik göz ağrısıysın, hemen o gün orada kalbimi çıkarıp eline verirdim. Başkaydın, çok iyi hatırlıyorum. Gösterişli giyinmiştin, eşarplar falan. Ama hepsinin altında öylesine korkaktın, öylesine kayıptın ki... Rakını da hâlâ tadını sevme-

diğinden zorla içiyordun. Hele Mehmet Ali Sel'den söz açılınca nasıl da bozulmuştun. Ben sende o anları sevdim, Süreyya. Orhan Veli de o anları sevdi. Onun için her cumartesi o acemi, sakar kızı görmeye geldi buraya, biliyorum. Onun için içirdi sana o rakıları. Onun için bırakıp da gidemedi. Bugüne kadar..."

Bir sigara yaktı, ciğerlerini doldurdu, boşalttı.

"Ama zaman geçtikçe başka bir sen çıktı ortaya. Zor bir Süreyya. Dik kafalı, kaprisli. Kuruntulu. Biliyorum hepsi o korkulardan kaynaklanıyor. Ne kendine ne başkasına kalmış saygın. Onun için iki elinle sıkı sıkı sarılıyorsun karşıdakinin boynuna. Boğuyorsun adamı. İşte o zaman soruyor insan kendine, bu aynı kız mı diye. Sonra düşünüyorsun, tabii ya kız Kandillilerden gelmiş, gümüş bıçaklarla bifteğini kesmiş yemiş, Mısır'dan gelen süngerlerle cildini keselemiş, gece yatağa uzandığında pikesini başka eller hiç kırıksız üzerine örtmüş. Öyle büyümüş. Hiç görmemiş yokluk nedir, yalnızlık nedir, öğrenememiş tevazuyu."

Sigarasını kül tablasına iyice bastırdı, söndürdü.

"Kızma Süreyya. Dost dediğin dürüst olmalı."

Afallamıştım. "Siz kim oluyorsunuz da..." diye başladım ama sinirden doğru dürüst konuşamıyordum bile. "Siz kimsiniz ki yargılıyorsunuz benim kapalı kapılar arkasındaki hayatımı? Annesizliği, kimsesizliği hiçe sayıp... Benim tek istediğim Orhan Veli'den, sizlerden, herhangi birinizden..." Bir anda ayağa kalktım. "Yazıklar olsun," dedim bir yılan gibi tıslayarak. "Yazıklar olsun..." Önce gözlerim, sonra sesim buğulandı. Rakı mıydı, yoksa yediğim darbe miydi beni mahveden bilmiyorum. "Ben öylesine hazırdım sevmeye!"

Sandalye iyice dolandı bacaklarıma, bir türlü çıkamadım yerimden. Oktay Rifat ayağa kalkmadı bile yardım etmek için. Yüzünde muzip bir ifade, sanki perişanlığım onun eğlencesi. Döndüm arkamı son bir defa. Elinde rakısı, bıyık

altından gülüyor. "Teessüf ederim" diye bağırdım. "Teessüf ederim!"

Ve çıktım pasajdan, döndüm evime. O yakıcı öfke ayılmıştı beni iyice. Ağlayamadım bile.

"O kadar. Bitti işte!" dedi Süreyya Hanım, sanki o günkü kadar sinirli. Kollarını sımsıkı kavuşturdu göğsünde.

"Yapmayın Süreyya Hanım, demeyin sakın bir daha da görmedim hiçbirini diye."

"Görmedim elbet. Niye göreyim?"

"Ama kolay mı öyle bıçak gibi kesip atmak?"

"Kolay ya."

Ferit bu fikirden korkmuştu adeta. Kuyu gözleri daha da karardı, daha da derinleşti. Fatma'yı düşündü ilk. O da kesip atmış mıydı Ferit'i acaba? Sonra babası geliverdi aklına. Tabii ya, Ferit'in doğduğu gün babası kendine sunulan bebeğin bacakları arasındaki yokluğa bakıp, kesip atmamış mıydı kendi kanından olan, öz be öz kızını?

"Aklına koyarsan yaparsın," diye devam etti Süreyya Hanım. "Mecbur kalırsan."

Ya Memo, onu silip geçebilir miydi Ferit?

"İnsanın gururu çok mühim bir şey." Süreyya Hanım sanki Ferit'in varlığını unutmuş, kendi kendine konuşuyordu. "Sonra bir bakmışsın, herkes seni oyuncak etmiş oynuyor, ağzına geleni söylüyor. Güçlü olman lazım. Güçlü değilsen bile güçlüymüş gibi yapıyor olman lazım." Kısacık bir an kapadı gözlerini, derin bir nefes doldurdu ciğerlerine. "Bunu da bana aslında Orhan Veli öğretti. Çok konuşurdu bu konular üzerine. Hiçbir yaptığından pişman olmayacağına dair bir karar almıştı genç yaşında. Bunu felsefesi yapmıştı adeta. Bu sayede daha cesur olmayı başarmıştı. Hem sanatında, hem de otuz altı yıllık o kısacık hayatında." Sımsıkı kavuşturduğu kolları az biraz gevşedi Süreyya Hanım'ın. Ama

sesi hâlâ kırılgan, hâlâ kızgındı. “Gurur dediğin tek gerçek servetin. Kimseye güvenemezsin bu hayatta. Annene, babana. Kimseye. Tek silahın, tek çaren yine kendi gururun. Kör olası gururun! Onun için layığını vereceksin herkesin. Biri seni kızdırdı, üzdü, canını yaktı, durmayacaksın öyle. Beklemeyeceksin bir daha, bir daha ezmelerini seni. Ağızlarının payını vereceksin. Hemen ardından da çekip gideceksin. Dönüp bakmayacaksın. Asla dönüp bakmayacaksın. Hayatın altın kuralı.”

Süreyya Hanım’ın yüzündeki çizgiler yıllanmış sirke gibi sertti. Gözleri bile ekşi ekşi bakıyordu.

“Yani Orhan Bey’e hiç veda etmediniz?”

“Etmedim.”

Ferit yine Fatma’yı düşünüyordu. O İstanbul’un lağımında kaybolan paramparça mektubu.

“Pişman mısınız?”

“Dedim ya, gurur pişmanlığa yer vermez,” diye tekrarladı Süreyya Hanım. Sonra serbest bıraktı kollarını, sağ eliyle sol elinin üzerindeki kabukları soymaya başladı. “Merak ettim tabii, nasıl olurdu bir gün, aylar sonra mesela mart sonu ya da temmuz başı bir gün gidiverseydim pasaja diye. Onları yine o masada bıraktığım gibi bulur muydum? Kucaklaşırmıydık hasretle, gülüşür müydük, özür diler miydi Oktay Ritalat, sonra da Orhan Veli? Hemen sandalyemi tutup oturturlarmıydı beni tam ortalarına, bir tek rakı, birkaç puf böreği? Okurlar mıydı yine en son yazdıkları şiirleri bir heves?”

Sol eldeki kabuk iyice kalkmıştı artık. Acı kırmızı bir deri çıkmıştı ortaya. Ferit dudağının kenarını ısırp, gözlerini kaçırdı bir türlü iyileşemeyen, iyileşmeye fırsat bulamayan yarıdan.

Süreyya Hanım bir sonraki kabukla oynuyordu şimdi. “Ama bu dediğim merak. Pişmanlık ise apayrı bir şey. Pişmanlık hiçbir şeyi geri getirmez. Bu yaşıma geldim, hiç piş-

man olmadım hayatımda. Yasak bana pişmanlık. Yasağı koyan da tabii ki yine benim.”

Dudakları nasıl da kurumuştı konuşmaktan. Her zamankinden de yaşlı görünüyordu. Ferit uzandı, su bardağını uzattı o yara bere içindeki ele.

“Yoruldunuz mu Süreyya Hanım?”

“Yoruldum galiba,” dedi yaşlı kadın. Bir iki yudum içti, sonra bardağı geri verdi. Dizlerini ovdu. “Oturmak da yaramıyor ki.”

“Kalkıp dolaşalım mı biraz? Ben kolunuza girerim.”

“İstemez,” dedi Süreyya Hanım. “Uzanasım geldi. Belki biraz uyurum.”

Kalktı Ferit, kaldırdı yaşlı kadını, yatağa oturttu, terliklerini çıkardı, çoraplarını da çıkaracaktı ki kadın itiraz etti, “Üşüyorum sonra.” Öyle çorapları ve giysileriyle uzandı, Ferit üzerine yatak örtüsünü örttü dikkatle. İyice nemlenmişti yaşlı kadının gözleri. İncecik bir yol, akıverdi bir gözyaşı.

“Ağlamayın ne olur,” dedi Ferit.

“Ağlamıyorum,” dedi yaşlı kadın, sesi yine sert. “Esniyorum. Dedim ya uyuyacağım diye.” Yumdu gözlerini.

“Peki,” dedi Ferit. “Gidiyorum ben de. Allahaismarladık.”

Sonra yavaşça yanaştı, alnından öptü yaşlı kadını. Bir an için nefesini tuttu Süreyya Hanım. Gözlerini daha da sıkı yumdu.

Yokuşu çıkarken kaşlarını çatmış, ağzını büzmüş Süreyya Hanım’ın söylediklerini düşünüyordu Ferit. Güç, gurur, güven.

“Nen var kızım? Bir acayıpsın bugün. Âdetin falan mı başladı?” diye sordu Mualla Yenge.

Ferit yadırgadı Mualla Yenge’nin bu kadar özel bir soruyu, bu kadar rahat sormuş olmasını. Kızardı. “Yok, Mualla Yenge. Uykusuzum dün gecedten, bir de şu sıcaklar...”

“Gel gidip soğuk birer ayran alalım o zaman, içimiz serinlesin.”

Duraladı Ferit.

“Şart değil Mualla Yenge. Eve varınca su içsem de olur.”

“Haydi, haydi. İstiyorsun biliyorum. Ayran deyince gözlerin parlıyor. İlahi kız. Çekinecek bir şey yok. Şunun şurasında bir ayran. İstiyorum de yeter.”

İstiyorum demek Mualla Yenge’nin sandığından zordu. Ayran demek, market demek, Memo demektir.

Süreyya Hanım gibi “İstemez” deyivermek gerçekten de daha kolaydı.

Ama Ferit sustu.

Mualla Yengesi Ferit’in sessizliğini evet olarak aldı, koluna girdi genç kızın, markete doğru yöneldi. “Zaman zaman zor bu Etiler’in sakinleri. Hep bir şeylerden yakınıyorlar. Sağlıkları, yemekleri, akrabaları, geçmişleri... Ben ki mutfaktan çıkmıyorum, yine bile bıkiyorum bazen. Sen bir de gidip odalarında uzun uzun dinliyorsun dertlerini. Eğer çok geliyorsa, söyle. Haydi, bugün böylesin, yorgun, dalgın, ama her gün olmaz. Baksana nasıl da kestin elini. Kıyamam ben sana. Güzel anan seni bana emanet etti. Gelirsin benimle mutfakta çalışırsın sırf. Başkasını yollarız odalara. Bahşişlerse düşündüğün, onun da çaresine bakarız. E mi?”

“Olur,” dedi Ferit, Süreyya Hanım’ın öğrettiği gibi. “He va,” dememeye çalışıyordu aklına geldikçe. “Ama bahşişler değil önemli olan. Ben seviyorum gitmeyi odalara. Sadece bazen... Kimi odalarda ağır bir şey var. Havası boğuk boğuk, sanki her an gökten seller boşanacak gibi. Bir garip.”

“Açmıyorlar pencereleri kapıları üşüteceğiz diye, ondan,” dedi Mualla Yenge. Sıyrıldı Ferit’in kolundan, daldı bakkala. “Biz geldik! Hanımış benim aslan oğullarım?”

İçeride bir müşteri vardı. Genç bir kadın. Aldığı Nescafe’nin ve Marlboro Light’in parasını ödüyordu. Üzerindeki

beyaz bluzdan siyah sutyeninin askıları görünüyordu. Ferit'in gözleri fal taşı gibi açıldı. Niye siyah giyersin ki beyaz tiril tiril gömleğin içine? El ve ayak tırnakları da kırmızı kırmızıydı. Kırmızı? Niye? Baktı Ibo kadına paranın üzerini verirken pişkin pişkin sırtıyor. "Hayırlı akşamlar ablacım." Ferit'in karnında bir şeyler çalkalandı. Siyah-kırmızı bir hiddet. Bütün günün yorgunluğuna, sikkınlığına Şimdi de bir kibrit yakılıp atılmıŐtı, kuru dallar gibi alev alıvermiŐtı ne var ne yoksa içinde.

Mualla Yenge Şapır Şupur  pt  Ibo'yu, saçlarını parmaklarıyla yana doğru taradı. "Şu yapış yapış Şeyi, jöle midir neyse, niye sürersin ki o yumuşacık saçlarına? Kirpi gibi baksana." Sonra  lini eteğine sildi, yüzünü tiksintiyle buruŐturarak. "Nerede  b r ?"

"Hiç,  ıktı. Birazdan gelir," dedi Ibo omuz silkip.

Aynen Memo'nun Ibo'nun yokluğunda dediği gibi. Ibo kız arkadaşıyla dolaşırken dediği gibi. Belli ki Memo'nun da vardı bir sevgilisi. Siyah sutyenli, kırmızı tırnaklı, İstanbullu bir sevgilisi.

"Bize bir kalıp beyaz peynir kes, sertinden olsun. İki tane de ayran."

"Ne marka?"

"Sen ne seviyordun?" diye sordu Mualla Yenge arkasında saklanmış duran Ferit'e.

"Fark etmez bana," dedi Ferit alçak sesle, yüzü allak bullak.

"Bu olur mu? Memo'nun ona verdiğinden değil ama..." dedi Ibo yüzünde çarpık gülüşü.

"Memo ne veriyordu?" diye sordu bu defa Mualla Yenge. "Kızım söylesene. Ağzından laf alıncaya kadar canım çıkıyor! Benim de halim kalmadı artık!"

Ferit gözleri Şimşek Şimşek baktı Ibo'ya, "Farketmez ne marka olduğu."

"Al o zaman bunu. Zaten seninkinden kalmamıştı!" deyip gevrek gevrek güldü Ibo.

Mualla Yenge hiç oralı olmadı. "Bir de şu cipslerden mi alsak? Canım çekti, ktır ktır, tuzlu. Bak Ferit kızım, bunlardan hiç yedin mi? Bildiğimiz patates cipsi gibi ama kekik mekik koyuyorlar, biraz da pul biber galiba, Türk işi oluyor. O Amerikan cipsinden çok daha güzel. Hadi iki tane de ondan aşırılım. Bir beye, bir bize."

Ellerinde torbaları, çıktılar dışarı. "Diyorum ki şöyle güzel bir börek yapalım, beyaz peynirli, dereotlu. Daha doğrusu ben yapayım, sen otur dinlen biraz. Neyse şu halin, bitsin, gitsin."

Yemekten sonra Ferit, "Yine kahve yapsak mı yenge, dün çok güzel olmuştu," dedi.

"Ay kız delirdin mi? Hem bütün gece uyuyamadım diyorsun hem de bol şekerli Türk kahvesi istiyorsun. Yarın mutfağa elini bileğinden olduğu gibi kesersen şaşmam sonra!"

Uyuması gerekiyordu, biliyordu. Ama kahveyi içip ayılmak, birkaç saat olsun okumak, Feride'nin dünyasına girip çıkmak, bir yandan da Memo'nun ayak seslerini beklemek istiyordu.

Gelsin ki Ferit haddini bildirsin ona.

Gelsin ki Ferit öğrensın var mı bir sevgilisi gerçekten.

Gelsin ki Ferit yüzünü görsün kısacık da olsa.

Herkes odasına çekilince yine yaktı başucundaki ışığı, aldı eline *Çalılıkıuşu*'nu. Birkaç sayfa sonra gözkapakları ağır-laştı, kapanıverdi. Açmaya çalıştı gözlerini, incecik kelebek kanatları gibi çırpındı gözkapakları. En sonunda bıraktı kendini, uyuyakaldı. Belki birkaç dakika geçti aradan, belki birkaç saat. Bir tıkırtı duydu sanki, uyanıverdi. Başını yana çevirip baktı, karşısındaki koltukta karanlık bir gölge.

"Günaydın!" dedi Memo.

"Sapık mısın nesin?" dedi Ferit sesini yükseltmemeye gayretli, ama içi avaz avaz. İki eliyle sarıldı, çenesine kadar çekti pikesini.

“Şimdilik girdim kapıdan. Işığı gördüm, kafamı uzattım. Sen kıpırdanınca uyanıksın sandım. Kitabın da göğsünde yatıyor. Bilmiyordum uyuduğunu.”

Ferit gözlerini kırıştırdı hızlı hızlı, ayılmaya çalışır gibi. Alnını kaşdı, kâküllerini taradı, ne diyeceğini, ne soracağını, ne yapacağını bilemeden.

“Sana bir şey getirdim,” dedi Memo. “İbo dedi anamla gelmişsiniz ayrıran istemişsiniz. Senin sevdiğinden yokmuş. Ben de gittim başka bir markete, oradan aldım. Buyur.” Yavaş ve dikkatli kalktı yerinden Memo, Ferit’in çekyatına yanaştı, uzattı elindeki plastik bardağı. Lambanın ışığı gözlüklerinde yansıyordu pırıl pırıl.

Ferit’in eli kolu kilitlenmişti sanki. Baktı Ferit’ten hayır yok, Memo ayrıranı pikenin üzerine tam da Ferit’in içine çökmüş karnının üzerine bıraktı. Bir süre başında öyle dikildi, bekledi. En sonunda, “Bir şey değil,” dedi kendi kendine, çıktı odadan. Ardından da kapıyı çekti, sıkıca kapadı.

Ferit doğruldu yatağında. Plastik bardağı eline aldı. Bir süre şaşkın şaşkın baktı elindeki ayrırana. Sonra yavaş yavaş çalkaladı, kapağını dikkatlice açtı ve yudum yudum içti ayrıranı. Gecenin sıcaklığında ve Memo’nun avuçlarında iyice ılınmıştı ayrıran. Olsun, yine de çok lezzetliydi. Belki de bugüne kadar içtiklerinin en güzeli. Sonra ışığını söndürdü ve ayrıranın daha da yoğunlaştırdığı mahmurlukla kapkara, rüyasız bir uykuya daldı.

Çarşamba

“Dinlenmiş gibisin,” dedi Mualla Yenge sabah yola çıktıklarında.

“Evet, iyi uyudum. Kitabımı okurken içim geçivermiş.”

“Ne kitabıymış bu böyle?”

"Doktor Ayten ödünç verdi. Bir roman," dedi Ferit. Neredeyse kız romanı diyecekti.

"Ah, ah! Doktorlarla da ahabalık edermiş! Cin kızım benim."

Ferit'in yüzü kızardı. "Çok iyi kadın Doktor Hanım."

"Ay belki sen de üniversitede okuyunca doktor olursun. Ne güzel olur. Havamızdan geçilmez. Kızımız Ferit de doktor diye her önüne gelene söylerim valla! Oğullardan iş çıkmadı ama..."

Mualla Yenge sahiden Ferit'i kızı gibi, gelini gibi görüyordu sanki. Bir şey takıldı genç kızın boğazına, gıcık geldi, öksürmeye başladı.

"Helal, helal!" diye sırtına vurdu Mualla Yenge birkaç kere. "Utandırdım mı seni kız? Helaldir!"

İki tabak bezelyeli tavuk, iki tabak semizotu, iki tabak kiraz. Domatesli pilavı koymamıştı tepsiye. Artık pilavları mutfakta bırakıyordu Süreyya Hanım'a giderken.

"Birer birer ver, birer birer," diye söylendi Süreyya Hanım.

"Hangisini istersiniz ilk?"

Çenesiyle semizotunu işaret etti yaşlı kadın.

Tabağı ve çatalı Süreyya Hanım'ın kucağına koydu, kendi de sandalyeye geçti. "Afiyet olsun," dedi, yemeye başladı.

"İyi yıkıyorlar mı bu semizotunu?"

"Yıkıyorlar Süreyya Hanım, merak etmeyin."

Bir süre ikisi de yavaş yavaş lokmalarını çiğnediler. Semizotu tabakları boşaldı, Ferit bezelyeli tavuğu koydu yaşlı kadının kucağına.

"Dur kızım, boğazıma dizme. İştahım da yok zaten."

"Olsun Süreyya Hanım, yiyeceksiniz. Yoksa ben yedirim size yine."

"Fesuphanallah," gibi bir şeyler mırıldandı Süreyya

Hanım. Çatalı eline aldı. Bezelyeleri itmeye başladı tabağın köşesine. "Canım da hiç çekmiyor ki bezelye mezelye," diye söyledi.

Ferit arkasına yaslandı, izledi bir süre Süreyya Hanım'ın beş yaşındaki bir çocuk gibi tabağındaki yemekle oynayışını. En sonunda bezip, "İstemiyorsanız yemeyin," dedi.

"Gel o zaman kaldır şunu kucağımdan. Dökülecek, saçılacak, üzerim berbat olacak."

Süreyya Hanım bugün bej bir keten etek giymişti dizlerini örten. Üzerinde beyaz işlemeli bir bluz, boynunda da kahverengi üzerine beyaz çiçekli bir eşarp. Kimin için süsleniyorsa, diye düşündü Ferit. Sonra içi cız etti. Uzanıp o damar damar elleri okşamak istedi. Ne kadar kırılğan, ne kadar zavallı duruyordu aslında yaşlı kadın. O kıyafetleri üzerinden alsan çırılçıplak bir beden değil, bir çuval kemik kalacaktı geriye sanki. Bir çuval kemik ve lekeli, harap bir deri parçası.

"Çok zayıfsınız Süreyya Hanım," deyiverdi.

"Sen dön bir de aynaya bak," dedi Süreyya Hanım. Gerçekten beş yaşındaydı bugün.

Gülesi geldi Ferit'in birden.

"Ne o kıkır kıkır?" Terslenir gibi yaptı Süreyya Hanım, ama belli ki hoşuna gitmişti genç kızın o genç gülüşü.

"Hiç," dedi Ferit. "Haklısınız, ondan gülüyorum. İki sıkı bulmuşuz işte birbirimizi, laf atıyoruz ileri geri." Yere çömeldi, yavaşça bağdaş kurdu Süreyya Hanım'ın dizinin dibine. Yaşlı kadın yanındaki yastıklardan birini uzattı, "Kemikli popon için," dedi. Ferit kocaman gülümsedi, o gülkurusu dudakları yepyeni bir gül gibi açılıverdi. Aldı yastığı, altına yerleştirdi. Bir iki çekiştirdi önlüğünü, kıpırdandı olduğu yerde, iyice yerleşince hafifçe dokundu Süreyya Hanım'ın dizine.

"Peki Orhan Bey'den sonra ne oldu?"

"Ne olacak? Eve kapandım."

"Sonra?"

“Oradan kalktım oraya oturdum.”

“Başka?”

“Kitap okudum.”

“Ne okudunuz?”

“Söylesem bileceksin sanki!”

Kalın bir sessizlik çöktü üzerlerine. Kıpırdandı Ferit yine. Kâküllerini açtı, yüzü ortaya çıktı.

“Sıcak,” dedi Süreyya Hanım.

“He...” diye başladı, durdu Ferit. “Evet,” dedi. “Evet, evet.”

Süreyya Hanım da çiçekli eşarbını gevşetti. “Madem bu kadar istiyorsun anlatayım bir şeyler.”

“Lütfen,” dedi Ferit, heyecanını saklamaya çalışmadan.

“Artık işlemiyor da kafam. Hesabı kalmadı o yılların, kaç yaşındaydım hatırlayamıyorum. Evlilik çağına çoktan gelmiştim, hatta geçiyordu yaşı. Bakma, taliplerim vardı bir sürü. Babaları, anneleri babama güller, laleler, lokumlar yol-luyordu sürekli. Evde davetler oluyordu benim onuruma ama ben şöyle kısacık bir yüzümü gösteriyor sonra yine odama çekiliyordum. Hiç gözüm yoktu o boylu boslu, kalem bıyıklı gençlerde. Babam arada odama gelip kapımda dikiliyordu. Sormuyordu da bir şey, herhalde anlıyordu halimden. Belki üzerime gelmek istemiyordu. Belki de evlenip gitmemi, onu o koca köşkte tamamen yalnız bırakmamı istemiyordu. Anne-min yokluğu...” Birden eliyle yüzünü yelpazelemeye başladı Süreyya Hanım. “Bugün ayrı bir sıcak. Git aç şu balkon kapı-sını da hava alalım.”

Ferit açtı kapıyı, tül perdeyi de çekti ki sivrisinekler dol-masın içeri. “Annenizden hiç bahsetmiyorsunuz,” dedi tekrar yerine otururken.

“Ben daha çocuk yaştayken gitti işte. Çekti gitti.”

“Hastalandı, öldü demek istiyorsunuz, di mi Süreyya Ha-nım? Yani öyle evden çıkıp gitmedi?”

“Duydun dediğimi,” dedi Süreyya Hanım, kaşlarını çatıp.

“Ama...”

Sustu Ferit. Tam bir anne nasıl olur da çocuğunu, kocasını bırakır gider diye yargılayacakken, kendiyse yüz yüze geldi. Anasını, babasını, ablalarını, yeğenlerini, Meryem’ini, Fatma’sını bırakıp da İstanbul’a gelen kendisi değil miydi? Ya anacığı hastalandıysa yokluğunda, ya bayılıp düşüyorsa? Çarptıysa kafasını? Kan aktıysa?

Dönecekti elbet. Günler, haftalar çabucak geçiyordu ne de olsa. Kavuşıacaklar, hiç ayrılmamış gibi devam edeceklerdi kaldıkları yerden. Hemşirem, diyecekti annesi. İnek, diyecekti sınıf arkadaşları. Murat, Murat, Murat, diyecekti Meryem. Ablaları söylenecekti her zaman söylendikleri gibi. Hayat me-mat, para pul. Fatma ya affedecekti Ferit’i, ya affetmeyecekti. Babası hiç oralı olmayacaktı, bakmayacaktı bile Ferit’in gözle-rine. Mualla Yengesi tek başına kalacaktı hayırsız oğullarıyla. Süreyya Hanım baş başa kalacaktı kendiyse.

Memo, elinde bir ayran... Ya o ne yapacaktı? Siyah sutyen-li, kırmızı tırnaklı bir kızla mı buluşacaktı gizli gizli? Özleye-cek miydi Ferit’i az biraz da olsa?

“Taliplerim diyordunuz, Süreyya Hanım.”

“Evet, taliplerim diyordum. Ne doktorlar ne avukatlar derler ya böyle ellerini sallaya sallaya bizim kuşağın kadın-ları. Aynen öyle. Ama ben istemedim hiçbirini. Babam da beni zorlamadı. Bir keyifsizlik vardı üzerimde, belliydi her halimden. Babam alıp getiriyordu yine *Varlık*’ları ama ben dokunmuyordum bile. Bırakıyordum bir köşede birikiyordu tüm o okunmayan şiirler, öyküler. Kim bilir Sait Faik’e, Orhan Veli’ye, Oktay Rifat’a ait ne dizeler vardı orada... Ama umu-rumda değildi hiçbiri. Ben artık ecnebi romanlarla ilgiliydim. Ruslar, Fransızlar. Tabii Fransızcam da hayli iyiydi o zaman-lar. Hepsini aslından okuyordum. Balzac. Victor Hugo. *Notre Dame’ın Kamburu* ve *Sefiller* en sevdiklerimdi. *Les Miserables*. Sonra Gustave Flaubert, Georges Sand. *Il n’y a qu’un bonheur*

dans la vie, c'est d'aimer et d'être aimé." Durdu, derin bir iç çekti Süreyya Hanım.

"Ne demek o?" diye sordu Ferit.

"Il n'y a qu'un bonheur dans la vie, c'est d'aimer et d'être aimé." George Sand'ın bir romanından. Hayatta sadece bir mutluluk vardır, o da sevmek ve sevilme. Söyle bakayım benimle."

Yavaşça, heceleyle heceleyle birlikte tekrarladılar.

Il ni ya kön bonör dan la viy, se deme e detr eme.

Aniden "Okuyor musun *Çalıkları*'nu?" diye sordu Süreyya Hanım.

"Okuyorum," dedi Ferit.

"Kaçınıcı sayfadasın?"

"Yetmiş iki."

"Aferin," dedi Süreyya Hanım. "Gözüme girmeye başladın."

Utangaç, gülümsedi Ferit.

"Önce *Çalıkları*'nu okuyacaksın, bizim romanları, bizim yazarları bileceksin, sonra sen de Fransızları, Victor Hugo'ları tanımaya başlayacaksın."

"Ama benim Fransızcam yok ki Süreyya Hanım."

"Onu da öğreneceksin zamanı gelince."

"Peki," dedi Ferit, kendinden şüpheli.

Hafif bir rüzgâr esti, tazelendi odanın havası.

"Ne diyordum? *Varlık* marlık. Derken bir akşam babam farklı bir edebi dergi getirdi. *Gün*. Bir süre onunla da ilgilenmedim. Küçümsüyordum bir bakıma Türk edebiyatını. Bakma, gerçekten beğenmediğimden değil. Biliyorsun, gönül yarası. Kalbimi kırdı ya o güzelim yazarlar. Ama bir gün öyle oturmuşum, ne yapacağımı bilmiyorum, gözüme ilişti kenarda bekleyen *Gün*. Aldım, karıştırmaya başladım." Gözlerini Ferit'in gözlerine dikti Süreyya Hanım. "Sen şimdi Attilâ İlhan'ı da okumadım dersin!"

"Okumadım Süreyya Hanım," dedi Ferit, mahcup.

"Yazık, ne yetenekli insandı. Uzun da yaşadı, Orhan Veli gibi gitmedi genç yaşta. Birkaç sene önce vefat etti. Nur içinde yatsın. Çok ağladım gazetede ölüm haberini görünce."

"Onu da tanır mıydınız?"

"Tanırdım elbet. Ne duygulu, ne tutkulu bir adamdı. Nasıl da dolu dolu yazardı. Aşk, kıskançlığı, özlemi en iyi o anlatırdı.

Yalnızlık

Çakmak taşı gibi sert

Elmas gibi keskin

Ne yanına dönsen bir yerin kesilir

Fena kan kaybedersin

Çok dokundu vefatı bana, çok. Kalmamış ki başka kimsem. Herkes göçmüş diğer tarafa. Kafasında o siyah kasket, beyaz ince saçları darmadağın. Yazıyordu da hâlâ, sadece edebiyat değil, köşe yazıları. Devletin gidişatı, dünya politikası, tarih. Kalbi gibi zengin bir de aklı vardı. Derken o da herkes gibi yaşlandı, yaşlandı. Gitti, bitti. Bir ben kaldım geriye." Ellerini ovuşturdu yaşlı kadın. "Kapatsak mı şu balkon kapısını? Ürpertim."

Ferit balkonun kapısını kapatırken, Süreyya Hanım sol elinin işaret parmağında bulduğu bir kabuğu koparıverdi. Ferit, yaşlı kadının elinden yavaşça süzülen o koyu kırmızı kan damlasını görünce kızdı. "Ne yaptınız yine Süreyya Hanımım? Niye acıtırınız ki kendi canınızı?"

"Ben acıtayım başkası acıtacağına," dedi yaşlı kadın, dudaklarında buruk bir ifade.

Ferit kanlı parmağı görmemeye özen göstererek yerine geçti. Sustu. Bekledi.

"Neyse, sana Attilâ İlhan'ı anlatayım bari."

Babamla bir akşam yemeğinde yine öyle oturmuşuz, sanattan, fenden, edebiyattan bahsediyoruz. Babam soruyor bana son zamanlarda neler okudum, neyi beğendim, neyi eleştirdim. Fırsat bu fırsat, Attilâ İlhan'dan söz açtım. Bana getirdiği *Gün* dergisi için teşekkür ettim. Aradan birkaç gün geçti, babam odanın kapısında belirdi, elinde bir kitap. Attilâ İlhan'ın ilk kitabı. Attilâ İlhan kendi bastırılmış hem de, sırf kendi imkânlarıyla. Aferin, değil mi? *Duvar* adında ince bir şiir kitabı. İnce diyorum bakma, içindeki şiirler o kadar içli ki, defalarca, defalarca okuyorsun. Aşk şiiri değil tam, özgürlük, eşitlik, savaş, barışla ilgili ama buram buram aşk kokuyor her mısrası, her hecesi.

*şafak sancularıyla iki büklümdü ufuk
ve simsiyah çamur gibi bir manga ortasında
siyaset meydanına geldi dev yunruklu çocuk
bulutlar eğilip alının terini sildiler
ve mermiler birdenbire ölümü getirdiler*

İşte böyle isyankâr, böyle asiydi Attilâ İlhan'ın kalemî. Mızrak mızrak anlatıyordu insanlığı, toplumcu hareketleri. Yeniydi bu fikirler bana. Çok çekiciydi tehlikesi, gerilimi. Okudum da okudum. Bir gecede eskittim kitabın sırtını, cildini.

Tabii gerisini tahmin edebilirsin. Saf ben, yine sırılsıklam âşık oldum. Yüzünü görmemişim ama ruhunu tanımışım o şiirlerde. O devrimci, serüvenci ateşini biliyorum. Gözlerini getiriyorum gözlerimin önüne, gece yatağa uzanıp. Nasıl da yürekten dolu dolu bakıyor. Adam gibi. Uzanıyor yanibaşıma, usulca dokunuyor omuzlarıma. Nefesini boynumda hissediyorum adeta.

Ferit'in kıpkırmızı kesildiğini fark edip güldü Süreyya Hanım sinsi sinsi.

İşte böyledir Attilâ İlhan'ın şiirleri. Vücudunu uyandırır, tutkunu uyandırır bir ömürlük uykusundan. Aşk, şehvet, cesaret. Ama sen bilmezsin tabii bunların anlamını, bilemezsin okumadan o şiirleri.

Bir süre bu esrarengiz durumun tadını çıkardım. Ama işi orada bırakmayacaktım elbet. Geçici bir heves, bir hayal oyununu değildi benimki. Ne yapıp yapıp bir yolunu bulacak, Attilâ İlhan'ı da karşıma oturtacaktım. Ya sandalına binecektim, ya rakısını içecektim. Ya da, en çok istediğim, yanında uzanacak, boynuna sokulacak, kulağına bir bir fısıldayacaktım o güne kadar kimseye söyleyemediğim o sevgi sözcüklerini.

Ümitlerimle beklentilerimi bir güzel eledim bu defa. Kocam olsun, sevgilim olsun değildi derdim. Ondan hayatı ve ihtirası öğrenmek istiyordum. O kadar. Bir geceye bile razıydım. Kısacık bir gece. Bir kaçamak. Bir serüven. Sait Faik'le, Orhan Veli'yle yaptığım hataları tekrarlamayacaktım, yerli yersiz konuşmayacak, kendi kaygı ve korkularına yenik düşmeyecektim. Ve yılmayacaktım kolay kolay.

Babama açmadım konuyu. Kitap için ne kadar müteşekkir olduğumu belirttim, o kadar.

Ne yakışık alır, ne mümkün olur diye düşündüm durdum gecelerce. En sonunda yayınevine bir mektup yazmaya karar verdim. Onlara soracağım, Attilâ İlhan'ın mektup adresini isteyeceğim, ama neden versinler adresini bir yabancıya değil mi? Onun da bir çözümünü buldum. Topçuoğlu ailesi adına "Türk sanat ve edebiyatına saygımız sonsuz. Atatürk'ün bizlere emanet ettiği çağdaş Türkiye'yi geliştirip ilerletmenin hepimizin sorumluluğu olduğuna içtenlikle inanıyoruz. Bu alanda parlak bir geleceği olduğunu hissettiğimiz Attilâ İlhan Bey'in *Duvar* adlı eserini kendi imkânlarıyla bastırıldığını duyduk. Ona ve değerli basımevinize bir sonraki kitabı için destekte bulunmayı umuyoruz," diye bir mektup yazdım, altına da kendi imzamı attım.

Sırf hayranı bir genç kızım desem boş verirler korkusuyla böyle bir yalan dolana başvurdum. Ah başvurmaz olaydım.

Yayınevinin sahibi ne aç gözlü bir şeymiş! Telefonlar mı etmedi? Kapımıza kutu kutu kitaplar mı yollamadı? Attilâ İlhan için yazmış olduğum o mektubu tamamen kendi üzerine alındı demek ki. Adı da 'M' harfiyle başlıyordu. Neydi?

"Mehmet?" diye atıldı Ferit.

"Yok, yok. Mustafa da değil. Hay Allah. Mürşit miydi? Öyle bir şey. Yaşlılık zor şey. Unutuyorsun en basit şeyi."

"Aman Hanımım, kaç sene öncesinden birinden bahsediyorsun. Ne önemi var?"

"Doğru diyorsun ama morali bozuluyor insanın işte. Uygun bir isim bulalım bari."

Sımsıkı yumdu gözlerini, yüzü çizgi çizgi, taramaya başladı hafızasını sanki bir telefon defteriymiş gibi. "M...M... Macit desen değil, Mahmut, Mansur. Mümtaz? Mürşit demiş miydim?"

"Boş verin Süreyya Hanım, yormayın kendinizi. Mürşit Bey diyelim geçelim. Hem benim de bir Mürşit Emmim vardır Sivas'ta, o da çok aç gözlü adamdır, hep para pul peşinde. Sürekli birilerini dolandırır durur, sonra da başı derde girer jandarmayla, mahkemelerle."

"Peki peki," dedi yaşlı kadın, pek hoşnut olmasa da bu isimden.

Bir gün ne olsa beğenirsin? Bu utanmaz sıkılmaz adam çıkıp gelmesin mi bizim kapıya? Elinde bir buket çiçek. Bak o çiçeği gözümün önüne getirebiliyorum. Böyle sarı beyaz, bahar kokulu çiçekler, yeşil yapraklarla çevrilmiş. Çok şık bir aranjman. Şadiye Abla da bilemedi herhalde, önemli biridir belki, babamın misafiridir diye almış içeri. Adam da gitmiş oturmuş salonda, bacak bacak üstüne de atmış. Oh pek bir rahat!

Görsen paşa zannedersin, ama zavallı bir yayınevinin sahibi, o kadar. Derdi de iki kuruş para koparmak. Bir nevi dilenci.

Neyse ki babam yoktu. Ben indim aşağıya. Kalktı elimi öptü. Centilmen güya. Geçtim oturdum karşısına.

“Rahatsız etmiyorum inşallah,” dedi. “Kusura bakmayın habersiz geldim. Kandilli’de bir dostun evine çaya davetliydim. Birden aklıma geldi burası sizin de muhitiniz diye, gelip sizinle bilhassa tanışmak istedim. O kadar mektuplaştık.”

“O kadar mektuplaştık dediğiniz bir kerecik. Bana hâlâ Attilâ İlhan Bey’in adresini de vermediniz,” diye yapıştırdım cevabı. Hiç sabrım yoktu bu tarz pohpohlamalara.

Hemen ceketinin iç cebinden bir mürekkepli kalem çıkardı, bir de küçük not defteri, bir şeyler karaladı verdi. “Buyurun. Ama Attilâ Bey çoğunlukla Paris’te bugünlerde. Paris’te olmadığı zamanlar da kâh memleketi İzmir’de, kâh İstanbul’da. Hiç yerinde duramıyor anlayacağınız.”

“Ne yapıyor Paris’te?” diye dikleştim yerimde. Gözümde o Fransız romanlarının parfüm kokulu, ışıklı Paris’i canlanıverdi.

“Politik nedenler,” dedi bizim Mürşit, Maruf, her neyse adı.

Benim merakım doğal olarak daha da kabardı. Adamın sözünü kesip duruyorum. Ne politik nedeniymiş? Nerede? Ne zaman? Niye? Kiminle?

Nâzım Hikmet’le alakalı bir şeyler söyledi. Nâzım Hikmet büyük adam tabii. Onu sen bile bilirsin. Ama o zamanlar ben tanıımıyordum Nâzım Hikmet’i. Sonradan öğrendim tabii hapishanelerde nasıl süründüğünü. Eşi Piraye Hanım’a yazdığı mektupları kaç kere okudum...

O devirde babam yalıda katiyen açmazdı böyle konuları. Çok karşıydı devletle boy ölçüşenlere. “Biz Atatürkçüyüz, laikiz, milliyetçiyiz,” derdi hep. Komünizm, sosyalizm yasaktı, asla konuşulmazdı aramızda. Hatta hatırlıyorum, bir kere

sormuştum. Küfür duymuş gibi buruşmuştu babamın yüzü. “Komünizm bizi ilgilendirmez Süreyya,” demişti en sert sesiyle. Hemencecik susmuştum. Bir daha da açamamıştım konuyu. Belki de biz zengin olduğumuzdan, solcular da zenginlerle kavgalı olduğundan böyleydi babam, bilmiyorum.

Meğer Attilâ İlhan şair olmakla kalmayıp, bir de gizli saklı toplantılara katılmış. *Maison de la Pensée Française*’de diğer devrimciler ve edebiyatçılarla buluşur, Nâzım Hikmet’in yasaklı şiirlerini okurmuş. Kaç defa polislerle takışmış, kaç defa gözaltına alınmış! İşin tuhaf yanı, onun bu işlere karışmış olması beni korkutacağına heyecanlandırdı. Gençlik ateşi işte. Ya da gençlik cehaleti. Ne dersen de.

O gün o adamı uğurladım, odama çekildim düşünüyorum lokomotif gibi harıl harıl. Ne yaparım, nasıl yolunu bulurum da Paris’e atarım kendimi? Nasıl varıp giderim o toplantılara? İnanabiliyor musun bendeki cesarete... Sanki koca Paris Beyoğlu’ndaki pasajla birmiş gibi, sanki bir cumartesi öğleni kalkıp bir iki saatliğine oraya kaçabilirmişim gibi!

Akşam her zamanki gibi oturduk babamla karşılıklı, yemeğimizi yedik. O, çoğu zaman yaptığı gibi bir kadeh kırmızı şarabı ufak ufak yudumlarla içiyordu. Yüzünde son derece temkinli bir ifade. Öyle içerdi şarabı babam; Orhan Veli’nin, Oktay Rifat’ın rakı içtikleri gibi neşeyle, hovarda bir tavırla değil. Ciddiye alırdı, içki içmeyi uygarlıkla bir tutardı babam. Sigara içmeyi de öyle. Zevk aldığından değil, Atatürk’e olan saygısından. Nasıl ki peygamberin yaptıklarını tekrarlamış insanlar yüzyıllarca, onun gibi olmak için, cennetin yolu budur diye. Bir nevi öyle. Bildiğimiz anlamda dindar değildi elbet babam, Müslümanlıkla bir alakası yoktu. Ama Atatürk’ün kurduğu Cumhuriyet onun dini olmuştu işte. Mustafa Kemal de peygamberi. O tüttürdüyse sigara, babam da tüttürecekti. O içtiyse içki, babam da içecekti.

Ne diyordum? Babam şarabını içiyor, ben de tabağımda-

ki yemeğe vermeye çalışıyorum dikkatimi ama aklım çoktan Paris'in taşlı dar sokaklarında kaybolmuş gitmiş. Attilâ İlhan'la el ele, dilimizde hem aşka, hem savaşa dair şiirler...

"Bugün bir misafir gelmiş seni görmeye. Bir bey," deyiverdi babam. Sertleşti yüzü.

"Evet babacığım," dedim. "Terbiyesiz bir adamdı bana sorarsanız, hiç davetsiz geliverdi. Bir yayınevi sahibi. Ben yayınevine mektup yazmıştım, bastıkları kitaplarla ilgili. On dan cesaret almış olmalı. Kalkmış gelmiş buralara. Bir çay ikram ettim sonra da nazikçe kovaladım."

"Ne istiyormuş?" diye sordu babam. Sesi iyice kalınlaşmıştı, uzak bir mesafeden konuşuyordu sanki. Boğuk. Soğuk.

"Yayınevinin maddi desteğe ihtiyacı var anladığım. Sizin de adınızı duymuş olmalı. Biliyor hem varlıklınız, hem de sanata, edebiyata fena halde düşkünüz."

Babam şarabından ağız dolusu içti. Normalde almayacağı kadar büyük bir yudum. Boğazında takıldı sanki şarap, yüzünü ekşitti. "Neden gelip seni görüyor o zaman? Beni görmesi lazım."

"Haklısınız babacığım. Ben de anlamadım. Çok münasebetsiz bir davranış."

İkna olmadı babam. "Dürüst konuşalım Süreyya. Daha önce hiç görmüşlüğün, tanışmışlığın var mıydı bu adamı?"

Yemin ettim. Ama bir yandan da bir korku bastı içimi. Nereden baksan kurt gibi zekiydi babam, belki çoktan fark etmişti benim Beyoğlu kaçamaklarımı, Sait Faik'le gizli arkadaşlığımı, hepsini, hepsini. Lakin bu defa masumdum. Yabancıydı bu adam, yoktu bir alakam.

"Yanlış bir şey düşünmüyorsunuzdur umarım, babacığım. Asla bir beyi sizden izinsiz ve habersiz evimizde misafir etmeyeceğimi biliyorsunuz. Bana bu kadar olsun güveniyorsunuz, değil mi?"

"Peki," dedi babam. "Fakat şu mektup meselesi hiç hoş-

ma gitmedi. Bir daha ona buna mektup yazacaksan önce gelip benimle konuşacaksın. Baksana yanlış anlaşılıyor sonra. Hem İstanbul da dedikodu kaynıyor. Sen gencecik bir kızsın. İstemiyorum boş konuşmalarını, gün ortası eli çiçekli adamların eve girip çıkmasını. Konu komşu. Medeni halimiz, yerimiz belli. Sülalemiz belli. Şerefli deden sağolsun, mirasımız büyük. Soyadımız itibarlı. Herkesin gözünün önündeyiz. Artık çocuk değilsin. Düşünmen lazım tüm bunları. Evlendireceğiz de seni yakında. O zaman da sorumluluğun kocana karşı olacak.”

Evlendireceğiz seni diyordu ama inanmak zordu. Merak ediyordum ne yapar bu yalıda yapayalnız? Gelin gidersem Şadiye Abla’yı da yanımda götürecektim. Hiç şüphem yoktu bahçıvan Azmi de Şadiye Abla’nın peşinden aç bir sokak kedisi gibi gelirdi. O zaman geriye bir babam, bir de şoförü kalırdı. Dayanabilir miydi babam öyle bir hayata? Ceviz masasında da, akşam yemeklerinde de tek başına? Bozulmaz mıydı sağlığı? Muhtaçtı bana, köşkteki varlığıma bir bakıma.

Birdenbire, “Babacığım,” deyiverdim. Daha tam olarak ne söyleyeceğimi bile bilmeden kelimeler bir acele dökülmeğe başladı dudaklarımdan. “Haklısınız söylediklerinizde. Biliyorum, yaşıma da ilerliyor. Ama doğru birini bulmak lazım öyle değil mi? Bizim ailemize, adımıza sanımıza o yakışır. Size layık bir damat bulmamız gerek. Okumuş, görmüş. Sandığımdan zormuş bu iş. Bakın bu edepsiz bey kapımıza dayandı bugün. Olacak iş değil! Onun dışında da sürekli gelenimiz gidenimiz oluyor. Ben çok bunaldım. Yoruldum. Kafam da karışık. Odama kapanıp bütün gün bunlarla boğuşuyorum. Çıkamıyorum da işin içinden. Düşündüm de... Ama yakışık alır mı bilmiyorum... Söylesem mi, söylemesem mi? Siz benim biricik babamsınız, sizinle paylaşmayacağım da kiminle paylaşacağım derdimi... Ama işte...”

“Söyle Süreyya, uzatma lafı. Meraklandırma beni.” Pür dikkat dinliyordu beni şimdi babam.

“Düşündüm de... Uzaklaşmak, bir süreliğine İstanbul’dan ayrılmak iyi gelebilir. Sizinle beraber baş başa bir seyahate çıksak? Hiç yapmadık öyle bir şey bugüne kadar.”

Babamın yüzü biraz aydınlandı. “Söyle bakalım,” dedi. “Nedir aklındaki?” Tek eliyle bıyığını buruyordu. Keyiflenmeye başlayınca yapardı böyle.

“Bu kadar Fransızca çalıştım senelerce, öğrendiklerimi uyguladım matmazellerle. Son zamanlarda da bildiğiniz gibi Fransız edebiyatının önde gelen yazarlarını okuyup duruyorum. Hem de müthiş bir zevkle. Kısmet olmadı gerçek Paris’i görmek ama çok şey öğrendim oralar, o insanlar, o medeniyet hakkında. Şapkalarım bile hep Paris’ten geldi, değil mi?”

Babam yine yavaşça uzandı, içi kan kırmızısı kristal kadehi götürdü dudaklarına, düşünceli düşünceli bir yudum aldı.

“Hem okuduklarımdan ve duyduklarımdan anladığım kadarıyla Fransa’daki şarabın üzerine şarap yokmuş. Atamızın da en takdir ettiği şaraplar hep Fransızmış,” diye uydurverdim. “Bu sayede siz de O’nun o çok sevdiği güzel şarapları tadarsınız. Sonra müzeleri gezeriz, konserlere gideriz.”

Babam bir süre süzdü beni. “Tatil deyince ben de İzmir diyeceksin sanmıştım. Paris demek... Uzun yol.”

Yapacağımı yapmıştım, şimdi bana oturup beklemek düşüyordu. Hem diyelim babam onayladı, kalktık gittik Paris’e... Koca Paris bu! Attilâ İlhan’ı nereden nasıl bulurdum ki? İzmir ise memleketiymiş, oraya gitsek aslında şansım daha çok. Ama olsun, Paris fikri daha bir heyecanlıydı tabii. İşte o zamanki aklım! Cesur. Böyle hayalci ve inatçı olunca her şey mümkün. Her derdin devası bulunur.

Tuttum dilimi, sormadım babama günlerce. En sonunda bir akşam geldi, kapımın önünde dimdik ayakta durdu. “Eğer bana güzel güzel tercümanlık yapacaksan gidelim. Hem bahar da geldi, havalar ısınmış, oralar iyice güzelleşmiştir şimdi.”

Sustu yaşlı kadın. Zayıf parmakları ağzına gitti, dudaklarına dokundu. "Şuradan bana suyumuzu uzatsana. Dilim damağım kurudu konuşmaktan."

Ferit kalktı, bardağı eline tutuşturdu. "Yorulduysan gideyim Süreyya Hanım."

"Yoruldum galiba," dedi yaşlı kadın. İçmedi suyu, sadece dudaklarını ıslattı.

"Uzanmak iyi gelebilir. Belki biraz uyurum da."

Ferit koluna girdi, küçük küçük adımlarla yatağa doğru yürüdüler. Süreyya Hanım düşecekmiş gibi oturdu yatağın ucuna. Ferit tuttu kemikli dizini, "Haydi," dedi. "Bırakın kendinizi, koyun başınızı yastığa. Ben örterim üstünüzü." Ağır çekim devrildi yaşlı kadının bedeni. Titreyen ellerini göğsünde kavuşturdu. Gözlerini kapadı. Pikesini bekledi.

"Bezelyeli tavuğu bırakıyorum, uyandığınızda yersiniz," dedi Ferit pikeyi örtüp kapıdan çıkarken.

"Soğuk soğuk hiç çekilmez tavuk da," dedi Süreyya Hanım. Sonra kendini rüyalarının buğulu labirentine bıraktı.

"Bey, bu hafta sonu çocuklara izin ver de hep beraber gidelim denize. Güya yaz tatilindeler. Hiç görmez oldum yüzlerini." Mualla Yenge, elleri belinde salonun kapısında dikiliyordu. Hem kederli, hem tehditkâr bir hali vardı.

"Kimi bulacağım markete sahip çıkacak?" Parmağı te-tikte, ha babam uzaktan kumandanın tuşlarına basıyordu İsmail Dayı. Televizyonun ekranı farklı renkler, farklı yüzlerle yanıp sönüyordu.

"Bey!" Mualla Yenge'nin kalın kara kaşları iyice kalkmıştı. Ters ters bakıyordu kocasına.

"Tamam, tamam. Bir şeyler yapmaya çalışırız. Olmadı biri kalır, biri bizimle gelir."

"Ona da razıyım," dedi Mualla Yenge, indirdi ellerini

belinden. "Belki sen de meşhur çiğ köftenden yaparsın Ferit kızımıza."

"Dur kadın! Birer birer! Üzerime gelme. Şunun şurasında oturmuşuz biraz ayaklarımızı dinlendiriyoruz, kafamızın dumanını atıyoruz. Azıcık müsaade!"

"Peki, peki, ben dönüyorum mutfağa. Sana mantı açacağım yarın akşam için. Sarımsaklı yoğurt, pul biberli tereyağ. Nane. Parmaklarını yiyeceksin."

İsmail Dayı başını salladı. "Seninle başa çıkılmaz be kadın! Biliyorsun adamın aklını nasıl çeleteceğini."

İçeride Ferit oturmuş soğanları doğruyordu. Gözleri kıpkırmızıydı, yanakları sırılsıklam.

"Seni de ağlattık," dedi Mualla Yenge. "Git yıka yüzünü, ben devam ederim."

"Yok yenge, başlamışken bitireyim."

"Hay Allah," dedi Mualla Yenge, buzdolabının raflarında elini gezdirerek. "Tereyağı da bitecek zamanı bulmuş. Kızım, bir zahmet koş bizim bakkala, bir kalıp aşırır olur mu? Ben bitiririm soğanları bir çırpıda."

Ferit bacağına masaya çarptı kalkarken.

"İyice sakarlaştın be Ferit kızım," diye kaşlarını devirdi yine Mualla Yenge.

Ferit, az sonra çürüğü belli olacak yeri ovdu. "He ya," dedi. "Acımadı, önemli değil."

Kapıdan çıkarken durdu, "Başka bir şey var mı?" diye seslendi içeri.

"Yok. İstersen kendine ayran alırsın," dedi ve kıkırdadı Mualla Yenge. Öyle bir kıkırdadı ki, Ferit aniden göğsüne ateş bastığını fark etti. Çıktı evden. Adımları isteksiz. Bedeni güçsüz, güvensiz. Neden Süreyya Hanım gibi cesur olamıyordu? Hayalci, inatçı? Neden bu kadar zordu bir bakkala gitmek? Keşke çıkmasaydı evden. Soğanı doğramaya ve ağlamaya devam etseydi. Keşke okumasaydı şu *Çalıkıuşu*'nu, dinlemeseydi

Süreyya Hanım'ın hiç yoktan kadıncağızı yoran hikâyelerini. Keşke önemsemeseydi Memo'yu. Keşke bırakmasaydı anacığını Sivas'ta, gelmeseydi buralara.

Üç beş sokak kedisi, Ferit'in korkularının kokusunu alıp durdular oldukları yerde. Tüyleri dik dik, pençeleri hazırda.

Bakkaldan içeri girdi. Tezgâhın ardında hem Memo, hem İbo vardı bu defa. "Ayrın?" dedi Memo.

İbo güldü.

Ferit'in göğsündeki ince ter damarları saçak saçak buza dönüştü.

"Hayır," dedi. "Mualla Yenge yolladı beni. Tereyağı için."

"Tabii tabii," dedi İbo, Memo'ya yandan bir bakış fırlatarak. "Allah bilir nereye sakladı evdeki tereyağını bahane yaratmak için!"

Birdenbire Ferit'in sesi tüfek gibi patladı, ağzı kocaman bir delik oldu. Gözleri barut.

"Nedir komik olan? Niye kendi kendinize gelin güvey oluyorsunuz?"

"Ben bir şey demedim," dedi Memo. Gözlüğünün camında ampulün ışığı parlıyordu, zordu görmek gözlerinin gerçeğini. Samimi miydi, alaycı mı?

"Ferit kardeş bilmiyor galiba," dedi İbo, yüzünde hınzır mı hınzır bir ifade. "Beşik kertmesisiniz siz." Sonra dizini döve döve gülmeye başladı.

Memo ise kayıp bir kuzuyla karşı karşıya gelmiş iştahlı kurt gibi ısırılmıştı alt dudağını. Ama gülmüyordu.

"Verin şu tereyağını," dedi Ferit, gözleri daha da barut.

"Kızma, kızma," dedi Memo. Yumuşamıştı, gülümsüyordu yarı haylaz yarı dostça. "Buyur, tereyağın. Al bir de ayrın. Benden hediye."

"İstemez!" dedi Ferit. Süreyya Hanım'ın "istemez"i gibi çıktı sesi. Yorgun, yaşlı, yalnız.

Aldı tereyağını çıktı gitti. Vedasız.

Eve vardığında soğansız ağlıyordu.

“Hayrola kız?” diye sordu Mualla Yenge. “Ne oldu sana? Gel otur, otur. Ah canım! Anlat ne oldu. Düştün mü?”

Konuşamıyordu Ferit. Konuşsa da ne diyeceğini bilmiyordu. Mualla Yenge aldı bir mutfak havlusunu, musluğun altına tuttu. Sıktı suyunu, genç kızın iyice şişmiş yüzünü silmeye başladı. “Tamam canım, tamam. Oldu bitti. Ağlama daha. Canın mı acıyor, yoksa kalpcağızın mı?”

Ferit elini göğsüne koydu.

“Ah canım kızım benim. Kıyamam ben sana. Evini mi özledin? Ananı mı özledin? Haydi gel bir telefon edelim. Sesini duyalım güzel ananın. Çok yorulduysan boş veririz Etiler’i metileri, koyarız seni bir otobüse, yollarız evine.”

İşte bu sakinleştirdi Ferit’i. İsterse çantasını toplayıp bir anda gidebilme ihtimali. Feride gibi kaçabilmek, Anadolu’ya sığınabilmek ihtimali.

Gevşedi yüzü, gevşedi çenesi ve sıktığı dişleri. O kadar gevşedi ki, bir anda en sormaması gereken soru dudaklarından düşüverdi.

“Biz Memo’yla beşik kertmesi miyiz sahi?”

“Ne?” diye çılgığı bastı Mualla Yenge. “Ne dedin, ne dedin? Ondan mı ağlıyorsun? Benim edepsizler mi üzdü seni? Söyle söyle. Şimdi gidip bakkala terliğimin tersiyle dövmezsem eşekleri. Söyle, söyle Ferit. Onlar mı dedi?”

Ferit’in yüzü, çenesi yine gerildi. “Yok Mualla Yenge, valla önemli değil. Ama bilemedim ben işte. Kafam karıştı. Korktum.”

“Ah ahlaksızlar! Ah benim bir baltaya sap olamayan haylazlarım! Ah neden böyle oldular? Her şeyimi verdim. Okullara yolladım. Birazcık akıllansınlar, birazcık yolyordam öğrensinler... Katır kafalı oğullarım benim. Buldular senin gibi inci tanesini tabii, yaşları da gelmiş. Azmış bunlar azmış, kudurmuş mart kedisi gibi. Ah ondan, bilmez miyim, ondan hep.”

Ferit yalvarmaya başladı “Ne olur bir şey deme Mualla Yenge. Çok utanırım sonra. Hem alay ederler.”

En sonunda ikna oldu Mualla Yenge. “Peki, aramızda kalacak bu, ama bir şekilde hadlerini de bildirmek lazım. Yoksa iyice başımıza çıkarlar. Ah, ah! Beşik kertmesiymiş. Nereden de bulurlar, uydururlar böyle şeyleri?”

Mantıyı açmaya başladılar beraber. Öfkeleri de, endişeleri de mantının hamuruyla yoğruldu, açıldı, inceldi. Sustular, bir daha da konuşmadılar bu konuyu o akşam.

Annesini aradılar. Kısa da olsa sohbet edebilmek, anacığının sesini duyabilmek sakinleştirdi Ferit’i. “Hemşirem, ah hemşirem, nasıl da zormuş şu hasret dedikleri!” Sonra yatağa çekildi. Gözleri o kadar yorgun olduğu halde *Çalılıkusu*’ndan vazgeçemedi. Tek ümidi, tek çaresi, bir başına her zorluğa, her yalnızlığa göğüs geren Feride’yi okumak, ondan cesaret almak, Feride olduğunu varsaymak olmuştu.

Perşembe

O sabah İsmail Dayı da erkenden kalkmıştı. “Bir iki işim var. Nakliyecilerle görüşeceğim Eminönü’nde,” dedi. “Hiç de çekilmez bu Allah’ın sıcağında ama. İşte çocukları eğitebilirsem, onlar bakacak yakında bu işlere de. Ben de kafamı dinleyeceğim.” Çayına üçüncü şeker küpünü de atıp, karıştırırken devam etti. “Hah, çocuklar demişken... Düşündüm, bizim Silo’ya soracağım. Belki o gelir çalışır markette bu pazar.”

Küskün bir hali vardı Mualla Yenge’nin. Büktü dudaklarını. “Boş veresin, biz bize gidelim. O haylaz oğlanlardan hayır gelmez zaten.”

Çayını höpürdetti İsmail Dayı. “Yine ne halt yediler de kızdırdılar seni?”

“Hiç,” dedi Mualla Yenge. “Söz verdim Ferit’e, açmaya-çağım ağzımı.”

Ferit başını önüne eğebildiğince eğdi. Dehşete düşmüştü. Mualla Yengesi'nin verdiği sözü tutup tutamayacağından çok şüpheliydi. Suçu kendinde buluyordu tabii. Hiç bahsetmemesi gerekirdi. Neden konuşmadan durup düşünmemişti ki? Neden ağlamıştı öyle oyuncağı kırılmış çocuk gibi?

"Tamamdır," dedi İsmail Dayı, sanki rahatlamıştı. Belli ki bilmemeyi tercih ediyordu. "Hadi bana eyvallah. Yolcu yolunda gerek," dedi, bir acele bitirdi çayını, çıktı gitti.

Otobüse bindiklerinde sordu Mualla Yenge, "İyi uyudun mu bari?"

"Uyudum," dedi Ferit. Uyumuştur da. Bir yandan Mualla Yengesi'ni üzdüğüne üzüldü ve korkuyordu bir pot kırılacak, alay konusu olacak her şey diye, bir yandan da tek başına taşıdığı yükün bir kısmını yengesinin omuzlarına verdiği, ağırlığını paylaştığı için rahatlamış hissediyordu kendini. Sırrının bir kısmı artık onların sırrıydı. Günahı, Mualla Yenge'nin, onun oğullarının, herkesin ortak günahı.

Dinlenmişti. Hafiflemişti. Yenilenmişti.

Ve isterse pat diye kalkabilir, varını yoğunu toplayıp Sivas'a, anasına dönebilirdi. Bu ihtimal bir dua gibi yerleşmişti göğsüne. Yatıştırmıştı kanını.

"Süreyya Hanımım ben geldim," diye daldı odaya.

Yaşlı kadının gözlerinde uzak bir deniz fenerinin zayıf ferisi belirdi.

"Bugün yemek pek leziz. Talaş böreği. Keşkül. Pilav mi-lav yok! Söyledim ben mutfaktakilere, 'Sürekli pilav, sürekli pilav! Şehriyeli, domatesli, patlıcanlı, tereyağlı... İçleri dışları pilav oldu sakınlarımızın, şikâyet ediyorlar' diye."

"Var mı benden başka şikâyet eden?" diye sordu Süreyya Hanım bir yandaş bulma ümidiyle.

"Yooook," dedi Ferit, anasının kelimeleri çeke çeke uzattığı gibi.

Memnun oldu Süreyya Hanım yine de, "Aferin. Biz söylesek dinlemezler ki bizi. İhtiyarları kimse ciddiye almıyor bu hayatta. Bir tarafa atılıp gidiyoruz, unutuluyoruz. Kendimiz de, yaptıklarımız da, dediklerimiz de. Sen bizim elçimiz olacaksın ki ancak öyle duyacaklar sesimizi."

Ferit kuruldu Süreyya Hanım'ın karşısına, elinde tabağı, çatalı. "Az biraz da olsa yiyin. Sonra bana Fransa'yı anlatacaksınız."

"Ne Fransası?" diye sordu Süreyya Hanım, yüzü kırıışık ve karışık.

"Fransa, Paris! Hani babanızı ikna ettiniz, gidiyordunuz ya... Sonra da o yazarı bulacaktınız."

"Hay Allah," dedi Süreyya Hanım. "Fransa demek? Paris? Hatırlamıyorum ki ağzımdan çıkanı. Kim vardı Fransa'da? Victor Hugo. Flaubert. Stendhal..."

"Maşallah. Unutuyorum diyorsunuz Hanımım ama bak-sanıza benim dilimin dönmeyeceği isimleri şıp diye hatırlıyorsunuz. Nazarım değmesin."

"Bizde nazar degecek hal mi kaldı, görüyorsun Feride. Hay Allah, kimdi Fransa'daki acaba?"

"Adı Attilâ'ydı galiba. Öyle bir şey."

"Attilâ İlhan? Tabii ya. Onun vardı Paris'e gidip gelmişliği. Nâzım Hikmet'i kurtarmak için gitmişti de, sonra dönünce İstanbul'da kendi başı belaya girmişti. Hey gidi kahraman ozan! Ne diyordum dün onun hakkında?"

"Önce birkaç lokma talaş böreği, ondan sonra anlatırsınız Süreyya Hanım."

Titrek ellerinde çatal ve bıçak, kucağındaki böreği kesmeye uğraştı yaşlı kadın. Yaprak yaprak döküldü üzerine ince çıtır yufka. "Şu hale baksana. Rezil ettim entarimi, koltuğu."

"Durun Hanımım, ben keseyim masada. Çok zor öyle kucakta yapmak," dedi Ferit. Ufak parçalara böldü böreği. Sonra tabağı koydu yine yaşlı kadının kucasına, eline de bir çatal tutuşturdu.

“Niye yemesi bu kadar zor şeyler veriyorlar ki,” dedi yaşlı kadın.

Ferit utandı, onun fikriydi talaş böreği. “Pilav olmasın da, ne olsun?” diye sorduklarında aklına gelivermişti. İlk su böreği demişti. Çok yağlı, dokunur demişlerdi. O zaman talaş böreği olsun demişti. Mutfaktakiler de uymuştu ona. Düşünmemişlerdi neyi yemek zordur, neyi yemek kolaydır. Anlamaları gerekiyordu yaşlıların halinden ama bir türlü anlayamıyorlardı işte.

“Üstüm başım kırıntı içinde kaldı, baksana. Çatalı bile tutamıyorum doğru dürüst.”

“Ben yedireyim,” dedi Ferit, bir ümit.

“Tıkandım zaten. Yok ki iştahım,” dedi yaşlı kadın. Yüzünü astı yine.

Gülümsedi Ferit. “Boş verin,” dedi. “Siz Paris’i anlatın bana. Ben bir Sivas’ı bilirim. Bir de Armutlu’yu azıcık birazcık. Etiler deseniz, sırf bu bina, bir de otobüs durağı. Siz ta Paris’leri görmüşsünüz. Anlatın da ben de gitmiş gibi olayım.”

Ilındı Süreyya Hanım’ın gözleri. “Kaldır şu tabağı kucağımdan da rahat oturayım. Sonra al şu arkamdaki yastığı, fazla geliyor bana. Yere, önüme koy, sen de oraya otur.”

Bütün gerekli hazırlıkları yaptılar, ikisi de yerleştiler yerlerine. Ferit kısaca özetledi dün anlatılanları, nerede kaldıklarını belirtti.

“Peki,” dedi Süreyya Hanım. “Vecd haline geçeyim de.” Yumdu gözlerini. İncecik gözkapaklarının ardında sağa sola oynadı gözyuvarları.

Babam hazırlanmamı söyledikten sonra üç gün sürdü benim o valizi yapmam. Dolabımda ne var ne yok yerleştiriyorum. Yazlık entarilerden tut, kışlık eldivenlere. Ne olur, ne olmaz. Babam geldi dikildi başımda bir akşam. “Ne o? Dönmeyecekmişiz gibi her şeyini almışsın.”

Haklıydı babam. Ben de farkında değildim o söyleyinceye kadar, bir yanım gidip dönmek istiyordu demek ki. Kaçmak. Kandilli'deki yalıdan, altın kafesimden uçup gitmek. Bambaşka bir hayat tatmak. Yeni bir yere sığınmak. En baştan başlamak.

Paris bahaneydi.

Attilâ İlhan bir fırsat.

Edebiyat bir sığınak.

O doldurması üç gün süren çantaların yarısından çoğunu boşaltmak da iki gün aldı. Sürekli erteliyoruz seyahati, hem de benim yüzümden, en çok gitmek isteyen ben olduğum halde! Ama hâlâ çözemediğim ve yola çıkmadan çözmemin şart olduğu bir mesele vardı: Attilâ İlhan'ın mekânı. Yayınevi sahibine sorsam söyleyecekti, hiç şüphem yoktu. O kadar muhtaç sadakamıza, esirgeyemez hiçbir bilgiyi. Ama işleri daha da karıştırmaktan çekiniyordum. Babam işkillenmiş zaten o çiçekli ziyaretten. Söz verdirmiş bana ondan habersiz mektup yazmayacağıma.

İşte o an aklıma çok cin bir fikir geldi. Mektup yazmayacağım demiştim ama telefon etmek serbestti.

O zamanlar öyle her evde, her odada şimdi olduğu gibi telefon yoktu. Hatta bugünlerde her cepte bile bir telefon var değil mi? Her şey nasıl da değişiyor. Zamanında enderdi işte bu telefonlar. Ama benim babam modernlik adına hemen bağlatmıştı bir tane bizim eve. Ceviz masasında bütün gün sessiz dururdu o telefon. Ben kullanmazdım hiç. Arada babam görüşürdü akşamları önemli kişilerle. Kapısını sıkı sıkı kapardı telefonu kullanacağı zaman. Doğruyu söylemek gerekirse, bence güvenmezdi babam güvenmek istediği halde telefona. Hâlâ mektupları, mühürleri tercih edişi de ondandı.

Ertesi gün babam şoförüyle çıkıp gidince, sızıverdim odasına. Yayınevi sahibi yazmıştı numarasını daha ilk mektubunda. Çıkardım o sayfayı cebimden, dikkatle çevirdim

numaraları. Pek bir memnun oldu bizimki, kendimi Süreyya Topçuoğlu diye tanıtınca. Sanırsın sırf onun sesini duymak için aradık. Hemen açıkladım mazeretimi. "Paris'e yola çıkıyorum pederimle, eğer tesadüfen Attilâ İlhan Bey de oradaysa adresini almak, görüşmek isteriz." Adam dedi, "Ben bir haber uçururum Attilâ'ya, hazır ve nazır sizi bekler. Daha önce hiç yolunuz düşmüş müydü Paris'e? Tam da mevsiminde gidiyorsunuz. Attilâ sizi bir güzel gezdirir ben istersem." Dedim, "Hiç zahmet etmesin, biz kendimiz gezeriz. Attilâ Bey'in edebi çalışmalarına da mani olmak istemeyiz zaten. Tek dileğimiz kısa da olsa bir tanışmak, ona saygılarımızı sunmak. Nerede buluruz bu değerli şairimizi?" Adam birden demez mi, "Takvimime bakıyorum da ben de bugünlerde pek müsaitim, kim bilir atlayıp gelebilirim Paris'e. Böylece sizi şahsen takdim etmiş olurum Attilâ'ya. Ne iyi olur değil mi?" Tutamadım kendimi, "Hayır," diye yapıştırdım cevabı. "Hiç iyi olmaz. Geçen gün habersiz elinizde çiçeklerle yalımıza gelmeniz babamı çok rahatsız etti. Hayli sinirlendi. Yatıştırmak günlerimizi aldı. Ben ki sözlüsü olan, geleceği kararlaştırılmış bir genç bayanım, böyle yanlış anlaşılmaları kaldıramaz ne babam, ne sözlüm, ne onun ailesi, ne de benim namusum! O ana kadar babamın kurumunuza saygısı vardı, hele de Attilâ İlhan gibi genç ve yetenekli bir şairi desteklediğiniz için. Ama artık ne sizin adınızı, ne de yayınevinizin adını ağızımıza alamayız biz bu evde. Öylesi gururlu bir beyefendidir benim babam. Hele ki siz Paris'e gelmeye cürret ederseniz her şey alt üst olur. En azından şimdi sırf Attilâ İlhan'a kefil olma ihtimali var babamın. Bundan size de pay çıkabilir. Ama olur da siz araya girerseniz, babacığım kararını kesinlikle değiştirecektir. Hatta neme lazım, birinin canı bile yanabilir. Ne de olsa babamın tek ve biricik kızıyım. Beni ve namusumu korumayı en büyük vazifesi edinmiştir sevgili babam." İşte o zaman yayınevi müdürü kem küm edip kaldı. Ne desin? Telefondayız tabii,

göremiyorum ama tahmin edebiliyorum nasıl menekşe moru olduğunu yüzünün. Bir anlık müsaade istedi. Ya yüzünü yelpazeliyor, ya bir bardak soğuk su içiyor. Ben de az değildim anlayacağın. Nasıl da bir anda öyle hikâyeler anlatabiliyormuşum değil mi? Baksana bir sözlüm var diye bile uydurdum.

Bir anda Ferit'in aklında ışık ışık bir şimşek çakıverdi. Tabii ya, eğer gider Memo'ya derse, "Benim Sivas'ta bir beşik kertmem var. Aileciğim beni öyle iki ayrı aile arasında bölecek değil ya. Hem ben çok sevdalıyım bu çocuğa. Uzun boylu, ela gözlü, pek de kuvvetli benim beşik kertmem. Birlikte büyüdük, hiç ayrı kalamayız. Şimdi de hasretten ölüp ölüp diriliyoruz vallahi." Adı da... Adı da Nurettin. Yok yok... Süreyya Hanım gibi düşündü durdu doğru ismi bulacağım diye. Bahadır. Yok, daha modern, İstanbullu gibi bir isim olsun. Emre, Engin... Öyle bir şey işte. Karar verdi Ferit, bugün otobüsten inip gidecekti o markete. Hem Memo'nun, hem İbo'nun yüzünü kızartacaktı bir güzel.

Oh olsun!

Süreyya Hanım bir iki yudum suyla dudaklarını ıslatıp devam etti kaldığı yerden.

Bizim yayınevi müdürü telefona döndü, bir otel, bir iki kafe, birkaç da restoran adıyla beraber. "Buralarda bulabilirsiniz Attilâ'yı diye umuyorum. İyi yolculuklar, Süreyya Hanım. Size ve pederinize rahatsızlık verdiğim için çok üzgünüm. Umarım özrümü kabul edebilirsiniz."

Artık elimde Attilâ İlhan'ın adresleri de vardı. O akşam babama müjdeyi verdim, "Tüm bavullarım hazır. Ben de hazırım." Babam da bu arada aranmış taranmış, Paris'te bir daire ayarlamış bize. İstanbul'dan tanıyıp da güvendiği bir tüccarın ahababının yeriymiş. Birkaç oda, bir büyük salon, hem de tam şehir merkezi. Nihayet yola çıkma vakti gelmişti.

O zamanlar şimdiki gibi uçaklarla kuş gibi uçmuyorsun. Sen Allah bilir Sivas'tan bindin uçağa, göz açıp kapayıncaya buradaydın. Benim gençliğimde uçak yolculuğu o kadar yaygın değildi. Herkes yataklı trenlerle geceler boyu tıngır mıngır buradan oraya, oradan buraya...

Hayır, ben otobiisle geldim. Uçak benim neyime, Süreyya Hanım, diyecekti Ferit, demedi.

Ertesi gün şoför bey beni ve babamı bıraktı tren istasyonuna. Yerleştik küçük kompartımanımıza. Ne bir Şadiye Abla yanımızda, ne de başka biri. Baba kız.

Babacığım tren yolculuğumuz süresince en az benim kadar heyecanlıydı. Koca adam çocuk gibi sürekli camdan dışarıyı izliyor, beni dirseğiyle dürtüyor bir şeyler göstermek istediği zaman. Durup durup bıyıklarını okşuyor, "Çok yaşa kızım, sen beni ayartmasan benim böyle seyahatlere kalkışacağım yok. Daha sık yapmalıyız bunu. Belki Londra'ya da gideriz. Viyana. Lizbon."

Ben de çok memnundum, hem kendi halimden, hem de babamın bu apayrı hayallerinden.

Trenimizin bir de güzel restoran vagonu vardı. Böyle ufak kırmızı püsküllü abajurlar koymuşlar her masaya. Beyaz örtüler sermişler. Gidiyorsun sağdaki soldaki sandalyelere tutunarak, oturuyorsun. Bardakların, çanakların, her şeyin sallanıp duruyor. Garson geliyor, o da sallana sallana.

İlk akşam babam kendine bir kadeh kırmızı şarap ısmarladı, bir de biftek, ya da onun gibi kanlı canlı bir et. Ben de İstanbul sınırlarından çıkmış olmanın coşkusu, babamı da böyle hevesli görmenin cesaretiyle şöyle bir göz attıktan sonra yemek menüsüne, döndüm garsona, hiç istifimi bozmadan, "Aynısından lütfen," dedim. Babam yan yan bir baktı bana. Sonra garsona ve tekrar bana. Garson hiç oralı olmadı, döndü

arkasını gitti. Belli ki şarap siparişim onun gözüne batmamıştı. Babam da bıyıklarını çekiştire çekiştire, "Peki, öyle olsun," dedi. "Mustafa Kemal de olsa hoş görürdü herhalde." Karşılıklı, çekingen, gülümsedik.

Garsonumuz elindeki küçük tepside şaraplarımızla gelince, babam kadehini kaldırdı, "Kızımın şerefine," dedi. "Nasıl da büyüdün, bir bayan oldun artık, baksana."

Hayretti galiba sesindeki. Hayret, gurur, biraz da kaygı.

Birbirimize en yakın olduğumuz andı belki. Demek onunla da başlayabilirdik sil baştan, daha samimi, daha sıcak, dost gibi. Annemin karanlık hatırası üzerimize gölge etmeden, hayaleti aramızda soğuk soğuk dikilmeden.

Paris'te geçirdiğimiz o on küsur gün içinde her akşam katıldım babamın kadehlerine. Bazen bir, bazen iki. Kol kola dolaştık ıslak Paris sokaklarında. Şansımıza mevsimlerden bahar, havalar da yumuşadı diyorduk, ama hiç hesaba katmamışız nisan yağmurlarını. Olsun, çok güzeldi. Aynen okuduğum romanlardaki gibi. Romantikti. Sabahları kruvasanlarımızı yiyip kahvemizi yudumluyorduk kafelerde. Yanıbaşımızda pipolu beyler gazetelerini okuyorlardı tüm ciddiyetleriyle. Sonra butik butik dolaşıyor, babama kravatlar, bana ince uzun çoraplar alıyorduk. Her tabelayı, söylenen her şeyi tercüme ediyordum tabii. Bensiz babam nasıl da kaybolurdu o yollarda. Sokaklarda hanımlar, hepsi birbirinden güzel, birbirinden özenli giyinmiş, taranmış, süslenmiş, yürüyorlardı şıkır şıkır. Büyülenmiş gibiydi babam. Görüyordum o rujlu dudakları uzaktan nasıl seyrettiğini. Ama yaklaşamıyordu işte, uzaktan izliyordu o kadınları, o yaşamları. Akşamüstleri aynı kafeler bir ağızdan hızlı hızlı konuşan, gülüşen arkadaş gruplarıyla dolup taşıyordu. Sanatçı olmalı bunlar, diye düşünüyordum. Tam Markiz pastanesi gibiydi oralar da. Tütün, kahve, şarap, parfüm ve yağmur kokusu. Hayat dolu.

Fakat elimde değil, bir Şeyler eksikti işte. Gözlerim Attilâ İlhan'ı arıyordu her sokak köşesinde. Gecenin karanlığında bir ayak sesi yankılanınca dönüp bakmadan edemiyordum. Ya o ise...

Derken bir sabah babamla oturmuşuz bir kafede, ben ona gazetedeki haberleri okuyor, o da bol köpüklü sütlü kahvesini yudumluyorken, içeriye    genç adam girdi. Az ötemizde ufak yuvarlak bir masaya oturdular, sigaralarını da yaktılar, başladılar konuşmaya. Hem de Türkçe! Babamla Şöyle bir bakiştık. Ben acaba bunlardan biri Attilâ İlhan olabilir mi diye dayanamıyor, dönüp dönüp masalarına bakıyordum. Babam eğildi kulağıma, "Gidip kendimizi tanıŐtırmamız lazım, ayıp yoksa. Aynı memleketin insanıyız, ta Paris'te aynı pastaneye düşmüş yolumuz," dedi ve kalktı yerinden. Ceketinin  n n  ilikledi, elinin tersiyle süpürdü önündeki kırıntıları. Yavaş adımlarla gitti masalarının başında durdu, alçak sesle bir Şeyler söyledi. Adamlar ayağa kalktılar, birer birer el sıkıştılar babamla. Babam döndü, "Kızım Süreyya, sen de gel," diye beni çağırdı. Ben de Şapkamı Şöyle bir düzelttim, gittim. Hiçbirinin adı Attilâ değildi. Meğer  ęrencilermiŐ. Felsefe, fen, edebiyat. Babamın pek hoşuna gitti tabii. Hemen, ayaküstü, o akşam için onları yemeğe davet etti.

Hava kararınca hep beraber güzel bir restoranda buluŐtuk. Masalarda mumlar. Tavanda müthiş bir kristal avize. Koltuklar kadife kaplama, halı kıpkırmızı. Gümüş  atal bıçak sesleri. AŐıklar fısıf fısıf. Arka planda hafif de bir keman.

Beyler Şarap içti. Ben bu defa katılmadım tabii, uygun düşmez diye. İyi de oldu. Onlar i tik e, kelimeleri birbirine dolandıkça, ben son derece ayık izleyebildim olan biteni. İki-si İstanbullu, biri Balıkesirli varlıklı ailelerin biricik  ğullarıydı. Paris'te olmaktan pek memnundular. Ama tahsillerini tamamlayınca bir koşu evlerine dönüp aile iÇlerine bakmak ve vatanın kalkınmasına katkıda bulunmaktı niyetleri. Uzun

uzun anlattılar parlak hayallerini, Türkiye Cumhuriyeti'nden beklentilerini. Bol bol tokuşturdular kadehlerini. Batılılaşma-ya, laikliğe, saygıdeğer önderlerimize, "Ne mutlu Türk'üm!" diyen herkese. Şerefe, şerefe, şerefe.

O gece babamı izlerken, onda bir değişiklik gördüm. Daha yüksek sesle gülüyordu sanki, şarabını daha bir seve-
rek içiyordu. Kendi evinde, kendi dostları arasında bile böyle rahat değildi. Ne yalan söyleyeyim, yadırgadım biraz. Genç-
lerden birini belli ki sevmişti babam. Sürekli ona iltifatlar yağdırıyor, sorular soruyor, onunla şakalaşıyordu. İhsan adlı bir gençti bu. Yirmilerinin sonunda. Babasının Balıkesir'de mermer fabrikaları vardı. Kendi de burada kimya okuyordu. Ailenin en küçüğüydü. Konuşurken fazla kıpırdamıyordu ağzı, kaşı, bıyığı. Kumral saçından bir tutam sürekli alnına düşüyordu, o da sürekli tek eliyle bu tutamı geriye itiyordu. Tizdi sesi.

Tutmamıştı benim gözüm bu İhsan'ı.

Sonra ne olsa beğenirsin? Babam demez mi, "Döner dön-
mez sana şahsen ben bulacağım işini. Ya benim yanımda, ya da güvendiğim bir dostun yanında. Hatta üzerine kızımı da veririm!"

Kulaklarıma inanamadım. Kendimi tutmasam hışımla kalkıp kaçacağım masadan. "Babacığım, şarap dokunmaya başladı sanırım. Siz alışık değilsiniz bu kadar," diyebildim en sonunda.

İhsan Bey gülüyordu, gayet mutlu. "Ne şereftir bu! Ne kadar onur verdiniz bana. Teşekkürler ederim, Salih Bey. Yok, Süreyya Hanım, dokunmadı şarap babanıza. Bilakis, bakın ne kadar da yaradı."

Kendimi küçücük hissettim. Bağırsam avaz avaz, sesimi duyacak kimse yoktu. Bir sürü adamın ortasında yapayalnız-
dım. Görünmezdim. Önemsiz bir kız, kadın parçası, hatta ufacık bir böcektim. Ezip geçeceklerdi beni.

Az sonra bitirdik yemeğimizi. Babam hesabı ödedi. Gençlerin elini sıktı bir bir. Ertesi gün için İhsan'la randevulaştıktan sonra ayrıldık restorandan.

Yürümeye başladık karanlık sokakta, yağmur ince ince çiseliyor. Etraf alabildiğine sessiz ve ıssız.

Bir anda sımsıkı yakaladı kolumu babam. Sarstı tüm bedenimi. "Senin nazından bıktım usandım artık! O adamı beğenmezsin, bu adamı beğenmezsin. Kaç aileyi geri çevirdik kapımızdan. Kaç yaşına geldin artık! Ben Salih Topçuoğlu'nun kızı evde kaldı dedirtir miyim? Üstüne üstlük benimle terbiyesiz terbiyesiz konuştun o gençlerin önünde. Şarap dokunmuşmuş!"

Ağlamaya başladım sokağın ortasında. Söyleyecek tek sözüm yok.

Babam hızlı hızlı yürümeye başladı önümden, ben de peşinden zincire bağlanmış kölesi gibi gidiyorum. Dizlerim sızlıyor, yüzüm alev alev.

Tuttuğumuz apartmana döndüğümüzde babam yakmadı ışıkları. Simsiyah dikildi salonun ortasında. Omuzları sert, elleri yumruk. "Gül gibi çocuk işte. Verdim gitti," dedi. Döndü, odasına girdi. Kapıyı çarptı ardından. Camlı büfedeki tüm bardaklar sarsıldı.

Şadiye Abla olsa koşar gelir, bana bir nane limon içirir, üzerime lavanta kolonyası dökerdi avuç avuç. Tek başıma ne yapacağımı bilemedim. Kilitledim kendimi odama. Bir yastığa sarıldım, öylece yattım kaldım yatakta. Öfke, hayal kırıklığı, kuşku, hepsi ayaklanmış göğsümde. Ordu gibi. Rap rap yürüyorlar. Savaş alanı olmuş içim.

Yaralı bir ben, şehit bir baba.

O gece ne zaman uyuyakalsam öyle kapkara ve korkunçtu ki rüyalarım, hemencecik uyanıyordum. Tanımadığım bir adam, tanımadığım sokaklarda kovalıyordu beni. Elinde bir şey vardı ama neydi tam olarak göremiyordum. Belki bir bal-

ta, belki bir sopa, belki bir halat. Derken bir bakıyordum, beni kovalayan benmişim. Elimde tuttuğumsa ince saplı bir ayna. Aynanın içinde babamın yüzü.

Sabah oldu. Kapılar açıldı, kapandı, gitti babam. Bir süre bekledim evde yalnız kaldığımdan emin olmak için. Sonra ben de kalktım, giyindim. Ne göreyim beğenirsin, gözlerim bir kurbağanınki gibi torba torba olmuş. En büyük şapkamı taktım, onun gölgesine sığınarak çıktım evden. Çantamda bir kâğıt parçası. Üzerinde Attilâ İlhan'ın adresleri.

Tabii bilmiyorum yolumu, tanımiyorum sokakların çoğunu. Ama Fransızcama güvendim işte. Sora sora buldum aradığım mahalleyi, şairimin kaldığı otelin civarını. Uzakmış da, saatlerce yürüdüm herhalde. Üzerimde hiç para da yok, alışmışım babamın cüzdanından geçinmeye sürekli. Karnım aç, ayaklarım yorgun. Gözlerim hâlâ sisli. Orada kenarda bir park buldum, gittim oturdum. Zor tutuyorum kendimi yine ağlamamak için.

Derken yanıma yaşlıca bir adam oturdu. Kel kafalı, sıırım gibi bir adam. Fransızca sordu, "Matmazel, iyi misiniz?" diye.

"Hayır," dedim burnumu çeke çeke.

"Yardımcı olabilir miyim?" diye sordu bu defa.

"Bilmiyorum," dedim. "Sanırım kayboldum. Babamla geldik Paris'e. Birlikte şehir merkezinde kalıyoruz. Bu sabah benden önce çıkmış evden, ben de ardından yetişirim diye umdum ama olmadı. Yürüdüm yürüdüm, derken etrafa baktım, hiç tanımiyorum bu sokakları. Çok da yoruldu, acıktım."

"Gelin size bir çorba ısmarlayayım," dedi adam. "Hem bulutlar da toplanmaya başladı. Yağmur yağdı yağacak, böyle dışarıda oturmanız doğru olmaz. Sırılsıklam olur, hastalanırsınız sonra."

Efendi birine benziyordu. Ceket pantolon takımının kumaşı öyle çok kaliteli değildi ama ayakkabıları yeni cilalan-

mişti. Bir adamın neyin nesi olduğunu ayakkabılarına bakarsan bir anda anlarsın. Tozlu mu o ayakkabılar, parlak mı? Ne tarz bir deri, yoksa keten mi? Bağcıklı mı, bağciksız mı? Topukları kalın mı, ince mi? Önemli detaylar bunlar. Hepsinin bir sırrı var. Her ayakkabının hikâyesi farklı.

Ferit eğdi başını, kendi bez pabuçlarına baktı. Bağcıkları kirlenmişti, ayakkabının o lastik altı sararmıştı. Kumaşının beyazı uçmuş gitmişti. Utandı, ayaklarını altına topladı.

Bu mahalle öyle babamla gezdiklerim gibi varlıklı insanların yaşadığı mahallelerden değildi. Yolları daha bozuk, kafeleri daha derme çatmaydı. Kalktık beraber, yürüdük bir süre konuşmadan. Sonra ilk gördüğümüz restorana girdik. Kenarları işlemeli beyaz masa örtüleri, ahşap sandalyeleri ve duvarda asılı Paris resimleriyle sevimli ama sıradan bir yerdi bu. Oturduk, adam hemen bir sigara yaktı, bir tane de bana uzattı. Ben de ne yapacağımı bilmediğimden aldım elinden sigarayı. Sonra Orhan Veli'nin, Oktay Rifat'ın, bir önceki geceki gençlerin yaptığı gibi bir nefes çektim içime.

Aman bir öksürük tuttu beni! Ciğerlerim paramparça olacak öksürmekten! Gözlerimde yaşlar. Garson koşa koşa geldi, elinde bir bardak su. Karşımdaki adam ise halime bakıp meraklanacağına, arkasına yaslanmış gülüyor kel kafasını ovarak. En sonunda kendime geldim. "Neden gülüyorsunuz, gülünecek bir durum değil ki. Bakın perişan oldum!" dedim hafif küskün, biraz da kızgın.

"Kusura bakmayın Matmazel," dedi adam, "ama mademki daha önce hiç içmemişsiniz sigara, ne cesaret şimdi deniyorsunuz?"

"Anlattım ya Mösyö, çok kötü bir gün bu benim için, artık ne yapacağımı şaşırmış durumdayım."

"Peki, gerçeği söyleyin o halde. Ne işiniz var buralarda?"

Yabancısisınız Paris'in belli ama bu kadar kaybolmuş olmanıza olanak yok. Ta şehir merkezinden buraya... Başka bir mazeretiniz olmalı. Ben size bu çorbayı ısmarlayacağım ısmarlamasına ama bir şartla: Bana gerçeği söyleyeceksiniz."

Ne yapayım, öylesine de acıkmışım. "Peki," dedim, kabul ettim. "Ama bir kadeh de kırmızı şarap isterim o zaman." Mösyö kaşlarını öyle bir çattı ki. "Az önce gördüm ne olduğunu elinize sigarayı alınca, şimdi bir de şarap diyorsunuz. Hayır. İçin çorbanızı, o kadar."

Anlatmaya başladım. Babamın sarhoş oluşunu, beni o gün tanıştığı bir Türk gencine gelin etmek isteğini, kolumu nasıl kavradığını, sesini nasıl yükselttiğini, kapıyı nasıl çarptığını, büfedeki bardakların nasıl sarsıldığını. Sonra biraz çorbamdan içtim. Baktım Mösyö bir şey demiyor, bekliyor gerisini, biliyor dahası var, devam ettim sözüme. Şiirlerini okuduğum ve şiirlerinden ötürü kendisine deli divane âşık olduğum bir Türk şairinin politik amaçlarla şu an Paris'te bulunduğunu, bu seyahati de sırf onu bulabilmek için planladığımı, babamı aslında yalan vaatlerle kandırıp buralara getirdiğimi söyleyiverdim bir çırpıda. Mösyö kaşlarını kaldırıp, alnını kırıştırıp gözlerimin tam içine baktı. Deldi geçti gözbebeklerimi. Oktay Rifat da böyle bakmıştı işte bana. Yargılar gibi. Tüm varlığımı sorgular gibi. Kaçırdım gözlerimi haklı olmasından korkarak.

Mösyö sustu bir süre. Sonra tek bir soru sordu: "Görünce tanıyabilecek misin bu şairi?"

"Tanıyamayacağım," dedim. "Nasıl tanıyayım? Hiç görmedim yüzünü."

Gülümsedi. Ben de çalıştım gülümsemeye ama olmadı. Bir anda öyle yoğunlaştı ki mutsuzluğum, çaresizliğim, nefes borum tıkanı sanki. Çorba bile geçmez oldu boğazımdan.

"Sıra bende," deyiverdi Mösyö. Başladı anlatmaya. Meğer bir kızı varmış benim yaşlarımda. Pek yakın değillermiş onlar da. Konuşmazlarmış doğru dürüst, sadece şundan bundan,

hafif şeyler. Okudukları kitaplar, makaleler, o tarz gayri şahsi konular. Başka ne konuşsunlar? İkisinin de acısı, hıncı çok derin, yalnızlıkları kocaman. Sonu yok. Susmak en kolayı.

Mösyö bir çırpıda özetledi her şeyi: Mösyönün karısı, kızları daha çok çocukken çekmiş gitmiş evden. Bir adama âşık olmuş, hem de sanatçı bir adama. Öyle bir aşkmuş ki bu, kaybetmiş kendini kadıncağız. Bir gece kalkmış sessizce, küçük bir bavul yapmış kendine ve ayrılmış evden bir daha dönmemek üzere. Kocasını da bırakmış geride, kızını da. Hiç vedasız. Yabancı bir adamı, sanatından etkilenip tercih etmiş kendi ailesine. Bir daha da haber almamışlar ondan.

Mösyö bir sigara daha yaktı. "Hep kendimi suçluyorum. Yeterince iyi bir koca olamadım, karım başkasına kaçtı. Yeterince iyi bir baba olmayı da bilmiyorum. Babam da bana öğretmedi. Öyle ağır bir yük ki bu. Anlatmakla olmuyor. Evden çıkmaz olduk baba kız. Bazen akşam yemeğimizi yerken uzun uzun bakıyorum kızımın yüzüne, ne kadar da benziyoruz birbirimize. Sadece çenemiz, burnumuz değil kastettim. O hüznün, gözlerinin altındaki halka halka hüznün, aslında benim hüznüm biliyorum. Benim çektiğim ne varsa o da çekiyor. Bazen balkona çıkıyor, uzaktan izliyorum. Kollarını göğsünde kavuşturuyor, demir gibi soğuk, paslı öyle bir bakıyor ki boşluğa. Kendimi görüyorum adeta o duruşta, o bedende, o ruhta. Benim öfkemi de, benim korkularımı da o taşıyor sanki. Hepsini. Pişmanlıklarımı, öfkemi, yalnızlığımı onun üzerine yıkmışım yıllar yılı. Hiç istemezdim böyle olmasını. Ama ne yapacağımı bilemedim işte. Hâlâ da bilemiyorum."

"Arasanız ya karınızı? Ya bulursanız, ya dönmeye ikna olursa? O zaman her şey düzelmez mi?" diye sordum bir ümit.

Kel kafasını okşadı Mösyö, sanki sorumu duymamış gibi sayıkladı. "Kim bilir belki hâlâ o sanatçı adamla, hâlâ âşık. Belki yeni bir sevgiliyle. Belki kırık kalbi. Belki yalnız, piş-

man, korkak. Dünyanın bambaşka bir yerinde ama içi aynen benim gibi yaralı, hali sefil mi sefil.”

Hesabı istedi. Kalktık yavaşça. Beraber çıktık, tek kelime konuşmadan. Ona sarılmak istedim, teşekkür etmek, avutmak, özür dilemek. Anlattıkları bizim hayatımız, bizim hikâyemizmiş gibi. O benim babammış gibi.

Bir süre ince ince çiseleyen yağmurun altında durduk. Taş kaldırımında iki yabancı ama hayatlarında hiç kimseye olmadıkları kadar yakın.

“Kızıma söyleyemediklerimi sizinle paylaştım,” dedi.

“Gidin konuşun kızınızla,” dedim.

“Konuşamam, bunu siz de çok iyi biliyorsunuz. Aynı şey değil,” diye cevap verdi. “Suskunluk artık alışkanlığımız, kırgınlığımız tabiatımız haline gelmiş. Kendimizi böyle korur olmuşuz birbirimize ve hayata karşı.”

Yüzüm gözüm, saçlarım ıslanmaya başlamıştı artık. Üşüyordum.

“Size bir araba bulalım,” dedi. “Buyurun yol parası.”

Kabul ettim. Tam arabanın kapısını açmışken durakladım, “Ne yapmalıyım sizce?” diye sordum. “Arayayım mı bu bahsettiğim şairi, vaz mı geçeyim?”

“Hiçbir zaman hiçbir şeyden vazgeçmeyin,” dedi Mösyö. “Şu hayata bir kez geliyoruz, öyle değil mi?” Sonra kapımı sıkıca kapadı. Arkamdan uzun uzun baktı, el salladı.

Ama o vazgeçmişti işte, karısından da, kızından da, kendinden de.

Eve döndüğümde babam yoktu ortalıkta. Odama çekildim. Öyle yorgundum ki bir gece öncenin uykusuzluğundan, o günkü yürüyüşten, sürekli ağlamaktan, kendimden geçivermişim. Fark etmedim ne zaman çıktı ay, karardı Paris, ne zaman doğdu güneş, yine ışıldadı bütün şehir. Öyle derin uyumuşum. Uyandığımda babam mutfakta oturmuş bir şeyler yiyordu.

“Günaydın,” dedim.

“Günaydın,” dedi, durdu. Ben karşısına oturayım mı oturmayayım mı diye düşünürken, “Toparlan da gidelim,” deyiverdi. “Bu Paris bize yaramadı. Evimize dönelim.”

Bir an için cız etti içim. Yarıda kalmıştı Attilâ İlhan hayallerim. Bavullarımı topladım, her şey buruş buruş. Bindik trene, döndük Kandilli’ye. Yol boyu hiç ama hiç konuşmadık.

Suyuna doğru uzandı Süreyya Hanım. Ferit ondan önce kaptı bardağı, verdi eline. “Buyurun Hanımım. Kurudu yine diliniz dudağınız değil mi?”

“Kurudu tabii. Konuşturmayacaksın beni bu kadar.”

“Ben de dalmışım dinlemeye. Bekleyin size keşkülünüzü vereyim. Ağzınız tatlanır.”

“Şimdi istemem ama dursun belki sonra yerim.”

Ferit çıktı odadan, aklında tek bir soru: Biz de benziyor olabilir miyiz babamla? Ben de taşıyor olabilir miyim onun acılarını, tutuk korkularını? O da benimle konuşmak, yaklaşmak istiyor da çekiniyor olabilir mi? Mümkün mü bu?

Koşar adım indi merdivenleri, çıktı binadan, döndü sokak köşesini, girdi telefon kulübesine. Çaldırdı evinin telefonunu. Çaldırdı, çaldırdı. Devam etti düşünmeye. Ya annesi? Kocas, kızları olmasa o kim olurdu? Kaçıp gitse, yepyeni bir hayata başlasa, o zaman da düşer miydi tansiyonu? Peki ya kendisi, sabahları aynada gördüğü o sivilceli kız kimdi? Bir ziyaretçi. Zaman zaman Feride, zaman zaman genç bir Süreyya. Bir türlü kendi olmayı bilemeyen, kendi olmaktan korkan bir Ferit. Doğmamış bir erkek çocuğun silik hayaleti. Alaya alınmış bir kız. Beşik kертmesiz bir köylü. Saf. Ürkek. Bir hiç kimse.

Telefonu açan olmadı.

Bir an için Fatma’ya mektup yazmayı düşündü. Kısacık bir an.

“Ben bakkala uğrayacağım,” dedi Mualla Yenge otobüsten indiklerinde. “Sen eve git istersen.”

“Ben de geleyim,” deyiverdi Ferit.

“Gelme, gelme. Mademki benim arsızlar üzmüş seni.”

Durdular sokağın ortasında, göz göze.

Kir içinde bir arabanın kornasıyla kendilerine gelip kenara çekildiler.

“Yok yengeciğim, o kadar da büyötmeye gerek yok. Dün ağladım çünkü evimi çok özledim, anacığımı çok özledim. Bugün de aradım, açmadı telefonu. Aklım hep orada, ondan böyleyim.”

“Yollayalım mı seni? Belki de iyi bir fikir değildi bu İstanbul, Etiler.” Mualla Yengesi’nin yüzü küçücük bir çocuğunki gibi yumuşamıştı. Kaşları iyice düşmüştü.

Kol kola girdiler.

“Öyle demeyin Mualla Yenge, ben memnunum geldiğime. Ne çok şey öğreniyorum bir bilerseniz. Kolay değil ama olsun. Her hasretin sonu gelir. Döneceğim evime, kavuşacağım anacığıma elbet. Ama şimdi buradayım. Beraberiz, tadını çıkaralım.”

“Ne olgünsun sen, Ferit kızım. Yaşından ne kadar büyük konuşuyorsun. Peki, beraber gidelim bakkala, gidelim de gösterelim o çocuklara günlerini.”

“Aman Mualla Yenge, ne olur bir şey demeyin. İyice utandırmayın beni onların önünde.”

Dudaklarını fermuar gibi çekti kapattı Mualla Yenge.

“Gideceğiz bir makarna alacağız o kadar. Kıymalı, domatesli soslu uzun makarna yapalım diyorum. İtalyanlar gibi. Baksana yarın cuma, neredeyse hafta sonu. Bütün hafta canımızı dişimize taktık çalıştık, iki gün izin ayarladım bize. Cumartesi, pazar. Ancak öyle kendimize geliriz.”

Bu defa hem Memo, hem İbo duruyordu tezgâhın gerisinde. Bir maçı tartışıyorlardı ateşli ateşli.

“Ama hakem o düdüğü çalmasaydı...”

“Yok daha neler! Adam girmiş soldan, nah şöyle de çelmelemiş, tabii ki faul.”

Mualla Yenge her zamanki gibi sıkmadı yanaklarını, öpmeyi tükürüklü tükürüklü. “Selamün aleyküm,” dedi. “Bize bir Piyale, uzun makarnadan. Spagetti. Sıpa kadar adam olup da sıpa kadar akli olmayanlar var ya hani, onun gibi.”

“Annemizin keyfi pek yerinde değil bugün. O da bir faul yemiş herhalde,” dedi İbo.

“Bırak palyaçoluğu da ver makarnamızı,” dedi Mualla Yenge sesi hiç olmadığı kadar donuk.

“Al,” dedi Memo hafif şaşkın, uzattı makarna kutusunu. “Ayran da vereyim. Ferit kardeşin sevdiği o markadan var hem de.”

Mualla Yenge hiç istifini bozmadı. “Ona kalmış.”

“Fark etmez,” dedi Ferit önce. Memo’ya değil Mualla Yenge’ye dikmişti gözlerini. Mualla Yenge şöyle bir kaşlarını kaldırdı, iyi düşün der gibilerinden. “Peki, bir de ayran o zaman,” dedi Ferit, başını önüne eğdi. Kir pas içindeki bez pa-buçlarına baktı. Sonra tezgâhın arkasında saklı o bir çift aya-ğlı düşündü. Peki ya Memo’nun ayakkabıları nasıldı? Onun ayakkabılarının hikâyesi neydi?

“Allahaismarladık,” dediler, çıktılar. Daha beş on adım atmışlardı ki durdu Mualla Yenge, yakaladı Ferit’in kolunu sımsıkı, “Neydi şimdi o?” diye sordu heyecanlı heyecanlı.

“Ne neydi Mualla Yenge?”

“Memo’nun yaptığı?”

“Ne yaptı?”

“Bilmiyorum, sen anlat! *Ferit kardeş ayran ister mi?* Bence bizimki biliyor dün bir halt ettiğini, pişman şimdi. Özür dilemeye çalışıyor kendince. Ay şimdi anlıyorum! Allah canını almayasica! Bizimki düpedüz abayı yakmış sana, iyi mi? Onun için beşik kertmesi falan zırvalıyor. Ah canım! Eşek oğlum büyümüş de sevdalanmış!”

Ferit'in kuyu gözleri açıldı kocaman kocaman. Avuçları alev alev.

Mualla Yenge ise kıkırdıyor. "Beğendin mi yaptığını! Bizim oğlanın kalbini çalmışsın besbelli! Alacağın olsun kızım Ferit. Aferin, belki şimdi bizimki adam olmayı öğrenir, kendine çeki düzen verir!"

"Mualla Yenge," diye kekeledi Ferit. "Memo bana sevdalı falan değil. Siz ordasınız diye öyle konuştu, yoksa ne işi olur benimle? Tek derdi alay."

"Öyle mi diyorsun?" Hemencecik ciddileşti Mualla Yenge. Kaşları çatılıverdi yine. "Alay mı ediyor bizimle yani? Vay ahlaksız. Ama bence bir ihtimal, sevdalanmış da olabilir. Neden sevdalanmasın? Nasıl sevdalanmasın? Senin gibi kıızı bulmuş. Yok buralarda öyle senin gibi hanımı hanım kızlar. Aklı başında, terbiyeli, uysal, çalışkan. İstanbul'un kızları ipsiz sapsiz. Söyletme şimdi!"

O kırmızı ojeli parmaklar, beyaz şeffaf gömlekler, siyah sutyen askıları yandı söndü Ferit'in hafızasında. "Ama Mualla Yenge," dedi kısık bir sesle, "Ben kara kuru bir şeyim."

"Aaaa, o da laf mı şimdi!" diye haykırdı Mualla Yenge. "Duymayayım bir daha! Esmer güzelisin sen, esmer güzeli. Ne o, herkes saçını sarıya boyuyor burada. Yol yol. Dipleri kara kara. Sen esmer esmer bizim hakiki Türk kızımızsın işte. Kalmadı senin gibiler. Anadolu gülü. Ben Memo olsam, on sekizimde bir delikanlı olsam, seni buldum mu bırakmazdım. Alay malay değil bu bence."

Kocaman bir çimdik attı Ferit'in koluna. "Ay," dedi Ferit. Acıyan etini, kızarmış derisini ovdu.

"İlahi kız. Kırk yıl düşünsem aklıma gelmezdi. Bizim Memo adam olacak da Ferit'e abayı yakacak. Çok hoş valla!"

"Ne olur öyle demeyin Mualla Yenge," diye yalvardı Ferit, neredeyse ağlamaklı. "Doğru değil. Siz öyle sanıyorsunuz ama değil."

“O kıza gidelim de bir fal baktıralım en iyisi! Sabiha’ydi değil mi adı? Hemen sorarım ben komşulara, bulurum onu. Ece bilir.” Mualla Yenge çocuk gibi şenlenmişti. Yürüyüşü bile değişmişti, bir yandan bir yana kalçasını kırıyordu dans eder gibi. Sonra birden durdu, cilveli cilveli, “Peki, ya olsun ister miydin?” diye sordu.

“Ne olsun? Memo?” diye sordu Ferit, Mualla Yenge’den çok kendine. “Sevmesin be yengeciğim. Sevmesin. Ne yaparım ben onunla? O burada, ben orada. Alışık değilim ben böyle şeylere, oyunlara, aşklara falan. Sıkılırım, korkarım.”

Evin kapısına gelmişlerdi. Mualla Yenge daha ayakkabılarını ayağından sıyrırken, “Bize müsaade bey, kadın kadına sohbet edeceğiz!” diye seslendi içeri, sonra da hemen daldı mutfığa.

“Buna da haber mi diyorlar! Uyutuyorlar milleti,” diye ekranıyla konuşmaya devam etti İsmail Dayı, onları hiç fark etmemiş gibi.

Makarnanın suyunu kaynamaya bıraktıktan sonra Mualla Yenge bir tavada soğanları ve kıymayı kavurmaya başladı.

“Ben İsmail Dayın’la tanıştıgımda nasıl oldu sanıyorsun? Aynen böyle. Bakma şimdiki şu sıkıcı halimize, biz de geçtik bu yollardan.” Yine bir çimdik attı uzanıp Ferit’in hâlâ sızlayan koluna. “Ben de bir nazlandım, bir nazlandım dayına. Görecektin. Biz kız tarafının işi o. Nazlanmak. Erkek tarafı da üsteleyecek. Önce şakalar edecek, sonra ısrar edecek, bekleyecek, bekleyecek, en sonunda da kuduracak. İsmail Dayın da az kudurmamıştı hani. Bir gece vakti sarhoş sarhoş geldi pencerenin dibinde belirdi, bir de türkü tutturdı ki!

*Ben de şaştım bu gönlümün elinden
Her nereye varsam aman yâr ister benden
Sanki benim mor sümbüllü bahçem var
Kara kış ayında aman gül ister benden*

Ay içim bir hoş oldu, bir hoş oldu anlatamam. Ama inatçıyım ya ben, nazlıyım ya, gıkımı çıkarmadım. Saklandım perdenin gerisine. Dişledim dudaklarımı gülmemek için, cevap vermemek için. Zeyno kardeşim de uyandı, o da yapıştı benim eteklerime. İki kız ölüp ölüp diriliyoruz vallahi. Bizimki de bülbül gibi maşallah, şakıdıkça şakıyor. Hey gidi günler, hey.”

Mualla Yenge derin bir iç çekti. Gözleri ıslıl ıslıl, yanakları al al olmuştu. “Onun için,” diye devam etti kısa bir sessizlikten sonra, sesi daha da bir cıvıltılı, “Ben iyi anlarım bu aşk meşk oyunlarından. Neyin alay, neyin naz, neyin düpedüz sevdada olduğundan. Şıp diye hem de. Eğer Memo da benim oğlumsa, benim ve İsmail Dayı’nın kanını taşıyorsa damarlarında, o da bizim gibi inatçıdır, bizim gibi gururludur, bizim gibi de duyguludur. Bakma erkek evlat diye yerden yere vuruyorum ama yine de canım o benim. Kendimi tanıdığımdan iyi tanıyorum, bir bakışta o surata anlıyorum ne geçiyor içinden. Senin anlayacağın benim hükmüm budur: Benim oğlan sana sevdalanmış!”

Ferit’in kafası iyice karışmıştı. Bir yanı pır pır heyecanlı, bir yanı isyankâr, hatta öfkeli.

“Tamam, tamam, üzerine gelmeyeceğim daha,” dedi Mualla Yenge, Ferit’in yanağından son bir makas aldı.

“Ay,” dedi Ferit.

“Sen de pek hassassın canım,” dedi Mualla Yenge kıkır kıkır. “Tamam, bak sustum. Makarnamız da hazır. Gel biz de televizyon karşısında İsmail Dayın’la beraber yiyelim bugün.”

Az biraz da olsun geçmişi anlatmak, Mualla Yenge’ye on beş yaş aşkını, o heyecanı geri getirmişti sanki. Kocasının yanına oturdu, kolunu mıncıkladı, omzuna kedi gibi sürtündü. İsmail Dayı da bu halden hoşnut, çapkın çapkın gülücükler saçtı. Onlar birbirleriyle oynasadorsun, Ferit de başını önüne eğip kendi makarnasıyla oynadı.

O gece yatarken ışığını açık bıraktı Ferit. Eline *Çalılıkusu*'nu aldı, okumaya çalıştı ama bir türlü aklını toplayamıyordu. En sonunda koydu göğsüne Feride'nin hayatının ağır romanını, gözlerini kapadı. Uyudu, uyandı. Arada saate baktı. Gece yarısı, bir buçuk, üç yirmi. Işığı hâlâ açıktı. Memo gelmemiştii salona merhaba demeye. Gelmeyecekti.

Cuma

Süreyya Hanım'ın tabağını kucağına yerleştirdi dikkatlice. "Türlü," diye açıkladı yaşlı kadının soru işaretleriyle dolu gözlerine.

"Ne var bu türlünün içinde böyle?" dedi Süreyya Hanım kuşkulu kuşkulu.

"Patlıcan, bamya, taze fasulye, kabak."

"Hayatta bamya yemem!"

Derince bir iç çekti Ferit. "Ayıklarız bamyaları Hanımım. Gerisini yersiniz."

"Sen yine uyumamışsın, belli."

"Neden öyle diyorsunuz?"

"Huysuzsun, baksana."

"Değilim, Süreyya Hanım. İyiyim ben. Sizsiniz bamyayı istemeyen."

"Sevmiyorum dedim ya. Bugüne kadar yememişim, bugün mü başlayacağım yemeye! Seksen sekizimden sonra."

"Yemeyin Süreyya Hanım, yemeyin! Ben bir şey dedim ki."

"Yine huysuzlaştın işte."

"Öyle demeyin," dedi ve kendini yaşlı kadının ayaklarının dibine bıraktı Ferit. Baş ipleri kesilmiş bir kuklanınki gibi düşmüştü, sırtı kambur. Kâküllerini karıştırdı sol eliyle bir süre.

Süreyya Hanım arkasındaki yastığı çekti verdi, Ferit aldı altına yerleştirdi.

“Kaldır şu tabağı kenara. Kokusuna bile dayanamıyorum mübareğin.”

Ferit kolunu uzatabildiği kadar uzattı, ama oturduğu yerden ulaşamadı masaya. Kalkamadı da yerinden. Koydu tabağı yere, parmaklarının ucuyla azıcık birazcık daha itti. Sonra yine düşüverdi omuzları, kırılıverdi boynu.

“Söyle nedir derdin?” dedi yaşlı kadın. Sesi daha alçaktı şimdi, daha merhametli.

“Önemli bir şey değil Süreyya Hanım. Başınızı şişirmeyeyim boşu boşuna. Neden böyle içime dert oldu ben de bilmiyorum.”

“Bir gönül meselesi mi yoksa?”

“Galiba öyle.”

“Yeni bir şey yani?”

“Evet.”

“Yoksa bir şairi okudun, okuduğun şiirden de adama âşık mı oldun?”

Hafifçe güldü Ferit. “Keşke,” dedi. “Daha kolay olurdu.”

Alındı buna Süreyya Hanım. “Hafife alma, sevmek demek, sevmek demek. İnsan tüm kalbini verdikten sonra adamı görmüş de olsan görmemiş de olsan bir.”

“Öyledir herhalde Süreyya Hanım. Sizin hikâyeleriniz hep öyle uzaktan başlamış ya. Siz daha iyi bilirsiniz. Benimki burada, burnumun dibinde. Benimki dediğim, sevgili mevgili değiliz tabii. Neyiz hiç bilmiyorum. Bir gelsin istiyorum, bir gelmesin. Arada şöyle bir yaklaşıyor ama o yaklaşır yaklaşmaz benim elim ayağım birbirine karışıyor, yanlış bir şey diyorum, kaçırıyorum. Olmadı böylesi bana daha önce.” Yutkundu Ferit. “Yarın hava güneşli olursa hep beraber denize gideceğiz. Kilyos mu neresi, işte oraya. Yanıma oturuverirse ne derim, ne yaparım? Korkuyorum galiba.”

“Yarın mı?” diye sordu yaşlı kadın bir anda uyanmış gibi.

“Yarın ya. Cumartesi. Bizim tatil günümüz.”

“Hani pazardı tatiliniz?”

“Bu hafta böyle, çok yorulduk diye iki gün izin ayarlamış Mualla Yengem.”

“Oh maşallah! Yorulduk dediğin de şuracıkta bağdaş kurup oturup masal dinliyorsun bütün gün. Sonra da tatil, öyle mi?” Yüzü asılıverdi yaşlı kadının.

“Ama Süreyya Hanım...” Sustu Ferit. O kadar içini dökmüştü, kimseye, hatta kendine bile söylemediklerini paylaşmıştı ama duyan olmamıştı hiçbirini. Kalktı yastığından. “Madem öyle diyorsunuz, gideyim ben.”

“Gitme,” dedi Süreyya Hanım. “Çok da alıngan oldun. Bu da o gönül bağının etkisi herhalde. Çocuk aklın ermiyor bu işlere. Otur, otur.”

Ferit omuz silkti, gitti sandalyesine oturdu. Tepsiden kendi türüsünü aldı, yemeye başladı. Süreyya Hanım bir süre uzaktan izledi onu. Sonra sordu, “Başka ne var bu öğlen?”

“Havuç salatası. Cevizli kayısı tatlısı. Bir de pilav vardı ama onu getirmedim istemezsiniz diye.”

“Şu cevizli tatlıyı göster bir bakayım. Yeni bir şey bu, vermediler daha önce.”

Ferit kalktı, tatlı tabağını getirdi.

“Şimdi otur yine şu yastığa,” dedi yaşlı kadın.

Hafif tereddütlü çömeldi, yavaşça oturdu Ferit.

“Şimdi söyle bana, nedir bu çocuğun adı?”

“Memo.”

“Mehmet,” diye düzeltti Süreyya Hanım, işaret parmağını ilkokul öğretmenleri gibi sallayarak.

“Ama herkes Memo diyor. O da Memo diye tanıtıyor kendini.”

“Her neyse,” diye devam etti Süreyya Hanım. “Sen bu çocuğu seviyor musun?”

Bir anda bembeyaz oldu Ferit. "Tövbe, Süreyya Hanım. Tabii ki sevmiyorum." Kulaklarının arkasına attığı saçları öne çekti, iyice örttü yüzünü.

"Eee, o zaman niye bu kadar dert ediyorsun? Neden kaçıyor uykuların?"

Ferit parmaklarını sımsıkı geçirdi birbirine. "Bilmiyorum, Süreyya Hanım."

"Belki de seviyorsun. Nasıl, hızlı hızlı atıyor mu kalbin gördüğünde bu Mehmet'i?"

"Bilmem. Genelde böyle, ne bileyim içim sıkışıyor, sanki kötü bir şey olmuş ya da olacakmış gibi. Çenem kaskatı oluyor."

"Hah işte, aşk o."

"Ama Süreyya Hanım, aşk dediğimiz güzel bir şey değil mi? Niye acıyor ki içim? Neden böyle düğüm düğüm oluyorum?"

"Bak bunca gündür anlatıp duruyorum sana aşkı, tek kelimesini anlamamışsın! Haydi *Çalılıkıuşu*'nu okumadın, hiç Türk filmi de mi seyretmedin? Yeşilçam? Belgin Doruk, Ayhan Işık? Gerçi ben öyle televizyon melevizyon seyretmem biliyorsun. Edebiyata düşkünüm ben. Şimdi gözlerim iyice bozuldu, okuyamıyorum, böyle bulanık bulanık camdan dışarı bakıyorum."

Durdu Ferit bir süre, düşündü. "Yani sizce ben..." getiremedi gerisini.

"Sen ne?"

"Âşık mı oldum?"

Kırış kırış gülümsedi Süreyya Hanım, çenesi havada, kendinden emin.

"Mualla Yenge de oğlunun bana sevdalandığını söylüyor ama inansam mı inanmasam mı bilemiyorum." İyice bunalmıştı Ferit. "Sizin şairlerden bahsetsek yine."

"Hangisi?"

“En son Attilâ Bey’deydik.”

“Attilâ İlhan. Soyadlarıyla beraber öğreneceksin. Neymiş?”

“Attilâ İlhan,” diye tekrarladı Ferit.

“Attilâ İlhan. Tam bir Türk aydını. Sadece şair de değil. Romancı, gazeteci, eleştirmen. Sanatçı dediğin çok yönlü olmalı zaten.”

“Ama olmadı, onunla tanışamadınız Paris’te değil mi? Öyle dediniz dün.” Ferit sabırsızlanıyordu ders kısmını kısa kesip hatıralara dönmek için.

“Haklısın kötü bitirdim o hikâyeyi. Devamını getireyim bari.”

“Buldunuz mu yani Attilâ Bey’i? Affedin. Attilâ İlhan’ı demek istedim.”

“Buldum bulmasına ama işler çok karıştı bu defa.”

Derin bir soluk aldı yaşlı kadın, içi boş karnı şişti, söndü. Sonra parmağının ucuyla şöyle bir dokundu cevizli tatlısına, hâlâ canlı olup olmadığını bilmediği bir böcekmiş gibi dikkatli, hafif de tiksinişmiş bir edayla. “Pek de bir şeye benzemiyor ama. Denesem mi?”

Ferit yavaş yavaş öğreniyordu ikna etmeye çalışmanın boşa olduğunu. Sustu ve bekledi. Süreyya Hanım ağzına bir lokma koydu, yüzünde bir bilim adamının ciddiyeti ve merakıyla çiğnedi. En sonunda da bir yargıç gibi verdi hükmünü: “Eh.”

Bir gün babamla karşılıklı oturmuş yemeğimizi yiyorken, “Yarın akşam misafirimiz var,” dedi. “Önemli misafirler. Balıkesir’den. Paris’te tanıştığımız İhsan oğlumuzun ailesi.”

Gerisini söylediye de ben duymadım, öyle bir uğultu kulaklarımda. İçimdeki ruh böyle bedenimden sıyrıldı, çıktı gitti, sanki tavanda bir yerde asılı aşağıya bakıyor. Sandalyede oturmuş olan ben ne kadar savunmasız, ne kadar kırıl-

gandı anlatamam. Üflesen yerle bir olacak. O gece ilk defa kendime acıdım. O güne kadar farklı duygular hissetmişim, kendime kızdığım, hatta kendime küstüğüm bile olmuştu. Kendime güldüğüm, kendimle alay ettiğim, kendimi tebrik ettiğim. Ama o gün ruhum, o şahane kristal avizenin yarım ışığı altında duran solgun, zayıf ben'e baktı ve acıdı haline.

"Şimdi her gün acıyorum tabii. Şu hale bak." İki elini birden kaldırdı, yüzüne yaklaştırdı Süreyya Hanım. "Baksana nasıl da yaşlanmışım. Seksen küsur yıl." Döndürdü ellerini, avuçlarını incelemeye başladı. "Kader dedikleri şey güya şu avuca sığıyormuş. Yapıyorlar ya öyle, alıyorlar elini şöyle bir bakıyorlar, sonra da bir bir bildiriyorlar. 'Ömrün uzun olacak. Kariyerinde yükseleceksin. Evleneceksin, iki çocuğun olacak. Kalbin de çok büyükmüş, çok sevenin var. Şu da para, ondan da bol var.' Uydur babam uydur. Kahve falını her zaman el falından daha çok sevmişimdir. En azından ömür boyu üzerinde taşı mıyorsun o falın kehanetini. Neyse. İşte şu avucumdaki kırışıklar arasında bir yerde demek ki bu varmış. Bu hayat." Biraz daha yaklaştırdı ellerini yüzüne. Sanki o kuru ve çatlak cildin vadilerinde bir yerde kaderinin yüzünü seçebilecek, seçince de içinde kalmış bir çift lafı edebilecekmiş gibi.

Ferit de açtı avuçlarını, baktı bir süre. Memo'yu, İstanbul'u aradı. Anasını, Fatma'sını. Kendini.

Sonra ikisi de indirdiler ellerini, kavuşturdular kucaklarında.

Ertesi akşam geldiler. Ben en güzel elbisemi giydim, en güzel takılarımı taktım, saçlarımı taşlı tokalarla yanlardan tutturdum. İhsan için değil, babam için. O da babamı sevindireceğim diye değil, babamdan korkmayı öğrendiğim için. Ama babam gerçekten de beğendi beni o gece. Tam bir hanımefendi gibi davrandım. Salih Topçuoğlu'na yakışacak zarafette bir kız.

İhsan'ın annesi de bayıldı bana. Öve öve bir hal oldu. "Ne kadar kültürlü, ne kadar terbiyeli bir kızınız var Salih Bey, Allah bağışlasın. Ay üzerindeki şu kolye de harikulade. Zümrüt tabii, belli. Hem de en kalitelisinden. Elbisenin kumaşı da nefis. Size de pek de yakışmış ama güzele ne yakışmaz öyle değil mi?"

İhsan'ın babası daha ciddi bir adamdı. Az ve öz konuşuyordu. Daha çok soru soruyordu. "Peki ya sizin paşa babanız ne gibi meselelerle uğraşırdı? Kışları yalıtı ısıtmak zor oluyor mu? Kaç gemi geçiyor Boğaz'dan bir günde ortalama?"

İhsan aynen Paris'ten hatırladığım gibiydi. Çelimsiz bir genç. O alnına düşen saçma sapan saç, kemikli burnu, seyrek bıyığı. O gece iyice sessizdi de. Her baktığımda içim sıkışıyor-du adeta.

Yemek bitti, babamla İhsan satranca oturdular. Babam İran'da tanıdığı bir elçiden hediye gelen fildişi takımı çıkardı. Çok özel bir takımdı bu. El yapımı. Antika. Camlı büfesinde dururdu hep. Babam için çok önemliydi kimi şeyleri böyle muhafaza etmek, büfelerde, kafeslerde, kilitli çekmecelerde saklamak. Bazen beni de böyle korumaya çalıştığını düşünürdüm. Ya iyi niyetinden, ya bencilliğinden. Tam olarak hiçbir zaman bilemedim. Artık da çok geç gerçekleri öğrenmek için. Olan oldu, oldu bitti. Ben de kabullendim kaderimi.

Yine açtı avuçlarını, baktı o karmaşık çizgilere bir süre. Baktı, baktı, baktı. Sonra sımsıkı iki yumruk yaptı ellerini. "Neyse, hikâyemize dönelim. Satranç diyordum, değil mi?"

"He ya," dedi Ferit.

"Evet," diye düzeltti Süreyya Hanım.

Evet, İhsan ve babam oturdular karşılıklı. İhsan'ın babası da yanlarına bir sandalye çekti. Çıt çıkmıyor o yuvarlak masada. Bir siyahlar, bir beyazlar. İleri geri, sağa sola, çaprazlama. Bir, iki, üç, kare kare adımlarla. Her hareket son derece hesaplı.

Biz de İhsan'ın annesi Perran Hanım'la oturduk pencere kenarında, kahve içiyoruz, Boğaz'ın diğer tarafında ateşböceği gibi yanıp sönen ışıkları seyrediyoruz. Ara sıra içini çekip bir şeyler söylüyor Perran Hanım, "Ah İstanbul, ne ihtişamlı. Şu tepeler, şu deniz. Her şeyi başka buraların. Bizim beyin de fabrika işleri olmasaydı keşke, koşa koşa gelirdim İstanbul'a. Ama bir hanım için önce kocası ve ailesi, öyle değil mi?" Ben de en doğru zamanlarda "Tabii," ya da "Öyle mi?" "Maşallah," "Allah kısmet ederse," diye destekliyorum onun sözlerini.

Aradan bir hafta geçti geçmedi, Balıkesir'e davet edildik. Koca bir hafta sonu. Babam bana sormadı bile ister misin, gidelim mi diye. "Cumartesi sabahı yola çıkacağız. Son günlerde çok yağışlıymış, ona göre giyin, yanına bir şemsiye al." O kadar.

İhsan uzunca bir tatil için gelmişti Paris'ten. Dönecekti elbet. Sonu gelecekti bu eziyetin. Öyle avutmak istiyordum kendimi. Ama Balıkesir'e vardığımızda, Perran Hanım beni malikânelerinde gezdirmeye başladığında anladım ki burayı, bu yabancı evi, bu yabancı aileyi benimsemem, hatta sevmem bekleniyordu benden. "Siz misafir değilsiniz. Burası eviniz sayılır." Babam, İhsan ve İhsan'ın babası fabrikayı teftişe gidince ben de baş başa kalıyordum Perran Hanım'la. "Gel beraber nakış işleyelim," diyordu Perran Hanım. Bana iğne iplik aramaya girişiyordu.

Ben o güne kadar kendi evimde kendi istediğim gibi kitaplarımla, Şadiye Ablam'la, Boğaz manzaramla rahat rahat yaşamışım. Ne istersem, ne zaman istersem yapmışım. Şimdi ise bir tehdit ile karşı karşıyaydım. Her şeyin değişme ihtimali vardı. Perran Hanım beni kızı, hatta kendisinin bir örneği yapmaya hevesliydi. Özenti, başka şehirlere ve hayatlara özlemlili bir ev hanımı. Nakış, dikiş, örgü. Vesaire.

Üç gece kaldık o malikânede. İhsan'la bir kere bile yalnız kalmadık. Bir kere konuşmadık. Bir kere göz göze gelmedik.

İstanbul'a döndüğümüzde artık babamla da pek göz göze gelmez olmuştuk.

Aradan birkaç ay geçti. Ben belki de bütün mevzu unutulmuştur diye ummak istesem de farkındaydım babamın sürekli yazdığı, en güzel mühürleriyle mühürlediği ve Paris'e yolladığı o mektupların. Sanki babam ve İhsan sevgili olmuşlardı, ben ise üçüncü şahıstım onların ilişkisinde. Arka duvara düşmüş bir gölge. Belki de onların dostluğu için bir bahane.

Günün birinde kendi babamı elin oğlundan kıskanacağım hiç aklıma gelmemişti doğrusu.

Kış çok soğuk geçti Kandilli'de. Mart, nisan hep rüzgârlıydı, hep ıslak, hep sisli, hep rutubetli. Her sabah pencereden bakıp ilkbaharı arıyordum. O ilk filizi, kurumaya yüz tutmuş çiy tanesini, çiçek olmaya hevesli tohumu. Ama beklediğim sıcaklardan önce, İhsan'ın mektubu geldi. Bana değil tabii, yine babama. Okul senesini başarıyla bitirmişti. Paris'te prestijli iş bulmuştu yaz için. Ama önce kısa bir tatil yapacak, sonra gelip ailesiyle hasret giderecekti. Bir ara da tabii İstanbul'a uğramak, bizleri ziyaret etmek istiyordu.

İşte bu ziyaret o ziyaret oldu. Çiçekler, çikolatalar. Allah'ın izni, peygamberin kavli. Babam bir yerden saklı bir kanyak çıkardı. Erkekler birbirlerinin sırtlarına vurup, omuzlarını sıvazlayarak içkilerini içtiler, ben ve Perran Hanım kahvelerimizi yudumlayıp utangaç utangaç gülümsedik. Şadiye Abla mutfaktan gizlice bizi izliyor, sevinse mi üzülse mi bilemiyordu.

İşin gerçeği ben hiçbir şey hissetmez olmuştum. Ne öfke, ne nefret, ne de korku. Acımıyordum da kendime. Umurumda değildi. İhsan, babam, İstanbul, Balıkesir, şiiir, nakış. Hiçbiri. Evlensem de olurdu, evlenmesem de. Yaşasam da, yaşamam da.

Derken beyler yan odaya geçtiler. Perran Hanım yine

bana Boğaz akşamlarının güzelliğini anlattı, burada yaşıyor olsa yapacağı şeyleri saydı bir bir. Sonra beyler geri döndüler, pazarlıkları neydiyse çabuk olmuş, çabuk bitmişti. Kendilerinden hoşnut bir halleri vardı.

Misafirlerimiz gittikten sonra babam odama geldi. "Artık İhsan'la nişanlısınız, sizi böyle ayrı koymak olmaz diye düşündük. Bu yaz o Paris'e işi için dönerken seni de yanında götürmeyi teklif etti. Hem Fransızcanı daha ilerletmiş olursun, hem de sana değişiklik olur. Sevmiştin Paris'i."

Dedim ya bir haller gelmişti üzerime. Sadece içim değil cildim bile uyuşmuştu sanki. Hiçbir şey hissetmem mümkün değildi.

Bir iki hafta sonra bir sabah kalktım, bavullarımı yaptım, içlerine ne koyup koymadığıma çok da dikkat etmeden. Yanıma birkaç kitap aldım trende okumak için. Şadiye Ablam'ın ağlamaktan sıırıslıklam olmuş yanaklarından kuş gibi küçük öptüm, veda ettim ve dışarıda bekleyen arabaya bindim.

Trende elimi tuttu İhsan.

"Ne kadar da soğuk ellerin. Üşüyor musun? Ceketimi vereyim mi sırtına?" diye sordu.

Teşekkür ettim. "Hiç zahmet etmeyin, benim ellerim hep soğuktur böyle. Aışmanız lazım."

Ferit uzandı, yaşlı kadının sımsıkı düğüm olmuş parmaklarını çözdü, elini tuttu. "O kadar da soğuk değil şimdi," dedi.

"Öyle mi?" diye sordu yaşlı kadın merakla. Sonra, "Yaz günü ne de olsa," diye bir açıklama buldu, kendi kendini inandırmak ister gibi. Ama çekmedi elini Ferit'in elinden. Öyle oturdular bir süre, ikisinin de gözleri uzakta bir yerde, ama elleri birbiriyle iç içe.

"Sonra?" diye sordu Ferit, aradan birkaç dakika geçince.

"Efendim?" dedi Süreyya Hanım, uzun bir düştten uyanmış gibi gözleri buğulu.

“Sonra ne oldu? Hani trendeydiniz İhsan Bey’le. Paris’e gidiyordunuz?”

Dudaklarını büktü yaşlı kadın. “Sonra Paris. Onu da yarına bırakalım olur mu? Yoruluverdim yine. İki laf konuşuyorum nefes nefese kalıyorum baksana. Böyle oluyor işte insan. Dudaklarım da kurudu. Şu bardağı uzatırsan...”

Ferit elini usulca çekti Hanımının elinden, kalktı, suyu aldı geldi. “Cevizli tatlıdan bir tane daha yerseniz güç verir biraz, şerbetli şerbetli.”

Önce suyunu içti, sonra bir tatlı daha attı ağzına. Yavaş yavaş çiğnedi. “Eh,” diye tekrarladı hükmünü.

“Yarın ben izinliyim, Süreyya Hanım,” diye hatırlattı Ferit. “Başkası getirecek yemeğinizi. Ama pazartesi yine buradayım.”

“Öyle olsun,” dedi Süreyya Hanım.

Bir şey daha söylemek istedi Ferit, yumuşatıcı, sakinleştirici, avutucu bir tek söz daha. Bulamadı uygun kelimeleri. Uzandı yaşlı kadının ılık elini okşadı. “İyi istirahatler size.”

Telefon kulübesine gitti, ahizeyi aldı eline, önce bekledi bir süre, sonra tuşlara bastı yavaş yavaş, parmaklarının ucundaki o endişeleri, korkuları tuşlarla telefonun içine itmek, annesine yollamak istercesine.

“Aloooooooooo, buyruuuuun.”

“Anacığım,” dedi.

“Ferit’im, hemşirem, gül yüzlüm, nasılsın? Çok merak ettim seni dün, neden bilmem. İçim böyle hop hoptu.”

“Dün aradım, kimse yoktu evde. Kaç kere çaldırdım.”

“Allah Allah. Hep de evdeydim ama... Bir ara kısacık Ayşe Teyze’ne uğradım ama çaya bile kalmadım. Öyle kapıdan. Birazcık dedikodu yaptık o kadar.”

“Ben de tam o sırada aramışım desene.”

“Hay Allah, evden çıkmaya da gelmiyor. Belki önceden karar vermemiz lazım, şu saat, şu gün.”

“Ama sonra bir iş çıkarsa da geç kalırsam, arayamazsam ne olur?”

“Mahvolurum. Yok, yok, olmam. Baksana İstanbul’a bile yolladım seni.” Aferin bekler gibi sustu annesi.

“Nasılsın anacığım?” diye sordu Ferit.

“İyiym hamdolsun. Bildiğin gibi. Eski tas, eski hamam burası. Ya sen hemşirem, ya İstanbul? Ondan haber ver.”

“Çok sıcak annem. Çok çalışıyorum. Ama iyi her şey. Sağlığım yerinde.”

“Aman çok şükür. Mualla Yenge de iyi, sana iyi bakıyor? Çok yormuyorsun onları değil mi?”

“Yormuyorum. Herkes iyi burada.” Sonra durdu bir süre. Telefonun tellerine kuş gibi kondu aralarındaki mesafe. “Özledim oraları,” dedi Ferit sonunda. Annesi bir şey demedi hemen, sanki daha fazlasını duymak istedi. “En çok da seni.”

“Ferit’im, hemşirem. Düşünmedim değil atlayıp ben de gelsem mi yanına diye ama çok uzun yol, kaldıramam ben. Hem baban burada tek başına ne yer, ne içer? Bakamaz kendine, biliyorsun. Geleceksin nasıl olsa, baksana çabucak geçiyor günler.”

Ferit kırık dökük gülümsedi, bu konuşmanın aynısı geçmemiş miydi aralarında? Annesi ağlamaklı olmuştu, Ferit onu avutmuştu. Şimdi tam tersi.

Telefonu kapattıktan sonra Etiler’e döndü, tam mutfağa doğru gidecekken durdu, merdivenlere yöneldi. Çıktı. Altıncı kata vardı. A-627’nin kapısını tıklattı, ses gelmeyince usulca itti kapıyı, başını içeri uzattı. Süreyya Hanım koltukta başı önüne düşmüş uyukluyordu. Elleri kucağında sımsıkı kavuşmuş. Usulca çekti kapattı kapıyı, mutfağa akşam yemeği için sebzeleri yıkamaya döndü.

O akşam Mualla Yenge’yi bir telaş almıştı. Hazırlık telaşı. Örtüler (“Nerede şu turuncu ekoseli olan? Baksana diğerleri

hep lekeli”), yastıklar (“Böyle alırız bunları, kolumuzun altına sıkıştırırız, başımızın altına koyarız, rahat rahat ayaklarımızı uzatır otururuz sultanlar gibi”), kaplar (“Bunlar da çok ufak canım, iki lokma ya sığar ya sığmaz”), kaşıklar, çatallar (“Bakkaldan plastik alsaydık da yıkama derdi olmasaydı sonra”), yemek (“O çiğ köfteleri bile yapmadın ya, alacağın olsun bey!”).

“İlahi kadın,” diyordu İsmail Dayı. “Sabahın köründe kalkarsın, bütün gün ayakta çalışırsın, yine de yorulmazsın. Nereden bulursun bu enerjiyi? Ben pestil gibiyim, sen fitil.”

Ferit Mualla Yenge’nin topladıklarını sayıyordu. Dört çanak, dört tabak, dört bardak. İsmail Dayı, Mualla Yenge, kendisi ve bir kişi daha. Memo muydu gelen, İbo mu bilmiyordu. Soramıyordu da bir türlü. Hangisinin gelmesini istediğini bile bilmiyordu ki. İbo gelirse şakalar yapacak, güldürecekti herkesi. Peki ya Memo gelirse? Belki konuşacaklardı, barışacaklardı. Küs müydüler? Küsseler, kim kime küsmüştü? Kimdi lafı ilk açması gereken? Tabii ki Memo, oydu erkek tarafı. Mualla Yenge öyle demişti, erkek tarafı ısrar etmeli. Ayrarı istemeyen, surat eden, ağlayıp Mualla Yenge’ye ispiyonculuk yapan da kendisiydi. Kız tarafı, naz tarafı. Aklına o sıkça duyduğu laf geldi: Fazla naz âşık usandırır. Ya usandırırsa Memo’yu sahi? Keşke birine sorabilseydi şimdi ne yapması gerektiğini. Mualla Yenge? Asla. Olsa olsa Süreyya Hanım bilirdi, o ne çok şey yaşamıştı, kaç kere kırılıp kırılıp onarılmıştı kalbi.

Aldı eline *Çalılıkıuşı*’nu, mutfak masasının başına oturdu. Bir anda etrafındaki şangırtılar, ayak sesleri, söylenmeler, hepsi kayboluverdi. Geriye bir Anadolu kaldı. Bir Feride. Bambaşka bir hayat. Okudu, okudu.

Sabah herkesten önce uyandı Ferit. Yine aldı eline kitabını, gitti mutfakta kendine güzel bir çay demledi, bir dilim ekmek kızarttı, üzerine yağ ve Mualla Yenge'nin portakal reçeli. Sonra evin diğer sesleri de uyandı. Önce kapılar açıldı kapan-
dı, sonra musluklar.

"Ne unutuyoruz? Ne unutuyoruz?" diye bir aşağı bir yukarı koşturuyordu Mualla Yenge.

"Sakin ol kadın, dünyanın sonu değil ya, şunun şurasında birkaç saatliğine gidiyoruz."

Ve "Günaydın."

O günaydınla kaldırdı başını kitabından Ferit. Memo karşısında dikiliyordu. Yeni tıraş olmuştu, yanakları ıslak ve parlaktı. Gözlüklerinin camına da birkaç damla su sıçramıştı.

"Günaydın," dedi Ferit.

Memo çaydanlığa yöneldi. "Sen mi demledin çayı?"

"He ya."

Kendine koyu bir çay doldurdu Memo, şekersiz. "Eline sağlık, güzel olmuş."

"Afiyet olsun."

Sonra çıktı mutfaktan, Ferit arkasından bakmak istedi, bakamadı. Neden bakamadığını sordu kendine, o soruyu da cevaplayamadı. Kitabına döndü, aynı satırı üç beş kere üst üste okuduktan sonra, kapattı kitabını, kalktı yerinden.

"Yenge, neredesin? Yardım edeyim sana."

"Yok yardım edecek bir şey, her şey hazır. Bizimki boş yere kuruntulanıyor. Kadın milleti!" dedi televizyonun önünde her zamanki gibi kurulmuş İsmail Dayısı. Memo da onun yanındaydı. Yabancı bir film seyrediyorlardı, gürültülü, vur-
dulu kırdılı bir araba kovalama sahnesi.

Ferit mutfğa döndü. Mualla Yengesi dizüstü yere çök-
müş, alt çekmecelerden birinin diplerinde bir şey arıyordu.

“Şu dolmaları koyduğum kabin kapağı kayboluvermiş. Hey Allah’ım. Alüminyum folyoyu da bulamıyorum.” Sonra içeri seslendi, “İbo gidip açtı mı bakkalı?”

İbo. İbo bakkalda. Memo. Memo salonda televizyon karşısında. Memo arabada yanında. Memo kumsalda karşısında.

Ferit kitabını kaptı aniden, göğsüne bastırdı. “Ben gideyim mi bakkala, ister misin yenge?”

“Yok, yok, mühim değil. Buralarda bir yerde uygun bir kapak bulacağım ben. Sonra da hazırız demektir, çıkabiliriz.”

Ferit bir eline yengesinin verdiği torbayı aldı, içinde Mualla Yenge’nin yaptığı un kurabiyeleri ve çikolatalı market bisküvileri. Memo örtüleri yastıkları dağ gibi yığdı, birkaç torba da o yüklendi. Hep beraber arabaya bindiler. İhsan Dayı ve Memo öne, Mualla Yenge ve Ferit arkaya. Ferit açtı *Çalılıkusu*’nu okumaya başladı.

“Yol tutacak, fena olacaksın,” diye uyardı Mualla Yenge. Ama aldırmadı, okumaya devam etti Ferit.

Yol iki saat kadar sürdü. İsmail Dayı onu duymayan şoförlerle dalaştı, Mualla Yenge söylendi, Ferit okudu, Memo sustu. Vardıklarında, Karadeniz İstanbul’un kıyısını dalga dalga dövüyordu. Bulutlar ağırlaşmıştı.

“Şansımıza,” diye başladı Mualla Yenge. “Bütün hafta güneşten eridik bittik, en sonunda kendimizi attık kumsala, şimdi de hava kapandı. Bu kadar olur! Neyse, fazla yanıp kızarmayız bari.”

Torbalarını boşalttılar, örtülerini, yastıklarını yaydılar. Onlar gibi birkaç aile daha vardı etrafta. Kızlı erkekli bir grup çocuk şişme bir topun peşinde koşuyordu, beş altı kadın çember olmuş oturmuş, konuşuyorlardı, yakında bir adam da yüzüne bir fanila örtmüş uyukluyordu. “Ben de aynen öyle yapacağım,” dedi İsmail Dayı, önce örtüsünü serdi kumlara, sonra da kendini örtünün üzerine. Mualla Yenge daha böreklerini, köftelerini dizemedi, İsmail Dayı’nın boğazından

hırıl hırıl uyku sesleri gelmeye başlamıştı bile. "Al işte!" dedi Mualla Yenge, yüzü beş karış. "Artık uyandırabilene aşk olsun!"

Memo da babasının yanına geçmiş, dizlerini kendine çekmiş, gözlüğünü çıkarmış, dalgaları seyrediyordu. Ferit ondan yana bakmamaya çalışarak Mualla Yengesi'ne yardıma devam etti.

"Aaaa! Bak işte biliyordum bir şey unuttuğumuzu. Ayran getirmedi Ferit'e!"

Memo sakın hareketlerle ayağa kalktı, kendi taşıdığı torbalardan birinden bir bir çıkardı, götürdü annesine verdi. Mualla Yenge'nin yüzünde güller açıverdi. "Ah oğlum, ah oğlum benim."

O küçük beyaz plastik bardak oğlunun sevdasının en somut kanıtıydı işte. Döndü gelinine baktı uzun uzun. Ferit de kaçırmadı gözlerini. Kaçıramadı.

Yine kaskatı olmuştu çenesi.

Bir süre kimse konuşmadı. Sonra Mualla Yenge gitti, İsmail Dayı'yı dürttü. "Bey, kalk da bizimle bir lokma bir şey ye." İsmail Dayı homurdandı ve yan döndü. "Nereden bulur bu kadar uykuyu bilmiyorum ki. Benim gördüğüm ya televizyonun karşısında yatmış, ya yatakta sere serpe. Bizler bütün gün çalışalım, o hepimizden yorgun. Bir şey anladıysam Arap olayım."

Memo, Ferit, Mualla Yenge beraber oturmuş, tencereleri kapları karıştırıyorlardı şimdi. "Anlat Memo oğlum, nasıl gidiyor her şey? Bakkal nasıl? Sıkılıyor musunuz çok? Takışıyor musunuz İbo'yla? Yoksa iyi geçiniyor musunuz kardeş kardeş? Yüzünüze hasret kaldım. Aynı evde yabancı olduk yahu. Bir mutfakta karşılaşıyoruz, bir helada. Tövbe tövbe. Babanız birazcık izin verse, birazcık kendi kıcını kaldırıp o market dediği yerde dursa ya! O zaman siz de etrafta olur, Ferit'e arkadaşlık ederdimiz. Kızcağızı koyduk bir huzurevine, onun da

içi bizimki gibi turşu olacak sonunda.” Şöyle bir süzdü Ferit’i. “Değil mi kızım?”

“Ben memnunum Etiler’den, Mualla Yenge. Seviyorum işimi.”

“Ama fena mı olurdu çocuklar seni birazcık gezdirebilseydi? Şöyle İstanbul’un gençlerinin gittiği yerleri falan görürdün. Nereler oralar Memo?”

Memo hapur küpür yiyordu. “Beyoğlu,” dedi ağzında dolmasının pirinçleri dağılırken.

“Kapa ağzını oğlum. Ne ayıp. Hiç mi öğretmedik sana. Hem de misafirimiz var. Ferit kızımız.”

Memo ve Ferit’in gözleri deniz kıyısına geldiklerinden beri ilk defa buluştu. Keşke şimdi Mualla Yenge bir kum fırtınasına takılıp uçup gidiverseydi, baş başa kalıverselerdi. Dokunurlar mıydı birbirlerine?

“Oralardan bahsediyordu ziyaret ettiğim sakinlerden biri. Çok güzelmiş.”

“Fena değil,” dedi Memo. “Çok kalabalık oluyor bazen.”

“Pasajlar varmış.”

“Var birkaç tane.”

“Oğlum neden götürmüyorsun Ferit’i o pasajlara? Alışveriş olur. Ferit kızım, sen de anana babana hatıralık bir şeyler alırsın. Çam sakızı çoban armağanı.”

“Bunlar öyle pasajlar değil anne, rakı sofrası buralar. Çiçek Pasajı falan.”

“Yok olmaz, işte o olmaz, kızın anası bize güvenmiş, emanet yollamış, rakı makı içirmem ben sana Ferit. Ben bu yaşıma geldim, bir kere içtim. Sonra da başım bir ağrıdı, bir ağrıdı. Bir daha dokunmam o merete.”

Güldü Memo. “Sen Allah bilir bol sulu içmişsindir de yine dokunmuştur.”

“Sen ne biliyorsun rakının suyunu muyunu? O kadar adam oldun da içki uzmanı mı çıktın başımıza?”

"On sekiz yaşımdayım anne ya. Kanuna bak. On sekiz demek, içmek serbest, barlara gitmek serbest demek."

"Gidiyor musun sen peki?"

"Bazen."

"Ay duymamış olayım. Söyleme Memo, söyleme. Bilmeyeyim daha iyi, yoksa gece yatarım uyuyamam seni beklemekten. On sekizde barlarda demek. Ay bir fena oldum. Ferit, ver şu senin ayrıntı bir yudum içeyim. Tuzlu tuzlu iyi gelir belki."

"Anne ya, sen on sekiz yaşında beni doğurmadın mı?"

"O başka, rakı içmek başka. Ay seninle başa çıkılmaz Memo. Babasının oğlu." Mualla Yenge omzunun üzerinden, arkada horuldayan kocasına baktı.

Ferit iki takım arasında oynanan top oyunu gibi izliyordu ana oğulun ileri geri tartışmasını. Yarı şaşkın, yarı heyecanlı. Demek Memo barlara gidiyordu geceleri. Onun için gelmiyordu salona. Acaba o barlarda kırmızı tırnaklı, siyah sutyenli kızlarla..?

"İstersen götürürüm seni bir yerlere," dedi Memo. "Beyoğlu, Ortaköy."

"Öyle bara mara götürme. Kız bize emanet, annesinin yüzüne bakamam valla bir daha!"

"Götürmem anne ya, merak etme. Ortaköy'de kumpir yer, tavla oynarız efendi efendi," dedi Memo bezgin bir tavırla. Sonra yine Ferit'e döndü. "Başka nereye gitmek istersin?"

"Bilmem ki," dedi Ferit. "Belki Kandilli'ye gideriz?"

"Ooo, Kandilli çok uzak. Karşı taraf ora."

"Neden olmasın Memo? Binersiniz vapura, püfür püfür, Boğaz turu olur, ne güzel."

"Eğlenceli bir şey yok ki Kandilli'de. Ne yapacağız orada?"

Sandala bineceğiz diye düşündü Ferit. Sen kürek çekeceksin, hani o yoğurdu güzel olan mahalleye gideceğiz. Sonra da balıkçılara. Oradan kalkıp Beyoğlu'na gideceğiz. Ben istemem

rakılı pasaj, bir pastanede otururuz. Hani o yazarların gittiklerinden. Ayağında da cilasası yeni, siyah pabuçlar olacak. Ben de başıma bir şapka giyeceğim, şöyle tüllü çiçekli. Sen benim elimi tutacaksın. Bana diyeceksin ki geceleri yatağa yatınca seni düşünüyorum, uykum kaçıyor ama seviyorum uykumun kaçmasını. Seviyorum seninle dolu hayallere dalmayı. Ben susturacağım seni, olmaz Memo, diyeceğim, konuşma böyle. Ciddiysen gel babamdan iste. İsteyeceğim, diyeceksin. Söz isteyeceğim. Sonra bizim de bir evimiz olacak. Evimizde sırf öyle televizyon, bilgisayar değil, güzel güzel kilimlerimiz de olacak. Ben okula gideceğim, mühendis olacağım, sen marketi işleteceksin. Sık sık Sivas'a gideceğiz anamı görmeye. Hatta Paris'e bile...

"Nerelere daldın gittin kız?" diye çimdikleyiverdi Muala Yenge.

"Ay," dedi Ferit. Acıyan yeri ovuşturdu.

Pazar

Ferit tek sayfa okuyamadı *Çalılıkıuşu*'ndan o gün. Onun yerine Meryem'e bir mektup yazdı. "Çok güzel burası. Çok iyiyim. Hiç dönesim yok. Âşık oldum. Sanırım ben de sözleneceğim yakında."

Fatma'ya da yazmayı düşündü ama içinde o ekşi suçluluk, vazgeçti hemencecik.

Pazartesi

"Nasıl geçti izin günlerin?"

"İyi geçti Süreyya Hanım. Deniz kıyısına gittik bir gün. Bir gün de evde dinlendik."

"Benim günlerim hiç iyi geçmedi."

“Hayrola Hanımım? Bir şey mi oldu? Düşmediniz yine inşallah?”

“Yok, düşmedim ama bütün gün öyle bir başım döndü, öyle bir döndü ki. Alt üst oldu midem.”

“Olmuş muydu böylesi daha önce?”

“Seksen sekiz olunca başına gelmeyen kalmıyor ki! Her hastalıktan, her dertten alıyorsun payını. Neyse, bugün dönüyor hiçbir şey. En azından şimdilik. Ama midem yine bir tuhaf. Hiç neşem yok.”

“Birazcık yemek yerseniz iyi gelir, Süreyya Hanım. Bakın bugün yoğurt da var. Yoğurt mideye iyi gelir, değil mi? Anam hep öyle der.”

“Soğuk soğuk dokunur yoğurt.”

“Soğuk değil ki,” dedi Ferit, eline aldığı kâseyi avucunda ısıtmaya çalışarak.

“Başka ne var?”

“Kıymalı kabak. Kiraz.”

“Pilav yok mu bugün?”

“Vardı da ben getirmedim.”

“İyi gelirdi şimdi pilav. Yoğurtla beraber, lapa gibi.”

“Bir koşu gider getiririm mutfaktan Hanımım. Çabucak.”

“İstemez. Boş ver, otur.”

“Olmaz, gideceğim. Madem hasta da olmuşsunuz.”

Yaşlı kadının itirazlarının gerisini dinlemeden çıktı gitti.

Merdivenlerden öyle hızlı, basamakları atlaya atlaya öyle bir iniyordu ki tam alt kata varmak üzereyken bir şekilde bileği dönüverdi. Ve bir anda zaman yavaşladı sanki. Bir filmin kareleri gibi bölük bölük gördü kendini: Kolları açılmış, yüzünde donuk bir çığlık, yedinci basamaktan aşağı yuvarlanan zayıf bedenini.

Yere yığılmış, acı içinde kıvranırken güvenlikteki Sinoplu ve tam oradan geçmekte olan Doktor Ayten gürültüyü duyup koşa koşa geldiler.

“Başını çarpmadın inşallah? Neresi acıyor? Bakalım kırık çıkık var mı? Oynatabiliyor musun bacağı, kolunu? Kimdi mutfaktaki akraban senin? Söyle de hemen çağıralım.”

Az sonra binanın önünde bir taksi durdu. Ferit’le Mualla Yenge bindi ve son hız uzaklaştılar. Ferit burnunu çeke çeke ağlıyor ve A-627’ye bir pilav yollasınlar diye sayıklıyordu.

“Ah kızım, ah kızım,” diyordu Mualla Yengesi kendi dizlerini ovuşturarak. “Ne diyeceğiz şimdi annene? Akı çıkacak kadıncağızın.”

Hastaneden Ferit’in sağ kolu alçada çıktıklarında Mualla Yenge bir taksiye işaret etti. “Ben iyiyim, her zamanki gibi otobüse binelim, öyle gidelim,” demek istedi Ferit ama demedi. İyi değildi. Canı yanıyordu. Gururu sızlıyordu. Bir anda aynen Süreyya Hanım’ın anlattığı gibi ruhu çıkıverdi bedeninden. Yükseldi, yükseldi. Bir telefon direğinin tepesine konup aşağı baktı ruh, kendini gördü. Yüzü de alçılı kolu gibi bembeyaz, omuzları düşmüş, zayıf, kara kuru bir kız. Acıdı ona. Ne şefkat, ne sempati. Sadece acıdı.

“Yarın istirahat et, zaten kırık kolla ne iş yapacaksın? Anacığını da o zaman ararız. Akşam akşam uykuları kaçmasın. Olur mu? Sonra bir otobüs bileti alırız, yollarız seni. Ne tatsız oldu! Nazar değdi. Eminim nazar değdi.”

Salı

Ferit sabah her zamanki saatinde kalktı. Bacaklarındaki, belindeki morlukları fark etmemeye çalışarak tek koluyla sakar sakar giyindi. Yarım yamalak yüzünü yıkadı, dişlerini fırçaladı. Mutfığa girince, Mualla Yengesi kaşları devrik, yüzü yorgun, “Hayrola, ağrıdan uyuyamadıysan bir aspirin daha vereyim,” diye küçük beyaz bir hap uzattı.

Başını salladı Ferit hayır anlamına. “Ben geliyorum Etiller’e,” dedi sonra da, kendinden son derece emin ve kararlı.

“Ne yapacaksın kız Etiler’de? Alçılı kolla ne meyve sebze yıkayabilirsin, ne tepsi taşıyabilirsin. Hem de sağ kol gitti gide gide. Solak değilsin ki, değil mi ama?”

“Gidip Süreyya Hanım’la otururum bütün gün. Ona bakarım.”

“Kim?”

“A-627. Dün götürmüşler midir pilavını?”

“Deli kız,” dedi Mualla Yenge. Düşünceli düşünceli salladı başını. “Sen bilirsin.”

Odaya saat sekizi biraz geçince parmaklarının ucuna basa basa girdi.

“Süreyya Hanım, ben geldim.”

“Ne işin var bu saatte burada? Öğle yemeğimi getirmedin ya?”

“Yok,” dedi Ferit, yaşlı kadının karşısında dikildi, başı eğik, kâkülleri dağınık.

Süreyya Hanım gözlerini kısıp baştan aşağı süzdü genç kıızı. “Ne o? Kolunda ne var?”

“Düştüm,” dedi Ferit, suçlu suçlu.

“Düştün mü? Niye düştün?”

“Acele ediyordum merdivenlerden inerken, düşüverdim.”

“Onun için mi dönmedin dün?”

“Onun için dönmedim.”

“Ben de sana küsmüştüm. Konuşmayacaktım bugün seninle. Anlatmayacaktım sonra ne oldu Paris’te.”

“Anlatacaksınız ama değil mi?” diye sordu Ferit, alçılı kolunu delil gibi tutup kaldırarak.

“Bilmiyorum,” dedi Süreyya Hanım, yüzü hâlâ ciddi. “Düşmeseydin.” Sonra ufak bir tebessüm belirdi dudaklarında, Ferit de bundan cesaret alıp gitti her zamanki yerine, yaşlı kadının ayaklarının dibine oturuverdi.

“Sizin için geldim bugün,” dedi. “Sırf sizin için. Yoksa bana yapacak iş yok burada. Sakat sakat istemiyorlar beni.”

“Kovuldun mu yani?”

“Galiba.”

“Ama beni görmeye geldin yine de?” diye sordu Süreyya Hanım, bir daha duymak için.

“Sırf sizin için Süreyya Hanım.”

“Bak yine sırnaşıyorsun,” dedi yaşlı kadın, gözlerini pencereden yana kaçırarak.

“Sırnaşıyorum ya,” dedi Ferit, başını koydu yaşlı kadının kucağına. Yüzünde bir avuç hüznün, bir avuç huzur.

“Madem sırf benim için geldin, anlatayım bari biraz,” dedi Süreyya Hanım.

İhsan Paris’te şehir merkezinde bir ev tutmuştu kendine. Ben de orada kalacaktım. Diyeceksin o devirde de olur mu öyle nişanlılar nikâh öncesi aynı evde. Ayıp günah değil mi diyeceksin. Uygun görmüş demek babam. Ya modernliğini kanıtlamak için ya da bu İhsan’ı çok sevdiğinden, ona çok güvendiğinden.

Yatak odalarımız ayrıydı tabii. Küçük, sıradan bir odaydı benimki. Bir karyola, bir makyaj masası, bir sandalye, bir sehpa, bir abajur. Penceresi karşıdaki tuğla binaya bakıyor. Hapis gibi. Havasız. Akşamlarım böyle geçecekti demek. Burada okuyacaktım romanlarımı. İstanbul’un ışıklarından, gemilerinden, sularından uzak. Neyse ki gündüzleri serbesttim. Daha trendeyken İhsan demişti, “Ben isteyken sen de istediğini yap. Dolaş. Müzelere, kütüphanelere git. Fransızcan da yeterliymiş, baban öyle söyledi. Ben akşam altı gibi dönerim her gün, beraber yemek yeriz.” Sonra da tutup o buz gibi elimden öpmüştü.

Sergilerden müzelerden bana ne? Aklımda tek bir şey vardı. O da tabii ki Attilâ İlhan. Onu bulacaktım. Böylece kaçıp gidecektim, yepyeni bir hayata başlayacaktım. Onunla birlikte toplantılara katılacak, Nâzım Hikmet’i kurtaracak, belki solcu bile olacaktım. İhsan’a rağmen. Babama inat.

Bu da benim şahsi devrimim olacaktı.

Üzerinde yayınevi sahibinden aldığım adreslerin yazılı olduğu kâğıt parçasını kaybedeli çok olmuştu ama yolları az biraz hatırlıyordum. İlk gün bir lokma kahvaltı bile etmeden attım kendimi sokağa, sağa sola bakına bakına yürüdüm de yürüdüm. Aklımda bir iki kırık dökük yer ismi, gelen geçene sora sora buldum aynı mahalleyi. Yine gittim parkta bekledim bir süre. Kimi beklediğimi bile bilmeden. Kızına, karısına için için hasret yabancı bir babayı mı, yoksa uzaktan sevdiğim ve bana bir gelecek vaat edeceğini umduğum bir yazarı mı? Hesaplaşıp en sonunda barışacağım bir geçmiş mi, yoksa kendimi kollarına hiç koşulsuz atacağım bir geleceği mi?

Sonra kalktım, o mösyönün bana çorba ısmarladığı yere gittim. Aynı masaya oturdum hatta. Kendime köpüklü bir de kahve söyledim. Çantamdan çıkardım Attilâ İlhan'ın *Duvar*'ını, o neredeyse ezbere bildiğim, hem topluma hem bireye, hem harbe hem aşka dokunan destansı şiirleri tekrar tekrar okudum.

*ömrümüz meçhullerden meçhullere akıyor
saatler bizim değil kitaplar bizim değil
bizim değil yaşamak bizim değil hiçbir şey
kendi dünyamızda yabancılar gibiyiz*

Orada öyle saatlerce oturmuş olmalıyım. En sonunda bir cesaret garson bayana, "Buraya bir Türk şair geliyor mu arada?" diye sordum. "Neye benzer kendisi?" diye sordu. "Bilmiyorum," dedim, "Tanışmak kısmet olmadı. Ama adı Attilâ," dedim, "Attilâ İlhan. Aynı zamanda siyasi meselelerle de çok ilgilidir. Şairliğin yanı sıra devrimcidir kendisi." Şöyle bir kıstı gözlerini, düşündü, sonra da silkti omuzlarını. "Yok. Hiç duymadım bu adı. Ama şu köşede bir yer var, şaraphane. Oraya gider genelde bu civarın sanatçıları, yazarları, düşünürleri. Bir de oraya sorun."

Tabii ya! Orhan Veli, Oktay Rifat, Melih Cevdet rakı masalarında buluşup şiirlerini paylaşmıyorlar mıydı? Attilâ İlhan'ın da Paris şaraphanelerinde konakladığını düşünmüş olmam gerekirdi! Acele kalktım ve verilen yeni adresin yolunu tuttum.

Her yanı ahşap, oldukça loş, sigara dumanlı bir yerdi burası. Tek başıma oturup şarap içmek uygun düşmez diye yine bir kahve ısmarladım. Garson yaşlıca bir adamdı, saçı sakalı birbirine karışmış. Kahvemi getirince sordum, şu şairi tanır mısınız, yolu düşer mi buraya? Bir dakika müsaade istedi ve yanında saçı sakalı karışmış başka bir adamla döndü.

“Çok sevgili müşterim ve dostum Attilâ'yı arıyormuşsunuz matmazel, öyle mi?” diye sordu adam. Hiç çekinmeden yanımdaki sandalyeye ilişiverdi.

Bir anda dilim tutuldu adeta. Bulmuştum işte aradığımı. Tek ümidimi. Hem de daha ilk günümde. Havalara uçmam gerekirdi, değil mi? Şaşkınlıktan “Evet,” diyebilirdim sadece.

“Hayranlarından mısınız?”

“Öyleyim.”

Adam kocaman güldü, “Tabii, tabii. Bütün kadınlar hayran dostumuza. Ah bir anlasam nasıl yapıyor, ne ediyor da çalışıyor hepinizin kalbini! Hiç bu kadar şanslı bir genç adam görmedim ben hayatımda. Bir de Fransızlara çapkın derler!” Eliyle garsona bir işaret yaptı. “Bize bir karaf, iki de kadeh.” Bana dönüp göz kırptı. “Müesseseden.”

Ben kendimi savunmaya geçmeyi düşündüm. Sırf edebi bizim aşkımız, demek istedim. Toplumcuyuz biz. Gerçekçiyiz. Devrimciyiz. Sonra durdurdum kendimi. “Gelir mi bugün dersiniz?” diye soruverdim.

“Ne o,” diye güldü yine adam. “Randevulaşmadınız mı yoksa?”

“Hayır,” dedim gözlerimi kaçırarak.

“Ah demek kalbinizi kırdı Attilâ!”

“Hayır,” dedim yine, gözlerim hâlâ yerde.

Bir karaf kıpkırmızı şarap, iki de kadeh geldi masamıza. Kadehlerden birinin kenarı çatlamıştı. Adam onu kendi önüne koydu, sonra da benim sağlam kadehi doldurdu.

“Şerefe!” dedi. “Kırık kalplerin şerefine!”

“Hayır,” diye tekrarladım son bir kez. Çantamdan, okumaktan neredeyse paramparça olmuş *Duvar*’ı çıkardım.

“Yoksa siz Türk müsünüz?” diye sordu bir heyecan.

“Evet,” dedim. “Ben sadece şiirlerini okudum Attilâ İlhan’ın. Hiç tanışmadım kendisiyle. Ama burada tanışmayı umuyorum.”

“Ta Türkiye’den gelmediniz onu Paris’te bulmaya, değil mi?”

Ne diyeceğimi bilemedim, bir yudum aldım şarabımdan. Sirke gibi keskindi tadı. Boğazımdan zor geçti.

“Dostum Attilâ genelde geç saatlerde uğrar buraya. Akşam dokuzdan sonra. Gelir tam şu masada oturur.” Arka köşedeki karanlık bir masayı işaret etti. “İşin garibi şarapla, içkiyle pek arası yoktur. Nadiren bir kadeh içer. O da ben çok ısrar edersem. Genelde kahve içer sizin gibi. Bazen yazar, bazen insanları seyreder, bazen de birileriyle derin sohbetlere dalar. Özellikle madamların pek hoşuna gider onunla konuşmak. Ne diyorsa fısıfısı kulaklarına!”

Sanki Attilâ İlhan benim sevgilimmiş gibi kıskanıverdim.

“Şiirlerini Türkçe yazdığından okuyamıyorum tabii ben. Sizin gibi onu okumuş, yazdıklarını beğenen bir matmazelle tanışmak büyük onur. Demek bizim müdavim müşterimiz yalan söylemiyor hava atmak için, hakikaten bir şair.”

“En iyisi,” diye atıldım. “Ben çok şiir okurum. Başka şairler de tanıdım. Ama Attilâ İlhan başka. Kimsenin hayal gücü onunki kadar parlak değil. Kimse onun kadar duygulu değil. Her kelimesi sihirli sanki.” Anlattıkça coşuyordum. “Aşkî tüm

güzelliğiyle, tüm gerilimiyle onun gibi anlatan yok. Hem de öyle süslü püslü, sırf aşk şiiri yazmış olmak için yazmıyor Attilâ İlhan. Eşitlik, özgürlük gibi Fransız tarihinin de kalbinde yatan, o en önemli insan hakları ve değerleri üzerine yazıyor.”

Belli ki adam o kadar da ilgilenmiyordu Attilâ İlhan’ın hünerleri ve sanatıyla. “Ama şahsen tanışmadınız Attilâ’yla öyle mi?” diye lafı hemen kişisel konulara geri getirdi.

“Yüz yüze tanışmadım ama kafiyeleriyle tanıştım, sıfatları, mecazlarıyla. Toprağa, vatana, insana olan saygısıyla. O da yeter bir erkeği tanımaya, değil mi?”

“Öyle diyorsanız,” diye güldü adam. Ne çok gülüyordu. Sarhoş mu diye düşünmeden edemedim.

“İsminiz matmazel?”

“Süreyya.”

“Süreyya. Süreyya. Süreyya.” Tekrarladı durdu adımı. “Şarkı gibi bir isim. Müzikli. Ben de Jean Paul ama herkes bana Le Vin der, şarabı çok sevdiğimden. Siz de sever misiniz?”

Yutkundum. Ağzımda paslı bir tat. “Tabii,” dedim nezaketen. “Siz Fransızların şarabı bir başka oluyor.”

Kulaklarının arkası ve çenesinin altı okşanmış kedi gibi mest oldu Le Vin.

O öğleni onunla içerek geçirdim. Sarhoş da oldum; hem de hayatımda ilk defa sahiden sarhoş oldum. Öyle ki gözlerim bulandı, cam gibi oldu. Bir ara o sisin pusun içinde duvara asılmış bir saat gördüm. Dört buçuk! Kükedisi gibi fırladım yerimden. Tabii ayağa kalkınca dengemi kaybediverdim, Le Vin yakaladı beni belimden.

“Beklemeyecek misiniz Attilâ’yı?” diye sordu şaşkın şaşkın.

Ben ise, “Gitmeliyim, gitmeliyim, geç kaldım, çok geç kaldım,” diye çırpınıyorum. “Bana bir araba bulun Le Vin. Yalvarırım. Hemen şimdi dönmem lazım eve.”

“Eğer yarın da gelmeye söz verirsiniz.”

Verdim. Sonra bir arabaya bindim ve zor bela attım kendimi eve. Saat beşti, İhsan’ın dönmesine bir saat vardı ve ben perişandım. Girdim banyoya, küveti doldurdum sabunlu sularla, içine girdim o kaynar gibi sıcak suyun. Cildim yanıyor, aldır mıyorum. Bir anda gevşedim, gevşedi hayatımdaki tüm kayışlar. Uyuyakalmışım.

“Süreyya, Süreyya...”

Birinin bana seslendiğini duydum. Gözlerimi kırptırdım. Neredeyim, kiminleyim, niye? Bir anda kâbusuma uyandım: “İhsan!”

Hemen bir havluya sarındım. Koşa koşa odama gittim, kapıyı sınıksıkı kapadım, beş dakika içinde giyindim çıktım.

“Özür dilerim,” dedim. “İçim geçmiş.”

“Rica ederim. Sevindim rahatlayıp dinlenebilmene.”

Hâlâ dengem tam yerinde değildi; başım da çatlayacak gibi ağrıyordu.

“Nasıl geçti günün? Sıkılmadın inşallah.”

“Sakin bir gün geçirdim,” dedim. “Biraz yürüyüş yaptım, bir kahve içtim, bir dilim kek yedim, bol bol okudum. Sonra da eve döndüm.”

“Ne güzel,” dedi. “Benim işteki ilk günüm de iyi geçti. Öğrenecek o kadar çok şey var ki, neyse ki ben hızlıyım. Çok etkilendiler.”

Ama ben etkilenmemiştim.

“Ne yapalım bu akşam, çıkıp bir yerde bir şeyler yiyelim, değil mi? Seni en sevdiğim restorana götüreyim. Hem eve de oldukça yakın.”

Gittiğimiz mekân Le Vin’in yerinin tam tersiydi. Şamdanlı, örtüleri kolalı, garsonları papyon kravatlı.

“Şarap?” diye sordu İhsan.

Ben nazıkçe reddettim. Kendine bir kadeh ısmarladı. Yemeğin geri kalanında bana abimmiş, büyüğümüş gibi Pa-

ris'le ilgili tavsiyelerde bulundu. Yalnız başına genç bir bayanın gitmesinin uygun olacağı ve olmayacağı yerleri saydı. Fransız mutfağının inceliklerini ve Fransız kadınlarının zara-fetini anlattı. Ben de sustum dinledim, konuşurken bile kaşı gözü kıpırdamayan o genç adamı. Dinlerken de başka adamları, başka hayatları hayal ettim.

Ertesi gün kahvaltımızı ettikten ve İhsan işe gittikten birkaç saat sonra hazırlandım ve çıktım. Aynen bir gün önce yaptığım gibi o saç sakalı karman çorman yaşlı garsona köpüklü bir kahve ısmarladım. Kahveden önce Le Vin geldi. "Gözlerim yollardaydı matmazel. Şarap?"

"Kahvemi içeyim önce," dedim ama o yine de gitti, iki kadeh ve bir karafla döndü.

"Başım çok ağrıdı dün akşam, içebilir miyim bilmiyorum," dedim bu defa.

"Daha iyi bir şey içelim o halde. Kaliteli şarap dokunmaz," dedi. Bu defa geri geldiğinde elinde karaf yerine bir şişe vardı. Çevire çevire gösterdi. *Côtes du Rhône*. Bir ritüel sergiliyormuş gibi tirbuşonla yavaş yavaş çekti çıkardı mantarı, hafifçe eğdi şişeyi ve doldurdu kadehlerimizi. "Nasıl?" dedi ilk yudumdan sonra.

"Güzel," dedim. Çok daha hafifti dünkünden. Ya hakika-ten iyiydi, ya da ben alışıyordum bu tada.

Ne dün nereye gittiğimi sordu, ne de Paris'te ne yaptığımı. Öyle havadan sudan konuştuk bir süre. Sonra şiir, şarap, aşk.

"Lavanta değil mi?" diye sordu bir ara bileğimi koklayarak.

"Evet," dedim, hemencecik geri çektim elimi.

"Çok kıskanıyorum Attilâ'yı. Ne kadar da sadıksınız ona," dedi.

"Tanımıyorum bile kendisini," dedim önce. Sonra da düzelttim, "Ama evet, ona olan saygım ve aşkım son derece güçlü ve beni baştan çıkarmanıza olanak yok."

Sanki kalbinden vurulmuş gibi iki elini göğsüne bastırdı. “Matmazel Süreyya! Mahvedeceksiniz beni. Biliyorum bunun sonu çok acı olacak benim için.” Önündeki kadehi kafasına dikti, bir hamlede bitirdi. “Ama olur da ben de bir iki şiir yazarsam günün birinde, hiç şansım olur mu sizin gözünüzde?”

Bu defa dayanamadım güldüm. “Belki,” dedim. “Ama çok muhteşem olmalı şiirleriniz. Unutmayın, ben edebiyattan iyi anlarım!”

Böylece yeni bir dostluk başladı. Le Vin hiçbir zaman tam olarak vazgeçmedi benden. Bazı günler beni çiçeklerle karşıladı. Peçetelere karaladığı o çocuksu ve son derece kötü şiirleri okudu. Evlenme bile teklif etti bir defasında. Ben ise onunla gülmeyi öğrendim. Gülmeyi, rahatlamayı, yaşamayı ve güzel şaraplar içmeyi. Hem de her gün. Bir çeşit âdet oldu. Öğlenleri yaklaşık aynı saatlerde gittim şaraphaneye, şapka takıp saklamadan yüzümü. Her akşam dört gibi döndüm eve, küveti doldurmaya. İhsan da alışmıştı artık beni banyoda köpüklerin içinde uyuklarken bulmaya.

Ama akşamlarımı İhsan’la geçirdiğim için Attilâ İlhan’la şaraphanede karşılaşmam imkânsızdı. Soruyordum arada Le Vin’e, “Söyleyin gündüz gelsin bir defa da. Olmaz mı?” O da, “Peki,” diyordu ama yapmıyordu, yapamıyordu, bana olan aşkından, beni Attilâ İlhan’la paylaşmak korkusundan. Neden bilmem, ben de kızamıyordum.

Haftasonları İhsan’la müzeleri, parkları dolaşan elleri eldivenli, başı şapkalı kusursuz bir hanımefendiyi oynuyordum, hafta içi serserinin birini, bir şarap ayyaşını. Aradan haftalar geçti. Sabrım tükenmeye başladı. Attilâ İlhan’la tanışmam şarttı. Ancak öyle değişecekti bir şeyler, kurtulacaktı hayatım. Le Vin’e yakınmakla olmayacaktı bu iş, anlamıştım nihayet. Yine kaybedecek bir şeyim olmadığına inanarak bir akşam İhsan’a, “Markiz Pastanesini bilir misiniz Beyoğlu’nda?” diye sordum.

“Tabii,” dedi. “İstanbul’a her gelişimde gezerim yeni ve sevilen yerleri.”

“Markiz gibi hep sanatçıların gittiği bir yer varmış burada. Bu akşam yemekten sonra uğrasak diyordum. Son günlerimi sürekli kitapçılarda geçiriyorum Fransız yazarlarına aşına olmak için. Olur da bir iki tanesiyle karşılaşırsak ne hoş olur, değil mi? Eminim bahsetmiştir babacığım, nasıl genç şairlerimizi, yazarlarımızı evimizde ağırladığımızdan. Anlatırız ona Paris’in sanatçılarıyla da ahbaplık ettiğimizi. Pek sevinir.”

“Öyle mi?” dedi İhsan, o bir tutam saçı alnından geriye iterek. “Eğer sen arzu ediyorsan...” İkna olmuş bir hali yoktu ama mesele babamın beğenisi olunca akan sular duruyordu tabii.

“Adresi defterime not ettim. Anladığım kadarıyla farklı bir mahallede bu kafe. Bir araba tutalım en iyisi.”

Arabadan indiğimizde İhsan yüzünü tiksintiyle buruşturdu. “Süreyya, burası kafe falan değil. Düpedüz şaraphane. Uygun düşmez seni böyle bir yerde ağırlamam.”

“Yarım saatçik,” dedim ve hızla kendimi kapıdan içeri attım.

Saat neredeyse dokuzdu.

Hemen Le Vin’le burun buruna geldik. Ona da önceden haber vermemiştim ziyaretimi. Kaş göz ettim. Anladı neyse ki. Arka taraflara doğru yürümeye başladık. İhsan, “Pencere kenarında otursaydık, orası daha havadar. Bu arka masalar çok karanlık,” diye mızıldandıysa da, Le Vin, “Özür dilerim Mösyö, ön masalarımız rezerve,” diye geçiştirdi onu.

Tam Attilâ İlhan’ın oturduğunu söylediği masanın yanını seçti bizim için Le Vin.

“Çok leziz şaraplarımız var. Size ne tavsiye edebilirim?”

“Matmazel şarap içmiyor maalesef ama ben bir kadeh Bordeaux alırım,” dedi İhsan.

Le Vin, "Yazık," dedi bana dönüp. "Şarap içmemek bana sorarsanız büyük kayıp. Hayatta tatmanın şart olduğu müt-hiş bir zevktir bir kadeh kırmızı. Aklınızı çelebilir miyim? Sırf bir kadehçik?"

İhsan'a baktım, Le Vin'e baktım.

"Bir tadımlık," dedim.

İhsan inanamadı. "İçmek zorunda değilsin. Bu tarz yerler-deki garsonlar da ne kadar cüretkâr oluyorlar baksana! Düpe-düz terbiyesizlik şarap sevmeyen bir bayana illa ki içirmek."

"Önemli değil İhsan," dedim. "Büyütülecek bir mesele değil."

Çok gergindi nişanlım. Belli ki hiç bulunmamıştı böyle bir mekânda. Ne Sarıyer'de köhne bir balıkçıda, ne de Çiçek Pasajı'nda.

Şaraplarımız geldi. İhsan prensip icabı olacak, hiç beğen-medi kendininkini. "Ucuz şarap bu, belli. Şerbet gibi. Rengi de bir tuhaf."

"Hay Allah," dedim. "Ben anlamam şaraptan ama benim içtiğim her ne ise tadı şahane!"

İhsan sürekli, "Süreyya, alışık değilsin, dokunacak!" diye müdahale etmeye çalıştıysa da göstere göstere afiyetle içtim o kadehi.

Derken yan masaya birileri geldi. Önce İhsan'ın dibinde-ki sandalye çekildi, baktım Le Vin genç bir hanımın ceketini çıkarmasına yardımcı oluyor. Kadının saçları alev gibi, dalga dalga, uzun, kızıl. Gözleri yeşil. Kirpikleri uzun mu uzun. Üzerinde siyah bir elbise, yakası ve bilekleri dantelli. Elinde bir sigara.

Le Vin'e bir öpücük yolladı kadın teşekkür olarak. O san-dalyesine yerleşince, arkasında genç bir adam göründü. Göz-leri derin, karanlık. Ağzı kılıç gibi incecik, keskin. Başında bir kasket, hafif yana yatmış. Onun da elinde bir sigara. İşte bu o olmalıydı. Attilâ. Attilâ İlhan.

Otururken gözlerimiz şöyle bir değdi birbirine. O kadar yakın ki masalar, dirseklerimiz de ha sürtündü, ha sürtünecek.

Kadehime uzandım hemen, kıpkırmızı cesaret iksirimden kocaman bir yudum aldım. Yanıbaşımda Attilâ İlhan, karşımda hiçbir zaman sevemeyeceğim genç bir adam. Etrafımızda etekleri sigara izmaritleriyle yanmış masa örtüleri, su lekeli bardaklar, şarap şişeleri, ve sarhoş, mutlu, bir şeyleri (geçmiş günleri, gönül dertlerini) unutmaya niyetli bir kalabalık. İhsan dirseklerini masaya dayamış, oflayıp pufluyor. Hemen yanında kızıl saçlı Fransız afet ellerini havada savurarak, dans eder gibi konuşuyor. "Canım, şekerim, bir tanem," diye Attilâ İlhan'ın koluna dokunuyor. Attilâ İlhan ya dinliyor kadını, ya dinlemiyor. Ya arzuluyor onu, ya arzulamıyor. Arada önündeki deftere bir iki kelime konduruyor. Kadın aldırıyor, sormuyor ne yazdın diye, devam ediyor konuşmaya.

Yaslasam yanağımı yanağına, fısıldasam şiirlerinden bir iki dize.

*sevmek kimi zaman rezilce korkuludur
insan bir akşam üstü ansızın yorulur*

Bir anda ateş bastı üzerime. Boğulacak gibi oldum.

"Haklıymışsın, havasız burası, hem çarptı bu şarap beni galiba," dedim İhsan'a. "Gidelim. Hemen şimdi kalkıp eve gidelim, ne olur!"

Duydu mu Attilâ İlhan Türkçe konuştuğumuzu? Fark etti mi yanında oturan beni? Yoksa kayıp mıydı o engin aklı, devrimlerde, direnişlerde, vatanın dehşetli sıkıntılarında? Yoksa çok mu meşguldü hayali, o kızıl saçlı hatunla nerede, nasıl sevişeceğiyle?

Hesap, bir bardak da soğuk su. Tam kalkarken bir daha baktım. O karanlık masada kasketi benim şapkalarım gibi

yüzüne doğru yatmış bir adam, bir elinde sigara, bir elinde kurşunkalem. Karşısında tutku kokan, alev alev bir Fransız kadını.

“Tekrar bekleriz!” diye arkamızdan koştu Le Vin ama ben çoktan arabaya binmiştim.

Dönecektim elbet, bitemezdi bu hikâye burada. Ama şimdilik eve kapanmaya, yine bir aynanın karşısında oturup kendimle ve hayatla ayık olarak hesaplaşmaya ihtiyacım vardı.

Yüzü her zamankinden kırıışık ve kederli, “Yordun yine beni,” dedi yaşlı kadın. “Hem de sabah sabah.”

“Öğlen yemeğimizi yiyince toparlanırsınız biraz,” dedi Ferit. “Siz uzanın yatağınıza şimdi.”

“Gidiyor musun?”

“Gitmesem? Size hiç zararım olmaz, söz. Şuracıkta, sandalyede sessiz sessiz otururum. Kitabımı getirdim, onu okurum.”

“Çalığışu’nu mu okuyorsun?”

“He ya.”

“Evet!”

“Affedin. Evet.”

“Kaç gün oldu, bitiremedin mi bir tanecik kitabı? Neyse, okuyorsun ya. Ona da şükür.”

Süreyya Hanım yattı yatağına, Ferit üzerine beyaz pikesini örttü. Kendi de geçti sandalyesine, okumaya çalıştı, olmadı. Ağrıları, çürükleri avaz avazdı.

Mutfaktan öğlen yemeğini getirdiler, iki tepsi. Zeytin yağlı barbunya, İzmir köfte, domatesli pilav, kavun. Süreyya Hanım’a elinden geldiğince yardım etti Ferit sağlam koluyla. Karşılıklı oturdular yine ama belli ki bugün ikisinin de iştahı yoktu.

“Böyle gün ortası uyuyup uyanmak yaramıyor artık bana. Aklım çorba oldu,” dedi Süreyya Hanım. “Garip garip rüyalar görüyorum.”

Tam o sırada kapı çaldı. "Ziyaretinize geldim," dedi Doktor Ayten. "Süreyya Hanım artık hiç uğramıyor bana. Bari ben çıkayım üst kata dedim."

Ferit kalktı kendi sandalyesini doktora verdi, Süreyya Hanım'ın dizinin dibine çöktü. Yaşlı kadının yüzü iyice asılmıştı. "Halim yok ki aşağı inecek. Anlatacağım bir şey de yok zaten. Bildiğiniz gibi her şey. Kesat."

"Haklısınız. Ta altıncı kat. Yorucu olur gelmeniz ama ben seve seve gelirim buraya. İsteyin yeter."

Diliyle damağını şaklattı Süreyya Hanım. "İstemez."

Gülümsedi Doktor Ayten, aldırmamış bir hali vardı. "Alıyor musunuz ilaçlarınızı?"

"Bazen."

"Ama konuştuk bunu Süreyya Hanım, olmuyor böyle içinizden geldiği gibi alıp bırakmalar. Yarardan çok zarar verir sonra."

"Zaten bir işe yaradıkları yok ki. Bu yaştan sonra boğazımıza dizmişsiniz o hapları ne fayda? Bırakın da huzur içinde ölelim."

Doktor Ayten döndü Ferit'e baktı bu defa. "Sana da geçmiş olsun. Görünmez kaza işte. Ne zaman çıkacakmış alçın?"

"Sekiz hafta sonra."

"Hay Allah, tam da tatilinin sonu yani. Sonra da Sivas'a değil mi?"

"He ya," dedi Ferit, mütereddit. Belki yarın binecekti o otobüse. Döndü Süreyya Hanım'a baktı. Topuzu iyice bozulmuş seyrek saçlarına, daracık omuzlarına, yanaklarından gözyaşı gibi süzülen kırışıklıklara, çatmaktan arasında bir çift tren rayı oluşmuş kaşlarına, kuru dudaklarına ve her zaman ıslak duran o gözlerine.

Doktor Ayten usulca kalktı yerinden. "Süreyya Hanım, merak ediyordum sıhhatinizi, onun için bir uğramak istedim. Ama görüyorum ki emin ellerdesiniz. Ne güzel değil

mi Ferit'in size böyle yoldaşlık etmesi? Duyduğum kadarıyla ona güzel güzel hikâyeler anlatıyormuşsunuz, üstüne üstlük bir de *Çalıkıuşu*'nu okutuyormuşsunuz. Maşallah. Size de güç gelmiş belli. İyi gördüm."

Süreyya Hanım sustu. Sert sert Ferit'e baktı. Ferit de ayaklarında her gün daha da kirlenen, yıpranan bez pabuçlarına.

"Müsaadenizle," dedi Doktor Hanım, çıktı.

"Demek buradan koşa koşa doktorlara gidiyor, raporumu veriyorsun," dedi Süreyya Hanım. Sesi kor gibiydi.

"Hayır Hanımım, öyle değil. Yanlış anladınız. Doktor Ayten verdi bana *Çalıkıuşu* kitabını ödünç olarak. Niye diye sor-du, ben de söyledim Süreyya Hanım bana ödev verdi diye."

Süreyya Hanım başını pencereye çevirdi yine, gözleri bir şey arar gibi. "Ben de merak ediyordum bu genç kız niye düşün bana bu kadar diye. Doktor casusu olacağın hiç aklıma gelmemişti doğrusu. Ben anlatayım sana, sen yetiştir aşağıya. Demek öyle. Senin gibi çocuk yaşta, eğitimsiz kızı niye kullanıyorlar ki? Yok mu hemşireleri, üniversite okumuş gençleri?"

"Süreyya Hanım," dedi Ferit. "Öyle demeyin. Ben casus değilim, ispiyonlamıyorum sizi. Ben sizi sevdim, onun için geliyorum buraya. Anamdan, evimden uzağım. Yapayalnız hissediyorum kendimi. Siz benim sırdaşım oldunuz. Arkadaşım oldunuz. Sizden öğrenir oldum hayatı."

"Benden bir şeycikler öğrenemezsin. Ne yaşadım ki ben başkalarına öğretebileyim hayatı? Yalan benim hayatım. Koca bir yalan." Sesi iyice yükselmmişti Süreyya Hanım'ın. Ama kimi azarladığı belli değildi, Ferit'i mi yoksa kendini mi?

Ferit dizlerinin üzerine kalktı. Ama çok fena sızlıyordu bacakları düşüşünden beri, tekrar oturması gerekti. Alçıda olmayan eliyle, yaşlı kadının kucığında kavuşturduğu ellerini tuttu. Soğuktu parmakları, buz gibi. "Süreyya Hanım," dedi. "Ne olur inanın. Anam babam üzerine yemin ederim. İki gözüm önüme aksın."

“Para alıyor musun bari doktordan? Sana harçlık falan veriyor mu?”

Ferit eğdi başını. “Çok yanlış anladınız Süreyya Hanım. Çok yanlış anladınız. Haksızlık etmeyin bana böyle, ne olur.”

Sustu Süreyya Hanım, izledi Ferit’in ağlayışını. Daha da ağlasın istedi, uzun uzun, dolu dolu. İkisi için de ağlasın.

“Ne yapacağımı bilmiyorum,” dedi Ferit en sonunda, gözlerini kırpıştıra kırpıştıra. “Kolum da alçada, çalışacak durumda değilim, geri yollayacak Mualla Yenge beni Sivas’a, anamın yanına.” Bekledi ki Süreyya Hanım bir şey söylesin. Bekledi. Bekledi. “Korkuyorum. Burada kalacak aklım. Hani o çocuktan bahsetmiştim ya, Memo. Bir de siz varsınız. Çok alıştım size. Her gün görmeye. İzinli günümde hep sizi düşündüm.”

Süreyya Hanım karşıdaki binaların gri betonuna bakıyordu. Çatıktı kaşları.

“Ne konuştunuz doktorla benimle ilgili?”

“Konuşmadık hiçbir şey. Söyledim sizi ziyaret ettiğimi, bana hayatınızı anlattığınızı. Sonra benim kitap alacak param yoktu, gittim sordum Doktor Ayten Hanım’a nereden bulurum bir kütüphane diye. O da gitti kendi kitabını getirdi bana, sağolsun.”

“O kadar mı?”

“Bir de... Kızacaksınız şimdi. Sahiden kızacaksınız Süreyya Hanımım, ne olur affedin. O gece düşmüştünüz ya, ben çok korktum. Siz bana gitme, söyleme doktorlara dediniz ama ben sizin iyiliğinizi düşünüyordum, söyleyiverdim Doktor Hanıma. Fenalaştığınızı söyledim. Hiç yemek yemediğini de söyledim galiba.”

“Oh, maşallah! Başka? Sait Faik, Orhan Veli, Attilâ İlhan maceralarımı da anlattın mı bari?”

“Anlatır mıyım Süreyya Hanım? Onlar özel şeyler. Ben sadece sizin sağlığınıza konuştum Doktor Hanımla. O da iyi

niyetli bir kadın, ilgileniyor sizinle. O da siz daha iyi olun istiyor.”

“Onun umurunda değilim ben. Ben giderim yenisi gelir. Hepimiz hastayız onun gözünde. Çürük mal.”

Ferit başını salladı. “Hayır Hanımım,” dedi. “Hiç de öyle değil. Bunları da sırf beni üzme için söylüyorsunuz biliyorum. Zaten üzgünüm, yetmiyor mu? Zaten gönderecekler beni Sivas’a. Bakın o zaman hiç yormayacağım sizi. Yoramayacağım.”

“Ama gitmek istemiyorsun.”

“İstemiyorum.”

“Öyle de o zaman, istemiyorum de.”

“Anam mahvolur. ‘Ana yüreği’ der durur. Daha kolumu kırdığımı bile arayıp söyleyemedim ki.”

Omuz silkti Süreyya Hanım. “Ben bir şeyi istemezsem söylerim öyle. Hiç içime atamam.”

“Biliyorum Süreyya Hanım. Siz çok güçlüsünüz. Sizin hayatınız ondan böyle roman gibi. Ben Sivas’tan çıkma basit bir kıyım, ilk defa şehir görmüşüm, ilk defa bir erkeği görmüşüm kalbim çarpmış. Baksanıza ayıramıyorum doğruyu yanlıştan, sevgiyi alaydan, gerçeği yalandan.”

“Safsın işte,” dedi Süreyya Hanım. “Doktor da seni onun için kullanıyor zaten.”

“Niye kullansın ki beni Doktor Ayten Hanım? Ne öğrenebilir ki benden?”

“Benim hayatımın detaylarını, ona anlatmadıklarımı.”

“Ama ben paylaşır mıyım bana anlattığınız o özel şeyleri başkalarıyla?”

“Düştüğümü de söylemeyecektin ya, hemen gidip yetiştirmişsin işte.”

Yine doldu Ferit’in gözleri. “Affet, Süreyya Hanım. Affet, ne olur.”

“Affedersiniz, ya da affedersin.”

“Affedersin.”

“Bakalım,” dedi yaşlı kadın, büktü kuru dudağını.

“Ya gönderirlerse beni?” diye sordu Ferit, “Ya siz beni affedemeden koyarlarsa o otobüse?”

“Koca kızsın, ellerini kelepçeleyip zorla koyacakları yok ya seni otobüse? İstemiyorsan binmezsin, gitmezsin.”

“Ama Hanımım, siz de gitmek zorunda kalmışsınız ya işte Balıkesir’e. Babanızdan korkmuşsunuz.”

“O başka. Sen korkuyor musun annenden?”

Düşündü Ferit. “Hayır. Korkmuyorum. Ama üzülür benim anam, kıyamam.”

“O zaman onu üzmemek istediğin için dönüyorsun, seni otobüse koydukları için değil. Sorumluluk al birazcık.”

Ferit düşündü bir süre. “Gitmesem olur mu yani? Ama ne derim anama? Nasıl teselli ederim onu?”

Süreyya Hanım, “Bilmiyorum,” dedi. “Beni nasıl teselli edeceksin gidersen?”

“Affettiniz mi beni Hanımım? Kızgın değilsiniz yani.”

“Kızgınım kızgın olmasına. Ama gidersen daha da kıza bilirim.”

Ferit başını koydu yaşlı kadının kucağına. “Aklım çok karışık, Süreyya Hanım.”

“Olur öyle. O yaştasın.”

Ferit bir süre daha öyle durdu, Süreyya Hanım’ın sözlerini aklında evirip çevirdi. Belki de o kadar önemli değildi, belki gitmese de olurdu. Belki de giderse aklında hep *ya kalsaydım* diye kâğıt kesiği gibi incecik ama cayır cayır yanan bir çentik kalacaktı.

Sanki içinden geçenleri okuyabiliyormuş gibi, “Bazen kalmak gitmekten zor,” dedi Süreyya Hanım.

Ferit başını kaldırmadı yaşlı kadının kucağından. Öylece kaldı bir süre. “Sonunda tanışabildiniz mi şair beyle?”

“Tanıştık tabii, tanışmaz olur muyuz? Ama anlatmayacağım sana.”

İsrar etmedi Ferit. Kolu, bacağı, başı ağrıyordu. Yavaşça kalktı yerinden, kapiya doğru ilerledi.

“Yarın belki anlatırım,” diye seslendi arkasından Süreyya Hanım.

“Aradın mı ananı?” diye sordu Mualla Yenge mutfakta.

“Aramadım daha. Ne diyeceğim, nasıl diyeceğim bilmiyorum ki.”

“Düştüm, kolumu kırdım, eve dönüyorum diyeceksin. Sonra gidip biletini alacağız. O kadar basit.”

Ama değildi. Hiç ama hiç basit değildi. Ferit giderse Süreyya Hanım’la Attilâ İlhan’ın hikâyesinin sonunu hiç öğrenemeyebilirdi, Memo’yla kendi sonunu da.

“Bir gün daha,” dedi Ferit, Mualla Yengesi’nden izin alır gibi.

“Bana anandan sır saklamamı isteme ne olur! Ne derim sonra öğrenirse iki gün onu uyutmaya çalıştığımızı? Yalancı olup çıkarsak nasıl güvenir bize? Yollamazlar seni bir daha İstanbul’a falan.”

“Ben söylerim anama sizin aramamı söylediğinizi ama benim aramadığımı. Suçu üstlenirim ben. Sorumluluğu alırım.”

“Sen çocuksun, ben yetişkin. Benim senin sözüne uymam yakışık almaz, senin benimkine uyman gerek değil mi? Bak ne zor durumlara düşürüyorsun beni şimdi. Nedir inandın? Üzmekten mi korkuyorsun yoksa anacığını?”

“He ya,” dedi Ferit, bunun buzları biraz olsun eriteceğini umarak. “Bir de, bir de sevdim burayı. Etiler’i, İstanbul’u, hemencek dönesim yok.”

Derin bir iç çekti Mualla Yenge, “Bilmiyorum. Bence bu iş hiç doğru değil. Bilmiyorum valla.” Kendi kendine konuşuyordu aslında, “Ne derim? Hay Allah nereden çıktı bu iş başımıza? Şeytanın ahı tuttu işte. Hay Allah ki hay Allah!”

İsmail Dayı, Mualla Yenge, Ferit, hep beraber oturmuşlardı televizyonun karşısına. İsmail Dayı her zamanki gibi spikerlerle dalaşıyordu, Mualla Yenge sökükle pantolon paçalarını, delik çorapları onarıyordu, Ferit ise başını *Çalılıkı*'na gömmüş, başka hayatlara kaçmanın hasretiyle harıl harıl okuyordu.

"Memo! Hayrola erkencisin? Bir aksilik olmadı ya?"

"Yok, anne, yok bir şey. Yorgunum biraz, İbo'ya dedim sen bak markete, ben erkenden yatacağım bu akşam." Kaçmak bir bakış attı Ferit'e. Ferit gözlerini kitabına döndürdü hemen.

"Şimdilik mi yatacaksın? Aç mısın? Az biraz nohut var ocağın üzerindeki tencerede. İster misin sana bir tabak getiriyim?"

"Gerek yok anne, sizinle oturayım biraz, sonra yer yatarım." Yere çöktü, tam Ferit'in koltuğunun yanına. "Geçmiş olsun. Babam söyledi bu sabah, kötü düşmüşsün anlaşılan. Ağrıyor mu çok?"

"Yok," dedi Ferit. "Ama hareket ederken zor. Alçıya alışamadım hâlâ."

"Ben de bir kere bacağımı kırdım ağaçtan düşüp. Ama çok önce, altı-yedi yaşındayken. İbo da futbol oynarken burnunu kırdı bir kere, onun için burnu yamuk öyle."

"Yamuk mamuk değil benim oğlumun burnu. Ne diye dalga geçersin ki hep? Gayet de güzel yaptı doktor. Azıcık belli oluyor o kadar." Mualla Yenge kucağındaki bir yığın çorap tekini yere koydu, bir avuç düğme ve birkaç gömlek aldı eline.

"Hepiniz böyle bir ağızdan konuşursanız ben bu televizyonu nasıl duyarım!"

"Ay sanki de önemli bir şey söylüyorlarmış gibi. Her gün aynı şey, her gün aynı şey."

"Sus kadın, sus da izleyelim."

Herkes sustu.

Hemen yanibaşında oturan Memo, "Sana ayran getirecektim ama..." diye fısıldadı.

Ferit döndü o küçük kara gözlere baktı. Gözlük camlarını geçip ne kadar derine inebildiğini gördü o gözlerde. Boğulmaktan korkup çekti çıkarıverdi kendini. "Ama ne?" diye sordu.

"Bilmem, getirmedim işte," dedi Memo, televizyona döndü. "İster miydin?" diye sordu sesi şimdi daha da alçak.

"Bilmem," diye fısıldadı Ferit. Çenesi gerilmişti yine. Bir süre konuşmadı kimse. Ekrandaki bol rimelli sunucu, kirpiklerini kırpıştıra kırpıştıra cep telefonlarının beyne verebileceği zararlarla ilgili raporu okumaya devam etti.

"Palavra," dedi İsmail Dayı.

"Dönüyorum galiba," dedi Ferit Memo'ya.

"Ne zaman?"

"Bilmem. Yarın. Ya da birkaç gün içinde."

Tekrar sustu Memo. O sessizlikte Ferit şakaklarına iğne iğne batan güvensizliği hissetti. Memo'ya güvenemiyordu. Kendine güvenemiyordu. Hiçbir şeyin sonunu bilmiyordu. Çalığışu'nun kapağına baktı bir süre. En azından hızlı hızlı okursa, bütün gece okursa, Feride'nin sonunu öğrenebilirdi.

"Aman sen de! Bu da haber mi şimdi? Çıkarmışlar ekrana amelenin birini konuşturuyorlar. Herkes âlim bu memlekette, herkes pek meraklı akıl vermeye! Hanım, bana bir kahve, sinirlerimi ancak o yatıştırır."

Mualla Yenge kalktı yerinden. "Yardım edeyim," diye koştu arkasından Ferit.

"Sen o alçılı kolunla neye yardım edeceksin? Otur da dinlen," dedi Mualla Yenge. Hâlâ endişeliydi sesi, hâlâ dertliydi Ferit'in annesini aramadıkları için. Ferit yine de gitti peşinden, sadece o salondan kaçabilmek için, Memo'nun o tuhaf sıcağından uzaklaşabilmek için. "Ben de bir kahve içsem mi?" diye sordu Mualla Yenge'den izin almaya çalışır gibi.

“Uykun kaçır sonra. Gerçi yarın uyursun istediğin gibi. Gelmeyeceksin değil mi Etiler’e?”

“Söz verdim Süreyya Hanım’a. A-627.”

“Sen bilirsin kızım,” dedi Mualla Yenge oflaya puflaya.

Uyumak istemiyordu. Uyumak demek, İstanbul’da geçireceği belki de şu son birkaç saati kaçırmak demekti. Evin tüm ışıkları söndüğünde uzanmadı koltuğuna. Pencere kenarına bir sandalye çekti. Sokak lambasından dökülen tozlu ışığa, kaldırımın aşınmış cildine, gökyüzünde seçebildiği tek tük yıldızlara baktı bir süre. Aniden fren yapan bir arabanın tekerleklerinin çığlığını duydu. Şakaklarını ovdu. Yine o iğne iğne güvensizlik, o korku. Alçısını göğsüne bastırdı. Kaskatı.

“Gitme,” demeliydi Memo, bu gece, bir anda odaya dalıp. “Kal,” demeliydi.

Ferit beklemeye devam etti.

Çarşamba

“Ben geldim.”

İçini çekti yaşlı kadın. “Dudaklarım kurumuş. Suyu uzatır mısın lütfen?”

Ferit sağlam eliyle getirip verdi bardağı.

“Bugün pek keyfim yok,” dedi Süreyya Hanım. “Keşke sen de kalkıp gelmeseydin. Bir türlü uyuyamadım dün gece. Midem düğüm düğüm. Garip sesler çıkarıyor.”

“Açlıktan olmasın?”

“Değil. Yaşlılıktan.”

“Benim de biraz öyle Hanımım. Sanki ağır bir şey yemişim de oturmuş içime.”

“Bir doktora sor.”

“Öyle değil Hanımım, hastalık gibi değil. Hani demiştim ya bir çocuk var diye, Memo...”

“Memo? Memo diye isim olmaz. Mehmet herhalde doğrusu.”

“Evet, Mehmet ama biz Memo diyoruz. Geçen gün anlatmıştım. Hani şu benim kafamı karıştıran mesele.”

“Hiç hatırlamıyorum. Bahsetmedin bana bu Mehmet’ten.”

“Bahsettim Hanımım, bahsettim tabii. Tek size anlattım hem de.”

Süreyya Hanım dilini damağında şaklattı. “Hayır, anlatmadın. Hep beni konuşturup yoruyorsun zaten, sen sessiz sessiz oturuyorsun. Başka bir şey yaptığın yok ki!”

“Ama...” Sağlam eliyle kâküllerini dağıttı Ferit, şakaklarını ovdu. Ta kaç sene öncesini ne kadar iyi, hem de her detayıyla hatırlayan Süreyya Hanım, daha dün konuştuklarını unutuveriyordu. Haksızlıktı bu. Yine yapayalnız hissetti kendini Ferit.

“Bitti mi? Bu kadar mıydı söyleyeceğin?” dedi Süreyya Hanım sert bir tonda. “Gelmişsin işte yine. İnsan bir sorar. İzin alır. Arar, müsait misiniz diye. Yok, sen aklına eseni yap. Hiç düşünme ihtiyar kadın ne durumda, kaldırabilir mi misafiri. Eğer bugün yarın çekip gidersem bu dünyadan, sen beni bu kadar yorduğun için!”

“Ama...” dedi Ferit, yine getiremedi gerisini. Kalktı yerinden, koşar adım çıktı odadan. Merdivenlere doğru yöneldi, alışkanlık işte, sonra basamakları gördü. Onlarca, yirmilerce. Dik. Alçılı kolu sızladı. Yüreği sızladı. Döndü asansörü çağırırdı. O ufacık kutunun içine girdi, karşısındaki eski, kirli aynadan kaçırarak gözlerini. Tutamadı kendini, tutamadı daha fazla. Ağladı. Altı kat boyunca ağladı. Çıktı asansörden, Sinoplu güvenlikçiye selam vermeden daldı koridora. Koridor boyunca ağladı. Doktor Ayten Hanım’ın kapısına koydu sağlam elini, ne tıklatabildi, ne itebildi. Sadece ağladı.

Ya o ufak ufak nefesleri, iç çekişleri duydu Doktor Ayten, ya içine doğdu; kalktı yerinden, açtı kapıyı. Karşısında boynu

eğri, gözleri damar damar, yanakları ıslak, kolu alçılı Ferit'i görünce hiçbir şey demedi, sadece uzandı tuttu omzundan onu, yavaşça içeri çekti. Oturttu masasının karşısındaki koltuğa. Yanına ilişti. Yine bir şey demedi. Ferit daha şiddetli ağlamaya başladı.

İçi de cildi gibi yara bere içindeydi sanki.

Bir süre sonra, "Süreyya Hanım," diyebildi Ferit, "A-627. Haksız yere azarladı beni. Çok haksız yere. Ben kötü bir şey yapmadım ki. Sırf onu görmek için, sırf onun için kalktım geldim buraya." Gözleri alçısındaydı. Ne kadar katıydı bu alçı. Ne kadar ağır. "Çok yoruyormuşum onu. Sürekli konuşturuyormuşum. Ölürse bendenmiş."

Doktor Ayten'in gözleri, Ferit'in gözlerindeki acının aynası oldu.

"Her şeyi hatırlıyor geçmişe dair. Hem de öyle detaylı, öyle güzel anlatıyor ki Paris'i, Taksim'i, tüm o şairleri, yazarları, yaşadığı aşkları. Ben bir kere bir şeyden bahsetmiştim ama benim dediğimi hiç hatırlamıyor. Her gün gittim yemeğini verdim, bazen yedirdim, arkadaşlık ettim o kadar. Saniyorsunuz bunları bile hatırlamıyor. Yabancıymışım gibi, pis bir sokak kedisiymişim gibi horluyor beni. Kovuyor odasından."

Doktor Ayten'in yüzünde kırgın bir tebessüm vardı. Hem hüznü, hem de düşünceli. "Bazen geçmişi hatırlamak bugünü hatırlamaktan çok daha kolay," dedi. "İnsan aklı öyle bir şey ki, herkesinki ayrı çalışıyor, hele de yaş ilerleyince. Kimi sakınlarımız yarım saat önce yedikleri yemeği bile hatırlayamıyorlar ama sor lise yıllarındaki coğrafya hocasının adını, şıp diye söylüyorlar. Ama Süreyya Hanım... Süreyya Hanım'ınki farklı bir durum." Durdu, aklındaki kelimeleri ileri geri oynatarak cümlesini kurmaya çalıştı. Sonra vazgeçti söyleyeceğinden, "Ne anlatıyor sana Süreyya Hanım?" diye sordu.

Ferit şüphelerle dolu süzdü Doktor Ayten'in yüzünü.

“Önemli bir şey anlatmıyor. Sadece eski seyahatlerini, arkadaşlarını, öyle şeyleri.”

Doktor Ayten sırtını dikleştirdi, kollarını kavuşturdu. “Kim bu bahsettiği arkadaşlar mesela?”

Ferit yine alçısının o sert beyazına baktı. “Size anlatmadı mı hiç?” diye sordu.

“Benim duyduğum hikâye biraz farklı, onun için soruyorum sana.”

“Sizin duyduğunuz hikâye nedir peki?”

Doktor Ayten kalktı yerinden, masasının arkasındaki koltuğuna geçti. Yer değiştirir değiştirmez daha profesyonel, daha mesafeli, daha başka oldu. O masa aralarına duvar gibi girdi. Ferit koltuğun kenarına ilişti, öne eğildi, tekrar yaklaşmak, uzanıp tutunuvermek istedi Doktor Ayten’e.

“Ferit,” diye başladı doktor. Elleri masanın üzerindeki bir tükenmez kalemle oynuyordu. “Sana niye *Çalılıkıuşu*’nu okuttuğunu biliyorsun Süreyya Hanım’ın, değil mi?”

“Kendi çok sevdiği için,” diye hemen yanıtladı Ferit.

“Evet, kendi çok sevdiği için. Süreyya Hanım edebiyatı çok seviyor. Hayatı şiirler, öyküler, romanlar okumakla geçmiş. Hep okumuş, hep okumuş. Hiç durmadan. Başka hiçbir şey yapmadan.” Durdu Doktor Ayten, bıraktı elinden tükenmez kalemi, dirseklerini masaya yasladı, o da eğildi öne doğru, sesi Ferit’e daha çabuk, daha kolay erişsin ister gibi.

“Ferit, daha önce de dediğim gibi buradaki sakinlerin benimle paylaştıklarını başkalarına anlatmam doğru olmaz. Fakat bu biraz farklı bir durum. Süreyya Hanım’ın hayatını genel olarak hepimiz biliyoruz Etiler’de. En azından doktorlar ve onunla daha yakından ilgilenmiş olanlar. Senin ise değişik bir ilişkin oldu onunla. Herkesten yakın oldun ona. Hem sabırlısın, hem samimi. Süreyya Hanım da gördü bunu, ısındı sana, açıldı. Ama...

Ama değil aslında. Vê demeliyiz.

Ve seninle bizimle olduğundan bambaşka bir hayat paylaştı. Bunu yaşı ilerlediğinden, kafası karıştığından yaptığını sanmıyorum.

Ferit, Süreyya Hanım hiç çıkmadı evinden. Kandilli'deki o yalıda ev hapsi yaşadı. Altı yaşından Etiler'e gelinceye kadar." Hafifçe öksürüp boğazını temizledi Doktor Ayten, devam edebilmek için. "Ne okula gitti, ne sokağa çıktı."

Ferit'in gözleri, o yorgun gözleri, fal taşı gibi açılmıştı, anlamaya çalışıyordu Doktor Hanımın ne demek istediğini, bu sohbetin nereye gittiğini.

"Hiç seyahat etmedi Süreyya Hanım. Hiç dostu da olmadı. O evde bir babası vardı, birkaç da hizmetçi, yemeklerini yapan, etrafı temizleyen insanlar. O kadar."

Ferit gözlerini kırıştırdı, "Evet, ama..." dedi, gerisini getiremedi.

"Biliyorum, kafa karıştırıcı bir durum. Anladığım kadarıyla sana başka bir şeyler anlatmış, hayali bir şeyler, gitmediği görmediği yerleri, hiç tanışmadığı insanları..."

"Ama," diye yineledi Ferit. "Mesela Sait Bey, hani o ünlü yazar, sonra Orhan Bey, şair, onun arkadaşları vardı, beraber pasajda rakı içmişlerdi. Orhan Veli. Sonra kalkmış Paris'e gitmiş diğer bir şairi bulmak için. Soyadını da biliyorum onun: Attilâ İlhan. *Dıvar* diye bir kitap yazmış. Süreyya Hanım yüzlerce defa okumuş o kitabı, hatta Paris'te de sürekli onu taşımış çantasında. Attilâ İlhan'la tanışmaya uğraşmış bir süre. Sonunda da tanışabilmiş ama biz daha oraya gelemedik. Bana kızdığından, bıraktı anlatmayı. Bir de nişanlısı varmış Paris'te... Türk bir adam, Balıkesirli, çelimsiz bir şey."

Doktor Ayten'in yüzündeki acımayı gördü Ferit. Bedenden çıkan ruhun aşağıya bakıp da kendine acıdığı gibi bir acıma. Kime acıyordu Doktor, Süreyya Hanım'a mı, yoksa Ferit'e mi? Soluğu kesildi, sustu. Bekledi Doktor Ayten bir şey desin, herhangi bir şey ama demedi doktor.

“Yalan mı hepsi?”

“Yalan demeyelim,” dedi Doktor Hanım. “Sanırım hayal ürünü. Süreyya Hanım, dediğimiz gibi tüm hayatını romanlarla geçirdi, onun için hayal dünyası da bu kadar geniş diye tahmin ediyorum. Çok da zeki bir kadın, bakma yaşlandım diyor ama akli pırıl pırıl bana sorarsan. Yani kafası karıştığundan böyle şeyler anlattığına inanmıyorum ben. Yanılıyor olabilirim tabii. Bence yaşamak istediği şeyleri kafasında kuruyor şimdi, yaşamak istediği bir hayatı. Ve onu sana gerçek gibi anlatıyor. Sen de onu dinliyorsun büyük bir iştahla, inanıyorsun her sözüne. Bu da belki daha gerçek yapıyor her şeyi. Bir nevi ona o günlere dönüp en baştan yaşama şansı veriyorsun.”

“Olamaz.” Şiddetle salladı başını Ferit. “İmkânsız. Değil mi Doktor Hanım? Söyleyin, imkânsız deyin. Olabilir mi? O kadar şey, hepsi hayal ürünü? Hem niye ev hapsi yaşasın ki Süreyya Hanım? Şimdi bile bu kadar akıllı ve sağlıklıysa niye gençken evinden çıkmasın ki? Sakat değil, bir şey değil. Yaşayamaz insan öyle.”

“Biliyorum,” dedi Doktor Ayten, tükenmezkalemi yine parmaklarında döndüre döndüre. “Demiştin sana, zor bir hayatı oldu Süreyya Hanım’ın. Varlıklı bir babası varmış. Annesi de duyduğum kadarıyla çok güzel genç bir kadınmış ama o, Süreyya Hanım’ın babası gibi öyle varlıklı bir paşa ailesinden gelmemiş. Bir yerde bir şekilde karşılaşmışlar. Süreyya Hanım’ın babası çok beğenmiş bu genç bayanı, hemen evlenmişler. Sonradan annesi, Süreyya Hanım daha altı yaşlarındayken çekip gitmiş. Galiba sanatçı bir adama âşık olmuş, onun peşinden kayboluvermiş. En azından Süreyya Hanım öyle dedi bize. Belki gerçekten bir sevgilisi vardı, belki alışmamıştı yalı hayatına, mutsuzdu. Bilemeyiz. Ama yine Süreyya Hanım’ın bizlere anlattığına göre, babası çok öfkelenmiş, karısı aniden çekip gidince. Bir yandan da korkmuş ya

geri dönüp Süreyya'yı da alır götürürse diye. İlk iş okuldan kaydını sildirtmiş Süreyya Hanım'ın, sonra da eve hapsedmiş onu. Annesinden korumak için yani. Ya da, olur da dönerse karısı, onu kızından ayrı düşürerek cezalandırmak için.

Belki çok katı, çok dar görüşlü bir adammış Süreyya Hanım'ın babası. Belki de o da ürkmüş hayattan, kalbinin bir daha, bir daha kırılmasından. Yalnızlığı seçmiş. Hiç dostu, çevresi yokmuş. O da hiç çıkmazmış evden. Kapanırmış bütün gün odasına. Kitap okur, satranç oynarmış bir başına. Hayattaki tek varlığı da işte bizim Süreyya Hanım'mış. Onun için evlenme yaşı geldiğinde bile onu vermemiş, verememiş kimseye. O yalıda birkaç hizmetçiyle bir ömür yaşamışlar. Bir kadın varmış mutfakta çalışan, Süreyya Hanım'ın tek desteği de bu kadınmış. Babasını kaybedince evde devam etmiş hayatına Süreyya Hanım. Alışkanlık, korku. Çıkamamış. Nereden başlayacağını bilememiş herhalde. Ama bu yardımcısı kadın da hastalanıp vefat edince, işte o zaman buraya gelmeye karar vermiş. Satmış yalıyı, varını yoğunu vakıflara bağışlamış."

Doktor Ayten'i dinlerken Ferit'in karnındaki o hazımsızlık taşı paramparça olmuştu. Doktor Ayten'in ağzından çıkan her söz bir çekiçti sanki. Şimdi bir avuç çakıl vardı içinde. Sivri sivri.

Anlayamıyordu. Neden. Neden. Nasıl. Ama.

"Lütfen gidip Süreyya Hanım'a bir şey söyleme şimdi," diye devam etti sözüne Doktor Ayten. "Biliyorum benim de sana bunları söylememem gerekirdi. Düşündüm uzun süre bu konuyu. Sen en başta bana Süreyya Hanım'ın sana rengârenk bir hayat anlattığını söylediğinden beri. Ama bilmen gerekir diye düşündüm sonra. Süreyya Hanım'ın inişleri çıkışları oluyor böyle. Bazen istemese de kırıyor seni, görüyorum. Onun için senin de gerçeği bilmen en iyisi belki de."

"Masal gibi anlatıyordu zaten ama masalmış sahiden."

Ferit mırıl mırıl konuşuyordu, ne dediğini kendi bile duyamıyordu. Kulaklarında bir uğultu, bir uğultu.

Ayakları zor bela çıkardı onu Doktor Hanım'ın ofisinden. Zor bela yürüttü Etiler'in kapısına, zor bela vardırdı sokağın köşesindeki telefon kulübesine.

"Aloooo...buyruuuuun."

"Benim anacığım."

"Kim?"

"Ben. Ben. Ferit."

Ferit. Feride. Bir yalan. Bir hayal ürünü.

"Canım kızım, hemşirem, gülüm benim! Ne çok oldu seni duymayalı. Korkuyorum yüzünü unutacağım diye. Ah, ah, ah! Nasılsın Ferit'im benim?"

"İyiyim anacığım, iyiyim. Ama bir kaza oldu."

Ama. Ah bu *amı*lar. Ama. Ama.

"Deme! Allah korusun! Ne kazası, ne oldu?"

"Meraklanma anacığım, her şey iyi, önemli değil. Kolumu incittim sadece. Merdivenlerden düştüm. Dikkatsizlik işte."

"Ah canım, kıyamam ben sana. Çok var mı ağrın sızın?"

"Yok anam. Ama alçıya aldılar kolumu. Sekiz hafta böyle dolaşmam gerekiyormuş. Alışmaya çalışıyorum."

Fazlasıyla beyaz, fazlasıyla ağır, fazlasıyla katı bir alçı.

"Alçı mı? Alçı mı dedin? Kırıldı mı yani kolun? Hastanelere mi gittin bir başına?"

"Mualla Yenge geldi benimle."

"Bugün mü oldu bu? Hastaneden mi arıyorsun şimdi beni?"

"Yok anam, iki gün önce oldu."

"İki gün? Neden aramadın, neden haber vermedin? Neden bekledin böyle? Otobüse atlar, bugüne orada olurdum. Ah neden söylemezsin bana en önemlisini? Ah Ferit'im, yandım, yandım! Eyvahlar olsun."

“Anacığım, dur, ne olur ağlama, üzülme. Ağrım sızım yok. Bir şu alçının ağırlığı, o kadar. Giyinip soyunmak falan zor.”

Ama kendisiydi ağlayan. Kendisiydi kendini avutmaya çalışan.

“Hem senin gelmene gerek yok. Ben dönüyorum.”

“Dönüyor musun?”

Kal diyen olmamıştı.

“He ya, kırık kolla bir iş yapamıyorum Etiler’de, bari döneyim, senin yanında olayım, değil mi?”

“Ah hemşirem benim, dön tabii. Dön gel bana. Ben sana hemşirelik edeyim biraz. Ah, ah! Ama o kırık kolla tek başına otobüslerde nasıl gelirsin? Ben geleyim seni alayım, birlikte dönelim bari.”

“Yok anacığım, yok. Kırık kolun bana zararı yok, şunun şurasında yolcu koltuğunda oturacağım. Otobüsü kullanan ben değilim ki.”

“Bilemem ki Ferit’im. Ben bir de Mualla Yengen’le konuşayım, belki o seni getirir. İlem aile, akrabayla da hasret gidermiş olur Sivas’ta. İyi olur. Benim de içim daha rahat olur öyle.”

“Gerek yok, gerçekten ben kendi başımın çaresine bakabilirim,” dedi. Ama beş yaşındaki bir kız çocuğu gibi küçülmüş, tizleşmişti sesi. Titriyordu elleri, dizleri.

Akşam çıktıklarında Mualla Yenge’ye verdi haberi. Başka bir otobüse binip, başka bir yöne gittiler. Ferit’in daha önce görmediği caddelerden geçtiler, iki yanı kırmızı-beyaz bayraklar, büfeler, restoranlar, dondurmacılar, ayakkabı dükkânları, mücevher mağazalarıyla dolu, sapsarı taksilerin arı gibi oradan kalkıp buraya konduğu, uzun uzun otobüslerin ve kısa minibüslerin sıra sıra beklediği, insanların cıvıl cıvıl aşağı yukarı yürüdüğü, kadınların yarı çıplak dolaştığı yollar. Bir otobüs şirketinin yakınında indiler. Ferit annesinin onu yal-

nız yollamayı istemeyişi, Mualla Yenge'nin de ona eşlik etmesini rica edişi hakkında hiçbir şey söylemedi. Bir kişilik bir bilet alıp çıktılar.

Orta sıralardan. Koridor. Bayan yanı.

Tek yön.

Armutlu otobüsünden indiklerinde, "Ben yine bir anamı arayacağım. Bileti aldığımızı, ne zaman varacağımı haber vereyim. Ama bir telefon kulübesinden konuşayım, olur mu?" diye sordu Ferit.

"Kızım yapma böyle, hem de son günümüzde! Gel Allah aşkına evden ara, ya da benim cebimden ara. Ne lüzumu var bu telefon kulübelerinin, jetonların falan? Biz de senin ailen sayılırız artık."

Teşekkür etti Ferit her zamanki gibi ama o kadar telefon kartı vardı hâlâ kullanıp bitiremediği, hem anası çok sıkı tembih etmişti ona telefon kartlarını kullanmasını, öyle değil mi? Ayrıca daha baş başa konuşmuş olurlardı bir kulübeden ararsa. Daha rahat olurdu Ferit. En sonunda ikna etti Mualla Yenge'yi, yoluna gönderdi. Kendi de yan sokaklardan birinin sonundaki telefon kulübesine gitti, çaldırdı çaldırdı telefonu, açan olmadı. Bir kere daha denedi ama fazla üstelemedi.

Anasını aramak bir bahaneydi sadece.

Bakkala yöneldi.

Kapıda durdu, eteğini çekiştirdi, sırtını dikleştirdi, saçlarını kulaklarının arkasına koydu, emin olamadı tekrar yüzüne düşürdü. Ve içeri girdi. Memo tezgâhın arkasında durmuş, elindeki limonu atıp tutarak kendi kendine uyduruk bir oyun oynuyordu. İlk İbo fark etti Ferit'i.

"Abi bak, senin ayranı gelmiş. Geçmiş olsun Ferit kardeş! Mumya gibi sarmışlar seni."

Memo İbo'nun ensesine bir tokat attı. Sonra da hemen Ferit'e dönüp, "Ayran mı istiyorsun?" diye sordu.

“Veda etmeye geldim,” dedi Ferit. “Yarın sabah otobüs-
süyle dönüyorum.”

Memo, İbo’nun ensesine bir tokat daha yapıştırdı. “Oğ-
lum, git kız arkadaşının penceresine birkaç çakıl taşı at, belki
dışarı çıkar da el ele tutuşursunuz yine.”

“Hadi oradan, asıl el ele tutuşmak isteyen sensin. Baş
başa bırakır mıyım şimdi sizi!”

“Git be oğlum, bela mısın?”

Ferit dehşetle izliyordu iki çocuğun itişmesini. Yapma-
yın, demeyi düşündü bir an için. *Gitmesin, kalsın İbo. Ben iki-
nize veda etmeye geldim. Memo’ya söyleyeceğim başka bir şey yok
ki.* Fakat tek kelime söylemeden beklemesi gerektiğine karar
verdi. Dişlerini yanaklarının kovuğuna geçirdi, kanatacak
gibi ısırды ağzının içini, sessizliğini korumak ümidiyle. Bırak
savaşsınlar. Bırak Memo kazansın. İbo’yu kovsun. Baş başa
kalsınlar. Ve ne denecekse densin, ne olacaksa olsun.

İbo, dilinde çapkın bir şarkı, çıktı bakkaldan. Sonra dön-
dü, yan bir bakış attı Ferit’e. “İyi yolculuklar baldızcığım. Pe-
dere bizden selamlar.”

Ferit’in yanakları ya utancından ya da içlerini ısırmaktan
iyice kızarmıştı.

Yavaşça, temkinlice, ayak parmaklarının ucuna basa basa
yaklaştı tezgâha. “Alçını imzalatmamışsın kimseye,” dedi
Memo.

Ferit şaşkın şaşkın süzünce kolundaki temiz alçıyı Memo
açıklama gereği duydu. “Ben bacağımı kırdığımda mahalle-
deki herkes alçımı imzaladı. Rengârenk oldu alçım. Böyle
kargacık burgacık yazılar. Kimileri resim bile çizdi. Kari-
katür gibi şeyler, çöp adamlar. Sen de imzalat. Uğur getirir.
Hem de eğlenceli bir şey. Sekiz hafta çıkmayacak nereden
baksan.”

“Peki,” dedi Ferit.

“İlk ben imzalayayım mı?”

“He ya.”

Memo eğildi, tezgâhın altındaki rafta duran veresiye defterinin arasındaki tükenmez kalemı çıkardı. “Sırf imzalayayım mı istersin, yoksa bir şey de yazayım mı?”

“Bilmem,” dedi Ferit. *Yaz, yaz. Söyleyemediğin ama söylemek istediğin, benim duymak istediğim her şeyi yaz.*

Memo, elinde kalem, yaslandı tezgâhın üzerine. Ferit alçılı kolunu yatırdı tezgâha. İkisi de yaklaştılar birbirlerine yaklaşabildikleri kadar. Daha önce yaklaşmadıkları kadar. Ferit Memo’nun hafif tütün, hafif çiklet kokan nefesini boynunda hissetti. Gözlüğünün camlarında yansıyan alçısını ve alçısından çıkan o incecik çocuksu parmaklarını gördü.

Memo yazmaya çalıştı birkaç kere ama olmadı. Veresiye defterinin sayfalarında denedi kalemı, yine döndü alçıya. Ferit sabırsız sabırsız izliyordu kalemin alçıyı oyuşunu, Memo’nun kalemı sımsıkı tutuşunu.

Bir çizgi, üzeri noktalı, bir yılan, iki çizgi birbirini kesen, bir üçgen: İstanbul... İstanbul’dan Memo... İstanbul’dan Memo, Şahsi Ayran Nakliyatçısı.

“Beni başka Memo’larla karıştırma diye.”

Ferit güldü kısacık, kuş gibi minicik, müzikli. “Karıştırmam, merak etme.”

Bu defa Memo koydu kolunu tezgâha, tükenmez kalemı uzattı Ferit’in sol eline. “Sıra sende.” Ferit yine şaşkın, baktı Memo’nun koluna. “Farzet ki benim de alçım var, sen ne yazdın? Yaz koluma.”

Ferit eline aldığı tükenmez kalemı ağzına götürdü, kalemin arkasını dişleyerek uzun uzun düşündü.

“O kadar düşünmene gerek yok,” dedi Memo. “Benimki bir yıkayıştaki çıkacak ne de olsa.”

Ferit hemencecik hüznünlendi, gözleri de dudakları da somurtuverdi. Ne kadar şeffaftı yüzü. Hâlâ öğrenememişti hislerini saklamayı, maskeler takmayı. Memo güldü onun

bu haline, "Merak etme yıkanmam ben de. Pis pis dolaşırım. Anam da peşimden, başımın etini yiye yiye kovalar beni." Yine küçük bir serçe gibi güldü Ferit. "Haydi, yaz bir şey," diye ısrar etti Memo.

Daha sıkı kavradı tükenmez kalem elinde. Daha da eğildi tezgâhın üzerine ve o esmer tene kalemin sivrimsi, soğuk ucunu batırdı dikkatlice. Sol elinin acemi hareketleriyle, yavaş yavaş ve yamuk yamuk yazmaya başladı. Üçgen, üçgen: Ayrar... Ayrana hayran... Ayrana hayran Feride.

Birlikte güldüler bu defa.

Sonra durdu Memo, "Ama senin adın Feride değil ki, Ferit," dedi.

Omuz silkti Ferit. "Bundan böyle Feride işte."

"Niye?"

Ferit nasıl açıklayabilirdi ki ona şimdi Ferit diye kız ismi olmadığını, Feride'nin daha doğru olduğunu, anasının babasının zamanında bunu düşünmüş olması gerektiğini, hem Çalıkuşu'ndaki Feride'nin nasıl güçlü, nasıl yılmaz olduğunu, aşktan kaçtığı gibi aşka döndüğünü ve insanın kendine yeni bir hayat hikâyesi gibi yeni bir isim de uydurma hakkı olduğunu, bunun aslında herkes için bir seçenek olduğunu ve eğer bu yalan hayat onu daha mutlu edecekse, bu uydurma isim onu daha cesur yapacaksa, bunun belki de en doğru, en dürüst yol olduğunu...

"Öyle işte, içimden geldi," dedi geçiştirdi onun için. Sonra yine aldı kalem eline, yeni isminin altına Sivas'taki eski adresini yazdı.

Memo eğildi, sesli bir şekilde okudu yazılı adresi.

"Ayrarların nakliyatını doğru yere yapabilmen için," diye açıkladı Feride.

Memo gülümsedi.

"Gideyim ben," dedi Feride, çekti alçılı kolunu tezgâhtan. Memo da bir adım geri attı, çekti kolunu.

“Ayrılan?”

“Olur.”

“Bir, iki?”

“İki.”

“Birini bu akşam iç, diğerini yola sakla.”

“Tamam,” dedi Feride, güldü.

“Gerisini kamyonla adrese yolluyorum.”

“Olur. Fazla bekletme.”

Allahâısmarladık dediler birbirlerine.

El ele tutuşmadılar. El sıkışmadılar. Sarılmadılar.

Tam kapıdan çıkarken durmayı düşündü. Durup arkasına dönmeyi. Tezgâhın ardına geçip Memo’nun ayakkabılarına bakmayı.

Yapamadı.

Onun tezgâhın arkasından çıkıp gelip kendisini durdurmasını bekledi. Bir şeyler daha söylemesini, ya da kalemle alçısına bir kelime daha yazmasını: *Sevdim. Özleyeceğim. Gitme. Dön.*

Olmadı.

Eve dönünce, Mualla Yenge’nin cebinden aradı annesini. Annesi hem sevincinden, hem de içindeki korkudan ağladı. Feride de ağladı. Ama korkudan, hüzünden, acıdan, aşktan değil. Süreyya Hanım’a edemediği vedadan dolayı.

Perşembe

Sabah erkenden kalktılar. Feride gece yatmadan toplamıştı bavulunu. Rahat uyuyabilsin diye bol ballı, limonlu bir ıhlamur içirmişti Mualla Yenge ona. “Yarın yollarda uyuyamazsın, sonra Sivas’a vardığında hasta olursun, annen daha da mahvolur.”

Zeytinli, peynirli, kaymaklı, reçelli bir sultan sofrası kur-

du Mualla Yenge. Baş başa, pek de konuşmadan ettiler kahvaltılarını.

Feride Mualla Yenge'ye *Çalılıkı*’nu verdi. “Doktor Ayten Hanım’a iletin, e mi? Bitirememiştim daha ama olsun. Bende kalsın istemedim.”

“Başka bir şey var mı?” diye sordu Mualla Yenge.

“Yok,” dedi Feride, olduğu halde.

Otobüse binince yazacaktı mektubunu. Fatma’ya yazmamıştı, yazamamıştı. Ama bu mektubu yazacaktı işte.

Sevgili Süreyya Hanımım,

Siz son bir ay içinde benim anam, ninem, en yakın arkadaşım oldunuz. Bana çok şey öğrettiniz. Size bir özür borçluyum. Hem sizi yorduğum, hem de böyle aniden Sivas’a döndüğüm için. Umarım beni affedersiniz.

Ne olur öğlenleri iki lokma da olsa bir şeyler yiyin. Pilava dokunmasanız da olur ama yoğurt, fasulye, başka bir sürü şey var. Hastalanmanızı istemiyorum. Hele de gecenin bir saati düşmenizi. Ben düştüm, bakın ne oldu!

Çalılıkı’nu okumayı bitiremedim ve Doktor Hanım’a kitabını geri gönderdim ama Sivas’a varır varmaz bir kitapçıya gidip kendime yenisini alacağım. Söz, bu hafta içinde okuyup bitireceğim. Çok severek okuyorum. Hatta düşünmeye başladım, üniversite yerine ben de öğretmen okuluna gidip fen ya da matematik hocası mı olsam Anadolu’da diye. Bu mühendislik zor bir şey olabilir. Hem İstanbul pek bana göre değil galiba. Siz çok güzel anlattınız tabii o günleri ama ben hiçbir yere gidip hiçbirini göremedim maalesef. İnşallah bir dahaki sefere.

Ellerinizden öperim.

Feride

Cumartesi

Sivas'a vardığının ertesi günü mektubu temize çekti, bir zarfa koydu, ön tarafa Alaçam Vakfı Etiler Dinlenme Evi'nin adresini yazdı, arka tarafa kendi adresini.

Ama postaneye gidip gönderemedi o gün o mektubu.

Ne de bir sonraki gün.

Ne de bir sonraki.

Temmuz - Ağustos

*Çalılıkı*şu'nu aldı bitirdi. Sonra Fransız yazarın kamburlu kitabını aldı, yavaş yavaş onu okumaya başladı. *Çalılıkı*şu'ndan bile kalındı bu ikincisi. Annesi, ablaları pirinç ayıklaya, halı döve, çamaşır sika dursun, o, kolu alçıda olma bahanesiyle hep okudu. Bu arada temmuz bitti, sıcaklar bitmedi. Alçının içindeki derisi kaşındı, kızardı. Üstüne başka kimsenin adını, yazısını kondurmadı. Alçısı çıktı, yine annesine mutfakta, çamaşırdaki yardım edebilmeye başladı. Uykuları düzeldi. Ablasının bebekleriyle, çocuklarıyla oynadı. Matematik, fizik kitaplarına bütün yaz dokunmadı.

Annesi, ablaları, komşular, komşu çocukları sürekli İstanbul'u sordular. Nerelere gitmişti? Neler görmüştü? Meşhur birilerine rastlamış mıydı? İsmail Dayı'nın marketi dedikleri kadar büyük müydü? Hep yabancı marka mı satıyorlardı? Memo ve İbo kocaman adam olmuşlar mıydı? Mualla Yenge aynı küçük bir kız çocuğuyken yaptığı gibi kıkır kıkır gülüyor muydu?

Akşam yemeklerinde alnındaki çizgileri okumak istercesine dikkatle izliyordu babasının yüzünü. Babası arada yakalıyordu bu yoğun bakışları, "Ne var? Ne bakıyorsun?" diyordu. "Hiç aç adam görmedin mi?" Feride anlamak isti-

yordu birbirlerine ne kadar ve nasıl benzediklerini. Tanımak istiyordu babasını en baştan. Baba-kız olmak istiyordu.

Süreyya Hanım'ın yüzü gitgide silikleşiyordu aklında. Boğuklaşıyordu o hırçın sesi, söylenmeleri. Kayboluyordu bir bir ellerinin soğuğu, lekeleri, yaraları bereleri hafızasından. Unutuyordu ister istemez Süreyya Hanım'ı. Geriye Memo kalıyordu sırf, İstanbul'dan hatıra. Memo'nun o çok az tanıdığı esmer bedeni, ince yüzü, gözlüklerinin arkasında saklanan kara gözleri, bir türlü bakıp da göremediği o bir çift ayakkabı.

Evi toparlarken anacığı buldu o unutulmuş zarfı. "Bu da ne hemşirem?" diye sordu.

Feride döşekte bağdaş kurup oturmuş, bir roman okuyordu. Başını bir an için kaldırıp baktı. "O mu? Mektup. Unutmuşum göndermeyi. İstanbul'da arkadaşlık ettiğim yaşlılardan birine yazmıştım. Önemli bir şey değil."

Annesi zarfı elinde evirdi çevirdi. "Hay Allah, o kadar zaman kenarda mı kaldı? Neyse, ben yarın gider, pullar, yollarım senin için."

Ama Feride anacığını duymadı.

Eylül

Sevgili kızım Feride,

Burada birini buldum, ben konuşuyorum, o yazıyor. İnşallah yanlış bir şeyler yazmaz. Dediğime sadık kalır. Gözlerim de o kadar görmez oldu ki okuyup düzeltecek halim yok. Eğer imla hataları varsa ondan bil. Bunları yazmasını da ben söyledim tabii. Kavga dövüş beraber döşüyoruz bu mektubu anlayacağın.

Önce sakarlık edip düştün, sonra da korkaklık edip döndün Sivas'a. Bana bir şey demek düşmez. Senin hayatın. Ama

bence büyük hata ettin. Kalacaktın İstanbul'da, gezecektin, hayatı tanıyacaktın, kim bilir kimlerle tanışacaktın, neler neler görecektin, öğrenecektin. Evine kaçıp, kapandın da ne oldu?

Annen için döndün, biliyorum. Benden sana nasihat: Ben de bir ömür boyu babam için yaşadım. Onun yanında, onun istediği şekilde. Şimdi hiç pişman değilim desem yalan olur. Biliyorum arada nasihatler verdim sana, pişman olmam asla dedim. Ama işin doğrusu bir şeyler kaldı içimde.

Bu yaşta geriye dönüp bunların hesabını yapacak değilim. Gücüm yok. Biliyorsun halimi. Ama sen gençsin. Onun için dikkat et, sor kendine her adımda bu mu istediğim, doğruyu mu yapıyorum diye. İleride pişman olmamaya çalış. Pişmanlık kötü bir his. Kimseye de faydası yok. Kendine acıyorsun o kadar. İnsan kendiyle kavgalı olunca nasıl başkalarıyla arkadaşlık eder, öyle değil mi? O zaman herkese, her şeye, hayata küs, yapayalnız kalıyorsun işte. Geldin gördün beni. Benim gibi olma.

Sana bu mektupta Paris'teki o şairle tanışmamı, sonra beraber nasıl güzel günler, haftalar geçirdiğimizi, bana yazdığı şiirleri anlatmak isterdim. Sonra nişanlımla aramın bozuluşunu, İstanbul'a dönüşümü, İstanbul'da yaşadığım bir sürü başka macerayı. Ama güvenmiyorum bu karşımda oturmuş söylediklerimi güya yazan kıza. Yazıyor mu şimdi bunları, yoksa kafasından uydurup başka şeyler mi yazıyor acaba? Lise mezunuymuş. Öyle dedi kendisi. Hiç yoktan iyidir. Eğer doğruyu söylüyorsa tabii.

Uzun lafın kısası, olan biteni böyle mektupta anlatamadığımdan sana gelip beni ziyaret etmek düşünüyor. Tekrar karşı karşıya oturuncaya kadar da böyle yazışmaya bakarız.

Hayatıma girdin çıktın. Kısacık bir süre buradaydın. Yordun beni yormasına ama iyi de geldi. Sevdim seni. Akıllı, olgun bir kızsın. Biraz fazla sıskasın ama olsun. Bir de durup

durup o kâküllerinle oynamandan hiç hoşlanmıyordum. Bir şey söyleyecektim ama söylemedim.

Bugünlük bu kadar. Yoruldum iyice, dilim dudağım kurudu konuşmaktan yine.

Yazmayı unutma. Ne zaman dönüyorsun, haber ver. Burada kimse anlamıyor halimden, bana durup durup pilav getiriyorlar sabah, öğle, akşam. İştahım da hiç yok zaten. Sen gelince daha iyi olurum diye umuyorum.

Çalılıkıuşu'nu da bitirmediysen bitir artık.

Yanaklarından öperim,

Süreyya Topçuoğlu

Feride mektubu iki kere üst üste okudu. Okurken tutamadı kendini, güldü. Hem de sesli, kıkır kıkır, Mualla Yengesi gibi. Sonra bir sessizlik çöktü üzerine. Kalbinin kafesinde bir kuş vardı sanki: Önce titredi tüyleri, kanadı, sonra şakıdı özlemle, sevgiyle. Hakikatte hapis ama hayallerinde hür bir kuş. Ah Süreyya Hanım! Kırış kırış yüzü, yaraları kabuk tutmuş elleri, *istemez* diyen kırık dökük sesi, lavanta kokulu bilekleri, o lastiği esnemiş sürekli düşen çorapları geldi aklına bir bir. Yaşadığı ya da yaşamadığı hayatı. Sırf şiirlerinden, öykülerinden tanıdığı kasketli, rakılı, kurşun kalemli adamları. Şarapçı dostu. Limonata yapan Şadiye Ablası, onun o sevdalı bahçıvanı. Babasının kocaman ceviz masası. Kaçıp gitmiş annesinin Boğaz'a nazır yalının her odasında duvardan duvara cereyan gibi esen serin, keskin yokluğu.

Sonbahar, Kış

Güneş yavaş yavaş daha geç doğup, daha erken batmaya başladı. Rüzgârlar soğudu, sertleşti. Annesi sandıktan yünlü fanilaları, uzun donları çıkardı. Bol bol tarhana çorbası içildi.

Evleri yanık odun ve boza üzerine serpilmiş tarçın kokusu sardı. Canan Ablasının bebeği bir yaşına bastı. Meryem ve Murat'ın nişanı kıyıldı. Fatma okulu bıraktı, kimseyle konuşmaz oldu. Feride, matematik dersinden ilk defa beş üzerinden beş yerine dört aldı. Bora adında uzunca boylu bir çocuk sürekli Feride'nin yanına gelip, bir şeyler sorar, bir şeyler ister oldu. Feride, Bora'nın yakınındayken çenesinin hiç de kasılmadığını fark etti, sevindi.

Uykusunun inat edip bir türlü gelmediği geceler bazen Memo'ya yazdı aklında. Bazı geceler ise Süreyya Hanım'a.

Sevgili Şahsi Ayran Nakliyatçım,

Senin bana verdiğin o ayranların tadını unutmak mümkün değil. Gidip burada da alıyorum aynı kutudan, olmuyor.

Sevgili Süreyya Hanımım,

Duydum ki çok farklıymış sizin hayatınız. Gitmemişsiniz hiç Paris'e, Beyoğlu'na, Sarıyer'e. Merak ediyorum neden anlattınız bana o hikâyeleri. Beni eğlendirmek için mi? Oysa ben sizi olduğunuz gibi kabul edecektim bunu yapmasanız da. Sevecektim sizinle oturup konuşmayı, anlattıklarınız ne kadar acı olsa da. Ama belki kendinizi eğlendirmek istediniz. Ara sıra bunları düşünüyorum böyle, düşündükçe de daha çok özlüyorum sizi. Yine ayağınızın dibinde oturmak, başımı dizinize dayamak, sırnaşmak istiyorum.

Sevgili Memo,

Nasılsın? Markete sahip çıkıyor musun? İbo hâlâ kız arkadaşıyla kaçıyor, el ele tutuşuyor mu arka sokaklarda? Biz de bir gün onlar gibi olacak mıyız? Ortaköy'e gidip tavla oynayacak, kâğıt helva yiyecek miyiz bahsettiğin gibi?

Sevgili Süreyya Hanımım,

Sait Faik'in öykülerini okuyorum bugünlerde okuldan dönünce. Çok hoşuma gidiyor. Keşke ben de güzel yazabilseydim. Denedim, ama olmuyor.

Ayran Gönüllü Memo'm,

Seni çok özledim. Sen de beni özle, e mi?

Sevgili Süreyya Hanım,

Kendinize iyi bakın, zayıf düşmeyin.

Sevgilim Memo,

Bekle beni, geleceğim.

Yazıp yazıp karaladı o mektupları hafızasında. Hiçbirini sabah kalkıp da kâğıda geçirmedi, zarflara koyup yollamadı.

İçinde bir yerde, yüreğinde, karnında, ciğerinde mühürledi her sayfayı. Mühürlerin en sağlamı olan sessizliğiyle.

İlkbahar

Bir akşam çıktı evden, yazdan kalma telefon kartlarından biriyle gitti Mualla Yenge'yi aradı.

"Ah benim Ferit kızım, ne iyi oldu sesini duymak! Göreceksin nasıl da baştan çıkarıyor beni buradaki katır sürüsü! İsmail Dayın aynı, her gün televizyon karşısında kendi kendine konuşup duruyor. Çocuklar desen, onlar da okul, bakkal, okul, bakkal. Yüzlerini görene aşk olsun. Öptürmüyorlar da bir türlü. Kız evlat gibisi yok, valla billa yok. Çok özledim seni. Gelsen ya yine. Etiler'de her zaman bol bol iş var yapacak."

Elinde ufak bir bavul, içinde yine o çiçekli entarisi, anasının bir güzel yıkayıp temizlediği beyaz bez pabuçları, bindi Sivas'tan otobüse. Babası yolcu etmeye gelmedi, bir maç vardı kahvede izleyeceği. Anacığı, ablaları ve yeğenleri geldi onu uğurlamaya. "Ne lüzumu var gidiyorsun?" deyip durdu ablaları. "Otursana oturduğun yerde. Çivi mi var kışının altında ne?" Anasının gözyaşları durmadı, elinde nakışlı bir mendille burnunu sildi tekrar tekrar. "Ah ana yüreği bu, hemşirem, ana yüreği. Sen de doğurunca anlarsın. Çok dikkatli olacaksın, söz mü? Merdivenlerden inip çıkarken yavaş atacaksın her adımını. Yemin et. Peygamberin üzerine yemin et. İki gözüm önüme aksın de. Mualla Yenge'yi de üzmeyeceksin, e mi Ferit'im? Yardım et evdeki her işe. Baksana o da çırpınıp duruyor orada bir başına. Al, bu da otlu poğaç, yolda yersin. Uyumaya çalış, daha çabuk geçer zaman. Varır varmaz da ara beni verdiğim telefon kartıyla."

İsmail Dayı ve Mualla Yenge birlikte karşıladı onu otobüs garında. Pazar trafiğinde Boğaz'ın kenarından, ağır aksak tuttular yolu Armutlu'ya. Feride, gözü camda, Boğaz'ın griye çalan mavisini, balık tutan adamların oltalarında asılı o küçükçük oynak istavritleri, dondurmalarını yalayarak yiyen kızları ve oğlanları, suları yara yara giden tekneleri, vapurları, tankerleri seyretti. Bir yandan da Mualla Yengesi'nin sonu gelmez sorularına, yerinde ve kısa kısa cevaplar vermeye uğraştı.

"Osman Emmi nasıl?"

"İyi."

"Ameliyat olmuş diye duydum. Açık kalp ameliyatı. Allah korumuş. Zor, tehlikeli bir şeymiş o. Öyle her doktor beceremezmiş. Kimi hastalar ameliyat masasında pat diye gidiyormuş. Bizim emmi çabuk toparlanabildi mi?"

"He ya, çabucak."

“Maşallah, maşallah. Karısı Tuğba Bacı da ayılıp bayılmıştır Allah bilir!”

“He ya, o da korktu biraz.”

“Korkmaz mı insan! Dur dur, tahtaya vuralım, ay bu arabada da tahta yok ki. Başka, anlat. Ablaların nasıl? Kocaları hayırlı çıktı mı? Ben tanımıyorum artık bizim sülaleyi eskisi gibi. Çok uzak kaldım, çok. İsmail, ne zaman gideceğiz? Baksana millet çoluk çocuğa karışıyor her gün!”

Arabayı bakkalın önünde park etti İsmail Dayı. “Ben çocukları bir kontrol edeyim.”

“Biz de inelim de merhaba diyelim. Görsünler Ferit kardeşlerini,” dedi Mualla Yenge.

İbo da Memo da aynen geçen yaz olduğu gibi tezgâhın arkasında durmuş çekirdek yiyorlardı.

“Batırmayın etrafı, batırmayın etrafı. Baksana kabuklar ta buralara kadar uçmuş,” diye azarladı ikisini de İsmail Dayı, İbo elinin tersiyle tezgâhın üzerini süpürürken.

“Bakın kim geldi Sivas’tan!” Mualla Yenge Feride’yi koldan tutup çekti, çocukların önüne koydu.

Feride hemen hemen aynıydı. Kâkülleri gözünde, bir iki sivilce, gülkurusu dudaklar, kuyu gözler. Çenesi kaskatı.

Memo’nun boyu uzamış, yüzü daha da incelmışti. Kafası da iyice kazınmış, küçük kulakları ortaya çıkmıştı. Gözlüklerini takmamıştı bugün. Belki de artık hiç takmıyordu.

“Hoş geldin,” dedi bu tanıdık yabancı, sesi alçak ve çekingen.

“Hoş geldin,” diye yankıladı iyice tombullaşmış İbo, sesi abisininkinden gür ve kendine güvenli.

Hoş bulduk bile diyemedi Feride. Kahve fincanının dibi gibi kabarmıştı içi.

“Gelin şöyle öpün Ferit kardeşinizi yanaklarından.”

Dehşet içinde döndü Mualla Yengesi’ne baktı.

İbo fırladı yerinden, şapır şupur öptü Feride’yi, kocaman

kucakladı, sonra da sırtarak yana çekildi. Memo yaklaştı, çok daha yavaş, çok daha temkinli. İki ufak öpücük kondurdu Feride'in alev alev yanaklarına. Boynunda marketten arakladığı Alman marka bir erkek deodorantının buram buram baharatlı kokusu, nefesi yine naneli sakız ve tütün.

İsmail Dayı veresiye defterini inceledi. "Oooo, Çam Apartmanı daire on üç iyice kabartmış hesabı. Kapıcı Mahmut gelince söyle de icabına baksınlar." Memo koşar adım döndü tezgâhın gerisine, başını uzatıp babasının gösterdiği rakamlara baktı büyük bir ciddiyetle. "Olur, hallederim ben," gibi bir şeyler mırıldandı.

Yanaklarında iğne iğne, biberli baharatlı bir hatıra, çıktı Feride bakkaldan.

Kimse ona ayran isteyip istemediğini sormayı akıl etmemişti.

Pazartesi

Sabah otobüslerini beklerken Mualla Yenge tutturmuştu yine keyifli günlerin türküsünü:

*Oy madımak teke tiike sakalı
Oy madımak evelik yemlik
Oy madımak kuşkuşu yemlik
Oy madımak*

"Ne iyi ettin de döndün be kızım. Korktum bir ara gelmezsin artık İstanbul'a diye. Sen istesen de anan baban yollamaz diye. Bu defa öyle kaza maza yok, e mi? Asansöre bineceksin her defasında. Gözümün önünden ayırmayacağım seni. Biraz da şişmanlatacağım seni bu yaz. Kızım benim, kız evlat işte. Ah ne güzel. Saçların bile uzamış."

Etiler aynı Etiler'di. Gri beton, dikdörtgen, pencere pencere, boş balkonlar. Mutfak aynı mutfaktı. Boneli, önlüklü kadınlar hep bir ağızdan. Tepsiler, tencereler, kepeçler. İleri geri, sağa sola, hiç durmayan bir trafik. Tuzsuz beyaz peynirler küp küp, tuzsuz esmer ekmekler dilim dilim.

Sakinler aynı sakinler değildi ama. Göçen göçmüştü diğer tarafa. Yenileri gelmişti. Yine de hepsi az çok benziyordu işte birbirlerine. O eski koku, o eski ağrı sızı, o eski ümitsiz bekleyiş ve dipsiz korku.

Feride, eline tutuşturulan listeye baktı bir süre. A-156, A-312, A-541, A-559, B-142, B-238, B-325, B-330.

"Peki ya A-627?" diye sordu, sorduğu dakika içine sip-sivri düşen ihtimalden ürpererek.

Mualla Yenge dudağını büktü. "Hiç bilmiyorum. Takip edemiyor ki insan burada kim gitti, kim kaldı. Biz de biliyoruz sun mutfaktayız, çoğunu doğru dürüst tanımıyoruz bile. Bir oda numaraları var elimizde, o kadar. Gerisi meçhul."

Oda: A-627

İsim: Süreyya Topçuoğlu

Doğum yeri: Kandilli, İstanbul

Baba adı: Salih Topçuoğlu

Anne adı: Bilinmiyor

Dini: Laik

Yaş: Seksen sekiz, belki de seksen dokuz

Medeni hali: Bekâr, yalnız, yapayalnız

Sağlık durumu: İştahsızlık, yorgunluk, yaşlılık

Psikolojik durumu: Gerçeklerden kopukluk

Bir ara herkes meşgulken Feride kısacık kayboldu ortadan. Yine arka merdivenleri tırmanarak altıncı kata çıktı. A-627'nin kapısının önünde durdu, bekledi bir süre. İçeriden mırıl mırıl sesler geliyordu, kulağını kapıya dayadı. Ölçülü, ciddi bir er-

kek sesi hava raporunu okuyordu. Adana parçalı bulutlu, otuz iki. Ankara parçalı bulutlu, yirmi yedi.

Süreyya Hanım televizyon izlemez ki. Radyosu bile yoktur onun. Süreyya Hanım el bileklerini lavanta kolonyasıyla ova ova, o kocaman kadife koltuğunda oturur, pencereden dışarı bakar. Aklında farklı farklı hayatlar, aşklar kurar. Ne yapsın televizyonu, radyoyu, Adana'nın, Ankara'nın hava raporunu Süreyya Hanım?

Feride ellerine aldı yüzünü. Çocuk parmaklarını şakaklarına bastırdı bütün gücüyle. İleri geri sallandı durduğu yerde. Ağlayacak gibi oldu. "İstemez!" dedi bir ses. Bu sesi duyunca irkildi, etrafına bakındı. Ama ses dışarıdan değil kendi içinden geliyordu. "İstemez. Ağlayacaksın da ne olacak? Giden gelmeyecek ya."

Merdivenlerden hiç acele etmeden, her adımda duraklaya duraklaya en alt kata indi, Doktor Ayten'in ofisine vardı.

"Ben geldim," dedi kapıdan.

"Ferit, hoş geldin! Ne güzel bir sürpriz!"

Feride diye düzeltecekti, düzeltmedi. "Girebilir miyim Doktor Hanım?"

"Tabii tabii, gel otur şöyle. Anlat bakalım nasıl geçti okul? Ne zaman döndün İstanbul'a?"

"İyi geçti. Mezun oldum. Üniversite sınavlarına da girdim."

"Aferin. Hangi bölümü istiyorsun?"

"Edebiyat."

Kocaman, sımsıcak gülümsedi Doktor Ayten. Feride de gülümsemeye çalıştı ama beceremedi.

"Buyur Ferit, bir şey soracaksın, belli."

"Süreyya Hanım'ı soracaktım. A-627. Süreyya Topçuoğlu."

"Ben de öyle tahmin etmiştim. Maalesef Ferit. Başımız sağolsun."

"Bilmem gerekirdi," dedi Feride. Oturdu koltuğa. "Çok

zayıftı, yemiyordu hiç. Ama düşünemedim işte. Dönünce Sivas'a eski hayatıma dönmüş oldum, unuttum. Yazmamı istedi, yazmadım."

"Aslında benim sana yollayacağım birkaç şey vardı ama mutfaktaki Mualla Hanım'la konuştum, o geleceğini söyledi. Ben de beklemeye karar verdim."

Feride yüzünü yine ellerine aldı, ovmaya başladı şakaklarını.

"Sana bir şeyler bıraktı Süreyya Hanım. Bekle beni burada beş dakika, arkadaki depoya gideyim de getireyim emanetini."

Feride boş boş baktı o duvarlara. Zaman durmuştu. Ölüm girmişti işin içine. Var olan artık yoktu. Bir avuç nemli toprak yutmuştu o yaşamı. Geriye sadece birkaç hikâye kalmıştı. Pirinç tanesi kadar küçük, kimsenin aç yüreğini doyuramayacak birkaç anlamsız detay.

İsim: Süreyya Topçuoğlu

Ölüm nedeni: Yaşanmamış bir hayat

Doktor Ayten kucağında orta boy bir karton kutuyla döndü.

"Al bakalım. Oldukça ağır. Ben içinde ne olduğunu tahmin ediyorum galiba ama aç da görelim neymiş."

Feride kutuyu kucağına yerleştirdi, ellerini de kutunun üzerine. "Kusura bakmayın Doktor Hanım, ben bunu şimdi açamayacağım. Evde yalnız olduğum bir an..."

"Tabii," dedi Doktor Ayten, yanına oturup. "Ferit, daha önce sevdiğin, yakının olan birini kaybettin mi?"

"Dedem, babaannem. Ama ben çok çocukken gitti onlar. Yüzlerini bile hatırlamıyorum."

"O zaman bu farklı. Çünkü Süreyya Hanım'ı tanıma fırsatın oldu, yakınlaştın onunla. Sevdin onu, öyle değil mi?"

"Evet."

“Ferit,” dedi Doktor Ayten sesini daha da alçaltıp yumuşatarak. “Olur da için çok sıkılırsa, konuşmak istersen, hiç çekinmeyip geleceksin bana. Söz mü?”

“Peki,” dedi Feride. “Ama şimdi gitmek istiyorum, olur mu? Birazcık yalnız kalayım.”

Mutfakta ufak tefek işlerle uğraştı bütün gün. Havuçları kazıdı, pancarları yıkadı, süzme yoğurdu kâselere döktü.

“Ne o? Ne var içinde?” diye sordu Mualla Yenge, huzurevinden çıkarlarken Feride’nin kutusunu tıklatarak.

“Hiç,” dedi Feride. “Bir emanet.”

Eve gelince gece üzerinde uyuyacağı çekyatın yanına yerleştirdi kutuyu ve mutfığa Mualla Yenge’ye yardıma gitti. Mualla Yenge elinde kocaman bir tahta kaşıkla tenceredeki salçalı köfteleri karıştırırken, o da kıvrıkcık salatayı yıkadı, doğradı. Sonra tabaklarını tepsilere yerleştirip, televizyon karşısında somurtmuş oturan, ara sıra da homur homur bir şeyler söyleyen İsmail Dayı’nın yanına gittiler. Yemeklerini yediler. Bölük pörçük bir iki dizi seyrettiler.

“İsmail, kalk. Biz de içeri gidelim de dinlensin kız. Ne de olsa ilk günün heyecanı, ilk günün koşturması bir başka. Bak-sana güzelimin yüzüne, nasıl da süzölmüş yorgunluktan.”

Herkes odasına çekilince, evdeki bütün ışıklar sönünce kalktı Feride, başucundaki lambayı yaktı. Kutunun karşısına bağdaş kurup oturdu. Sımsıkı sarılmış bantları bir bir yırtarken kapıda bir tıkırtı duydu. İrkildi. Derken yine tıkırtı kapı. Sonra da yavaşça itilip açıldı. Memo’nun esmer, kel kafası, küçük kulakları ve kemikli yüzü belirdi karanlıkta.

“Bir ses duydum da böyle hışır hışır.”

Feride yasak bir iş yaparken yakalanmış gibi küçüldü. “Bir şey açmaya çalışıyorum da.”

“Nedir o? Kutu mu? Ne var içinde?”

“Bilmiyorum.”

“Kimin?”

“Benim.”

“Yardım ister misin?”

Adım adım içeri süzölmüştü çoktan.

“Olur.”

Memo kutunun diğerk tarafına çömeldi, cebinden bir çakı çıkardı.

“Geçen yaz her gün ziyaretine gittiğim bir sakın vardı huzurevinde. Bana bir şeyler bırakmış.”

“Ölmüş mü yani?”

“He ya.”

“Çok üzüldün mü?”

“Galiba,” dedi Feride ve eğdi başını. Gözlükleri olmayınca daha da zordu bakması o yüze. Nedense daha çıplak hissediyordu kendini.

“Belki takı makıdır. Altın, inci falan,” dedi Memo, ve bir iki küçük hamleyle kesti açtı bantları.

Feride kaldırmadı başını. Ağlıyordu.

“Gideyim mi?” diye sordu Memo.

Hayır anlamına başını ufacık bir kaldırıp düşürdü Feride. Bir süre konuşmadan oturdular karşılıklı. Memo da eğdi başını. İkisi de karton kutuya bakıyordu boş gözlerle.

Hem aşkta acemiydiler, hem yasta.

“Haydi bakalım ne varmış,” dedi Memo, Feride elinin tersiyle gözlerini hırçınca sildikten sonra.

“Biliyorum ne olduğunu.”

“Hani bilmiyordun?”

“Sen aç,” dedi Feride.

Memo sanki kaldırımında incinmiş yavru bir kuş bulmuş da onu eline alıyormuş gibi özenle kaldırdı, açtı kutunun katanlarını. “Kitap,” dedi. “Bir sürü kitap.”

Çekti çıkardı birini. *Ayrılık Sevdaya Dahil*. Başka bir tane çıkardı. *Ben Sana Mecburum*. “Ne bu, hepsi aşk romanı mı bunların? Âşık mıydı sana bu yaşlı adam?”

“Şiir. Şiir kitapları bunlar,” dedi Feride. “Adı Süreyya Hanım’dı. Çok severdi bu şairin şiirlerini. Söylemişti bana.”

“Okuyacak mısın bunların hepsini?”

“Okurum herhalde.”

“Daha heyecanlı bir şey yok mu? Antika, mantika?”

Yutkundu Feride. Süreyya Hanım’ın tüm serveti buradaydı işte. Daha ne olsun? Memo rastgele bir sayfa açtı kitaplardan birinden. Bir iki satır okudu, sayfayı çevirdi, başka bir şeyler okudu, başka bir sayfa açtı. “Bak bunu sevdim,” dedi en sonunda. *Rakı şişesinde balık olsam, diyor.*“ Güldü bir süre. “Rakı şişesinde balık!” Sonra döndü Feride’nin yorgun gözlerine baktı, böyle arsızca güldüğü için özür diler gibi.

“Önemli değil,” dedi Feride. “Devam et. Birkaç şey daha oku.”

Feride gözlerini kapadı. Başını Süreyya Hanım’ın kucağına koyduğunu farz etti, lavanta kokusunu duyar gibi oldu.

“Onu görmek için mi dönmüştün?” diye sordu Memo.

Başını salladı Feride, bu defa evet anlamına.

“Ben de benim için döndün diye sevinmiştim,” dedi Memo.

“Sen bana koca kış bir ayran yollamadın ki!” dedi Feride. Şaka mıydı bu sitem, gerçek mi, kendi de emin olamadı.

Dokunabilir misiniz gözyaşlarına ellerinizle, diye okumaya devam etti Memo. “Bak bu senin için yazılmış, ağlıyorsun ya. Ben yine en çok o rakı içinde yüzen balığı sevdim. Sen hiç rakı da içmemiştin değil mi?”

“İçmedim,” dedi Feride.

“Anneme söylememeye söz verirsen seni bir gece kaçırıp Taksim’deki o Çiçek Pasajı’na götürürüm. Hem artık on seki zsin sen de, öyle değil mi? İster misin gitmek?”

“İsterim,” dedi Feride. Bunu kendi için değil Süreyya Hanım için istiyordu. Onun gözleriyle görüp pasajı, onun ağzıyla içecekti rakıyı. Kendi katı çenesiyle değil, Süreyya Hanım’ın kiyle çiğneyecekti o puf börekleri.

"Bir sürü de dergi var. Oh oh, baksana ne kadar eski bunlar. *Varlık*. *Gün*. Hiç duymadım. Baksana şuna: Kasım 1939. Bunları sahaflar çarşısında satarsan para bile eder."

"Bakayım," dedi Feride. Eline aldı dergilerden birini. Kendi yaşlarında bir Süreyya'nın gecelerce okuduğu dergiyi tuttu.

"Bu kitabın ilk sayfasına da biri bir şeyler yazmış," dedi Memo. "*Sevgili okuruma en içten saygılarımla, Sait Faik.*"

Feride uzanıp parmaklarıyla o solgun mürekkebe dokundu. Salih Topçuoğlu'nun imzalattığı o ilk kitap. Belki de gerçektir bir kısmı. Belki de o eve yemeğe gelmişti Sait Faik. Belki de binmişlerdi sandala, açılmışlardı Boğaz'a gizlice.

Belki.

Belki de gerçek bir romancıydı Süreyya Hanım. Yazmaya, yazdırmaya fırsatı olmamıştı romanını ama anlatmıştı işte. Tek bir kişiye de olsa aktarmıştı.

Kendini özel hissetti Feride. Hiç kimseyle, hiçbir zaman olmadığı kadar özel.

"Bir de Kandilli'ye gitsek," deyiverdi.

"Sen de tutturmuşsun bir Kandilli. Ama peki, çok istiyorsan gideriz, ne yapalım."

"Bir şiir daha okusana."

"Bu da o rakılı balıklı adam kitabından," dedi Memo. Şöyle bir öksürdü, şakaya vurarak işin ciddiyetini vurgulamak istercesine.

*sokakta giderken kendi kendime
gülümsediğimin farkına vardığım anlarda
insanların beni deli zannedeceğini düşünüyüp
gülümsüyorum*

Ferit yine kapadı gözlerini, yine içine çekti o lavantayı. Kâküllerini karıştırdı, muzip muzip. O da gülümsedi ufacık.

Sivas'ın bir kasabasında lisede okuyan ve birden kendini
İstanbul'da bulan 17 yaşında bir kız: Ferit...

Ve İstanbul'da, Boğaz'a bakan bir yaşlılar bakımevine
kapanmış, dış dünyaya ve insanlara bütün kapılarını
kapatmış zengin bir paşa torunu: Süreyya Hanım.

Ferit'in saflığı, merakı ve sevgisiyle Süreyya Hanım ağır
ağır açılır ve Sait Faik'li, Orhan Veli'li, Attilâ İlhan'lı
tutkulu bir yaşamı aktarmaya başlar ona. Bir kitap kurdu
olan Süreyya Hanım, mühendislik düşleri kuran Ferit'i
önce *Çalılıkuşu*'na sonra tümüyle edebiyata çeker.
Ferit artık Feride'dir.

Romancı, titizlikle yazılmış, duyarlıklı,
şaşırtıcı bir ilk roman.

Heykel: Çağdaş Erçelik
Fotograf: Tanla Özuzun

ISBN 978-975-08-2569-9

20 TL

9 789750 825699